

Utgiftsområde 2

Samhällsekonomi och finansförvaltning

Utgiftsområde 2 – Samhällsekonomi och finansförvaltning

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.....	7
2.1	Utgiftsområdets omfattning.....	7
2.2	Utgiftsutveckling.....	8
2.3	Mål för utgiftsområdet.....	9
2.3.1	Finansmarknadsområdet	9
2.3.2	Statlig förvaltningspolitik	10
2.3.3	Sveriges genomförande av Agenda 2030.....	10
2.3.4	Korrekta utbetalningar från välfärdssystemen.....	10
2.4	Resultatredovisning	10
2.5	Politikens inriktning	10
2.6	Den årliga revisionens iakttagelser.....	11
3	Finansmarknad och internationella finansiella institutioner.....	13
3.1	Mål för området.....	13
3.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	13
3.3	Resultatredovisning	14
3.3.1	Finansiell stabilitet	14
3.3.2	Marknadernas funktionssätt.....	16
3.3.3	Konsumentskyddets utveckling	19
3.3.4	Hållbarhet	21
3.3.5	Statlig finansförvaltning.....	22
3.3.6	Resultat för internationella finansiella institutioner	24
3.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	25
3.4.1	Finansiell stabilitet.....	25
3.4.2	Väl fungerande marknader och konsumentskydd.....	26
3.4.3	Finansiella systemet bidrar alltmer till hållbar utveckling.....	26
3.4.4	Statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt	27
3.5	Politikens inriktning	27
3.5.1	Värna finansiell stabilitet	27
3.5.2	Bekämpa brottslighet	28
3.5.3	God konkurrens och starkt konsumentskydd	28
3.5.4	Medverka till en hållbar utveckling.....	29
3.6	Budgetförslag.....	29
3.6.1	1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter.....	29
3.6.2	1:11 Finansinspektionen.....	30
3.6.3	1:12 Riksgäldskontoret	33
3.6.4	1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	37
3.6.5	1:16 Finansmarknadsforskning	39
4	Statlig förvaltningspolitik, statliga arbetsgivarfrågor och Agenda 2030.....	43
4.1	Mål för området	43
4.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	43
4.3	Resultatredovisning	44
4.3.1	Statlig förvaltningspolitik	44
4.3.2	Statliga arbetsgivarfrågor	53
4.3.3	Sveriges genomförande av Agenda 2030.....	63
4.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	64

4.4.1	Statlig förvaltningspolitik	64
4.4.2	Statliga arbetsgivarfrågor	65
4.4.3	Sveriges genomförande av Agenda 2030	65
4.5	Den årliga revisionens iakttagelser	66
4.6	Politikens inriktning	66
4.6.1	Statlig förvaltningspolitik och arbetsgivarfrågor	66
4.6.2	Sveriges genomförande av Agenda 2030	70
4.7	Budgetförslag	71
4.7.1	1:1 Statskontoret	71
4.7.2	1:2 Kammarkollegiet	72
4.7.3	1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	74
4.7.4	1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	75
4.7.5	1:15 Statens servicecenter	77
5	Fastighetsförvaltning	79
5.1	Mål för området	79
5.2	Resultatindikationer och andra bedömningsgrunder	79
5.3	Resultatredovisning	80
5.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	87
5.5	Politikens inriktning	88
5.6	Budgetförslag	88
5.6.1	Fortifikationsverket	88
5.6.2	Statens fastighetsverk	90
5.6.3	1:10 Bidragsfastigheter	92
6	Prognoser, redovisning, statistik och uppföljning	95
6.1	Mål för området	95
6.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	95
6.3	Resultatredovisning	95
6.3.1	Konjunkturinstitutet	95
6.3.2	Ekonomistyrningsverket	95
6.3.3	Finanspolitiska rådet	96
6.3.4	Statistiska centralbyrån	96
6.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	98
6.5	Politikens inriktning	99
6.6	Den årliga revisionens iakttagelser	99
6.7	Budgetförslag	100
6.7.1	1:6 Finanspolitiska rådet	100
6.7.2	1:7 Konjunkturinstitutet	101
6.7.3	1:8 Ekonomistyrningsverket	101
6.7.4	1:9 Statistiska centralbyrån	103
6.7.5	1:13 Bokföringsnämnden	105
7	Offentlig upphandling	107
7.1	Mål för området	107
7.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	107
7.3	Resultatredovisning	107
7.3.1	Konkurrensen i den offentliga upphandlingen kan förbättras	107
7.3.2	Upphandlingsreglerna tillämpas på ett mer rättssäkert sätt	108
7.3.3	Åtgärder för att förbättra konkurrensen	108
7.3.4	Utveckling av den interna styrningen, digitaliseringen och samordningen av de offentliga inköpen	109
7.3.5	Åtgärder för att säkerställa ett enhetligt upphandlingsregelverk	110
7.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	110
7.5	Politikens inriktning	111
7.6	Budgetförslag	112
7.6.1	1:17 Upphandlingsmyndigheten	112

8	Korrekta utbetalningar från välfärdssystemen.....	115
8.1	Mål för området.....	115
8.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	115
8.3	Resultatredovisning.....	116
8.3.1	De upptäckta felaktiga utbetalningarna minskade totalt sett 2023	116
8.3.2	Antalet återkrav minskade 2023.....	117
8.3.3	Antalet polisanmälningar minskade 2023.....	119
8.3.4	Andelen av befolkningen som anser att det är lätt att göra rätt är oförändrad.....	122
8.3.5	Andelen i befolkningen med tillåtande attityder till bidragsbrott är oförändrad.....	122
8.3.6	Den upplevda upptäcktsrisken vid bidragsbrott är oförändrad...	123
8.3.7	Regeringens arbete mot felaktiga utbetalningar och brottslighet riktad mot välfärdssystemen har stärkts.....	123
8.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen.....	126
8.5	Politikens inriktning.....	127
8.5.1	Arbetet mot felaktiga utbetalningar stärks.....	127
8.6	Budgetförslag.....	128
8.6.1	1:18 Utbetalningsmyndigheten.....	128

Bilaga Statsförvaltningens utveckling

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen godkänner målet för området korrekta utbetalningar från välfärdssystemen (avsnitt 2.3.4).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025 ställa ut statliga garantier för krigsförsäkringar som uppgår till högst 200 000 000 000 kronor (avsnitt 3.6.2).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2025 för stabilitetsfonden besluta om en kreditram på högst 50 000 000 000 kronor och en garantiram på högst 750 000 000 000 kronor (avsnitt 3.6.3).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2025 för resolutionsreserven besluta om en kreditram på högst 100 000 000 000 kronor och en garantiram på högst 200 000 000 000 kronor (avsnitt 3.6.3).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025–2029 för anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet* inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd och anslaget 1:14 *Vissa garanti- och medlemsavgifter* besluta om att Sverige medverkar i kapitalhöjningen till Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling som sker genom teckning av aktier som tilldelas medlemsländerna på högst 1 150 000 000 kronor (avsnitt 3.6.4).
6. Riksdagen godkänner att riksdagens tidigare ställningstagande om inrättandet av Statskontoret inte längre ska gälla (avsnitt 4.7.1).
7. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2025 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i samband med inrättandet av nya myndigheter som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 250 000 000 kronor (avsnitt 4.7.2).
8. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2025 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i det statliga försäkringssystemet som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor (avsnitt 4.7.2).
9. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2025 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Statens tjänstepensionsverks behov av likviditet i pensionshanteringen som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor (avsnitt 4.7.4).
10. Riksdagen godkänner investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2025–2027 som en riktlinje för Fortifikationsverkets investeringar (avsnitt 5.6.1).
11. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2025 besluta att Fortifikationsverket får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 47 700 000 000 kronor (avsnitt 5.6.1).
12. Riksdagen godkänner investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2025–2027 som en riktlinje för Statens fastighetsverks investeringar (avsnitt 5.6.2).
13. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2025 besluta att Statens fastighetsverk får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 15 200 000 000 kronor (avsnitt 5.6.2).
14. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2025 inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning enligt tabell 1.1.
15. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	
1:1 Statskontoret	113 142
1:2 Kammarkollegiet	165 671
1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter	25 550
1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	2 443
1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	17 295 000
1:6 Finanspolitiska rådet	12 133
1:7 Konjunkturinstitutet	74 837
1:8 Ekonomistyrningsverket	224 363
1:9 Statistiska centralbyrån	687 238
1:10 Bidragsfastigheter	440 000
1:11 Finansinspektionen	846 586
1:12 Riksgäldskontoret	392 878
1:13 Bokföringsnämnden	14 752
1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	170 458
1:15 Statens servicecenter	937 147
1:16 Finansmarknadsforskning	30 753
1:17 Upphandlingsmyndigheten	103 508
1:18 Utbetalningsmyndigheten	197 619
Summa anslag inom utgiftsområdet	21 734 078

Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden

Tusental kronor

Anslag	Beställningsbemyndigande	Tidsperiod
1:10 Bidragsfastigheter	100 000	2026
1:16 Finansmarknadsforskning	174 765	2026–2030
Summa beställningsbemyndiganden inom utgiftsområdet	274 765	

2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

2.1 Utgiftsområdets omfattning

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning omfattar den statliga förvaltningspolitiken, politiken för finansmarknaden och arbetet för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen. I utgiftsområdet ingår följande områden:

- finansmarknad och internationella finansiella institutioner
- statlig förvaltningspolitik, statliga arbetsgivarfrågor och Agenda 2030
- fastighetsförvaltning
- prognoser, redovisning, statistik och uppföljning
- offentlig upphandling
- korrekta utbetalningar från välfärdssystemen.

Delområdet finansmarknad omfattar åtgärder för ett stabilt finansiellt system som präglas av ett högt förtroende och har förmåga att säkerställa viktiga samhällsfunktioner. Delområdet omfattar även åtgärder för att de finansiella företagen ska tillgodose hushållens och företagens behov av finansiella tjänster och medverka till en hållbar utveckling. Därtill omfattas åtgärder för att de finansiella marknaderna ska vara väl fungerande med konkurrens och ett starkt konsumentskydd, samt en effektiv statlig finansförvaltning. I delområdet ingår Finansinspektionen, Riksgäldskontoret och Krigsförsäkringsnämnden.

Delområdet internationella finansiella institutioner omfattar exempelvis årliga medlemsavgifter till tankesmedjan Bruegel, European Institute of Public Administration och Europarådets utvecklingsbank, samt garantier till sex internationella finansieringsinstitut och ett europeiskt instrument (SURE).

Delområdet statlig förvaltningspolitik omfattar styrning, ledning, organisation och utveckling av de statliga myndigheterna samt vissa övergripande frågor om relationen mellan stat och kommun, inklusive regional ansvarsfördelning. Delområdet omfattar även myndigheterna Kammarkollegiet, Statens servicecenter, Statskontoret samt delar av Ekonomistyrningsverkets (ESV) verksamhet.

Delområdet statliga arbetsgivarfrågor omfattar statliga personal- och lönepolitiska frågor, såsom löneutveckling, pensionsvillkor, arbets- och anställningsvillkor avseende offentliga anställningar, statlig arbetsrätt och kompetensförsörjning inom staten samt frågor om arbetsmiljö och hälsa, jämställdhet, mångfald och värdegrundarbete inom staten. Delområdet omfattar Arbetsgivarverket, Offentliga sektorns särskilda nämnd, Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor, Statens ansvarsnämnd, Statens tjänstepensionsverk, Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd, Statens överklagandenämnd och Trygghetsstiftelsen – en kollektivavtalsstiftelse.

Delområdet Sveriges genomförande av Agenda 2030 omfattar uppföljning av regeringens politik för att genomföra agendan.

Området fastighetsförvaltning omfattar förvaltning av fastigheter som av försvarspolitiska, kulturhistoriska eller andra skäl har ansetts lämpliga att förvaltas av staten. Området omfattar myndigheterna Fortifikationsverket och Statens fastighetsverk.

Området prognoser, redovisning, statistik och uppföljning omfattar myndigheterna Bokföringsnämnden, ESV, Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, Finanspolitiska rådet, Konjunkturinstitutet och Statistiska centralbyrån. Området omfattar vidare verksamhet som ska bidra till att det finanspolitiska ramverket följs, att politiska beslut och prioriteringar är välgrundade samt verksamhet som ska bidra till transparens vid redovisningen av den ekonomiska politiken.

Området offentlig upphandling omfattar flera lagar med bestämmelser som syftar till att upphandlande myndigheter och enheter ska göra effektiva offentliga inköp. Området omfattar Upphandlingsmyndigheten och den del av Konkurrensverkets verksamhet som avser tillsyn över den nämnda lagstiftningen.

Området korrekta utbetalningar från välfärdssystemen omfattar den samlade styrningen och uppföljningen av arbetet mot felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. Det innefattar bl.a. att samordna och stödja berörda myndigheters arbete inom området och samlat återrapportera detta till regeringen. Området omfattar Utbetalningsmyndigheten.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Miljoner kronor

	Utfall 2023	Budget 2024 ¹	Prognos 2024	Förslag 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027
1:1 Statskontoret	104	110	108	113		
1:2 Kammarkollegiet	128	167	129	166	172	175
1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter	23	25	25	26	26	26
1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	1	2	2	2	2	2
1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	15 134	16 712	16 613	17 295	17 366	17 816
1:6 Finanspolitiska rådet	11	12	11	12	12	13
1:7 Konjunkturinstitutet	77	78	77	75	76	78
1:8 Ekonomistyrningsverket	207	219	222	224	341	339
1:9 Statistiska centralbyrån	608	624	626	687	707	721
1:10 Bidragsfastigheter	290	365	363	440	515	265
1:11 Finansinspektionen	805	808	818	847	833	849
1:12 Riksgäldskontoret	356	378	380	393	392	401
1:13 Bokföringsnämnden	14	14	15	15	15	15
1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	73	207	169	170	169	168
1:15 Statens servicecenter	915	950	944	937	908	875
1:16 Finansmarknadsforskning	60	59	59	31	33	35
1:17 Upphandlingsmyndigheten	111	100	103	104	106	108
1:18 Utbetalningsmyndigheten		161	160	198	247	385
Totalt för utgiftsområde 2						
Samhällsekonomi och finansförvaltning	18 919	20 993	20 825	21 734	21 921	22 271

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Utgiftsområdets sammanlagda utgifter uppgick 2023 till 18,92 miljarder kronor. Prognosen för utfallet för 2024 är 20,83 miljarder kronor, vilket är 168 miljoner kronor mindre än de anvisade medlen. Den föreslagna anslagsnivån för utgiftsområdet för 2025 uppgår till 21,73 miljarder kronor, vilket är en ökning med totalt 741 miljoner kronor. Anslagsförändringarna redovisas detaljerat under respektive delområde.

**Tabell 2.2 Förändringar av utgiftsramen 2025–2027 för utgiftsområde 2
Samhällsekonomi och finansförvaltning**

Miljoner kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	20 881	20 881	20 881
Pris- och löneomräkning ²	124	208	277
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	143	173	4
<i>varav BP25³</i>	<i>98</i>	<i>49</i>	<i>141</i>
Makroekonomisk utveckling	483	562	755
Volym	100	92	349
Överföring till/från andra utgiftsområden	2	5	5
Övrigt			
Ny utgiftsram	21 734	21 921	22 271

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

**Tabell 2.3 Utgiftsram 2025 realekonomiskt fördelad för utgiftsområde 2
Samhällsekonomi och finansförvaltning**

Miljoner kronor

	2025
Transfereringar ¹	17 397
Verksamhetsutgifter ²	4 320
Investeringar ³	17
Summa utgiftsram	21 734

Anm.: Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2023 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten får någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

Utgifter för transfereringar utgör 80 procent av den anslagsfinansierade verksamheten och utbetalningar sker främst från anslaget 1:5 *Statliga tjänstepensioner m.m.* Verksamhetsutgifter för 12 myndigheter utgör 20 procent av utgiftsområdets anslagsmedel.

2.3 Mål för utgiftsområdet

Nedan redovisas de av riksdagen beslutade målen för vissa verksamheter inom utgiftsområdet.

2.3.1 Finansmarknadsområdet

Målen för finansmarknadsområdet är följande (prop. 2023/24:1 utg.omr. 2, bet. 2023/24:FiU2, rskr. 2023/24:111):

- Det finansiella systemet ska vara stabilt, präglas av ett högt förtroende och ha förmåga att säkerställa viktiga samhällsfunktioner.
- De finansiella företagen ska tillgodose hushållens och företagens behov av finansiella tjänster och medverka till en hållbar utveckling.
- De finansiella marknaderna ska vara väl fungerande med konkurrens och ett starkt skydd för konsumenter.
- Statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt.

2.3.2 Statlig förvaltningspolitik

Målet för den statliga förvaltningspolitiken är en innovativ och samverkande statsförvaltning som är rättssäker och effektiv, har väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet och som därigenom bidrar till Sveriges utveckling och ett effektivt EU-arbete (prop. 2009/10:175, bet. 2009/10:FiU38, rskr. 2009/10:315).

2.3.3 Sveriges genomförande av Agenda 2030

Målet för Sveriges genomförande av Agenda 2030 är att Sverige ska genomföra Agenda 2030 för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling genom en samstämmig politik nationellt och internationellt. Genomförandet ska präglas av agendans princip att ingen ska lämnas utanför (prop. 2019/20:188, bet. 2020/21:FiU28, rskr. 2020/21:154).

2.3.4 Korrekta utbetalningar från välfärdssystemen

Det övergripande målet för att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen är att utbetalningarna från dessa system ska vara korrekta, andelen felaktiga utbetalningar ska minska och fel ska motverkas (prop. 2020/21:1 utg.omr. 2, bet. 2020/21:FiU2, rskr. 2020/21:150).

Regeringens förslag: Målet för området korrekta utbetalningar från välfärdssystemen ska vara att de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen och den brottslighet som riktas mot dessa system ska minska.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen anser att det finns anledning att förenkla och komplettera målet för området korrekta utbetalningar från välfärdssystemen. Det nuvarande målet innehåller tre delar: att utbetalningarna ska vara korrekta, att andelen felaktiga utbetalningar ska minska, och att fel ska motverkas. Målet bör i stället ha ett tydligare fokus på att de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen ska minska. Brottslighet som riktar sig mot välfärdssystemen, t.ex. bidragsbrott, är ett allvarligt samhällsproblem. Det bör därför vara en del av målet att brottslighet som riktar sig mot välfärdssystemen ska minska. Regeringen föreslår mot denna bakgrund att målet för området korrekta utbetalningar från välfärdssystemen ska vara att de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen och den brottslighet som riktas mot dessa system ska minska.

2.4 Resultatredovisning

Resultat för utgiftsområdet redovisas på delområdesnivå (se respektive avsnitt).

2.5 Politikens inriktning

Politikens inriktning för utgiftsområdet redovisas i förekommande fall på delområdesnivå (se respektive avsnitt).

2.6 Den årliga revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har lämnat revisionsberättelser med reservationer för Statskontoret (se avsnitt 4.5) och Statistiska centralbyrån (se avsnitt 6.6).

3 Finansmarknad och internationella finansiella institutioner

3.1 Mål för området

Riksdagen har beslutat om följande mål för finansmarknadsområdet (prop. 2023/24:1 utg.omr. 2, bet. 2023/24:FiU2, rskr. 2023/24:111):

- Det finansiella systemet ska vara stabilt, präglas av ett högt förtroende och ha förmåga att säkerställa viktiga samhällsfunktioner.
- De finansiella företagen ska tillgodose hushållens och företagens behov av finansiella tjänster och medverka till en hållbar utveckling.
- De finansiella marknaderna ska vara väl fungerande med konkurrens och ett starkt skydd för konsumenter.
- Statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt.

Resultat för de nya målen redovisas i kommande budgetpropositioner. Resultatredovisningen i denna budgetproposition avser dock främst 2023 och görs därför i förhållande till de tidigare beslutade målen som var (prop. 2015/16:1 utg.omr. 2, bet. 2015/16:FiU2, rskr. 2015/16:118):

- Det finansiella systemet ska vara stabilt och präglas av högt förtroende med väl fungerande marknader som tillgodoser hushållens och företagens behov av finansiella tjänster samtidigt som det finns ett högt skydd för konsumenter.
- Det finansiella systemet ska bidra till en hållbar utveckling.
- Statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt.

Statsskuldskötselmyndigheten, som också är en del av den statliga finansförvaltningen, redovisas inom utgiftsområde 26 Statsskuldskötsel m.m. Arbetet med att uppnå målen delas mellan regeringen, Finansinspektionen och Riksgäldskontoret. Även andra myndigheter, bl.a. Riksbanken och AP-fonderna, har uppgifter inom området, men omfattas formellt inte av målen. Detsamma gäller de internationella finansiella institutioner som Sverige är medlem i. Måluppfyllelsen påverkas dessutom av faktorer i omvärlden, eftersom svenska finansmarknader är integrerade med andra, inte minst de i närområdet. Regelutvecklingen drivs därför i huvudsak i EU och i olika standardsättande organ.

3.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Resultatindikatorerna används som stöd för att visa om målen uppfylls. En helhetsbedömning redovisas utifrån ett flertal indikatorer. De mest centrala indikatorerna är

- storbankernas kapitaltäckning (stabilitet och högt förtroende)
- icke-finansiella företagens skulder (stabilitet och väl fungerande marknader)
- företagens finansieringsmöjligheter (väl fungerande marknader)
- hushållens skulder (stabilitet, väl fungerande marknader och konsumentskydd)
- kundnöjdhet (konsumentskydd och högt förtroende)

- gröna obligationer och gröna lån (hållbar utveckling)
- styckkostnad per statlig betalning (effektiv finansförvaltning).

Indikatorn storbankernas marknadsandelar har ersatts av icke-finansiella företagens skulder som kan återspegla både kreditförsörjningen och risken för stora kreditförluster hos bankerna och är därför en mer direkt indikator för såväl stabilitet som väl fungerande marknader. Hushållens skulder är fortsatt en indikator för stabilitet och konsumentskydd, men visar även hur en viktig del av kreditmarknaden fungerar.

3.3 Resultatredovisning

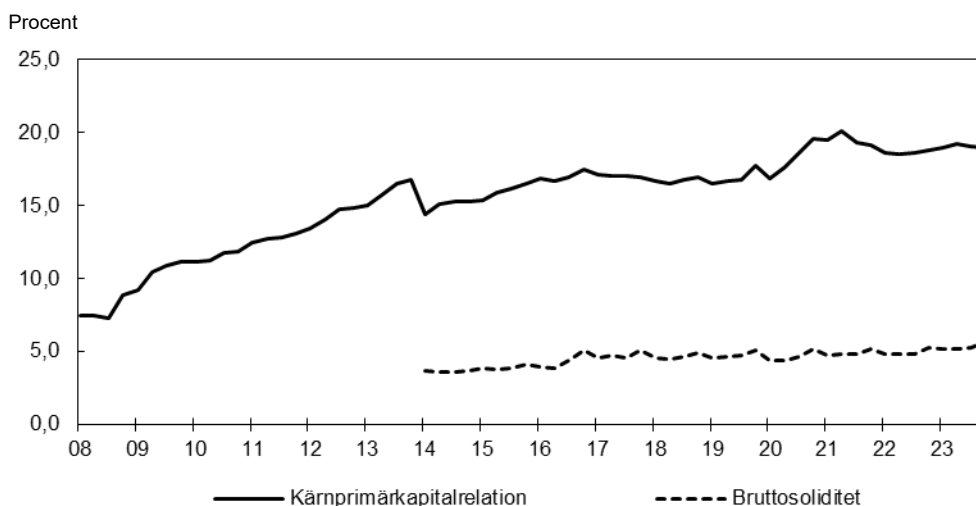
3.3.1 Finansiell stabilitet

Efter snabbt förändrade ekonomiska förutsättningar med kraftigt ökad inflation och höjda räntor var det ekonomiska läget fortsatt besvärligt under 2023. Inflationen var fortsatt hög under 2023 och Riksbanken höjde styrräntan. Detta ökade kostnaderna för hushållen och företagen, vilket påverkade köpkraften och konsumtionen.

Kapitalkrav bidrar till motståndskraft i banksektorn

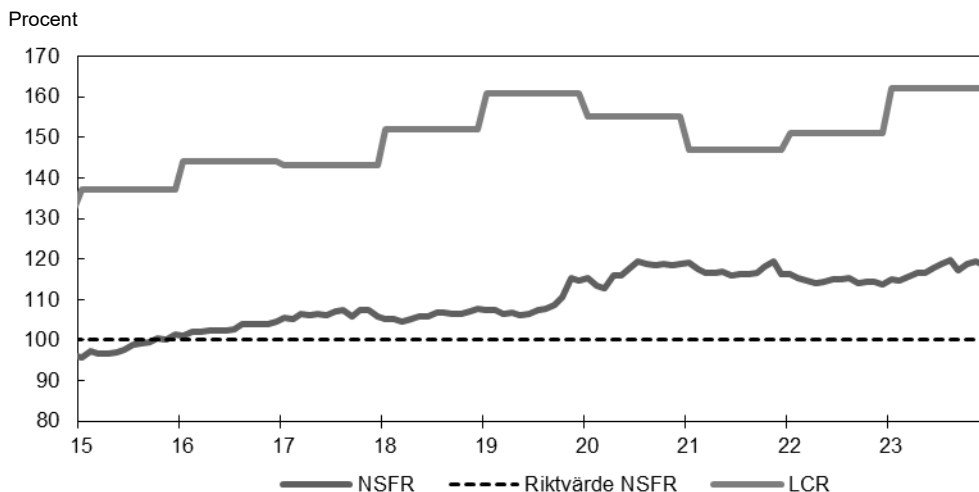
I början av 2023 drabbades ett antal regionala amerikanska banker och en schweizisk bank av en förtroendekris. Oron ökade för att ytterligare banker skulle få problem, vilket gav stora rörelser på de finansiella marknaderna. De svenska storbankerna hade dock goda möjligheter att möta en försämrad utveckling eftersom de under lång tid byggt upp kapital- och likviditetsbuffertar, se diagram 3.1 och diagram 3.2. Den 8 februari 2024 lämnade regeringen ett förslag om att Finansinspektionen ska ge Riksbanken tillfälle att yttra sig innan inspektionen fattar beslut om kontracykliska buffertvärden (prop. 2023/24:65). Den 22 maj antog riksdagen förslaget (bet. 2023/24:FiU31, rskr. 2023/24:187). Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2024.

Diagram 3.1 Svenska storbankers kapitaltäckning

Anm.: Genomsnitt för de tre svenska storbankerna (Handelsbanken, SEB och Swedbank). Kärnprimärkapitalrelationen avser bankernas kapital i förhållande till riskvägda tillgångar. Bruttosoliditeten avser bankernas kapital i förhållande till totala (ej riskvägda) tillgångar. Vilket kapital som får räknas in skiljer sig något i de olika kapitalmåten. För perioden 2013–2018 har kärnprimärkapitalrelationen räknats om i enlighet med en teknisk justering av metoden för riskvikts-golvet för bolån som trädde i kraft 2018.

Källa: Finansinspektionen.

Diagram 3.2 Svenska storbankers likviditetsreserver

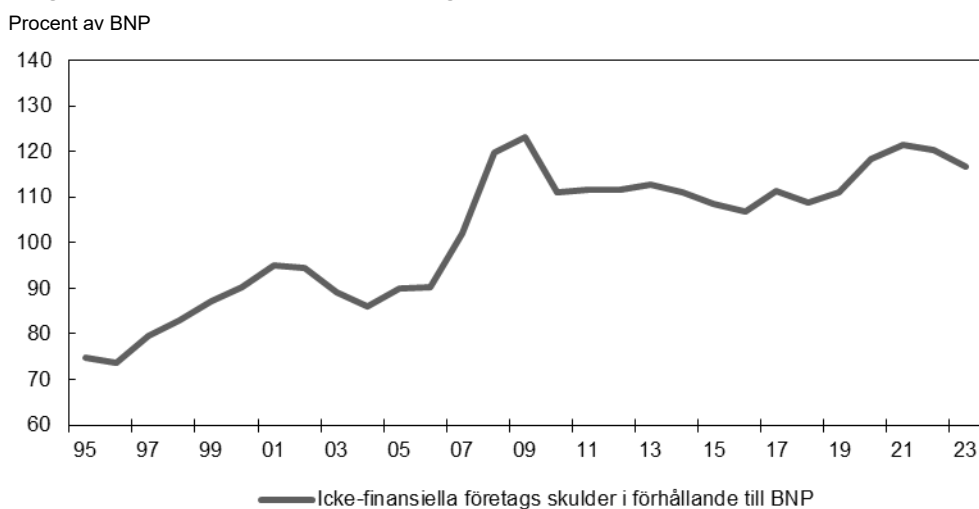
Anm.: LCR (Liquidity Coverage Ratio) avser likviditetstäckningsgraden. Under 2023 var den genomsnittliga likviditetstäckningsgraden 162 procent för de tre svenska storbankerna (Handelsbanken, SEB och Swedbank), vilket är en ökning jämfört med 2022. NSFR (Net Stable Funding Ratio) avser bankernas stabila nettofinansieringskvot, som något förenklat innebär att banker kan finansiera tillgångar vars löptid överstiger ett år med skulder vars löptid också överstiger ett år, eller som av annat skäl bedöms vara stabila. För de tre svenska storbankerna har NSFR ökat över tid och i slutet av 2023 uppgick kvoten till 118 procent, vilket är en liten ökning jämfört med 2022.

Källa: Finansinspektionen.

Finansinspektionen tillämpar ett kapitalpåslag för bankernas ränterisker, för att minska sårbarheten för bl.a. ändrade räntor. Finansinspektionen har också infört krav på att bankerna ska hålla tillräckligt med kapital för att spegla kreditriskerna vid utlåning till kommersiella fastighetsföretag och bolån (tillämpning av riskviktsgolvet). Även det stresstest som Europeiska bankmyndigheten (EBA) genomförde under 2023 visade att bankerna hade god motståndskraft.

De icke-finansiella företagen anpassar sin upplåning

Totalt sett var de icke-finansiella företagens skuldkvot lägre vid utgången av 2023 än tidigare, efter att ha ökat i hög takt fram till september 2022, se diagram 3.3. Bankerna redovisade fortsatt låga kreditförluster och mycket god lönsamhet under 2023.

Diagram 3.3 Icke-finansiella företags skulder

Anm.: Avser skulder (banklån och marknadsfinansiering).

Källa: Statistiska centralbyrån.

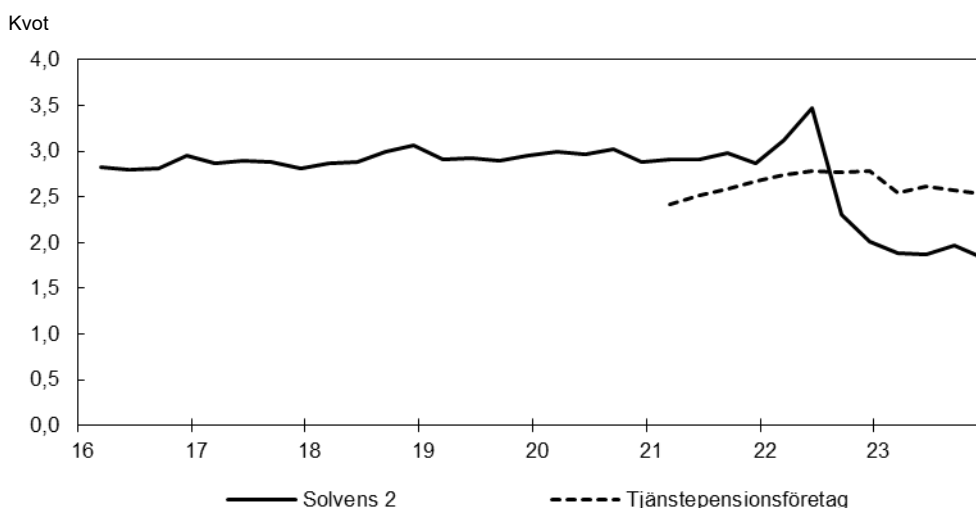
Höga räntor fortsätter att pressa fastighetsföretagen

Högre räntor fortsätter att slå igenom på fastighetsföretagens finansieringskostnader, inte minst då många av fastighetsbolagens skulder förfaller de kommande åren. Under 2023 var det främst bolag med höga kreditbetyg som kunde ta upp nya lån på obligationsmarknaden, men mot slutet av året ökade nyupplåningen även för bolag med lägre kreditbetyg i samband med att förväntningar på räntesänkningar från Riksbanken ökade. Fastighetsföretagens intjäning var fortsatt god under början av 2023, vilket i hög grad berodde på att hyror som inte avser bostadsfastigheter höjts med inflationen.

Stabila livförsäkrings- och tjänstepensionsföretag

Försäkrings- och tjänstepensionsföretagens förmåga att fullgöra sina åtaganden mäts genom solvenskvoten, dvs. kapitalbasen i förhållande till kapitalkravet. Företag ska ha en solvenskvot på minst 1,0. För livförsäkringsföretag som tillämpar det s.k. Solvens 2-regelverket sjönk solvenskvoten under 2022 men har under 2023 varit stabil, om än lägre än genomsnittet de senaste åren, se diagram 3.4. För tjänstepensionsföretag var den genomsnittliga solvenskvoten 2023 fortsatt stabil.

Diagram 3.4 Genomsnittlig solvenskvot för livförsäkrings- och tjänstepensionsföretag

Anm.: Kvoterna beräknas enligt Solvens 2-regelverket som kapitalbas dividerat med solvenskapitalkrav och för tjänstepensionsföretagen som kapitalbas dividerat med riskkänsligt kapitalkrav. Från och med 2023 ingår alla tjänstepensionsföretag i urvalet, men de 5 största utgör i stort sett hela kvoten. Den äldre solvensregleringen, Solvens 1, tillämpas inte efter den 31 december 2022. Observera att siffrorna för kvoten enligt Solvens 2 inte är direkt jämförbara med motsvarande diagram i budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 2 avsnitt 3.3.1) eftersom även blandade bolag inkluderas i diagrammet ovan.

Källa: Finansinspektionen.

3.3.2 Marknadernas funktionssätt

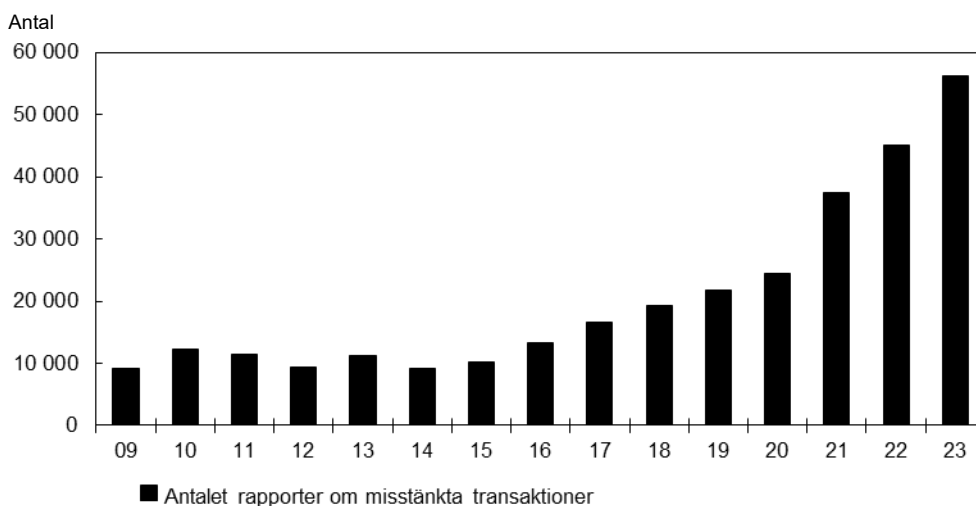
Kreditmarknaderna har under året påverkats av det höga ränteläget, samtidigt har bankerna haft god förmåga att möta efterfrågan på krediter. När det gäller betalningsinfrastrukturen har den fungerat väl trots ett förändrat omvärldsläge med ökad risk för angrepp. Den systemhotande organiserade brottsligheten och de kriminellas utnyttjande av det finansiella systemet har dock ökat risken för att skada förtroendet.

Fler rapporter om misstänkt penningtvätt och finansiering av terrorism

Av finanspolisens årsrapport för 2023 framgår att antalet rapporter om misstänkta transaktioner har ökat stadigt de senaste åren. Under 2023 nåddes en ny högstanivå med drygt 56 000 rapporter, en ökning med 24 procent jämfört med 2022, se diagram

3.5. Enligt finanspolisens bedömning beror ökningen på att verksamhetsutövare blivit bättre på att upptäcka och stoppa misstänkta transaktioner eller beteenden och att rapporteringsplikten gradvis utökats till att omfatta fler branscher. Finanspolisen bedömer också att ny reglering som möjliggör samverkan mellan brottsbekämpande myndigheter, tillsynsmyndigheter och kreditinstitut kan ha bidragit till ökningen (Polismyndigheten 2024).

Diagram 3.5 Rapportering om misstänkta transaktioner mottagna av finanspolisen

Källa: Polismyndigheten.

Under 2023 tillsattes en interdepartemental arbetsgrupp med representanter från Justitiedepartementet och Finansdepartementet, med uppgift att underlätta och koordinera arbetet med åtgärder mot brottslighet i det finansiella systemet. Vidare föreslogs i promemorian Åtgärder mot missbruk av alternativa betalningssystem bl.a. att valutaväxling och betaltjänster ska omfattas av tillståndsplikt i stället för registreringsplikt (Fi2024/00365). Promemorian har remitterats och bereds i Regeringskansliet.

Fler bör kunna få ett betalkonto

Svenska banker är enligt EU:s regelverk om rätt till betalkonto skyldiga att erbjuda konsumenterna ett betalkonto med grundläggande funktioner, under förutsättning att det inte finns särskilda skäl att neka eller om det skulle strida mot EU:s penningtvättsregelverk. Under 2022 publicerade Finansinspektionen ett rättsligt ställningstagande om asylsökandes tillgång till finansiella tjänster. Av ställningstagandet framgår att banker kan ha möjlighet att minska risken med en viss kundrelation genom att erbjuda den asylsökande som saknar identitetshandlingar ett mer begränsat utbud av tjänster än vad som annars följer av lagen (2010:751) om betaltjänster (Finansinspektionen 2022:1). Finansinspektionen har i enlighet med uppdrag i regleringsbrevet för 2023 lämnat rapporten Rätten till betalkonto – redovisning av Finansinspektionens tillsyn (Finansinspektionen 2024). I rapporten konstateras bl.a. att fler bankkunder bör kunna erbjudas betalkonton, om bankerna prövar alternativa lösningar såsom riskreducerande åtgärder när det finns en förhöjd allmän risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Arbete för att stärka svenska finansmarknaders konkurrenskraft

Kapitalmarknader är centrala för jobb, tillväxt och omställning, samtidigt som de ger avkastning till hushållen genom bl.a. privat sparande och pensionssystemet. Finansmarknadsministern tog under 2023 initiativ till informella rundabordsamtal för

att samla berörda aktörer och diskutera frågor som är viktiga för att stärka svensk konkurrenskraft. Två sådana branschråd genomfördes under året. Ett om hur Sveriges långsiktiga konkurrenskraft kan främjas genom EU:s kapitalmarknadsunion (CMU) och ett andra branschråd kring vad som drivit den svenska utvecklingen på riskkapitalmarknaden och vad som kan stärka dess bidrag till svensk konkurrenskraft, inklusive möjliga initiativ inom EU.

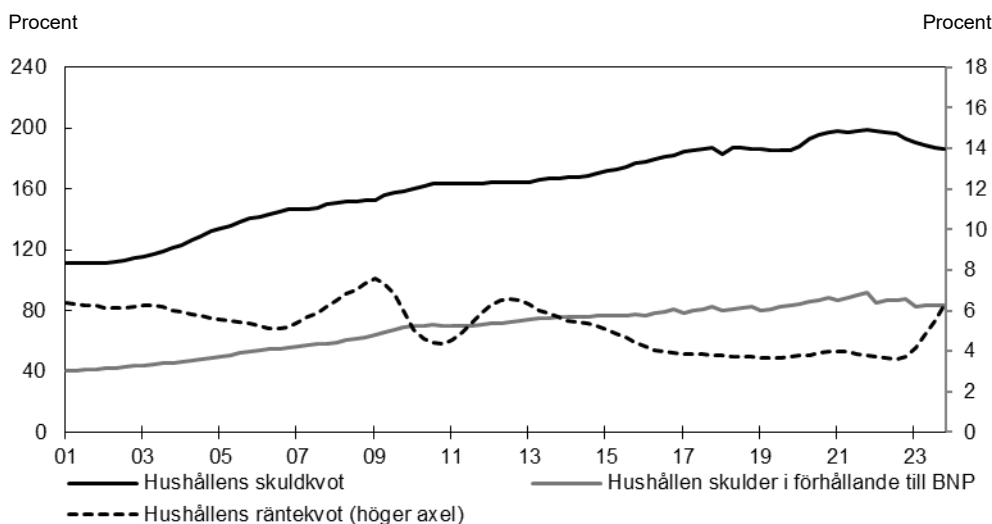
Vikande konjunktur försvårar företagens finansieringsmöjligheter

Det osäkra ekonomiska läget under 2023 påverkade obligationsmarknaderna och bankernas utlåning och därmed företagens tillgång till finansiering. I Konjunkturbarometern för fjärde kvartalet 2023 uppgav 70 procent av företagen att finansieringsmöjligheterna var normala, en procent uppgav att de var lättare och 29 procent att de var svårare. Det är en försämring jämfört med samma period 2022 då 73 procent svarade att dessa var normala och 26 procent att det var svårare.

Hushållen är fortsatt högt skuldsatta

Sedan början av 2000-talet har hushållens skulder ökat snabbare än disponibla inkomster (skuldkvot) och BNP. Under 2023 sjönk dock skuldkvoten med nästan 7 procentenheter, se diagram 3.6. Tillväxten bromsade in för såväl bolån som för konsumtionslån. Trots att skuldkvoten har minskat, var skulderna inom hushållssektorn jämförelsevis höga och stigande räntor gör sektorn sårbar för andra kostnadsökningar. Hushållens räntekänslighet understryks av att många äger sitt boende och att en stor andel har bolån med rörlig ränta. Enligt rapporten Stabiliteten i det finansiella systemet uppskattas bolånetagare i genomsnitt ha belånat 53 procent av bostadens värde (Finansinspektionen 2023:1). Hushållens ränteutgifter ökade med 76 procent under 2023 medan hushållens konsumtion minskade med 2,3 procent (fasta priser). I oktober 2023 remitterades promemorian En rättvis ränteskillnadsersättning som minskar hindren mot längre räntebindingstider (Ju2023/02346). I promemorian föreslås en ny schablonregel för beräkning av ränteskillnadsersättning vid förtidsbetalning av bolån med bunden ränta. Syftet med förslaget om en ändrad schablonregel är att stärka konsumentskyddet och bidra till en ökad kundvänlighet på bolåne marknaden. Promemorian bereds i Regeringskansliet.

Diagram 3.6 Hushållens skulder

Anm.: Hushållens skuldkvot visar skulder i förhållande till disponibla inkomster. Den märkbara ökningen under 2020 berodde delvis på att skulderna ökade, men också på att hushållens disponibla inkomster minskade. Hushållens räntekvot visar ett glidande medelvärde de fyra senaste kvartalen för räntebetalningar, brutto, i förhållande till disponibla inkomster.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Motståndskraft mot allvarliga driftstörningar

Samhällsviktiga finansiella tjänster måste kunna upprätthållas även när de utsätts för allvarliga driftstörningar. I rapporten Stabiliteten i det finansiella systemet lyfts att det försämrade omvärldsläget ökar risken för att bl.a. det finansiella systemet utsätts för olika typer av angrepp (Finansinspektionen 2023:2). Enligt Riksbankens betalningsrapport uppstod det under 2023 störningar som påverkade hela eller delar av betalningsinfrastrukturen under enskilda dagar. Incidenterna hade endast en mindre påverkan på möjligheterna att betala digitalt (Sveriges riksbank 2024). För att stärka förmågan att hantera olika former av driftstörningar föreslogs i februari 2024 i promemorian En ny funktion för krishantering vid allvarliga driftstörningar i den finansiella sektorns digitala infrastruktur att en funktion för operativ krishantering inrättas vid Riksbanken (Fi2024/00185). Promemorian har remitterats och bereds i Regeringskansliet.

Åtgärder för att stärka samhällets krisberedskap och civilt försvar

Finansinspektionen är sektorsansvarig myndighet för beredskapssektorn Finansiella tjänster, där även Riksgäldskontoret ingår. Riksgäldskontoret ingår även i beredskapssektorn Ekonomisk säkerhet. Arbetet inom beredskapssektorerna beskrivs i utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap avsnitt 5.3.1.

3.3.3 Konsumentskyddets utveckling

Finansiella tjänster är en viktig del av konsumenters vardag, bl.a. dagliga betaltjänster, bostadslån och pensionssparande. Svenska hushåll har en högre andel av sitt sparande i fonder och andra finansiella produkter jämfört med hushåll i andra EU-länder. Statistik från Statistiska centralbyrån för 2023 visar att svenska hushålls finansiella tillgångar består av 38 procent försäkringssparande, 28 procent direkt ägande i aktier och obligationer, 14 procent bankinlåning, 12 procent premiepensionen, 9 procent direkt ägande i fondandelar och 4 procent övrigt.

Åtgärder för att stoppa bedrägerier

I takt med att samhället har blivit alltmer digitaliserat har det på många sätt blivit enklare och smidigare att betala och göra bankärenden. Samtidigt har det lett till att också bedragares verksamhet har underlättats. Det stora flertalet bedrägeriformer förutsätter att kriminella missbrukar produkter och tjänster som tillhandahålls av betaltjänstleverantörer, framför allt banker. Dessa aktörer har därför en nyckelroll för att motverka bedrägerier på betalningsmarknaden. Finansinspektionen har i enlighet med regeringsuppdrag (Fi2023/02625) lämnat rapporten Motverkande av bedrägerier i betaltjänster om bl.a. hur inspektionen bedriver tillsyn över hur banker och andra betaltjänstleverantörer tillämpar bestämmelserna i lagen om betaltjänster om motverkande av bedrägerier (Finansinspektionen 2024).

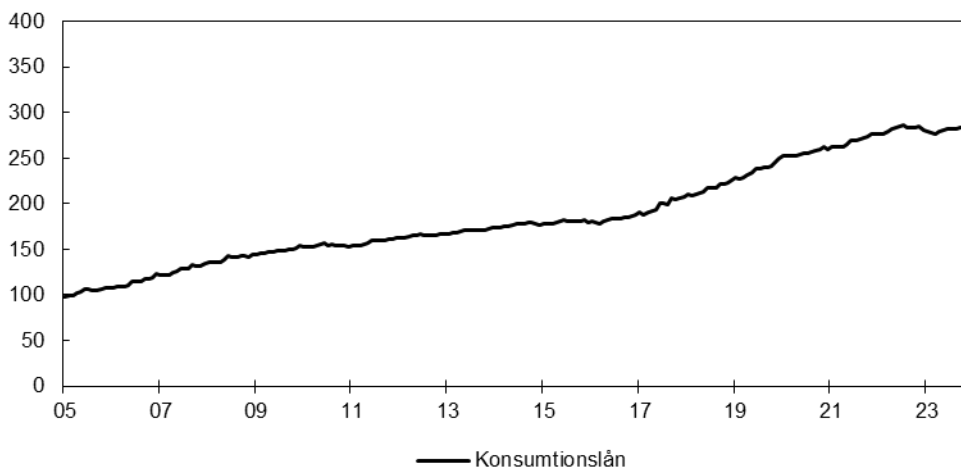
Åtgärder för stärkt konsumentskydd på konsumtionslåne marknaden

Konsumtionskrediterna har mer än fördubblats de senaste 15 åren, se diagram 3.7 Utvecklingen beror bl.a. på kreditgivares och kreditförmedlars intensiva marknadsföring av konsumtionslån och att konsumenter i ökad utsträckning väljer uppskjuten betalning i stället för att betala direkt vid t.ex. onlineköp. Oansvarig kreditgivning kan allvarligt försämma en konsument situation, med överskuldssättning som följd. Långivare har ett stort ansvar och får inte låna ut pengar till dem som inte har råd att betala tillbaka. I maj 2024 föreslogs i promemorian Stärkt konsumentskydd på kreditmarknaden att lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter ska upphävas och att bara banker ska få driva näringsverksamhet som har till ändamål

att lämna eller förmedla krediter till konsumenter (Fi2024/01078). Promemorian har remitterats och bereds i Regeringskansliet.

Diagram 3.7 Hushållens konsumtionslån

Miljarder kronor

Anm.: Statistiken avser monetära finansinstituts utlåning utan säkerhet till hushåll, exempelvis konto- och kortkrediter, privatlån och handpenninglån, men inte s.k. snabb lån eller sms-lån. Anges i löpande priser.

Källa: Statistiska centralbyrån.

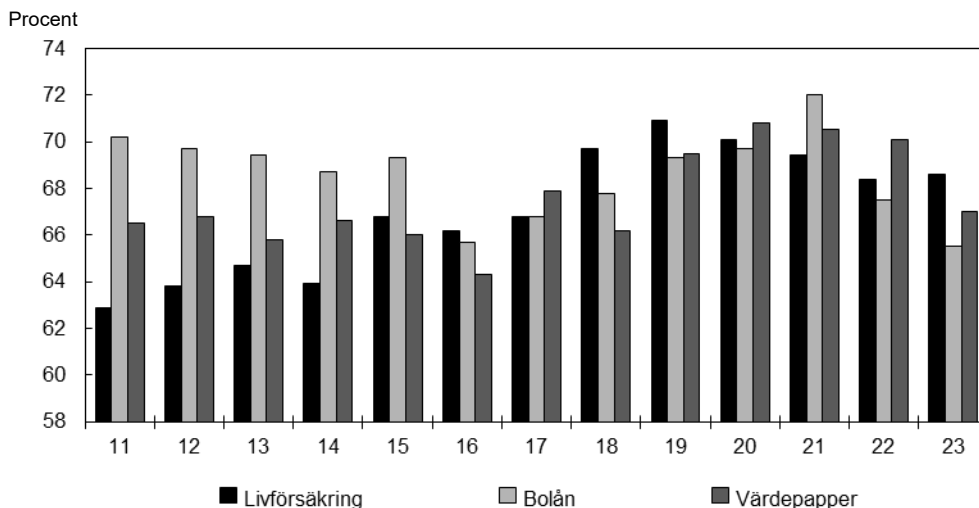
För att färre konsumenter ska göra oplanerade kreditköp och för att minska risken att konsumenter hamnar i överskuldssättning infördes 2020 nya regler för marknadsföring av betaltjänster online. I rapporten Marknadsföring av betaltjänster online – en uppföljning granskas effekten och konstateras att andelen kreditköp har sjunkit, efter att ha legat på en relativt jämn nivå innan bestämmelserna trädde i kraft (Finansinspektionen 2023).

Konsumenters ställning på bankmarknaden

Möjligheterna för hushållen att kunna se över sin ekonomi och få ned kostnader har blivit viktigare när kostnaderna stigit, exempelvis att byta bank för att få lägre bolåneräntor. Finansinspektionen har i enlighet med uppdrag i regleringsbrevet för 2023 lämnat rapporten Konsumenternas ställning på bankmarknaden (Finansinspektionen 2024). I rapporten efterfrågar Finansinspektionen tydligare information från bankerna. Finansinspektionen kommer också att på sin webbplats tillhandahålla enkel och tydlig information om bolån och sparkonton. Finansinspektionen har även beslutat om nya föreskrifter som innebär att bolåneföretag ska både kunna ta emot en begäran om amorteringsunderlag och lämna underlaget i elektronisk form. Föreskrifterna började gälla den 1 september 2024.

Kundnöjdheten varierar mellan sektorer

Kundnöjdheten avseende bolåneprodukter har successivt ökat sedan 2016. Sedan toppen 2021 har den dock minskat och 2023 var kundnöjdheten tillbaka på samma nivå som 2016. Även kundnöjdheten för sparandeprodukter i värdepapper sjönk under 2023 medan den ökade något för privata livförsäkringar, se diagram 3.8.

Diagram 3.8 Kundnöjdhet inom olika delar av finansmarknaden för privatkunder

Anm.: Könsuppdelad statistik saknas.

Källa: Svenskt Kvalitetsindex.

3.3.4 Hållbarhet

Enligt Parisavtalet ska finansiella flöden göras förenliga med en väg mot låga växthusgasutsläpp och en klimatmässigt motståndskraftig utveckling. Det finansiella systemet kan bidra till omställningen till en hållbar ekonomi genom att identifiera, mäta och prissätta de möjligheter och risker som omställningen medför. Genom att olika risker och möjligheter återspeglas i räntor, tillgångspriser och försäkringspremier skapas förutsättningar för en allsidig riskhantering och en effektiv kapitalallokering.

Finanssektorns hållbarhetsarbete bidrar till Sveriges omställning

I skrivelsen Regeringens klimathandlingsplan – hela vägen till nettonoll (skr. 2023/24:59) identifierades fyra prioriteringar för finanssektorns klimatomställning: fortsätta integrera hållbarhetsaspekter inom kapitalmarknadsunionen, underlätta informationsspridning om finansieringsformer för klimatinvesteringar, ändra styrningen av statens riskkapital och utveckla de statliga kreditgarantierna. Naturvårdsverket redovisade i december 2023 sitt uppdrag att analysera befintliga och kommande styrmedel samt regleringar på finansmarknadsområdet som ska öka förutsättningarna för att nå klimat- och miljömålen. Under 2023 genomförde Finansinspektionen en kartläggning som visade att inte tillräckligt många av tillfrågade försäkrings- och tjänstepensionsföretag hade en fastställd omställningsplan. Enligt lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank, som trädde i kraft den 1 januari 2023, ska Riksbanken främja en hållbar utveckling i sin tillgångsförvaltning och identifiera hot mot en hållbar utveckling i sin omvärldsbevakning. Fler nya regler infördes 2023 för att genomföra EU:s ramverk för hållbar finansiering. Den 29 maj 2024 antog riksdagen regeringens förslag till regler för att genomföra EU-direktivet om företagens hållbarhetsrapportering (prop. 2023/24:124, bet. 2023/24:CU23, rskr. 2023/24:212).

EU:s förordning om hållbarhetsrelaterade upplysningar har börjat tillämpas

Företagen började den 30 juni 2023 rapportera information om hållbarhet till sina investerare och kunder enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/2088 av den 27 november 2019 om hållbarhetsrelaterade upplysningar som ska lämnas inom den finansiella tjänstesektorn. Andelen svenska fonder som

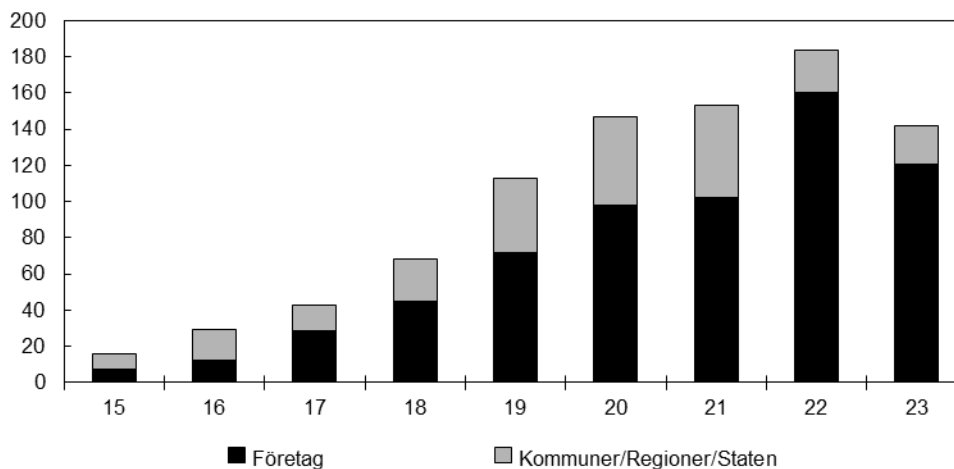
marknadsförs som hållbara eller beaktar hållbarhetsaspekter i förvaltningen, s.k. Artikel 9- och Artikel 8-fonder, var 86 procent under andra halvåret 2023. Det är högre än snittet i EU där andelen var ca 56 procent 2023 enligt EU:s plattform för hållbar finansiering.

Grön finansiering har ökat men certifieringsandelen har minskat

Färre gröna obligationer och gröna lån certifierades 2023 jämfört med 2022, varför det totala beloppet minskade med ca 39 miljarder kronor till ca 121 miljarder kronor för icke-finansiella företag, se diagram 3.9 Även inom kommuner, regioner och staten minskade volymen till 21 miljarder kronor 2023. Den totala volymen av både certifierade och icke-certifierade gröna obligationer och lån har däremot ökat 2023.

Diagram 3.9 Volym gröna obligationer och gröna lån

Miljarder kronor

Anm.: Volym av emitterade gröna obligationer som klassas som CBI-aligned eller CBI-certified och gröna lån, omräknat till svenska kronor. Cirka 88 procent av alla gröna obligationer som har emitterats i Sverige sedan 2015 är klassade som CBI-aligned. Observera att siffrorna inte är direkt jämförbara med motsvarande diagram i budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 2 avsnitt 3.3.4), på grund av skillnader i klassificeringen av gröna obligationer hos leverantören av underliggande data. CBI: Climate Bond Initiative.

Källa: Finansinspektionen.

3.3.5 Statlig finansförvaltning

För att statens finansförvaltning ska kunna bedrivas på ett effektivt sätt krävs att de regelverk, avtal och kontostrukturer som utgör statens betalningsmodell och modellen för statens garanti- och utlåningsverksamhet är ändamålsenliga. Riksgäldskontoret ansvarar, i sin roll som statens internbank, för att förvalta och utveckla den statliga betalningsmodellen samt för att tillhandahålla den infrastruktur som de statliga myndigheterna behöver för att genomföra sina betalningar och för att de ska få tillgång till anslagsmedel och lån.

Styckkostnaden per statlig betalning har ökat

Under 2023 började Riksgäldskontoret tillämpa nya ramavtal för betalningstjänster och kortinlösen. Föregående ramavtal baserades på priser från 2017. Det innebar att en kostnadsökning slog igenom mellan 2022 och 2023 som bestod av prisstegringar som har skett under en sexårsperiod. Särskilda lösningar för staten som ramavtalsbankerna har behövt utveckla skapar inlåsningseffekter och bidrar till mer begränsad konkurrens och därmed ökade kostnader. Bankernas arbete med förändringar kopplat till ny betalinfrastruktur och regelkrav har troligen också bidragit till de ökade kostnaderna. Styckkostnaden ökade med 63 procent eller 37 öre per betalning jämfört med 2022 och var högre än den genomsnittliga kostnaden för de senaste åren, se

tabell 3.1. Riksgäldskontoret inledde under 2023 en förstudie för att se över bl.a. de betalningstjänster och återrapporteringskrav som Riksgäldskontoret och övriga myndigheter har behov av inför kommande ramavtalsupphandling.

Vid årets slut 2023 var 21 myndigheter anslutna till statens valutakoncernkonto hos Riksgäldskontoret, vilket innebar en kostnadsbesparing jämfört med om myndigheternas valutaväxlingar hade genomförts inom ramavtalen med bankerna.

Tabell 3.1 Styckkostnad per betalning

Kronor

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Styckkostnad	0,56	0,55	0,51	0,59	0,62	0,59	0,56	0,57	0,59	0,96

Källa: Riksgäldskontoret.

Minskade utestående garantier men ökad utlåning till låntagare

De totala utestående garantierna minskade under 2023 med ca 2,8 miljarder kronor jämfört med 2022, se tabell 3.2. Under 2023 uppvisade Riksgäldskontorets garanti- verksamhet ett mindre överskott jämfört med föregående år. Det beror på att både reservtillgångarna och den totala nuvärdesberäknade förväntade förlusten minskade. Saldot på reservkontot minskade då inbetalda avgifter understeg utbetalningar för garantiinfrianden under året. Nuvärdet av de förväntade förlusterna i garanti- verksamheten minskade främst till följd av att det totala utestående garantiåtagandet minskade. Kreditrisken i portföljen ligger i stort sett i nivå med föregående år. Kreditgarantier för gröna investeringar redovisas närmare inom utgiftsområde 24 Näringsliv avsnitt 3.3.1.

Tabell 3.2 Utestående garantier, reservtillgångar och förväntade förluster

Miljoner kronor

	2019	2020	2021	2022	2023
Utestående garantier	26 713	24 218	20 043	18 893	16 128¹
Reservtillgångar	1 157	1 180	1 403	1 497	1 482
Reservkonto	472	470	706	1 429	1 418
Värdering fordringar	608	620	658	12	35
Förväntade framtida avgifter för förväntad förlust	77	90	39	57	29
Förväntade förluster	1 058	1 174	1 123	826	816
Skillnad mellan tillgångar och förväntade förluster	99	5	280	672	666

¹ Bundna garantiutfästelser uppstår om myndigheten har lämnat en bindande offert om utställande av garanti, där ansvarigheten för garantin uppstår efterföljande år eller för garantiavtal där de finansiella villkoren för garantin fastställs vid ett senare tillfälle. Vid utgången av 2023 uppgick de bundna garantiutfästelserna till 22 702 miljoner kronor.

Källa: Riksgäldskontoret.

Riksgäldskontorets utlåning till låntagare utanför staten (inklusive lån med villkorad återbetalning) uppgick till 8,5 miljarder kronor i slutet av 2023, jämfört med 8,2 miljarder kronor föregående år, se tabell 3.3. Förändringen beror främst på att utlåningen till Svensk-Danska Broförbindelsen Svedab AB ökade under året. I likhet med 2022 förelåg ett underskott i Riksgäldskontorets utlåningsverksamhet som utgörs av skillnaden mellan reservtillgångar och förväntade förluster. Detta beror på att värdet på lånefordran avseende Scandinavian Airlines System Denmark-Norway-Sweden (SAS) har varit mycket osäkert. Liksom 2022 var de förväntade förlusterna 1,4 miljarder kronor även vid utgången av 2023.

Tabell 3.3 Utestående lån till låntagare utanför staten, reservtillgångar och förväntade förluster

Miljoner kronor

	2019	2020	2021	2022	2023
Utestående lån	5 207	15 414	15 724	7 422	7 701
Reservtillgångar	604	617	579	604	626
Reservkonto	604	614	579	604	626
Förväntade framtida avgifter för förväntad förlust	0	3	0,6	0	0
Förväntade förluster	0	1	0,1	1 350	1 350
Skillnad mellan tillgångar och förväntade förluster	604	604	579	-746	-724

Anm.: Exklusive lån med villkorad återbetalning.

Källa: Riksgäldskontoret.

3.3.6 Resultat för internationella finansiella institutioner

Regeringen redogör för verksamheten i Asiatiska banken för infrastrukturinvesteringar (AIIB), Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling (EBRD), Europeiska investeringsbanken (EIB), Internationella valutafonden (IMF), Nordiska investeringsbanken (NIB) och Världsbanksgruppen i återkommande skrivelser till riksdagen (se t.ex. skr. 2022/23:51). Verksamheten för Europarådets utvecklingsbank (CEB) redovisas i den återkommande skrivelsen om verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. (se t.ex. skr. 2023/24:94).

Tankesmedjan Bruegel

Bruegel är en oberoende europeisk tankesmedja med fokus på internationell ekonomiskpolitisk forskning. Tankesmedjans mål är att bidra till ökad kvalitet inom ekonomisk politik genom faktabaserad analys och diskussion. Genom det svenska medlemskapet finns en möjlighet att lämna synpunkter på tankesmedjans forskningsområden och att delta vid seminarier som anordnas för medlemmar. Under 2023 producerade Bruegel 157 publikationer och arrangerade 81 event om bl.a. världsekonomin, handelspolitik, digitalisering och offentliga finanser i EU.

Garantier till vissa internationella finansiella institutioner

Sverige har medlemsåtaganden i elva internationella finansiella institutioner. Medlemskapen kan likställas med deläggande, eftersom varje medlemsland bidrar med en andel av institutionernas egna kapital. Det egna kapitalet består av inbetalt kapital och garantikapital. Genom garantikapitalet förbinder sig medlemsländerna att, utöver det inbetalda kapitalet, under vissa omständigheter tillskjuta ytterligare ett bestämt kapitalbelopp till institutionerna.

Riksdagen har tidigare godkänt att garantikapital till internationella finansiella institutioner inte ska hanteras inom ramen för den statliga garantimodellen, där riskavspglande avgifter sätts in på ett konto i Riksgäldskontoret (prop. 2001/02:1 Förslag till statsbudget, reviderad finansplan m.m. avsnitt 7.2.3, bet. 2001/02:FiU2, rskr. 2001/02:129). Eventuella infrianden ska i stället belasta anslag. Infrianden av garantikapital till AIIB, CEB, EBRD, EIB, NIB och Världsbanksgruppen ska belasta anslaget 1:14 *Vissa garanti- och medlemsavgifter*. De utestående garantiåtagandena gentemot dessa institutioner, vilka har redovisats i skrivelsen Årsredovisning för staten 2023 (skr. 2023/24:101), uppgick vid utgången av 2023 till ca 155 miljarder kronor.

Riksdagen har vidare godkänt två garantiprogram som inte hanteras inom ramen för den statliga garantimodellen, och där infrianden i stället belastar anslag (prop. 2019/20:181, bet. 2019/20:FiU61, rskr. 2019/20:351). Det är dels fråga om en garanti om högst 863 337 362 euro till en garantifond till EIB för stöd till i första hand

företag i ekonomiska svårigheter orsakade av utbrottet av covid-19, dels en garanti om högst 848 537 250 euro till Europeiska unionen för ett europeiskt instrument för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation till följd av utbrottet av covid-19 (SURE). Vid årsskiftet 2023/24 hade EIB:s garantifond beslutat att ställa ut garantier motsvarande 23,5 miljarder euro. Dessa garantier förväntas möjliggöra 188,5 miljarder euro i investeringar. Den förväntade nettoförlusten är 14,7 procent. Fram t.o.m. den 31 mars 2024 hade garantiinfrianden motsvarande 22,1 miljoner kronor belastat anslaget 1:14 *Vissa garanti- och medlemsavgifter*. I mars 2024 meddelade EIB att den totala garantin för Sverige inte förväntas överstiga 650 834 865 euro, jämfört med det ursprungliga beloppet om 863 337 362 euro. Perioden för det temporära instrumentet SURE löpte ut den 31 december 2022, och det är inte längre möjligt att ansöka om stöd från instrumentet. Stöd från SURE har beviljats till 19 av EU:s medlemsstater till ett belopp om 98,4 miljarder euro. För att finansiera lånen har Europeiska kommissionen emitterat obligationer för motsvarande belopp. Risken för ett garantiinfriande bedöms vara låg, bl.a. eftersom låntagarna är stater och EU-budgeten i första hand ska användas vid en betalningsinställelse.

Under 2022 godkände riksdagen ytterligare två garantiprogram som inte hanteras inom ramen för den statliga garantimodellen, och där infrianden belastar anslag. Programmen avser dels en garanti till Internationella återuppbyggnads- och utvecklingsbanken om högst 44,7 miljoner euro plus ränta för bankens kompletterande lån till Ukraina (prop. 2021/22:152, bet. 2021/22:FiU45, rskr. 2021/22:190), dels en garanti till Europeiska unionen för ett makrofinansiellt stöd till Ukraina om högst ca 136,6 miljoner euro (prop. 2022/23:2, bet. 2022/23:FiU11, rskr. 2022/23:52). Eventuella infrianden av garantierna kommer att kunna klassificeras som internationellt bistånd enligt den definition som används av OECD:s biståndskommitté DAC och avses därmed finansieras från anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet* inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

Bidrag till EU för räntekostnader för makrofinansiellt stöd till Ukraina

Under 2023 godkände riksdagen ett avtal med Europeiska kommissionen om bidrag till EU för räntekostnader och kostnader för likviditetsförvaltning som avser ett makrofinansiellt stöd i form av lån till Ukraina under 2023 (prop. 2022/23:99, bet. 2022/23:FiU21, rskr. 2022/23:254) och bemyndigade regeringen att under 2024–2027 för anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet* inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd besluta om bidrag enligt avtalet på sammanlagt högst ca 1 153,5 miljoner kronor. I maj 2024 hade inga bidrag betalats ut till EU.

3.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Det svenska finansiella systemet fungerade väl under 2023, trots utmaningar med höga räntor och inflation. Såväl banker som låntagare har visat motståndskraft. Även den räntekänsliga fastighetssektorn har hittills hanterat anpassningen till det högre ränteläget.

3.4.1 Finansiell stabilitet

Bankernas lönsamhet var mycket god 2023, trots oro på de finansiella marknaderna och besvärligare ekonomiska förutsättningar för låntagare. Vid utgången av året var bankernas genomsnittliga kapitaltäckning på samma tillfredsställande nivå som tidigare, vilket innebär att deras förmåga att hantera oväntade förluster är fortsatt stark. Bedömningen är därför att målet att det finansiella systemet ska vara stabilt och präglas av högt förtroende är uppfyllt. En av de främsta förklaringarna till bankernas motståndskraft är att regleringen och tillsynen av banker skärptes efter den globala

finansskrisen. Bankerna håller också numera ytterligare kapital för utlåningen till den kommersiella fastighetssektorn, där risker och sårbarheter ökade betydligt under 2023.

Under 2023 var aktiviteten och omsättningen på företagsobligationsmarknaden begränsad. Företag med högre kreditbetyg har dock fortsatt kunna emittera obligationer, om än till högre kostnad än de senaste åren. Högre refinansieringskostnader för företag har lett till att sårbarheterna med hög skuldsättning ökat under året, inte minst för fastighetsföretag, men det svenska finansiella systemet har varit stabilt.

Försäkringssektorns motståndskraft bedöms fortsatt vara god. Försäkrings- och tjänstepensionsföretagen har trots sina stora tillgångar, såsom aktier, fastigheter och olika typer av obligationer, visat sig kunna hantera osäkerheten på de finansiella marknaderna.

3.4.2 Väl fungerande marknader och konsumentskydd

Verksamhetsutövarna inom den finansiella sektorn har ansvar för att motverka att deras verksamhet utnyttjas av kriminella. Det innebär att verksamhetsutövarna har en central roll i det brottsförebyggande arbetet. De senaste åren har antalet rapporter till finanspolisen om misstänkta transaktioner för att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism ökat stadigt. Det kan vara ett tecken på att förbättringar har skett i arbetet med att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism, men det kan också finnas andra orsaker till den ökade rapporteringen såsom ökad brottslighet.

Höga och stigande privata skulder medför risker både för enskilda och för samhälls-ekonomi i stort, inte minst i ljuset av stigande inflation och räntor. En förbättring jämfört med tidigare år är att färre konsumenter gör kreditbetalningar vid köp online. Däremot finns det fortfarande tecken på att långivarnas kreditprövning vid kreditgivning alltför ofta är bristfällig. Jämfört med tidigare år har också kundnöjdheten i vissa avseenden minskat. Kundnöjdheten är dock fortsatt förhållandevis hög bland konsumenterna.

3.4.3 Finansiella systemet bidrar alltmer till hållbar utveckling

Det finansiella systemet har en viktig roll i omställningen till en hållbar ekonomi. Sveriges reglering på hållbarhetsområdet är i dag i hög grad baserad på EU:s regelverk. EU är globalt ledande inom hållbar finansiering och den svenska marknaden för grön finansiering är relativt stor i ett internationellt perspektiv, vilket är en möjlig konkurrensfördel för Sverige. De flesta regelverken som ingick i EU:s ramverk för hållbar finansiering från 2019 har nu beslutats. Detta kommer att bidra till transparent, tillförlitlig och jämförbar information om företags hållbarhetsarbete, vilket enligt EU bidrar till att omdirigera kapitalflöden för att nå en hållbar och inkluderande tillväxt, integrera hållbarhet i riskhanteringen och främja transparens och långsiktighet på finansmarknaden och i ekonomin.

De verktyg som tillhandahålls av EU:s regelverk, framför allt EU:s gröna taxonomi och omställningsplaner, börjar bli viktiga strategiska verktyg för företagens gröna finansiering och hållbarhetsarbete. Klimatrelaterade finansiella risker integreras i allt större utsträckning i de finansiella företagens verksamheter. EU:s regelverk ska vara tydligt och användbart. Under de senaste åren har flera nationella åtgärder vidtagits och Finansinspektionen och Naturvårdsverket har fått flera uppdrag på området. Åtgärderna har sammantaget ökat det finansiella systemets bidrag till en hållbar utveckling.

3.4.4 Statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt

Styckkostnaden per statlig betalning 2023 har ökat jämfört med föregående år. Samtidigt har myndigheternas fortsatta deltagande i statens valutakoncernkonto medfört en besparing på kostnaden för valutaväxlingar. Regeringen bedömer sammantaget måluppfyllelsen som god utifrån de givna förutsättningarna, men det är viktigt att det kontinuerliga arbetet med att förbättra måluppfyllelsen fortsätter.

3.5 Politikens inriktning

Regeringens arbete på finansmarknadsområdet fokuserar särskilt på att värna finansiell stabilitet, motverka brottslighet, tillse att det råder väl fungerande marknader, med god konkurrens och högt konsumentskydd, samt att de finansiella företagen medverkar till en hållbar utveckling. Finansmarknadsforskningen är viktig för måluppfyllelsen på finansmarknadsområdet och därför föreslår regeringen en förstärkt satsning på finansmarknadsforskning 2025–2028. Satsningen kommer att beskrivas närmare i den forsknings- och innovationspolitiska proposition som regeringen avser att presentera under hösten 2024.

3.5.1 Värna finansiell stabilitet

Det finansiella systemet ska vara stabilt och ha förmåga att säkerställa viktiga samhällsfunktioner. Det politiska arbetet bedrivs för närvarande mot bakgrund av att hushåll, företag och finansiella aktörer de senaste åren har behövt hantera ett ekonomiskt läge med högre räntor och att svensk ekonomi befinner sig i lågkonjunktur. Det kan komma att påverka nivån på bankernas kreditförluster. För att förstärka banktillsynen föreslår regeringen att Finansinspektionen tilldelas medel. För att effektivisera och fördjupa sin tillsyn föreslås även att Finansinspektionens anslag ökas för att få till stånd ett digitaliseringslyft med mer datadriven och automatiserad tillsyn. På EU-nivå pågår en översyn av ramverket för makrotillsyn, som även omfattar risker utanför banksektorn. För svensk del spelar företagsobligationsmarknaden en betydande roll i detta avseende. En översyn av tidigare införda makrotillsynsåtgärder såsom amorteringskrav och bolånetak pågår.

Med ett försämrat säkerhetsläge ökar risken för allvarliga driftstörningar som kan få negativa effekter för den finansiella sektorn, och i förlängningen påverka den finansiella stabiliteten. En uppgift av stor vikt är att säkerställa hög beredskap i betalningssystemet, så att förmågan att utföra betalningar och andra grundläggande finansiella tjänster kan upprätthållas under fredstida kriser, höjd beredskap och ytterst krig. Genom EU:s förordning om digital operativ motståndskraft för finanssektorn införs fr.o.m. 2025 nya krav på företag inom den finansiella sektorn. I Regeringskansliet bereds en ny lag med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen. Finansdepartementet har också gett en utredare i uppdrag att se över möjligheterna till att betala med kontanter och tillgången till kontanter (Fi2024/00068).

Det allvarliga säkerhetsläget understryker vikten av att även stärka myndigheternas förmåga. För det förmågehöjande arbetet inom ramen för det civila försvaret föreslås att både Finansinspektionen och Riksgäldskontoret tilldelas ytterligare medel. Krigsförsäkringsnämnden ansvarar för frågor som rör statlig försäkring enligt lagen (1999:890) om försäkringsverksamhet under krig eller krigsfara m.m. I syfte att stärka beredskapen arbetar Krigsförsäkringsnämnden med att ta fram och å statens vägnar ingå nya beredskapsavtal. För dessa avtal och nämndens övriga verksamhet föreslås att en garantiram för krigsförsäkring inrättas som uppgår till 200 miljarder kronor.

I en finansiell kris kommer aktörerna som representeras i det finansiella stabilitetsrådet, dvs. regeringen, Riksbanken, Finansinspektionen och Riksgäldskontoret, att spela en central roll. Förberedelser som ökar tydligheten kring respektive roll kan bidra till en framgångsrik krishantering. Regeringen avser ge Riksgäldskontoret i uppdrag att samordna gemensamma krisövningar för myndigheterna representerade i finansiella stabilitetsrådet, i syfte att stärka krishanteringsförmågan. För uppdraget föreslås att Riksgäldskontorets anslag höjs.

3.5.2 Bekämpa brottslighet

En av regeringens prioriterade frågor handlar om att bekämpa den kriminella ekonomin och den organiserade brottsligheten. Det gäller också brottslighet i det finansiella systemet, såsom bedrägerier, penningtvätt och terrorismfinansiering. Det handlar även om att övervaka efterlevnaden av sanktioner, inte minst de sanktioner som genomförts mot Ryssland med anledning av invasionen av Ukraina.

Det finansiella systemet vilar på allmänhetens förtroende. Sverige har på senare år sett en kraftig ökning av bedrägerier, som är en viktig inkomstkälla för kriminella gäng. Arbetet med att motverka såväl betal- som investeringsbedrägerier fortsätter och ett intensivt arbete pågår bl.a. med att förhandla ändringar i EU:s regelverk för betal-tjänster, som innehåller flera nya inslag med syfte att bekämpa bedrägerier på betalningsmarknaden. Regeringen för också löpande dialog med såväl brotts-bekämpande myndigheter som banker för att stärka arbetet mot bedrägerier. Under våren 2024 presenterade svenska banker ett antal åtgärder som de avser att vidta i syfte att stärka konsumentskyddet mot bedrägerier, som regeringen följer upp löpande. Det är också viktigt att Finansinspektionen har verktyg för att kunna motverka att det finansiella systemet missbrukas av kriminella.

Samordningen av arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism behöver stärkas samtidigt som skyldigheten att rapportera misstänka transaktioner bör öka i omfattning och precision. Som ett led i det fortsätter regeringen att verka för skärpta krav för alternativa betalningssystem (Hawala) samt att också clearingbolag ska vara skyldiga att övervaka betalningar och rapportera misstänkt penningtvätt och finansiering av terrorism. Det är också viktigt att fortsätta försvåra för sådan penningtvätt som bygger på in- eller utförsel av stora mängder kontanter. EU:s lagstiftningspaket mot penningtvätt ska genomföras i svensk rätt. En del av detta avser utveckling av registret för verkliga huvudmän och regeringen föreslår därför ökade medel till Bolagsverket för ändamålet, se utgiftsområde 24 Näringsliv avsnitt 3.7.11.

3.5.3 God konkurrens och starkt konsumentskydd

EU:s finansmarknader ska fungera väl och vara konkurrenskraftiga. Den fortsatta utvecklingen av EU:s finansmarknader är en prioriterad fråga på EU-nivå för den nya mandatperioden i Europaparlamentet. I fokus står att fördjupa kapitalmarknadsunionen för att öka deltagandet på EU:s sparandemarknader och därigenom tillgången till privat kapital för att bl.a. finansiera grön och digital omställning. På så vis stärks också Europas samlade konkurrenskraft. Att delta aktivt i detta arbete på EU-nivå är prioriterat för regeringen. Regeringen avser därför att fortsätta verka för en marknadsbaserad utveckling av EU:s finansmarknader som främjar konkurrens mellan finansiella aktörer och tjänster inom EU, att EU förblir öppet mot tredjeland och att begränsa den administrativa bördan.

Initiativ för EU:s finansmarknader bör stärka både EU:s och Sveriges konkurrenskraft. Regeringen arbetar därför med olika former för samråd med näringslivet, arbetsmarknadens parter och andra viktiga aktörer som representerar strategiska svenska intressen, såsom civilsamhället. På finansmarknadsområdet kommer

regeringen att fortsätta bjuda in till informella rundabordsamtal för att samla berörda aktörer och diskutera frågor som är viktiga för att stärka svensk konkurrenskraft. Arbete pågår även nationellt för att stärka svensk konkurrenskraft, genom bl.a. Fondmarknadsutredningen (dir. 2023:163).

Konsumenter bör ha tillgång till lämpliga produkter och tjänster till rimliga kostnader. I ett långsiktigt sparande urholkar höga avgifter värdet på själva sparandet. Ytterst handlar det om konsumenternas förtroende. Ett starkt konsumentskydd ökar förutsättningarna för aktivt konsumentdeltagande och kan därmed bidra till ökad konkurrens på sparandemarknaden. Regeringen fortsätter att arbeta med sparande-frågor både i EU och nationellt.

Hushållens skulder har ökat stadigt under de senaste 20 åren. Stora skulder innebär risker för såväl låntagare som långivare och kan på systemnivå även medföra risker för den finansiella och makroekonomiska stabiliteten. Överskuldssättning är ett samhällsproblem. Arbete pågår bl.a. med att motverka överskuldssättning och att säkerställa ett starkt konsumentskydd genom förslaget att bara banker och andra kreditinstitut ska få lämna eller förmedla krediter till konsumenter. Regeringen kommer även att föreslå att avdragsrätten för ränta på lån utan säkerhet stegvis ska avskaffas och ett skärpt s.k. räntetak samt tillsätta en utredning för att motverka överskuldssättning.

3.5.4 Medverka till en hållbar utveckling

För att Sverige ska kunna uppnå sina klimat- och miljömål behöver de finansiella företagen medverka till en hållbar utveckling och den gröna omställningen i den finansiella sektorn behöver fortsätta. De flesta regelverk som ingår i EU:s ramverk för hållbar finansiering har nu trätt i kraft. Sverige engagerar sig för att påverka EU:s regelutveckling inom hållbarhetsområdet så att regelverket blir ambitiöst, effektivt och ändamålsenligt.

Hittills har fokus inom EU:s arbete för hållbar finansmarknad till stor del legat på finansiering av verksamheter som bedöms vara gröna. Det är viktigt att även fokusera på omställningsprocessen och att verksamheter som ännu inte bedöms som gröna men har potential att ställa om kan få tillgång till finansiering för sin omställning att bli gröna i framtiden. Det är fortsatt viktigt att finansiella aktörer hanterar sina klimatrisker och medverkar till trovärdiga omställningsplaner hos de företag de är exponerade mot.

3.6 Budgetförslag

3.6.1 1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter

Tabell 3.4 Anslagsutveckling 1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter

Tusental kronor

2023	Utfall	23 190	Anslagssparande	-140
2024	Anslag	25 350 ¹	Utgiftsprognos	25 041
2025	Förslag	25 550		
2026	Beräknat	26 050		
2027	Beräknat	26 050		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter Europeiska bankmyndigheten, Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten samt Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.5 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	25 350	25 350	25 350
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	200	700	700
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	25 550	26 050	26 050

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 25 550 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 26 050 000 kronor respektive 26 050 000 kronor.

3.6.2 1:11 Finansinspektionen

Tabell 3.6 Anslagsutveckling 1:11 Finansinspektionen

Tusental kronor

2023	Utfall	804 877	Anslagssparande	5 544
2024	Anslag	808 217 ¹	Utgiftsprognos	817 921
2025	Förslag	846 586		
2026	Beräknat	833 136 ²		
2027	Beräknat	849 496 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 815 482 tkr i 2025 års prisnivå.

³ Motsvarar 815 767 tkr i 2025 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Finansinspektionens förvaltningsutgifter och för Krigsförsäkringsnämndens verksamhet.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 3.7 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:11 Finansinspektionen**

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	808 217	808 217	808 217
Pris- och löneomräkning ²	24 537	42 564	58 969
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	13 832	-17 645	-17 690
<i>varav BP25³</i>	<i>23 906</i>	<i>19 713</i>	<i>20 000</i>
– Höjd medlemsavgift FATF	-94	-287	
– Analys av register för verkliga huvudmän	-9 000		
– Förstärkt banktillsyn	8 000	8 000	8 000
– Digitaliseringslyft	20 000	7 000	7 000
– Civilt försvar: Finansinspektionen	5 000	5 000	5 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	846 586	833 136	849 496

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För höjd avgift till Arbetsgruppen för finansiella åtgärder (FATF) minskas anslaget med 94 000 kronor 2025. Anslaget 1:1 *Avgifter till internationella organisationer* inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan ökas med motsvarande belopp. För 2026 beräknas anslaget minska med 287 000 kronor.

För att motverka penningtvätt och genomföra EU:s lagstiftningspaket mot penningtvätt minskas anslaget med 9 000 000 kronor 2025. Anslaget 1:11 *Bolagsverket* inom utgiftsområde 24 Näringsliv ökas med motsvarande belopp.

För att förstärka banktillsynen ökas anslaget med 8 000 000 kronor fr.o.m. 2025.

För att genomföra ett digitaliseringslyft ökas anslaget med 20 000 000 kronor 2025. Anslaget beräknas öka med 7 000 000 kronor fr.o.m. 2026.

För att genomföra en förmågeuppbyggnad inom civilt försvar ökas anslaget med 5 000 000 kronor fr.o.m. 2025.

Regeringen föreslår att 846 586 000 kronor anvisas under anslaget 1:11 *Finansinspektionen* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 833 136 000 kronor respektive 849 496 000 kronor.

Garanti för krigsförsäkring

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2025 ställa ut statliga garantier för krigsförsäkringar som uppgår till högst 200 000 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Krigsförsäkringsnämnden har i fredstid i uppdrag att ta fram och å statens vägnar ingå beredskapsavtal för statlig krigsförsäkring. Dessa avtal innebär ekonomiska åtaganden för staten. Även Krigsförsäkringsnämndens verksamhet om Sverige är i krig eller befinner sig i krigsfara innebär ekonomiska åtaganden för staten. För dessa åtaganden behövs en garantiram.

En garantiram för krigsförsäkring bör omfatta dels ingångna beredskapsavtal (krigsutbrottsavtal och återförsäkringsavtal), dels den försäkringsverksamhet som

Krigsförsäkringsnämnden ska bedriva om Sverige är i krig eller befinner sig i krigsfara. Det maximala försäkringsvärdet för denna samlade verksamhet bedöms uppgå till 200 000 000 000 kronor. Garantiramen för krigsförsäkring föreslås som högst få uppgå till detta belopp.

Tabell 3.8 Ramar för statliga garantier

Tusental kronor

Utgifts- område	Ändamål	Ram 2023 ¹	Utestående åtaganden 2023-12-31	Ram 2024 ¹	Föreslagen garantiram 2025
2	Krigsförsäkring garantiram				200 000 000
Summa					200 000 000

¹ Ramar för 2023 och 2024 redovisas exklusive beslutade och föreslagna ändringar som lämnats i propositioner om ändringar i statens budget.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 3.9 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Finansinspektionen**

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2023	Resultat 2024	Verksam- hetens intäkter 2025	Kostnader som ska täckas 2025	Resultat 2025	Ack. resultat utgående 2025
Verksamheter där intäkterna inte disponeras						
Offentligrättslig verksamhet	-19 562	7 000	1 123 280	823 180	300 100	-12 562
<i>varav årliga avgifter</i>	-19 562	7 000	823 180	823 180	0	-12 562
<i>varav förseningsavgifter och straffavgifter</i>	0	0	300 100	0	300 100	0
Verksamheter där intäkterna disponeras						
Offentligrättslig verksamhet	-28 538	0	111 500	111 500	0	-28 538
<i>varav Bokföringsnämnden</i>	0	0	1 200	1 200	0	0
<i>varav Finansiella företags uppgifter till Riksgäldskontoret</i>	0	0	300	300	0	0
<i>varav tillståndsavgifter (SFS 2001:911)</i>	-28 538	0	110 000	110 000	0	-28 538

Källa: Finansinspektionen.

Finansinspektionen tar i huvudsak ut två slag av avgifter, dels avgifter för tillstånd m.m. som regleras i förordningen (2001:911) om avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen, dels avgifter för Finansinspektionens anslagsfinansierade verksamhet enligt förordningen (2007:1135) om årliga avgifter för finansiering av Finansinspektionens verksamhet. Avgifterna fastställs i syfte att uppnå full kostnads-täckning över tid. De årliga avgifterna har en konstruktion som innebär att en höjning av anslaget är saldoneutralt för den avgiftsfinansierade verksamheten, eftersom motsvarande belopp tas upp på inkomstsidan. I beloppen för intäkter till inkomstitel ingår även sanktionsavgifter som företagen under tillsyn betalar vid överträdelse.

3.6.3 1:12 Riksgäldskontoret

Tabell 3.10 Anslagsutveckling 1:12 Riksgäldskontoret

Tusental kronor

2023	Utfall	355 932	Anslagssparande	14 680
2024	Anslag	378 441 ¹	Utgiftsprognos	379 932
2025	Förslag	392 878		
2026	Beräknat	391 768 ²		
2027	Beräknat	400 804 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 383 150 tkr i 2025 års prisnivå.

³ Motsvarar 385 072 tkr i 2025 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Riksgäldskontorets förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.11 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:12 Riksgäldskontoret

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	378 441	378 441	378 441
Pris- och löneomräkning ²	12 873	21 674	28 860
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	1 564	-8 347	-6 497
<i>varav BP25³</i>	<i>5 700</i>	<i>6 700</i>	<i>8 700</i>
– Utvärdering av statsskuldens förvaltning	-300	-300	-300
– Samordning av krisövningar	1 000	1 000	1 000
– Civilt försvar: Riksgäldskontoret	5 000	6 000	8 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	392 878	391 768	400 804

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För Ekonomistyrningsverkets uppdrag att utvärdera statsskuldens förvaltning minskas anslaget med 300 000 kronor fr.o.m. 2025. Anslaget 1:8 *Ekonomistyrningsverket* ökas med motsvarande belopp.

För att stärka förmågan inom civilt försvar ökas anslaget med 5 000 000 kronor för 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 6 000 000 kronor och för 2027 beräknas anslaget öka med 8 000 000 kronor. Anslaget beräknas ökas med 10 000 000 kronor fr.o.m. 2028.

Anslaget ökas med 1 000 000 kronor fr.o.m. 2025 för uppdrag att samordna krisövningar för myndigheterna representerade i finansiella stabilitetsrådet.

Regeringen föreslår att 392 878 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 *Riksgäldskontoret* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 391 768 000 kronor respektive 400 804 000 kronor.

Ramar till stabilitetsfonden och resolutionsreserven

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2025 för stabilitetsfonden besluta om en kreditram på högst 50 000 000 000 kronor och en garantiram på högst 750 000 000 000 kronor. Regeringen bemyndigas att för 2025 för resolutionsreserven besluta om en kreditram på högst 100 000 000 000 kronor och en garantiram på högst 200 000 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: I samband med genomförandet i svensk rätt av EU:s krishanteringsdirektiv, som framför allt avser banker, ändrades reglerna för stabilitetsfonden och en ny fond för finansiering av krishanteringsåtgärder, resolutionsreserven, inrättades. I samband med inrättandet beslutades att riksdagen årligen ska fastställa kredit- och garantiramar för stabilitetsfonden och resolutionsreserven. För ytterligare bakgrundsinformation om stabilitetsfonden och resolutionsreserven, se budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1). Från och med den 12 augusti 2022 kan stabilitetsfonden även användas för finansiering av krishantering av centrala motparter (prop. 2021/22:169 s. 94–97 och s. 100–101).

Stabilitetsfonden kan komma att användas för att finansiera åtgärder enligt lagen (2015:1017) om förebyggande statligt stöd till kreditinstitut och om stabilitetsfonden, EU:s förordning om återhämtning och resolution av centrala motparter och lagen (2022:739) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om återhämtning och resolution av centrala motparter. Åtgärderna innefattar kapital- eller likviditetsstöd till livskraftiga banker och centrala motparter. Stabilitetsfondens behållning uppgår i dagsläget till ca 40 miljarder kronor. Regeringen bedömer att medlen utgör en betydande resurs för att vidta eventuella krisinsatser, dvs. förebyggande statligt stöd till banker och centrala motparter, statligt stöd under resolution till centrala motparter eller användning av statliga stabiliseringsverktyg i fråga om banker och centrala motparter. Stabilitetsfonden kan också komma att användas till att betala ut kompensation till en central motparts aktieägare, clearingmedlemmar och andra borgenärer i de fall dessa fått ett sämre ekonomiskt utfall vid resolution än vid konkurs eller likvidation. Fonden kan med regeringens godkännande även komma att användas till finansiering av resolutionsåtgärder eller likvärdiga åtgärder som gäller en central motpart i utlandet. Det program som inrättades vid finanskrisen 2008 hade ett fastställt belopp om högst 50 miljarder kronor, vilket var det sammanlagda kapitaltillskott som staten kunde medge. Samma belopp utgör för närvarande utgångspunkt för stabilitetsfondens lånemöjligheter och föreslås gälla även för 2025. Beloppet bedöms även kunna täcka eventuella lånebehov i fråga om centrala motparter. I dag finns det endast en central motpart i Sverige – Nasdaq Clearing Aktiebolag.

Garantiramen för stabilitetsfonden bör bestämmas utifrån det faktum att i första hand generella stödåtgärder i form av garantiprogram till samtliga banker kan komma att bli aktuella vid en allvarlig störning i det finansiella systemet. Garantiramen för stabilitetsfonden bör vara på ett högre belopp än den ram som gäller för resolutionsreserven, eftersom det här blir fråga om generella stödåtgärder till samtliga banker. Den ram som fanns i garantiförordningen från 2008 uppgick inledningsvis till 1 500 miljarder kronor och var baserad på de svenska bankernas upplåning under en viss period. Ramen sänktes senare till 750 miljarder kronor även om utnyttjandet aldrig var över 400 miljarder kronor. Samma belopp utgör för närvarande ramen för stabilitetsfondens möjlighet att medge garantier och föreslås även gälla för 2025. Beloppet bedöms även kunna täcka eventuella behov av att ställa ut garantier i fråga om centrala motparter.

Resolutionsreserven kan komma att användas för att finansiera åtgärder inom ramen för ett resolutionsförfarande i fråga om banker, vilket innefattar åtgärder för att stötta

rekonstruktion av systemviktiga banker som i utgångsläget inte bedöms som livskraftiga. Resolutionsreserven uppgår i dagsläget till ca 61 miljarder kronor. När det gäller resolutionsreservens kreditram bör den främst bli aktuell i fråga om olika återkapitaliseringsåtgärder efter det att nedskrivning av vissa av företagets skulder skett. Därutöver kan resolutionsreservens kreditram komma att användas till att betala ut kompensation till företagets ägare och borgenärer i de fall dessa fått ett sämre ekonomiskt utfall vid resolution än vid konkurs eller likvidation. Kreditramen, som för närvarande uppgår till 100 miljarder kronor, motiveras därför av att den bör ha åtminstone samma förmåga till återkapitaliseringsåtgärder som kreditramen till stabilitetsfonden, dvs. 50 miljarder kronor, samt dessutom innehålla utrymme för att hantera eventuella kompensationsfall. Kreditramen på 100 miljarder kronor föreslås därför även gälla under 2025.

Garantiramen för resolutionsreserven kan användas om banker i resolution initialt behöver stöd för sin finansiering (likviditet). Garantier kan ges till banken själv eller till Riksbanken. Att uppskatta likviditetsbehov i en krissituation är svårt, men bedömningen är att likviditetsstöd till flera av Sveriges storbanker skulle behöva uppgå till minst 100 miljarder kronor. Det kan finnas en negativ signaleffekt i att under ett krisförlopp behöva justera garantiramen. Därför föreslår regeringen att garantiramen för resolutionsreserven även under 2025 sätts till 200 miljarder kronor.

Tabell 3.12 Övriga kontokrediter i statens verksamhet

Tusental kronor

Utgifts- område	Ändamål	Beslutad kreditram 2023 ¹	Maximalt nyttjande 2023	Beslutad kreditram 2024 ¹	Begärd kreditram 2025
2	Resolutionsreserven	100 000 000		100 000 000	100 000 000
2	Stabilitetsfonden	50 000 000		50 000 000	50 000 000
Summa		150 000 000		150 000 000	150 000 000

¹ Av riksdagen beslutad kreditram exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Tabell 3.13 Ramar för statliga garantier

Tusental kronor

Utgifts- område	Ändamål	Ram 2023 ¹	Utestående åtaganden 2023-12-31	Ram 2024 ¹	Föreslagna garantiramar 2025
2	Resolutionsreserven garantiram	200 000 000		200 000 000	200 000 000
2	Stabilitetsfonden garantiram	750 000 000		750 000 000	750 000 000
Summa		950 000 000		950 000 000	950 000 000

¹ Ramar för 2023 och 2024 redovisas exklusive beslutade och föreslagna ändringar som lämnats i propositioner om ändringar i statens budget.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 3.14 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Riksgäldskontoret**

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2023	Resultat 2024	Verksamhetens intäkter 2025	Kostnader som ska täckas 2025	Resultat 2025	Ack. resultat utgående 2025
Verksamheter där intäkterna inte disponeras						
Offentligrättslig verksamhet	-22 381	413	29 069	-29 000	69	-21 899
<i>varav insättningsgaranti och investerarskydd</i>	-22 214	246	21 969	-21 900	69	-21 899
<i>varav prövning och tillsyn över ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor</i>	-167	167	7 100	-7 100	0	0
Verksamheter där intäkterna disponeras						
Offentligrättslig verksamhet	5 369	18 400	14 957	-22 457	-7 500	16 269
<i>varav prövning av ansökningar om tillstånd att reducera kvalificerade skuldinstrument</i>	0	0	357	-357	0	0
<i>varav garanti- och utlåningsverksamhet, administration</i>	5 369	18 400	14 600	-22 100	-7 500	16 269

Anm.: Prognostiserade värden för intäkter består av löpande avgiftsintäkter. Tabellen redovisar värden utifrån de objekt som fanns i garantiportföljen per 2024-06-30 – vilka kan variera stort mellan åren p.g.a. oförutsägbara ändringar i omvärlden.

Källa: Riksgäldskontoret.

Garanti- och utlåningsverksamhet

Avgifter tas ut för verksamheterna inom områdena garantier och utlåning, bankstöd, för prövning av ansökningar om tillstånd att reducera kvalificerade skuldinstrument, insättningsgaranti och investerarskydd samt för prövning och tillsyn över ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor. De riskavspeglande garanti- och kreditavgifterna finansieras av garanti- respektive låntagarna eller genom anslag via statens budget. I enlighet med budgetlagen (2011:203) ska ränta eller avgift tas ut motsvarande statens förväntade kostnad för lånet eller åtagandet, om inte riksdagen för ett visst lån eller åtagande beslutat annat. Vidare föreskrivs att om lån- eller garantitagaren ska betala en ränta eller avgift som inte täcker kostnaderna ska regeringen föreslå riksdagen hur mellanskillnaden ska finansieras. Dessa avgifter, samt återvinningar från tidigare infrianden, placeras på räntebärande konton hos Riksgäldskontoret och ska finansiera eventuella infrianden i myndighetens garanti- och kreditverksamhet. De administrativa avgifter som tas ut disponeras av Riksgäldskontoret för att täcka de administrativa kostnaderna i verksamheten. Målet är att avgifterna ska täcka infrianden och administrationskostnaderna sett över en längre tid. Modellen ska vara finansiellt självbärande och tydligt visa vad kostnaderna för statens garanti- och kreditgivning uppgår till.

Prövning av ansökningar om tillstånd att reducera kvalificerade skuldinstrument

Vid en kris kan ett finansiellt företag försättas i resolution i stället för i likvidation eller konkurs och det är ägarna och borgenärerna, inte skattebetalarna, som ska bära förlusterna i ett sådant företag. Det sker i huvudsak genom att kapital och skulder får skrivas ned eller konverteras i resolution. Nedskrivning eller konvertering av skulder får också ske utanför resolution. För att det ska finnas kapital och skulder att skriva ned eller konvertera ska företagen uppfylla ett krav på kapitalbas och kvalificerade skulder. Av EU:s tillsynsförordning följer att Riksgäldskontoret, i egenskap av resolutionsmyndighet, ska hantera ansökningar om tillstånd för återköp m.m. av

kvalificerade skuldinstrument. Riksgäldskontoret får ta ut avgifter för prövningen av sådana ansökningar (se lagen [2015:1016] om resolution). Avgifterna disponeras av myndigheten.

Insättningsgaranti och investerarskydd

Verksamheten insättningsgaranti och investerarskydd finansieras genom Riksgäldskontorets förvaltningsanslag. Administrationskostnaden för denna verksamhet avräknas från efterföljande årsavgifter och redovisas mot inkomsttitel 2552 *Övriga offentligt rättsliga avgifter*. Resterande avgifter placeras på räntebärande konto i Riksgäldskontoret eller i skuldförbindelser utfärdade av staten. Avgifter för insättningsgaranti och investerarskydd betalas av de institut som är anslutna till garantin respektive skyddet.

Prövning och tillsyn över ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor

Riksgäldskontoret har uppgifter inom tillsyn och prövning av ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor. Riksgäldskontoret får ta ut avgifter när det gäller prövning och tillsyn över ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor.

3.6.4 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter

Tabell 3.15 Anslagsutveckling 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter

Tusental kronor

2023	Utfall	73 267	Anslagssparande	36 848
2024	Anslag ¹	207 452 ¹	Utgiftsprognos	168 576
2025	Förslag	170 458		
2026	Beräknat	168 826		
2027	Beräknat	167 619		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget för 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgiften för Sveriges årliga medlemsavgifter, avgifter eller statsbidrag till Bruegel, European Institute of Public Administration (EIPA) samt Europarådets utvecklingsbank (CEB).

Anslaget får även användas för utgifter för infrianden av garantier till vissa internationella finansieringsinstitut.

Anslaget får även användas för infrianden av statens åtaganden i enlighet med avtalen om Europeiska investeringsbankens garantifond för stöd till i första hand företag i ekonomiska svårigheter orsakade av utbrottet av covid-19 och avtalet med Europeiska kommissionen om en garanti för ett europeiskt instrument för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation till följd av utbrottet av covid-19 (SURE).

Anslaget får även användas för förluster som uppkommer i Krigsförsäkringsnämndens verksamhet enligt 4 kap. lagen (1999:890) om försäkringsverksamhet under krig eller krigsfara m.m. i syfte att möjliggöra krigsförsäkringsnämndens verksamhet.

Anslaget får vidare användas för kapitalhöjningar i Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling (EBRD) till den del som inte utgör bistånd.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 3.16 Förändring av anslagsnivån 2025–2027 för 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter**

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	110 452	110 452	110 452
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	60 006	58 374	57 167
<i>varav BP25</i>	<i>60 170</i>	<i>58 596</i>	<i>57 503</i>
<i>–Kapitalhöjning i Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling</i>	<i>60 170</i>	<i>58 596</i>	<i>57 503</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	170 458	168 826	167 619

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Budgetförslaget baseras på antagandet om oförändrade eller svagt nominellt ökande utgifter för Bruegel, EIPA och CEB, motsvarande 154 000 euro, 55 000 euro respektive 30 000 euro 2025–2027.

Inga medel beräknas behövas för infrianden av garantier som är del av ägarkapitalet i de internationella finansiella institutioner som behandlas i detta avsnitt.

Vad gäller de garantiprogram som inte hanteras inom ramen för den statliga garantimodellen beräknas inga utgifter för 2025–2027 för infrianden av statens åtaganden i enlighet med avtalen för SURE.

I denna proposition föreslås regeringen bemyndigas att under 2025–2029 besluta om att Sverige medverkar i kapitalhöjningen till EBRD som sker genom teckning av aktier som tilldelas medlemsländerna på högst 1 150 000 000 kronor. För kapitalhöjningen ökas anslaget med 60 170 000 kronor för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget öka med 58 596 000 kronor respektive 57 503 000 kronor.

Regeringen föreslår att 170 458 000 kronor anvisas under anslaget 1:14 *Vissa garanti- och medlemsavgifter* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 168 826 000 kronor respektive 167 619 000 kronor.

Kapitalhöjning i Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling

Regeringens förslag: Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025–2029 för anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet* inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd och anslaget 1:14 *Vissa garanti- och medlemsavgifter* besluta om att Sverige medverkar i kapitalhöjningen till Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling som sker genom teckning av aktier som tilldelas medlemsländerna på högst 1 150 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: EBRD:s uppdrag är att främja övergången till välfungerande marknadsekonomier, som karakteriseras av konkurrens, inkludering, integration, respekt för miljö och klimat, goda styrningsprinciper samt motståndskraft, i länder som åtagit sig att tillämpa principer om demokrati, pluralism och marknadsekonomi. Institutionen beviljar lån, kapitalinvesteringar och garantier för projekt inom den privata och den offentliga sektorn i verksamhetsländerna.

EBRD har lång erfarenhet av att verka i Ukraina och är en av de institutioner som har störst investeringar i landet. Sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har institutionen med stöd från medlemsländerna i form av garantier och gåvomedel kunnat investera totalt 3,8 miljarder euro i Ukraina under 2022 och 2023.

Investeringar i Ukraina bedöms medföra betydande risker och institutionen har därför analyserat hur ytterligare medel kan göras tillgängliga. I december 2023 beslutade EBRD:s högsta beslutande organ, guvenörsstyrelsen, om en kapitalhöjning för att institutionen ska kunna fortsätta investera i Ukraina och samtidigt stötta andra verksamhetsländer.

Kapitalhöjningen skulle enligt EBRD:s bedömning möjliggöra fortsatta investeringar i Ukraina, så länge kriget fortgår, om 1,5 miljarder euro per år och, i en efterföljande fas, om 2,5 miljarder euro per år. Beroende på hur situationen utvecklas skulle investeringar om 3 miljarder euro per år vara möjliga i en senare fas fram t.o.m. 2032. EBRD avser fortsatt att arbeta för att stärka den privata sektorn och bl.a. investera i grundläggande infrastruktur, handel och tryggad livsmedelsförsörjning. Investeringarna kommer även att kombineras med tekniskt stöd för att främja Ukrainas närmande till EU.

Genom kapitalhöjningen skulle EBRD:s inbetalda kapital öka med sammanlagt 4 000 000 000 euro. För Sveriges del innebär detta ett tillskott av kapital som sker genom teckning av aktier om 91 970 000 euro, vilket motsvarar ca 1 150 000 000 kronor. Beloppet ska betalas in genom fem lika stora årliga betalningar 2025–2029. Sveriges kapitalandel i banken uppgår till 2,3 procent och skulle förbli oförändrad under förutsättning att samtliga medlemsländer tecknar det erbjudna antalet aktier.

Sverige har ställt sig positivt till att EBRD tillförsäkras resurser för att stötta Ukraina. Institutionen har djupgående kunskaper om den ekonomiska situationen i Ukraina och bedöms ha förmåga att effektivt stödja landet och närliggande drabbade ekonomier.

Enligt 8 kap. 3 § första stycket budgetlagen krävs riksdagens bemyndigande för att regeringen ska kunna tillskjuta kapital till institutionen. Vidare ska enligt 7 kap. 2 § budgetlagen tillskott av kapital finansieras med anslag.

Ukraina är med på OECD:s lista över biståndsmottagarländer och 71 procent av kostnaderna för tecknandet av aktier i EBRD uppfyller kriterierna för internationellt bistånd, enligt den definition som används av OECD:s biståndskommitté DAC. Kostnader om högst 816 500 000 kronor föreslås därför finansieras från anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet* inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd och högst 333 500 000 kronor från anslaget 1:14 *Vissa garanti- och medlemsavgifter*.

Mot denna bakgrund föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025–2029 för anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet* inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd och anslaget 1:14 *Vissa garanti- och medlemsavgifter* besluta om att Sverige medverkar i kapitalhöjningen till Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling som sker genom teckning av aktier som tilldelas medlemsländerna på högst 1 150 000 000 kronor.

3.6.5 1:16 Finansmarknadsforskning

Tabell 3.17 Anslagsutveckling 1:16 Finansmarknadsforskning

Tusental kronor

2023	Utfall	59 900	Anslagssparande	104
2024	Anslag	59 353 ¹	Utgiftsprognos	59 353
2025	Förslag	30 753		
2026	Beräknat	33 353		
2027	Beräknat	35 353		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för finansmarknadsforskning och högst 2 procent av anslaget får användas för programanknutna förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.18 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:16 Finansmarknadsforskning

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	59 353	59 353	59 353
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	-28 600	-26 000	-24 000
<i>varav BP25</i>	<i>1 400</i>	<i>4 000</i>	<i>6 000</i>
<i>– Forsknings- och innovationspolitiska propositionen</i>	<i>1 400</i>	<i>4 000</i>	<i>6 000</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	30 753	33 353	35 353

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Det finansiella systemet har en central betydelse för samhällsekonomin och Sveriges finansiella sektor hör till de största i förhållande till BNP i EU. Därtill lyfts Sverige ofta fram internationellt när det gäller hushållens höga skuldsättning. För att uppmuntra mer forskning för att motverka riskerna på det mest ändamålsenliga sättet ökas anslaget med 1 400 000 kronor för 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 4 000 000 kronor och fr.o.m. 2027 beräknas anslaget öka med 6 000 000 kronor.

Regeringen föreslår att 30 753 000 kronor anvisas under anslaget 1:16 *Finansmarknadsforskning* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 33 353 000 kronor respektive 35 353 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2025 för anslaget 1:16 *Finansmarknadsforskning* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 174 765 000 kronor 2026–2030.

Skälen för regeringens förslag: Forskning bedrivs i regel i fleråriga projekt. För att kunna finansiera sådana projekt behöver beslut kunna fattas som medför behov av medel kommande år.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2025 för anslaget 1:16 *Finansmarknadsforskning* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov om framtida anslag på högst 174 765 000 kronor 2026–2030.

Tabell 3.19 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:16 Finansmarknadsforskning

Tusental kronor

	Utfall 2023	Prognos 2024	Förslag 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027	Beräknat 2028–2030
Ekonomiska åtaganden vid årets början	141 838	85 802	29 400			
Nya ekonomiska åtaganden			174 765			
Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden	-56 036	-56 402	-29 400	-33 353	-35 353	-106 059
Ekonomiska åtaganden vid årets slut	85 802	29 400	174 765			
Beslutat/föreslaget bemyndigande			174 765			

4 Statlig förvaltningspolitik, statliga arbetsgivarfrågor och Agenda 2030

4.1 Mål för området

Målet för den statliga förvaltningspolitiken är en innovativ och samverkande statsförvaltning som är rättssäker och effektiv, har väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet, och som därigenom bidrar till Sveriges utveckling och ett effektivt EU-arbete (prop. 2009/10:175, bet. 2009/10:FiU38, rskr. 2009/10:315).

Arbetsgivarpolitiken är en del av förvaltningspolitiken. Regeringens mål för arbetsgivarfrågor är en samordnad statlig arbetsgivarpolitik som säkerställer att myndigheterna har kompetens för att fullgöra sina uppgifter. Detta mål utgår från den långtgående delegeringen av arbetsgivarpolitiken i staten som utgör en viktig komponent i regeringens styrning av statsförvaltningen och beslutades av riksdagen 1994 (prop. 1993/94:77, bet. 1993/94:KU19, rskr. 1993/94:264, bet. 1994/95:KU3, rskr. 1994/95:7 och 8). Regeringen har satt upp följande delmål för de statliga arbetsgivarna:

- Den statliga sektorn ska totalt sett inte vara löneledande.
- En jämn könsfördelning på ledande befattningar i staten ska eftersträvas.
- Löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten ska minska.
- Andelen anställda i staten med utländsk bakgrund ska öka på alla nivåer.
- Arbetsmiljön i staten ska vara god.
- De statsanställda ska ha kunskap om och förståelse för grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som statsanställd.

Målet för Sveriges genomförande av Agenda 2030 är att Sverige ska genomföra Agenda 2030 för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling genom en samstämmig politik nationellt och internationellt. Genomförandet ska präglas av agendans princip att ingen ska lämnas utanför (prop. 2019/20:188, bet. 2020/21:FiU28, rskr. 2020/21:154).

4.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Följande indikatorer används för att redovisa resultaten inom området statlig förvaltningspolitik:

- allmänhetens förtroende för bl.a. regeringen, enligt redovisningen i OECD Trust Survey 2024, och
- organisationen Transparency Internationals jämförelse av världens länder avseende korruption i den offentliga sektorn.

De indikatorer som används för att analysera statsförvaltningen i ett internationellt perspektiv presenteras med olika intervaller. Resultaten redovisas utifrån redovisningen i OECD Trust Survey 2024, eftersom denna innehåller de mest aktuella uppgifterna. I resultatredovisningen beaktas också särskilda åtgärder som vidtagits på området och den generella utvecklingen i statsförvaltningen. Statsförvaltningens

resultat inom enskilda områden redovisas under respektive utgiftsområde. Vissa övergripande frågor om relationen mellan stat och kommun redovisas inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

För att följa upp utvecklingen inom delområdet arbetsgivarfrågor i förhållande till regeringens mål och delmål används i huvudsak följande indikatorer:

- kompetensförsörjningsläget i staten
- utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden
- andelen kvinnor och män på ledande befattningar i staten
- löneskillnaden mellan kvinnor och män i staten
- andelen anställda med utländsk bakgrund på olika nivåer i staten
- den genomsnittliga sjukfrånvaron i staten
- utvecklingen av nybeviljad sjuksättning och aktivitetsersättning för anställda i staten
- utvecklingen av antalet anmälningar enligt det statliga personskadeavtalet (PSA)
- arbetsmiljöundersökningar (genomförs vartannat år).

I *bilagan* till utgiftsområdet ges en övergripande redovisning av personalstrukturen m.m. inom staten och kompletterande information om uppföljningen av regeringens delmål för de statliga arbetsgivarna.

I regeringens skrivelse till riksdagen om Sveriges genomförande av Agenda 2030 från 2022 (skr. 2021/22:247) redovisas det nationella genomförandet av Agenda 2030.

4.3 Resultatredovisning

4.3.1 Statlig förvaltningspolitik

Uppföljning av det förvaltningspolitiska målet

Redovisningen av den statliga förvaltningspolitiken omfattar dels mått för statsförvaltningens utveckling och resultat som helhet, dels mått som beskriver hur regeringens insatser inom utgiftsområdet har bidragit till att det förvaltningspolitiska målet har uppnåtts.

Statskontoret har, på regeringens uppdrag, redovisat förslag på indikatorer för att följa upp det förvaltningspolitiska målet (Fi2021/03576). Förslagen kommer att beredas vidare inom Regeringskansliet. Den fortsatta beredningen sker tillsammans med beredningen av de organisatoriska förändringarna inom utgiftsområdet.

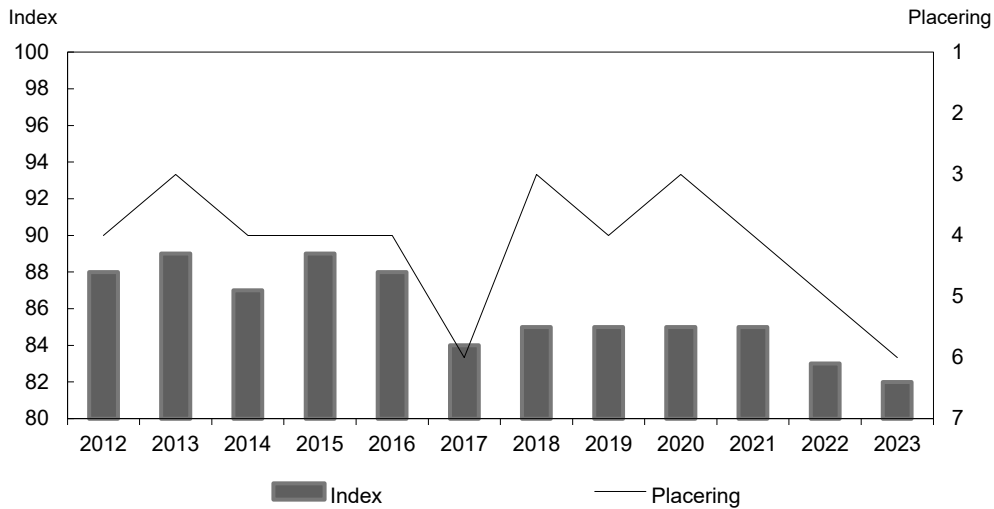
Allmänhetens förtroende för förvaltningen

Rapporten OECD Trust Survey publicerades den 10 juli 2024. Rapporten bygger på en undersökning av allmänhetens förtroende för offentliga institutioner i 30 av OECD:s medlemsländer under 2023. Undersökningen har tidigare genomförts vid ett tillfälle, 2021. Enligt rapporten har drygt 40 procent av de tillfrågade hög eller mycket hög tillit för den statliga förvaltningen i Sverige. Resultatet är något högre än 2021, men lägre än i t.ex. Danmark, Finland och Norge. Av rapporten framgår att ca 40 procent av de tillfrågade anser att det är troligt att en offentligt anställd skulle vägra att ta emot en muta. Resultatet är något lägre än 2021, och är fortsatt lägre än i övriga nordiska länder.

Transparency International tar fram Corruption Perception Index, som är ett sammansatt index som mäter uppfattningar om korruption i den offentliga sektorn. Ett högt index visar på en låg upplevd korruption. Sveriges index uppvisar en

fortsatt fallande trend (se diagram 4.1). År 2023 sjönk Sveriges index jämfört med 2022, och Sverige delade numera sjätteplatsen med Schweiz.

Diagram 4.1 Index och Sveriges placering enligt Corruption Perception Index

Källa: Transparency International, Corruption Perception Index 2023.

Under 2023 fortsatte arbetet med att främja en god förvaltningskultur och motverka korruption, bl.a. inom ramen för handlingsplanen mot korruption 2021–2023. Handlingsplanen utgjorde en del av ett uppdrag till Statskontoret som beslutades av regeringen i december 2020, om att främja arbetet mot korruption i den offentliga förvaltningen (Fi2020/04961). Handlingsplanen har lagt en grund för arbetet mot korruption och otillåten påverkan. Flera nya stödmaterial har tagits fram, samverkan mellan myndigheterna på området har ökat och en bred regelbunden uppföljning av myndigheternas arbete mot korruption har inletts. Mot bakgrund av bl.a. den uppföljning som gjorts av Statskontoret kan konstateras att mycket är välfungerande i myndigheternas arbete mot korruption, men att flera utmaningar kvarstår. Nya hot kopplade till organiserad brottslighet och otillåten påverkan har också växt fram som ställer nya krav på det förebyggande arbetet.

Statskontoret slutredovisade sitt uppdrag att främja arbetet mot korruption i den offentliga förvaltningen i december 2023. I sin slutrapport gjorde Statskontoret den övergripande bedömningen att de statliga myndigheternas arbete mot korruption går framåt, men att utvecklingen går långsamt. I rapporten jämför Statskontoret myndigheternas arbete mot korruption med den uppföljning från 2021 som utgjorde en delredovisning av uppdraget. Jämförelsen utgår från de utgångspunkter för arbetet mot korruption som redovisades i handlingsplanen mot korruption 2021–2023.

I fråga om kontrollmiljö och ansvarsförhållande har över 80 procent av myndigheterna infört tvåpersonersbeslut, behörighetsspärrar eller utbetalningskontroller. Det är däremot mindre vanligt att myndigheter använder sig av it- och informationskontroller eller inbetalningskontroller, även om användningen av it- och informationskontroller ökade mellan 2021 och 2023. Vidare har många myndigheter rutiner för att anmäla bisysslor och jäv. Det är däremot inte lika vanligt att myndigheter använder sig av arbetsrotation eller har rutiner för karantän- eller karensregler under uppsägningstiden vid anställdas övergång till arbete i den privata sektorn.

När det gäller riskanalyser och riskmedvetenhet var det något fler myndigheter som analyserade risker för korruption 2023 än 2021. Bland myndigheter med mellan 150

och 500 årsarbetskrafter var det samtidigt något färre myndigheter som analyserade riskerna för korruption 2023.

I fråga om kunskaper och etiska förhållningssätt var det fler myndigheter som genomförde dilemmaövningar eller förde strukturerade samtal om korruption internt på myndigheten 2023 än 2021.

Betydligt fler myndigheter hade rutiner för att hantera misstankar om korruption 2023 än 2021. Statskontoret menar att detta är en direkt konsekvens av lagen (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden, som trädde i kraft i december 2021. Få ärenden har dock kommit in genom myndigheternas rapporteringskanaler och det är enbart ett fåtal av de inrapporterade ärendena som har rört misstankar om korruption.

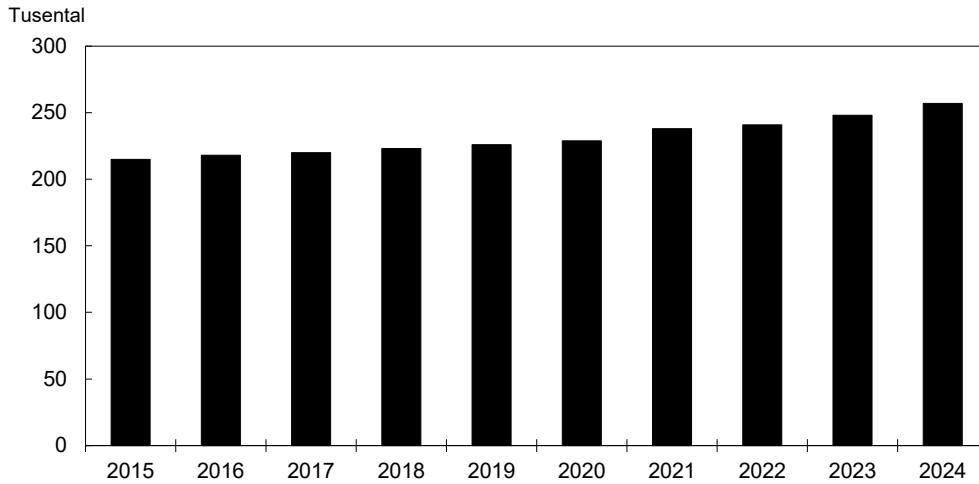
Drygt hälften av myndigheterna hade samverkat på något sätt i frågor som rör korruption. Statskontoret bedömer att det forum som inrättats för samverkan mellan expertmyndigheter (Fi2020/04961) har möjliggjort för myndigheterna att få en gemensam syn på arbetet mot korruption. Statskontoret bedömer att denna grupp av myndigheter är central i det fortsatta arbetet mot korruption i den offentliga förvaltningen.

Vissa typer av statliga myndigheter har särskilda utmaningar i det förebyggande arbetet mot korruption. Generellt har t.ex. små myndigheter inte kommit lika långt i sitt förebyggande arbete mot korruption som större myndigheter.

Arbetet med att minska antalet myndigheter pågår

Statskontoret redovisar årligen översiktliga uppgifter om den statliga myndighetsstrukturen i rapporten Statsförvaltningen i korthet 2024. Av den senaste redovisningen framgår att det den 1 januari 2024 fanns 367 myndigheter under regeringen. Under 2023 avvecklades 3 myndigheter: Statens medieråd, den lokala säkerhetsnämnden vid kärntekniska anläggningen Barsebäck och den lokala säkerhetsnämnden vid kärntekniska anläggningen Studsvik. Under samma år inrättades regeringen 1 myndighet, Myndigheten för totalförsvarsanalys. Under 2023 inrättades även en lokal värderingsnämnd. Under 2024 har hittills 1 myndighet, Utbetalningsmyndigheten, inrättats. Statskontoret har uppdaterat sin myndighetsförteckning för att inkludera de 24 övervakningsnämnderna som tidigare inte har tagits med i förteckningen. Antalet myndigheter har sammanfattningsvis varit relativt konstant de senaste åren.

Myndigheternas storlek varierar sett till antal årsarbetskrafter. Över hälften av alla myndigheter har färre än 100 årsarbetskrafter, enligt Statskontorets uppgifter, medan 5 har fler än 10 000 årsarbetskrafter. Statskontorets uppföljning visar att det totala antalet årsarbetskrafter i statsförvaltningen har ökat varje år de senaste tio åren (se diagram 4.2). Myndigheterna under regeringen har i nuläget 257 000 årsarbetskrafter. Det är en ökning med ungefär 9 000 årsarbetskrafter jämfört med förra året. Mellan 2023 och 2024 ökade Polismyndighetens och Kriminalvårdens årsarbetskrafter mest i absoluta tal enligt Statskontoret.

Diagram 4.2 Antal årsarbetskrafter i myndigheter under regeringen

Källa: Statskontoret.

Under 2023 vidtog regeringen flera åtgärder för att se över myndighetsstrukturen och ompröva statlig verksamhet. Åtgärderna syftar till att åstadkomma en mer ändamålsenlig organisering av statliga myndigheter och därmed säkerställa en mer sammanhållen, effektiv och mindre fragmenterad statlig förvaltning. Över 100 myndigheter omfattas sammantaget av de översyner som regeringen har påbörjat.

Regeringen har bl.a. gett en särskild utredare i uppdrag att se över mindre myndigheters uppgifter och organisering (dir. 2023:132). Mindre myndigheter har relativt sett högre kostnader för personal, lokaler och administration (Statskontoret 2017:112). De kan även ha utmaningar med att upprätthålla nödvändig kompetens och följa de regelverk som gäller för alla myndigheter. Regeringen har därför sett behov av en analys av myndigheternas verksamhet, uppgifter och organisering. Utredaren ska även analysera organiseringen av analys- och utvärderingsmyndigheter (dir. 2024:23).

Regeringen har därtill prövat fem möjliga myndighetssammanslagningar, i enlighet med vad som angavs i budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4). Berörda myndigheter har fått i uppdrag att inkomma med förslag på hur organisationsförändringarna kan genomföras och förslagen har remitterats. En av sammanslagningarna gäller Statskontoret och Ekonomistyrningsverket (ESV). Myndigheterna har på uppdrag av regeringen redovisat hur Statskontorets uppgifter kan överföras till och inordnas i ESV, samt bedömningar av för- och nackdelar med att myndigheternas uppgifter läggs samman (Ekonomistyrningsverket 2024:23, Statskontoret 2024:4). Myndigheterna har bedömt att en sådan organisationsförändring skulle ge förutsättningar att leverera underlag av högre kvalitet i frågor om effektiv och ändamålsenlig statsförvaltning, men har till stor del gjort olika bedömningar av övriga för- och nackdelar. Förslaget har remitterats. De flesta av remissinstanserna har inga synpunkter på förslaget. De remissinstanser som avstyrker förslaget, Fackförbundet ST, Konkurrensverket, Stockholms universitet och Södertörns högskola, framhåller bl.a. att Statskontorets perspektiv på styrning riskerar att försvagas, att det finns en möjlig konflikt i att samma myndighet ska ha en normerande och förvaltande roll respektive en utvärderande roll och att kostnaderna för en organisationsförändring kan vara större än nyttan. De remissinstanser som är positiva till förslaget, Arbetsförmedlingen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Skattebetalarnas förening, anser att det finns fördelar med att samla

ESV:s och Statskontorets kompetens i en myndighet, bl.a. för analysarbetet och för stödet till andra myndigheter inom områdena god förvaltning och ekonomisk styrning.

Vidare har Statskontoret på uppdrag av regeringen genomfört en översyn av nämndmyndigheternas uppgifter och organisering samt lämnat förslag på hur regeringens styrning och uppföljning av nämndmyndigheter kan utvecklas (En form för kollektivt beslutsfattande – en kartläggning och prövning av nämndmyndigheter, Statskontoret 2024:11). Flera av nämndmyndigheterna har inte omprövats sedan de inrättades, varken avseende uppgifter eller organisation. Antalet nämndmyndigheter utgör en betydande andel av myndigheterna under regeringen, cirka en femtedel av alla myndigheter 2024. Statskontoret bedömer att 19 av 66 nämndmyndigheter fortsatt bör vara nämndmyndigheter, men att 2 av dessa bör slås ihop. Statskontoret föreslår vidare att regeringen överväger att avveckla flera nämndmyndigheter och överföra deras uppgifter till någon annan myndighet eller annat organ. Statskontoret föreslår också en fortsatt analys av om ett antal nämndmyndigheters verksamheter fortfarande är motiverade statliga åtaganden och fortsatt utredning av en alternativ organisering för ett stort antal nämndmyndigheter.

Även andra initiativ till omprövning av statsförvaltningens uppgifter och organisering har tagits. Två utredningar har exempelvis tillsatts för att se över myndigheter inom såväl energi- som kulturområdet (KN2023/03329 och Ku2024/00723) och ett betänkande som föreslår en ny organisation för förvaltning av EU-medel har remitterats (SOU 2024:22).

Ett effektivt resursutnyttjande i staten

Statskontoret ska på uppdrag av regeringen analysera verksamheter och myndigheter ur ett effektivitetsperspektiv, redovisa effekter av statliga åtgärder samt ta fram underlag för omprövning och effektivisering. Under 2023 redovisade myndigheten 36 sådana uppdrag, bl.a. myndighetsanalyser av Statens centrum för arkitektur och design (Statskontoret 2023:9) och Myndigheten för digital förvaltning (Statskontoret 2023:18), en uppföljning av kunskapslyftet för barnets rättigheter (Statskontoret 2023:16) och en kartläggning och analys av arbetet med att säkerställa korrekta utbetalningar av statliga stöd till företag och andra juridiska personer (Statskontoret 2023:19).

Statskontoret har på uppdrag av regeringen redovisat myndigheters arbete med information och kommunikation som riktas mot allmänheten i påverkande syfte (Statskontoret 2024:5). Uppdraget lämnades mot bakgrund av att Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO) hade konstaterat att myndigheternas arbete med information och kommunikation har ökat över tid, och att regeringen har relativt begränsad information om vad myndigheternas informations- och kommunikationsverksamhet kostar samt vilka resultat den leder till (ESO 2021:3). Enligt statistik från Arbetsgivarverket mer än fördubblades antalet anställda i staten inom arbetsområdet informations- och kommunikationsarbete under perioden 2004–2023. Under samma period ökade det totala antalet anställda i staten med 27 procent. Enligt Statskontorets uppskattning uppgick kostnaderna för de myndigheter som ingick i kartläggningen till ca 1,5 miljarder kronor för påverkande information och kommunikation under 2022, varav 0,5 miljarder kronor avsåg vidareförmedling av medel till andra aktörer. Av rapporten framgår att det finns en stor bredd i valet av kommunikationsmedel. Det framgår vidare att det är vanligt att myndigheter använder egna konton i sociala medier, men det förekommer att myndigheter samarbetar med influerare och har egna podcaster. Ungefär två tredjedelar av myndigheterna uppger att ett syfte med deras arbete med påverkande information och kommunikation är att stärka deras varumärke som arbetsgivare. Statskontoret menar att det föränderliga medielandskapet medför

behov av nya överväganden om saklighet och opartiskhet, samt att såväl regeringens styrning som myndigheternas planering och uppföljning av informations- och kommunikationsverksamheten behöver utvecklas.

Ett sätt att främja effektivitet är att säkerställa att personal inom staten kan användas där behoven är som störst, något som bl.a. Statskontoret har lyft fram i rapporten När myndigheter ställer om – Erfarenheter av snabba omställningar (Statskontoret 2023). Arbetsgivarverket arbetade vidare under 2023 med att stödja in- och utlån av personal mellan myndigheter, främst genom kunskapshöjande insatser och som en del i arbetet med att stödja myndigheternas kompetensförsörjning. Arbetsgivarverket bedömde efter sina insatser att myndigheternas kunskap om, och beredskap att använda sig av, personallån mellan myndigheter är god (Arbetsgivarverkets årsredovisning för 2023).

Staten upphandlar varor och tjänster för mångmiljardbelopp och möjligheten att sänka kostnaderna genom en mer strategisk upphandling bedöms vara stora. En uppföljning av Upphandlingsmyndigheten visar att ca 40 procent av myndigheterna analyserar sina inköp och att en av fem har beslutat om prioriteringar för inköpen (Upphandlingsmyndigheten 2023:1). Vidare saknar 57 procent av fakturorna i staten automatisk digital matchning som gör att det tydligt framgår vilken beställning som gav upphov till fakturan (Myndigheten för digital förvaltning, Enkät digitala inköp 2022). De myndigheter som har ett aktivt upphandlingsarbete och tar hjälp av digitala verktyg sparar stora belopp och stärker kontrollen av användningen av statliga medel så att de inte hamnar hos oseriösa eller kriminella aktörer.

Ett effektivt utnyttjande av lokaler kan också vara resursbesparande. De statliga myndigheternas lokalkostnader utgör en betydande del av myndigheternas förvaltningskostnader. År 2023 ökade myndigheternas lokalkostnader från 24,7 miljarder kronor 2022 till 27,9 miljarder kronor (Årsredovisning för staten 2023, skr. 2023/24:101). Av ESV:s rapport Det nya normala – bestående coroneffekter i myndigheternas verksamhet framgår att pandemin har påskyndat utvecklingen med distansarbete och digitala arbetssätt, vilket medför att myndigheters behov av lokalyta kan komma att minska (ESV 2022:27). Regeringen har gett ESV i uppdrag att analysera och ta fram underlag för att stärka förutsättningarna för en effektiv lokalanvändning i staten genom att bl.a. lämna förslag på utvecklade nyckeltal (Fi2024/01718).

Den digitala utvecklingen innebär stora möjligheter till effektivisering i den offentliga verksamheten. Myndigheten för digital förvaltnings uppföljning av statliga myndigheters digitalisering visar att den har kommit längre hos större myndigheter och att det finns stora skillnader mellan myndigheter vad gäller den digitala mognaden. Vidare har Statskontoret i rapporten Myndigheterna och AI visat att myndigheterna har kommit olika långt i användningen av artificiell intelligens (AI) och bedömt att det finns en risk för att de missar dess stora potential (Statskontoret 2024). Digitaliseringen av den offentliga förvaltningen redovisas närmare inom utgiftsområde 22 Kommunikationer.

Regeringen har beslutat förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar som ställer tydligare krav på konsekvensutredningar, att den åtgärd som övervägs verkligen är motiverad och att konsekvenserna, så långt som möjligt, blir allsidigt belysta. Det nya regelverket innebär förbättrade förutsättningar för myndigheter, kommittéer och särskilda utredare att ta fram kostnadseffektiva och samhällsekonomiskt motiverade förslag. ESV ansvarar för metodutveckling och för att ta fram vägledning och utbildning till de som ska ta fram konsekvensutredningar.

I syfte att förbättra samarbetet mellan statliga myndigheter och mellan stat och kommun prövar regeringen i vilken utsträckning det är möjligt för fler statliga

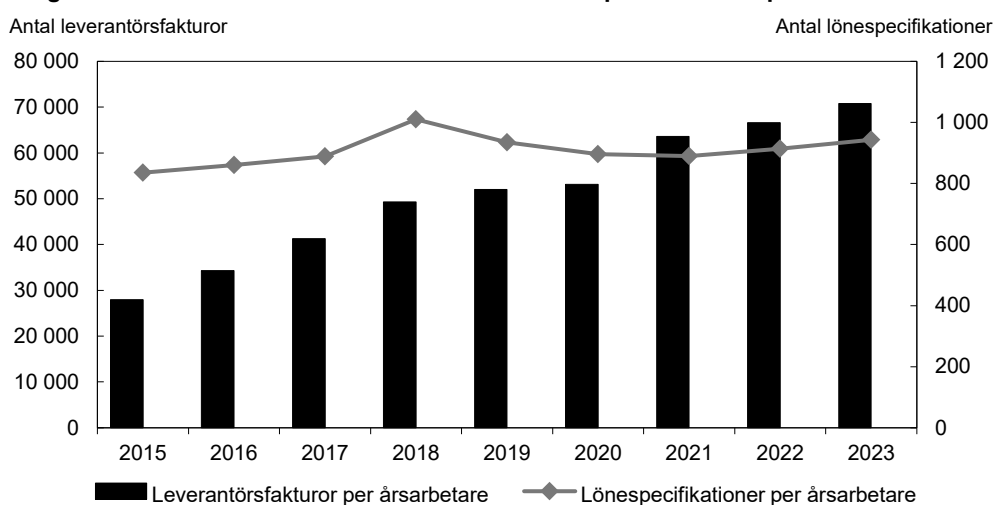
myndigheter att omfattas av den gemensamma regionala indelning för statliga myndigheter som framgår av förordningen (2022:593) om vissa förvaltningsmyndigheters regionala indelning. Sedan den 1 januari 2024 överensstämmer Trafikverkets regionala organisation med den geografiska indelning som framgår av förordningen. Regeringen har även fattat beslut om att ändra ansvarsfördelningen för vissa koncentrerade verksamheter vid länsstyrelserna för ett ensa statens gemensamma regionala indelning (Fi2023/02517 [delvis]). Indelningen av de sex civilområdena som utgör en del av den nya strukturen för civilt försvar överensstämmer med den gemensamma regionala indelningen för statliga myndigheter. Sedan beslutet om inrättandet av civilområdena fattades den 19 maj 2022 pågår ett arbete för att bygga upp samverkan om civilt försvar. I länsstyrelsernas regeringsbrev för 2024 har regeringen beslutat att de civilområdesansvariga länsstyrelserna ska redovisa arbetet med inrättandet av civilområdena.

Utvecklingen av de samordnade tjänsterna fortsätter

Statens servicecenter har till uppgift att efter överenskommelse med myndigheter under regeringen tillhandahålla administrativt stöd åt myndigheterna. Statens servicecenter tillhandahöll vid utgången av 2023 administrativa tjänster till 167 anslutna myndigheter. Det kan jämföras med 166 anslutna myndigheter 2022. Andelen statligt anställda som omfattas av myndighetens lönetjänster uppgick till 45 procent vid utgången av 2023, vilket var samma andel som 2022.

Kostnadseffektiviteten, mätt som antal lönespecifikationer och leverantörsfakturer per årsarbetare, ligger stabilt på en hög nivå, med en viss ökning 2023 (se diagram 4.3).

Diagram 4.3 Antal leverantörsfakturer och lönespecifikationer per årsarbetare

Anm.: Beräkningsgrunden för nyckeltalet för totalt antal leverantörsfakturer per årsarbetare ändrades 2018 i jämförelse med tidigare år.

Källa: Statens servicecenters årsredovisningar.

Statens servicecenter redovisade ett underskott om 3,7 miljoner kronor för 2023 i den avgiftsfinansierade delen för administrativa tjänster. Det ackumulerade utgående resultatet för verksamheten försämrades genom underskottet 2023 och uppgick vid årets slut till -129,4 miljoner kronor. Regeringens mål är sedan tidigare att Statens servicecenter ska uppnå ekonomisk balans 2030. Målet ligger fast och myndigheten har en plan för att uppnå detta.

I september 2023 lämnade en särskild utredare betänkandet Centraliseringen av administrativa tjänster till Statens servicecenter – en utvärdering (SOU 2023:54). Utredningens övergripande bedömning är att centraliseringen av administrativa

tjänster till Statens servicecenter totalt sett har haft en positiv påverkan på statsförvaltningens effektivitet. Samtidigt menar utredningen att det finns starka skäl som talar för att de samlade besparingar som hittills kunnat göras inte har varit av den omfattning som antogs innan reformen genomfördes.

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om anslutningen till Statens servicecenter (bet. 2021/22:FiU12 punkt 2, rskr. 2021/22:27). Enligt tillkännagivandet bör regeringen vidta åtgärder för att fler myndigheter ska ansluta sig till Statens servicecenters verksamhet, för att på så sätt främja en kostnadseffektiv administration i den statliga förvaltningen. De myndigheter som väljer egna lösningar bör lämna en redogörelse för orsakerna till detta och de faktiska kostnaderna för de egna lösningarna i jämförelse med vad de hade fått betala för de gemensamma lösningar som finns via Statens servicecenter. Även förutsättningarna för att kommuner och regioner ska kunna ansluta sig till Statens servicecenter bör utredas (bet. 2021/22:FiU12 s. 9). Regeringen gav i juli 2022 en särskild utredare i uppdrag att utreda förutsättningarna för att kommuner och regioner ska kunna ansluta sig till Statens servicecenters administrativa tjänster och ta ställning till om en författningsreglerad skyldighet att redovisa skäl för att inte ansluta sig till Statens servicecenter är ändamålsenlig. I det ovan nämnda betänkandet Centraliseringen av administrativa tjänster till Statens servicecenter – en utvärdering redovisade utredaren sin bedömning att det inte finns skäl för regeringen eller Statens servicecenter att eftersträva en lösning med anslutning av kommuner och regioner, mot bakgrund av bl.a. att intresset är lågt och de rättsliga förutsättningarna inte är gynnsamma. Vidare bedömde utredaren att det inte bör införas någon författningsreglerad skyldighet för myndigheterna att redovisa skäl för att inte ansluta sig till Statens servicecenter. Regeringen delar dessa bedömningar och avser inte införa någon sådan skyldighet som riksdagen efterfrågat eller att vidare utreda frågan om en kommunal och regional anslutning till Statens servicecenter. Regeringen bedömer vidare att frivilliga anslutningar främjar en mer kostnadseffektiv administrativ hantering i statsförvaltningen och avser därför inte vidta några ytterligare åtgärder för att fler myndigheter ska ansluta sig. Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Ställningstagandet innebär att regeringen inte heller avser att införa någon försöksverksamhet med kommunal anslutning till Statens servicecenter, vilket Åre kommun efterfrågat (Fi2016/02945).

Statens servicecenter är en beredskapsmyndighet enligt förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap. Under 2023 har myndigheten fortsatt arbetet med att flytta över fler av de myndigheter som är anslutna till Statens servicecenters lönetjänst till ett nytt säkrare personal- och löneadministrativt system. Myndigheten vidtar även åtgärder för att höja verksamhetens förmåga hantera löner och betalningar av fakturor vid framtida krissituationer och vid höjd beredskap. I januari 2024 skedde en it-incident kopplad till en av Statens servicecenters it-leverantörer, vilket påverkade tillgången till ett lönesystem som används av ett stort antal statliga myndigheter. Systemet används främst av de myndigheter som är anslutna genom Statens servicecenter, men också av ett mindre antal myndigheter som på egen hand har upphandlat systemet. Incidenten kunde dock hanteras utan att löneutbetalningarna för januari och februari 2024 påverkades i någon större utsträckning.

Den utredning som utvärderade centraliseringen av administrativa tjänster till Statens servicecenter hade även i uppdrag att analysera hur Statens servicecenter arbetar med säkerhetsskydd och it- och informationssäkerhet samt hur det påverkar säkerheten i administrationen hos anslutna myndigheter och i statsförvaltningen som helhet. Utredningen bedömde att Statens servicecenter är väl rustat för att bedriva ett

systematiskt arbete med säkerhet och säkerhetsskydd och även gör det i praktiken, vilket bidrar till de anslutna myndigheternas säkerhet (SOU 2023:54).

Utvecklad lokal statlig service åt medborgare och företag

Statens servicecenter har fortsatt att utveckla den lokala statliga servicen åt medborgare och företag. Vid utgången av 2023 omfattade verksamheten 138 servicekontor, med totalt ca 960 medarbetare inom verksamhetsområdet. Under året hade servicekontoren ca 2,6 miljoner besökare, vilket var i nivå med antalet besök 2022. Servicekontoren hanterade under året drygt 3,1 miljoner ärenden för Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket, Pensionsmyndigheten och Skatteverket, vilket var en ökning med 3 procent jämfört med 2022. Antalet ärenden var något högre än antalet besök, eftersom en besökare kan ha fler än ett ärende per besök. Enligt Statens servicecenters kundundersökningar under 2023 uppnådde myndigheten ett Nöjd kund-index om 93. Undersökningarna som genomförts på 30 av servicekontoren indikerar att besökarna i något större utsträckning utgörs av män än av kvinnor, 52 procent respektive 48 procent. Enligt undersökningen är vidare 96 procent av kunderna som helhet nöjda med servicekontoren. Kvinnor är något mer nöjda med besöken än män, men skillnaderna är små och undersökningarnas resultat bör tolkas med försiktighet då de genomförts på ett begränsat antal kontor under en avgränsad tidsperiod.

Under 2023 öppnade Statens servicecenter 8 nya servicekontor i enlighet med ett regeringsuppdrag om att öppna minst 27 nya servicekontor (Fi2022/01181). Arbetet med uppdraget fortsätter under 2024 och vid utgången av året förväntas det finnas 148 servicekontor runt om i landet.

Statens servicecenter och Migrationsverket undertecknade den 31 oktober 2022 en avsiktsförklaring om att fördjupa sin samverkan och tillhandahålla Migrationsverkets tjänster på fler servicekontor. I november 2023 avslutades det gemensamma projektet. Numera tillhandahåller 34 servicekontor på 28 orter service för Migrationsverkets räkning. Myndigheternas avsikt är att i nästa steg fördjupa samverkan och skapa förutsättningar för fler tjänster. Sedan slutet av 2023 är det genom ett samarbete mellan Statens servicecenter och Domstolsverket även möjligt att i vissa fall delta vid en domstolsförhandling via länk på ett antal utvalda servicekontor. Under 2023 redovisade Statens servicecenter vidare hur myndigheten arbetar med att säkerställa att skyddade personuppgifter inte röjs och särskilt hur myndigheten arbetar för att säkerställa att personer kan ta del av den service som tillhandahålls från servicekontor utan att deras skyddade personuppgifter röjs (Fi2023/02863).

Kapitalförvaltning och försäkringsverksamhet

Kammarkollegiet har i uppgift att tillhandahålla service inom det statliga området, främst avseende ekonomi, juridik, kapitalförvaltning, riskhantering och administration. Kammarkollegiet tillhandahåller kapitalförvaltning, inklusive redovisning och andra administrativa tjänster, för myndigheter, stiftelser eller fonder inom det statliga eller kyrkliga området. Marknadsvärdet för det kapital som förvaltas av Kammarkollegiet ökade med ca 26 miljarder kronor 2023 jämfört med 2022, och uppgick vid slutet av 2023 till ca 236 miljarder kronor. Intäkterna i verksamheten ökade bl.a. till följd av omförhandlade avtal och en återhämtning på de finansiella marknaderna. Försäkringsverksamheten vid Kammarkollegiet syftar till att tillgodose behovet av försäkringskydd och stöd i riskhantering för statliga myndigheter och stiftelser med statlig anknytning. Premieintäkterna i verksamheten ökade till 325 miljoner kronor 2023, vilket var en ökning med 11 procent jämfört med 2022. Myndighetens mål att

driftkostnaderna i försäkringsverksamheten i förhållande till premieintäkterna högst ska uppgå till 20 procent uppnåddes 2023, då driftkostnaderna uppgick till 17 procent.

Ramavtal för ökad effektivitet och statsbidrag

Omsättningen av de varor och tjänster som avropades från Kammarkollegiets ramavtal uppgick till ca 18 miljarder kronor 2023, vilket var en ökning med ca 1,5 miljarder kronor jämfört med 2022. Ökningen berodde bl.a. på en ökad användning av ramavtal inom it-varor och it-tjänster samt inom hotell och konferens. Statliga myndigheters avrop stod för 80 procent av den totala omsättningen 2023. Resterande 20 procent utgjordes av avrop från kommuner och regioner. Vid utgången av 2023 fanns 2 340 ramavtal tecknade med 811 unika leverantörer inom 38 ramavtalsområden, uppdelade på 1 341 delområden. De totala utbetalade statsbidragen 2023 från Kammarkollegiet uppgick till 110,9 miljarder kronor, vilket var en minskning med 20,9 miljarder kronor jämfört med 2022. Även antalet utbetalningar minskade från 5 156 utbetalningar 2022 till 3 484 utbetalningar 2023, bl.a. till följd av att utbetalningar relaterade till pandemin upphörde och att betalningar för elpriskompensation upphörde.

Resegarantier

Kammarkollegiet prövar frågor om resegaranti enligt resegarantilagen (2018:1218) och beslutar om ersättning från resegarantin om resan ställs in eller avbryts på grund av att arrangören eller näringsidkaren har blivit insolvent. Av de 1 704 reseföretag som ställt resegaranti försattes 2 i konkurs 2023. Kammarkollegiet fick under 2022 och 2023 in ca 13 600 ärenden avseende fem reseföretag som försattes i konkurs 2022. Ärendetillströmningen innebar en stor påfrestning på myndighetens verksamhet. Merparten av ärendena avgjordes dock under 2023 och resterande ärenden avgjordes under inledningen av 2024.

4.3.2 Statliga arbetsgivarfrågor

En samordnad statlig arbetsgivarpolitik

Arbetsgivarpolitiken utvecklas i samverkan med alla statliga myndigheter som har anställda och samordnas av Arbetsgivarverket. Nedan redovisas hur myndigheterna inom området och Trygghetsstiftelsen har bidragit till regeringens mål att den statliga arbetsgivarpolitiken ska vara samordnad, och hur detta mål förhåller sig till det förvaltningspolitiska målet.

Arbetsgivarverkets samordning av den statliga arbetsgivarpolitiken

Arbetsgivarverkets medlemsaktiviteter är ett viktigt led i arbetet för att samordna den statliga arbetsgivarpolitiken. Aktiviteterna syftar till att förbättra dialogen och erfarenhetsutbytet mellan medlemmarna i arbetsgivarfrågor. År 2023 anordnades 159 medlemsaktiviteter, vilket var en ökning med 12 aktiviteter jämfört med 2022. Vidare ökade deltagarantalet från 5 593 personer 2022 till 5 748 personer 2023, vilket var en ökning med ca 3 procent. Arbetsgivarverkets aktiviteter inkluderar bl.a. medlemsråd, sektormöten, nätverk för arbetsmiljö- och rehabilitering samt för förhandlingschefer och arbetsrätt, möten för medlemschefer och forum för mindre arbetsgivare. År 2023 fokuserade myndigheten särskilt på att stärka arbetet med en effektiv kompetensförsörjning i frågor om säkerhetsskydd, omställning av personal, att motverka hot och våld mot statsanställda, personallån samt distansarbete utomlands.

För att tillgodose medlemmarnas behov av kompetensutveckling tillhandahåller Arbetsgivarverket utbildningar, varav vissa genomförs digitalt. Sammanlagt genomfördes under 2023 20 utbildningar vid 48 tillfällen med totalt 1 082 deltagare.

Arbetsgivarverket erbjuder vidare rådgivning och information till sina medlemmar. Enligt myndigheten var behovet av rådgivning och information stort 2023. Fler medlemmar kontaktade myndigheten jämfört med 2022. Drygt hälften av kontakterna gällde arbetsrättslig rådgivning och kollektivavtalsstolkning.

Kompetensförsörjningen i staten

Staten ska vara en attraktiv och föredömlig arbetsgivare. I regeringens mål för arbetsgivarpolitiken ingår att myndigheterna ska ha kompetens att fullgöra sina uppgifter. På uppdrag av Arbetsgivarverket genomför Konjunkturinstitutet två gånger per år en enkätundersökning benämnd Kompetensbarometern för den statliga sektorn. I undersökningen tillfrågas samtliga medlemmar hos Arbetsgivarverket om sin kompetensförsörjning och ekonomi. I maj 2024 svarade 82 procent av medlemmarna på enkäten. Uppföljningen av utvecklingen i staten redovisas enligt den internationella klassifikationen Classification of the Functions of Government, COFOG.

Andelen arbetsgivare i den statliga sektorn som angav att de hade brist på personal uppgick våren 2024 till 75 procent. Det var en minskning jämfört med de två närmast föregående åren, då andelarna uppgick till 88 procent (våren 2023) respektive 82 procent (våren 2022). Liksom tidigare år var personalbristen störst inom it-verksamhet.

I undersökningen från våren 2024 angav 42 procent av de statliga arbetsgivarna att det fanns svårigheter att behålla personal. Det var en minskning med 7 procentenheter jämfört med våren 2023, då andelen uppgick till 49 procent. Svårigheten att behålla personal var fortsatt störst inom arbetsområdet it-verksamhet (20 procent) följt av arbetsområdet polis och brottsutredning (18 procent).

Av de statliga arbetsgivarna i undersökningen angav 16 procent att de hade sagt upp personal. Det var en minskning med 1 procentenhet jämfört med våren 2023. Av arbetsgivarna bedömde 29 procent att de kommer ha övertalighet det kommande året. Andelen har nästan fördubblats jämfört med 2023, då andelen uppgick till 16 procent. Antalet uppsägningar och övertalighet har ökat inom flera arbetsområden, men framför allt inom områdena forsknings- och utvecklingsarbete samt utbildning och forskning.

Statliga tjänstepensioner och andra avtalsförsäkringar

Statens tjänstepensionsverk (SPV) bidrar till en samordnad statlig arbetsgivarpolitik genom att administrera de statliga tjänstepensionerna och andra avtalsförsäkringar och ge service och information till arbetsgivarna, de anställda, före detta anställda och pensionärerna. Myndigheten arbetar för att öka kunskapen om tjänstepensionen. År 2023 fortsatte SPV att arbeta med att sprida information och utveckla den information som ges till kunderna. Myndigheten slutförde även arbetet med anpassningar av bl.a. system, rutiner och information med anledning av ändringarna i kollektivavtalen på det statliga avtalsområdet samt i det statliga tjänstepensionsavtalet, som började gälla den 1 januari 2024. Myndigheten fortsatte vidare arbetet med att effektivisera och automatisera samt säkerställa god kvalitet i systemet för beräkning, finansiering och utbetalningar av pensioner som införts successivt sedan 2019. Arbetet återupptogs 2023 efter en paus 2022, då myndigheten fokuserade på omläggning av sin it-drift. Under 2023 slutförde SPV arbetet med att flytta it-driften till Försäkringskassan.

SPV följer löpande upp hur nöjda de som kontaktar myndigheten eller använder dess tjänster är med informationen och servicen. Uppföljningen 2023 visade att nöjdheten var fortsatt hög och marginellt lägre än föregående år. Skillnaderna i nöjdhet mellan kvinnor och män var fortsatt små.

SPV:s verksamhet finansieras med avgifter. Området Statlig pensionsverksamhet m.m. ska bedrivas med full kostnadstäckning över tid. Området Pensionsverksamhet på uppdrag, där SPV:s administration av premiebestämda pensioner ingår, har ett långsiktigt avkastningskrav på minst 6 procent. Som nyckeltal för att mäta effektiviteten används kostnaden per försäkrad. Resultaten för 2020–2023 redovisas i tabell 4.1.

Tabell 4.1 Effektiviteten i hanteringen av statliga avtalsförsäkringar

Kronor

Kostnad per försäkrad	2020	2021	2022	2023
Förmånsbestämd pension	391,9	406,7	384,5	398,3
Premiebestämd pension	51,2	53,9	50,1	57,8

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Trygghetsstiftelsen

Trygghetsstiftelsen, för vilken regeringen är en av stiftarna, hanterar det statliga avtalet om omställning som gäller för alla statliga myndigheter. Verksamheten finansieras genom avgifter från statliga myndigheter och andra arbetsgivare som kan omfattas av avtalet om omställning. Avgifterna fastställs genom centrala kollektivavtal. De totala avgiftsintäkterna uppgick till sammanlagt 429 miljoner kronor 2023, vilket motsvarade 0,3 procent av arbetsgivarnas lönesummor (samma andel som 2022). År 2023 anmälde arbetsgivarna 2 184 personer till stiftelsen, vilket kan jämföras med 1 840 anmälda 2022. Det var en ökning med närmare 19 procent.

Under 2023 fastställde Trygghetsstiftelsen en ny målmodell med nya målnivåer där utvecklingen för de anmälda personerna i Trygghetsstiftelsen mäts vid tre, sex och tolv månader i stället för som tidigare vid en slutpunkt. Måluppfyllelsen för de som lämnade Trygghetsstiftelsen 2023 låg på en högre nivå än de som lämnade stiftelsen 2022. Trygghetsstiftelsen tillämpar även ett mål om att minst 75 procent av kunderna ska ha upplevt att de haft nytta av stödet för att hitta ett nytt jobb. Under 2023 ansåg 82,4 procent att de haft nytta av stiftelsens stöd, vilket kan jämföras med 78 procent 2022.

Uppföljningen av delmålen för de statliga arbetsgivarna

Nedan redovisas uppfyllelsen av respektive delmål för de statliga arbetsgivarna. Kompletterande information lämnas i bilagan till utgiftsområdet.

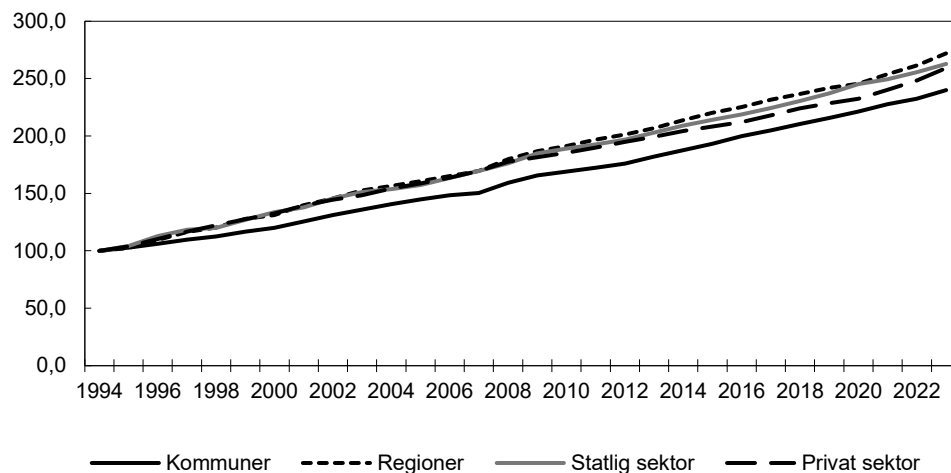
Den statliga sektorn ska totalt sett inte vara löneledande

Den svenska lönebildningsmodellen baseras på att den internationellt konkurrensutsatta sektorn är lönenormerande (se även utg.omr. 14 avsnitt 4). Lönekostnadsutvecklingen inom staten som helhet ska på sikt inte överstiga den konkurrensutsatta sektorn. Arbetsgivarverket, som ingår kollektivavtal på statens vägnar, har tolkat detta som att staten inte ska förhandla före den konkurrensutsatta sektorn inför en ny avtalsperiod.

Som underlag för uppföljningen av delmålet används utvecklingen av de genomsnittliga lönerna i olika sektorer.

Diagram 4.4 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden

Index 1994 = 100

Anm.: Uppgifter avser nominella löner och är rensade med hänsyn till strukturella förändringar i utbildningsnivå, ålder och kön.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Sedan ramanslagsreformen 1994 har löneutvecklingen i staten relativt väl följt löneutvecklingen på arbetsmarknaden i stort (se diagram 4.4). Mellan 1994 och 2023 ökade lönerna inom regionerna med 172,1 procent, inom den statliga sektorn med 162,8 procent, inom den privata sektorn med 159,2 procent och inom kommunerna med 140 procent. Inom den privata sektorn ökade lönerna för tjänstemän med 169,6 procent och för arbetare med 138,5 procent.

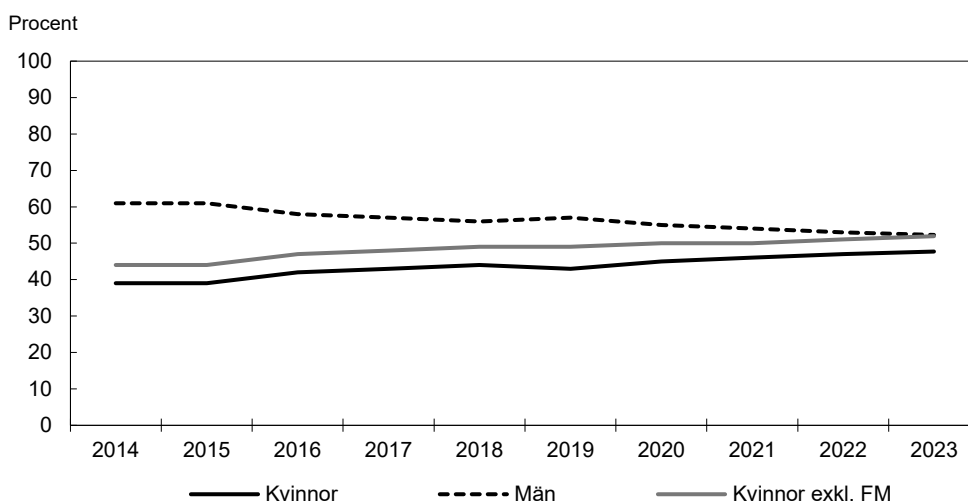
En jämn könsfördelning på ledande befattningar i staten ska eftersträvas

Som underlag för uppföljningen av delmålet att en jämn könsfördelning på ledande befattningar i staten ska eftersträvas används i första hand statistik över andelen kvinnor respektive män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet och som har personalansvar (ledningskompetens).

Av diagram 4.5 framgår dels den totala fördelningen av kvinnor och män på ledande befattningar 2014–2023, dels fördelningen exklusive ledningskompetens inom Försvarsmakten.

Andelen kvinnor och män på ledande befattningar i staten är jämn. Sett över en tioårsperiod har andelen kvinnor på sådana befattningar ökat årligen.

Den totala andelen kvinnor på ledande befattningar uppgick till 47,7 procent 2023, vilket kan jämföras med 46,8 procent 2022. Om anställda vid Försvarsmakten exkluderas uppgick andelen kvinnor till 51,9 procent, vilket var en ökning med 1,2 procentenheter jämfört med 2022.

Diagram 4.5 Fördelningen av kvinnor och män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer

Anm.: Diagrammet visar även fördelningen exklusive Försvarmakten.

Källa: Arbetsgivarverket.

År 2023 anställde regeringen totalt 30 myndighetschefer, varav 14 (47 procent) var kvinnor och 16 (53 procent) var män. Förändringar i myndighetsstrukturen kan påverka det totala antalet myndighetschefer som regeringen anställer. Av tabell 4.2 framgår fördelningen av kvinnor och män bland de myndighetschefer som anställts av regeringen. Den 30 juni 2024 var könsfördelningen bland myndighetscheferna jämn. Andelen kvinnor bland myndighetscheferna uppgick till 47 procent, vilket var lägre än föregående år då andelen kvinnor uppgick till 52 procent.

Tabell 4.2 Fördelningen av kvinnor och män bland myndighetschefer som anställts av regeringen

Antal	Kvinnor	Män	Totalt
Generaldirektörer	49	61	110
Landshövdingar	12	9	21
Rektorer ¹	12	19	31
Överintendenter	6	3	9
Övriga titlar ²	14	15	29
Myndighetschefer totalt ³	93	107	200

¹Regeringen anställer rektorer vid statliga universitet och högskolor efter förslag från lärosätets styrelse.

²Här ingår myndighetschefer med andra eller unika titlar såsom direktörer, ordförande och rikspolischef.

³Inklusive vikarierande myndighetschefer.

Löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten ska minska

Som underlag för uppföljningen av delmålet att löneskillnaderna mellan kvinnor och män ska minska används den partsgemensamma statistiken.

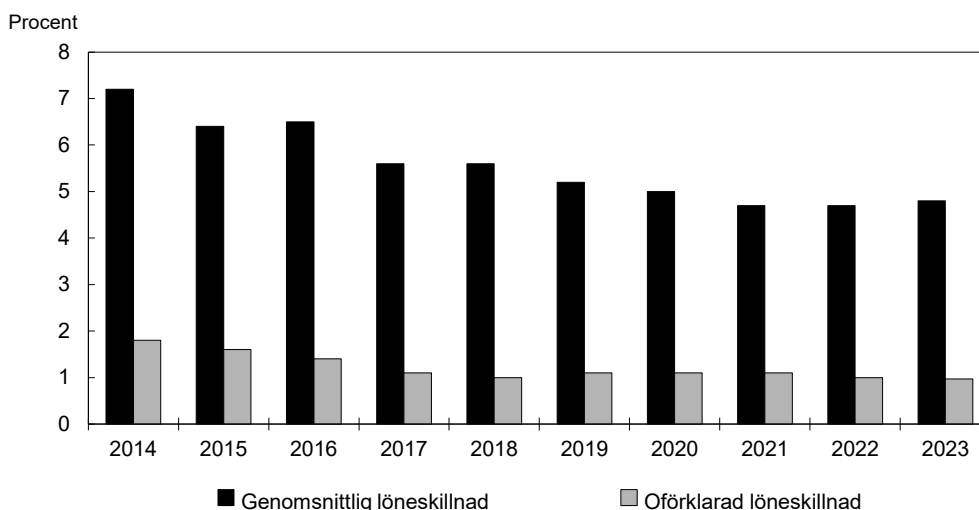
I diagram 4.6 redovisas den genomsnittliga löneskillnaden mellan kvinnor och män i staten och den oförklarade löneskillnaden under de senaste tio åren. Statistiken omfattar myndigheter under regeringen.

Beräknat på månadslön eller faktisk lön hade män inom staten i september 2023 i genomsnitt 4,8 procent högre lön än kvinnor, vilket innebar en marginell ökning med 0,1 procentenhet jämfört med 2022. Ökningen motsvarar ökningen av den genomsnittliga löneskillnaden på arbetsmarknaden i stort 2023. Enligt Arbetsgivarverket kan en förklaring till ökningen av löneskillnaden inom staten vara

de satsningar som gjorts för att stärka kompetensförsörjningen inom polisen och försvaret. Fler anställda inom dessa verksamheter är män än kvinnor. Den genomsnittliga löneskillnaden mellan kvinnor och män i staten minskade mellan 2014 och 2023 med 3 procentenheter från 7,8 procent till 4,8 procent.

Arbetsgivarverket har i sin årliga löneskillnadsrapport till regeringen analyserat löneskillnaden mellan kvinnor och män i staten 2023 (Arbetsgivarverket 2024). Analysen visar att den genomsnittliga löneskillnaden framför allt beror på fyra faktorer. Den faktor som fortsatt har störst påverkan på löneskillnaden är att kvinnor och män inom samma arbetsområde arbetar på olika nivåer i myndigheterna. Övriga faktorer som påverkar löneskillnaden är arbetstidsomfattning, arbetsområde och utbildning. När hänsyn tas till dessa mätbara faktorer kvarstår en skillnad som inte kan förklaras av tillgänglig information i statistiken, den s.k. oförklarade löneskillnaden. Denna skillnad uppgick till 1 procent i september 2023 (se vidare utg.omr. 14 avsnitt 5 för en beskrivning av kvinnors och mäns löner enligt lönestrukturstatistiken).

Diagram 4.6 Genomsnittlig löneskillnad mellan kvinnor och män i staten och den oförklarade löneskillnaden

Anm.: Löneskillnaden mellan män och kvinnor låg på en oförändrad nivå 2022. Detta har justerats i diagrammet.

Källa: Arbetsgivarverket.

Andelen anställda i staten med utländsk bakgrund ska öka på alla nivåer

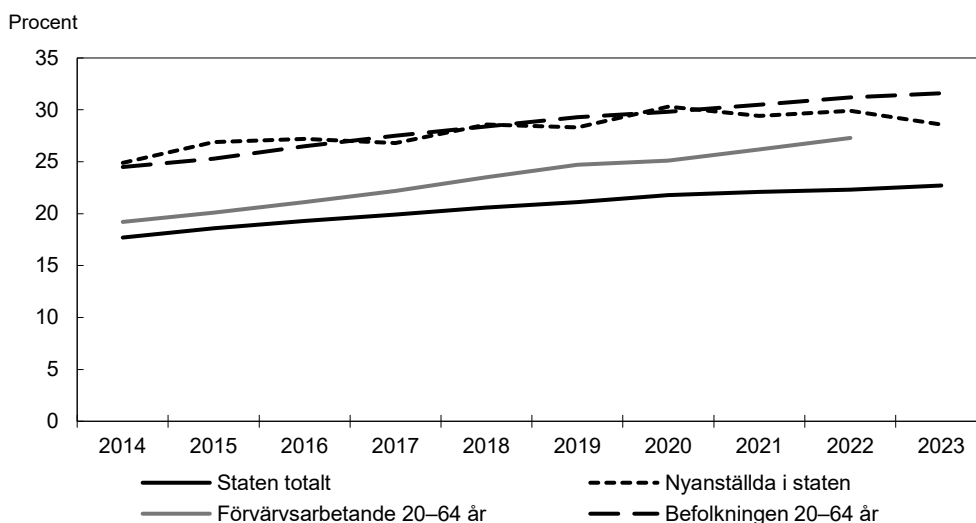
Som underlag för uppföljningen av delmålet att andelen anställda i staten med utländsk bakgrund ska öka på alla nivåer används statistik över hur stor andel av de statsanställda som har utländsk bakgrund. Med utländsk bakgrund avses enligt Statistiska centralbyrån (SCB) personer som är utrikes födda och personer som är födda i Sverige vars båda föräldrar är utrikes födda.

Av diagram 4.7 framgår andelen med utländsk bakgrund bland de anställda i staten totalt, respektive bland nyanställda.

Andelen anställda med utländsk bakgrund i staten fortsätter att öka och uppgick 2023 till 22,7 procent, vilket var en ökning med 0,4 procentenheter jämfört med 2022. Andelen anställda kvinnor i staten med utländsk bakgrund uppgick 2023 till 22,7 procent. Motsvarande andel för männen var 22,6 procent. Det innebar en ökning med 0,3 procentenheter för kvinnor respektive för män jämfört med 2022. Andelen nyanställda med utländsk bakgrund i staten uppgick till 28,6 procent 2023, vilket var en minskning med 1,3 procent jämfört med 2022. Den totala andelen med utländsk bakgrund i befolkningen 20–64 år fortsätter att öka och uppgick 2023 till 31,6 procent. Det var en ökning med 0,4 procent jämfört med 2022. Andelen anställda med utländsk bakgrund ökade inom kompetenskategorierna ledningskompetens och

kärnkompetens mellan 2022 och 2023. Inom kompetenskategori stödkompetens var andelen med utländsk bakgrund 2023 oförändrad i förhållande till 2022.

Diagram 4.7 Andel med utländsk bakgrund för staten totalt, nyanställda, förvärvsarbetande 20–64 år och för befolkningen i arbetsför ålder

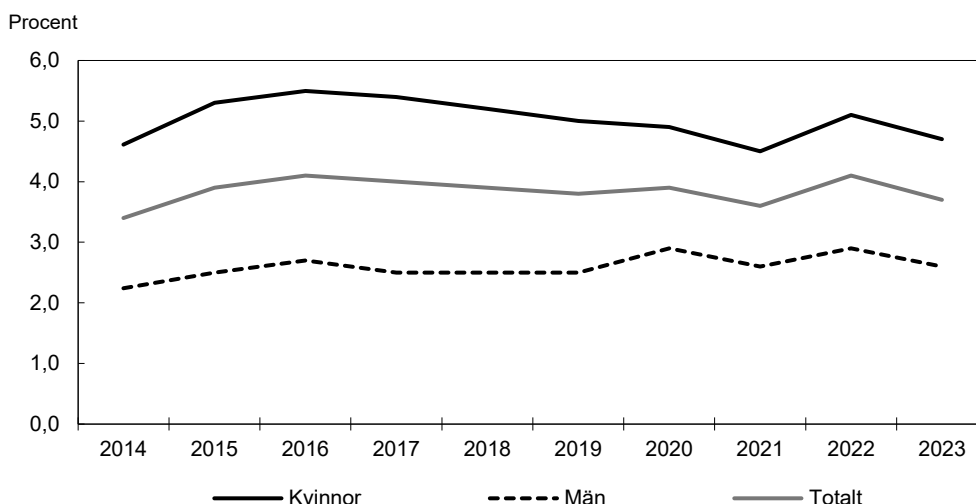
Anm.: Staten totalt avser individer med månadsavlönad anställning hos obligatoriska medlemmar i Arbetsgivarverket, exklusive Polismyndigheten. Timavlönade m.fl. ingår inte. Som nyanställda räknas individer som inte varit anställda i staten föregående år samt individer som bytt anställningsmyndighet sedan föregående år. I statistiken för förvärvsarbetande 20–64 år, ingår egna företagare och personer vars arbetstidsomfattning är minst en timme per vecka. Statistik för 2023 avseende förvärvsarbetande 20–64 år är ännu inte tillgänglig.

Källor: Arbetsgivarverket och Statistiska centralbyrån.

Arbetsmiljön i staten ska vara god

Som underlag för uppföljningen av delmålet att arbetsmiljön i staten ska vara god används uppgifter om sjukfrånvaro, sjukpension enligt det statliga tjänstepensionsavtalet och anmälningar enligt avtal om ersättning vid personskada (PSA).

Sjukfrånvaron i staten uppgick 2023 till 3,7 procent av den ordinarie arbetstiden. Det var en minskning jämfört med 2022, då sjukfrånvaron uppgick till 4,1 procent. Sjukfrånvaron minskade under 2023 både för kvinnor och män samt inom alla åldersgrupper. Bland anställda kvinnor i staten uppgick sjukfrånvaron till 4,7 procent och bland män 2,6 procent. Jämfört med 2022 minskade sjukfrånvaron med 0,4 procentenheter för kvinnor och med 0,3 procentenheter för män. Förändringarna över åren framgår av diagram 4.8.

Diagram 4.8 Sjukfrånvaron totalt och uppdelat på kön

Källa: Arbetsgivarverket.

Statligt anställda som beviljas sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken har rätt till sjukpension enligt det statliga tjänstepensionsavtalet. År 2022 nybeviljades 108 sjukpensioner, vilket kan jämföras med 93 sjukpensioner 2021 och 101 sjukpensioner 2020. Av de som nybeviljades sjukpension 2022 var 76 procent kvinnor och 24 procent män. Av de som nybeviljades sjukpension under 2021 var 68 procent kvinnor och 32 procent män. År 2020 var motsvarande andelar 73 procent respektive 27 procent.

Om en statligt anställd drabbas av en personskada som bedöms vara en arbetsskada har personen rätt till ersättning enligt PSA. Med arbetsskada avses arbetsolycksfall, färdolycksfall, vålds- eller misshandelsfall, smittskada eller särskild utlandsskada. Antalet anmälningar av arbetsskador har minskat de senaste åren. Under 2023 gjordes 4 671 anmälningar, vilket kan jämföras med 4 498 anmälningar 2022 och 4 713 anmälningar 2021. Av anmälningarna 2023 avsåg 44,8 procent kvinnor och 55,2 procent män. Det innebär en minskning av andelen anmälningar från män jämfört med 2022, då andelen uppgick till 57,6 procent.

Flest arbetsskador 2021–2023 anmälades vid Polismyndigheten, följt av Försvarsmakten, Kriminalvården, Statens institutionsstyrelse och Trafikverket.

SCB genomför vartannat år på uppdrag av Arbetsmiljöverket en undersökning av hela arbetsmarknaden med utgångspunkt från de anställdas upplevelse av sin arbetsmiljö och vartannat år en undersökning av besvär till följd av arbetet i den sysselsatta befolkningen. Undersökningarna används för att följa upp politiken inom Arbetsliv (se utg.omr. 14 avsnitt 4.3, prop. 2023/24:1 utg.omr. 14 avsnitt 4.3).

Arbetsgivarverket sammanställer ett urval av svaren på frågorna i Arbetsmiljörapporten som belyser arbetsmiljön i den statliga sektorn. De senaste uppgifterna avser arbetsmiljön 2021 och finns publicerade i Arbetsmiljörapporten – en analys på arbetsgivarverket.se. Sammanfattningsvis visar undersökningen att en hög andel av de statligt anställda är nöjda med arbetet i stort (81 procent, jämfört med 76 procent för arbetsmarknaden som helhet). En hög andel av de statligt anställda upplever vidare att det är tydligt vem som har arbetsmiljöansvaret (78 procent, jämfört med 71 procent för arbetsmarknaden som helhet) och att ett systematiskt arbetsmiljöarbete bedrivs på arbetsplatsen (75 procent, jämfört med 62 procent för arbetsmarknaden som helhet). En hög andel av de statligt anställda upplever arbetet som meningsfullt (79 procent, jämfört med 70 procent för arbetsmarknaden som helhet). Jämfört med arbetsmarknaden i stort upplever en lägre andel av de statligt

anställda att de har tydliga mål i arbetet (51 procent, jämfört med 59 procent för arbetsmarknaden som helhet), lagom arbetsbelastning (36 procent, jämfört med 39 procent för arbetsmarknaden som helhet) och tydliga besked från chefen om vad som ska prioriteras (25 procent, jämfört med 29 procent för arbetsmarknaden som helhet). En högre andel av de statligt anställda uppger att de känner sig otillräckliga med sin arbetsinsats (35 procent, jämfört med 26 procent på arbetsmarknaden som helhet).

Av statligt anställda upplever kvinnor i högre grad än män smärta i övre delen av ryggen (kvinnor 41 procent, män 30 procent), trötthet och håglöshet (kvinnor 53 procent, män 32 procent), och att de inte kan koppla bort tankarna på jobbet under fritiden (kvinnor 53 procent, män 43 procent). En högre andel kvinnor än män upplever vidare att de blivit diskriminerade på grund av kön (kvinnor 7 procent, män 3 procent) eller ålder (kvinnor 8 procent, män 5 procent).

Av de statligt anställda uppger 17 procent att de utsatts för våld eller hot om våld de senaste 12 månaderna, jämfört med 13 procent för arbetsmarknaden som helhet. Detta är en minskning jämfört med tidigare undersökningar (20 procent 2017 och 22 procent 2015).

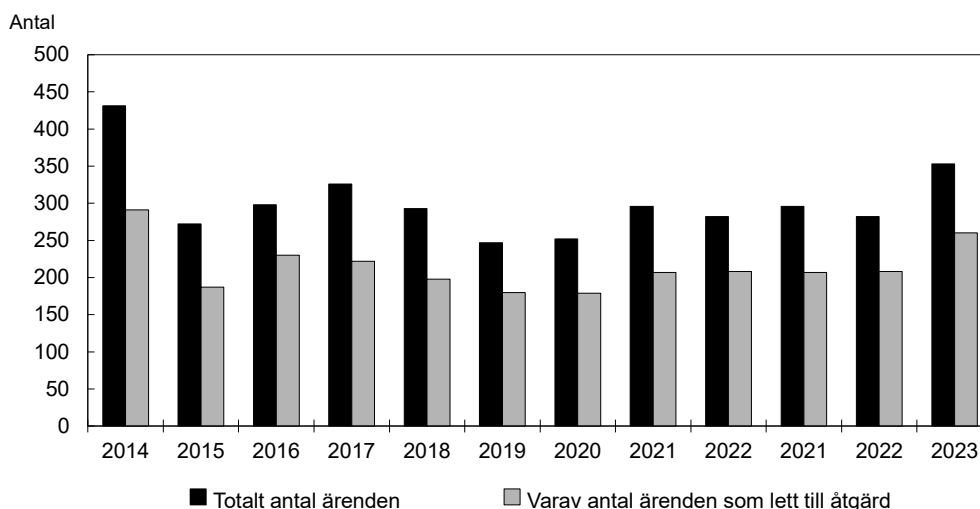
Av den senaste undersökningen Arbetsorsakade besvär 2022, (Arbetsmiljöverket 2023:02) framgår att 26 procent av de anställda som tillfrågats i den statliga sektorn upplever besvär till följd av arbetet (andelen för hela arbetsmarknaden är 25 procent). Andelen besvär orsakade av en olyckshändelse är något lägre för anställda inom staten än för anställda inom alla sektorer på arbetsmarknaden (4 procent jämfört med 5 procent).

Grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som statsanställd

Som underlag för delmålet om grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som statsanställd redovisas nedan utvecklingen av antalet ärenden vid myndigheternas personalansvarsnämnder.

Myndigheternas personalansvarsnämnder handlägger ärenden som rör disciplinansvar, åtalsanmälan, avstängning och skiljande från anställning på grund av personliga förhållanden när det gäller statligt anställda. Nämnderna har viktiga funktioner när det gäller att upprätthålla allmänhetens förtroende för den statliga förvaltningen och tillgodose arbetstagarnas intresse av en korrekt handläggning av ärendena.

De statliga myndigheterna hanterade totalt 353 personalansvarsärenden 2023, vilket var en ökning med 71 ärenden jämfört med 2022. Av diagram 4.9 framgår utvecklingen av antalet ärenden 2014–2023.

Diagram 4.9 Antal personalansvarsärenden och antal ärenden som lett till åtgärd

Källa: Arbetsgivarverket.

Tabell 4.3 visar personalansvarsärenden som ledde till någon form av åtgärd 2021–2023. Av tabellen framgår att antalet ärenden har ökat inom flesta åtgärdskategorierna under perioden. Framför allt har antalet ärenden som lett till varningar eller löneavdrag ökat.

Tabell 4.3 Personalansvarsärenden, typ av ärende och utfall

Antal ärenden som lett till åtgärd

Typ av ärende	2021	2022	2023
Uppsägning	24	20	28
Avskedande	37	30	35
Varning	60	73	90
Löneavdrag	47	49	71
Åtalsanmälan	31	36	41
Avstängning	2	0	0
Totalt¹	207	208	260

¹ Diskrepansen mellan del- och totalsumman i tabellen beror på att vissa ärenden lett till mer än en åtgärd.

Källa: Arbetsgivarverket.

För att främja delmålet om grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som statsanställd gav regeringen i februari 2022 Statskontoret i uppdrag att ta fram och tillhandahålla en webbaserad introduktionsutbildning för statligt anställda (Fi2022/00504). Utbildningen har tillhandahållits av Statskontoret sedan den 1 juli 2023. Utbildningen utgår ifrån den statliga värdegrunden och ger kunskap om de huvudsakliga lagar och regler som styr arbetet inom statsförvaltningen. Syftet med utbildningen är att stärka förmågan att hantera den särskilda roll som statsanställda har.

Övriga aktuella frågor inom den statliga arbetsgivarpolitiken

Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att stödja myndigheternas arbete mot hot, våld och trakasserier mot anställda inom staten. Arbetsgivarverket har i sitt regleringsbrev för 2024 fått i uppdrag att verka för att stödja, skapa goda förutsättningar för och främja erfarenhetsutbyte mellan statliga myndigheter i deras arbete mot hot, våld och trakasserier. Statskontoret och Brottsförebyggande rådet har vidare i juni 2024 fått i uppdrag att stödja arbetet mot otillåten påverkan (Fi2024/01456). Uppdraget innefattar att ta fram och sprida stödmaterial som kan

användas för att förebygga och hantera otillåten påverkan i den offentliga förvaltningen.

Regeringen gav i juni 2022 en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag om restriktioner vid övergång från offentlig till annan verksamhet, i syfte att stärka förtroendet för det allmänna genom att förebygga att intressekonflikter uppstår. Utredningen överlämnade i augusti 2023 betänkandet Övergångsrestriktioner – ökat förtroende för offentlig verksamhet (SOU 2023:45). I betänkandet konstateras bl.a. att den nuvarande lagen kan anses ha tjänat sina syften. Utredningen föreslår att chefer för förvaltningsmyndigheter under regeringen ska omfattas av en reglering om övergångsrestriktioner. Utredningen föreslår också en reglering som innebär att även andra arbetstagare vid förvaltningsmyndigheter under regeringen kan omfattas av övergångsrestriktioner samt att kommuner, regioner och kommunalförbund ska ges möjlighet att besluta att regleringen ska gälla för hela eller delar av deras verksamhet. Betänkandet har remitterats och bereds i Regeringskansliet.

I promemorian Regler om avstängning av statligt anställda (Fi2024/00814), som har tagits fram inom Regeringskansliet, föreslås att möjligheterna att stänga av statligt anställda ska utökas och att regler om avstängning av statligt anställda ska införas i lagen (1994:260) om offentlig anställning. Reglerna föreslås omfatta anställda hos riksdagen och dess myndigheter samt anställda hos myndigheter under regeringen, med undantag för doktorander som har anställts enligt 5 kap. 1 § högskoleförordningen (1993:100). Förslagen i promemorian utgör kompletteringar och bearbetningar av förslag som lämnats i betänkandet Rätt och rimligt för statligt anställda (SOU 2022:8). Promemorian remitterades i mars 2024.

Regeringen gav i regleringsbrevet för 2022 samtliga myndigheter ett uppdrag om minskade utsläpp från tjänsteresor. Myndigheter som omfattas av förordningen (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter har redovisat uppdraget inom ramen för sitt miljöledningsarbete. Naturvårdsverket har sammanställt de redovisningar som lämnats av de myndigheter som inte omfattas av förordningen.

4.3.3 Sveriges genomförande av Agenda 2030

SCB har under 2023 samordnat Sveriges bidrag till den globala uppföljningen av Agenda 2030 och redovisat uppdaterad statistik för de globala indikatorerna på myndighetens webbplats.

Sverige har sedan januari 2024 varit ordförande i den nordiska expertgruppen för hållbar utveckling. Den nordiska visionen Vår vision 2030 utgör ramverket för samarbetet för hållbar utveckling och genomförandet av Agenda 2030 i det nordiska samarbetet. Den nordiska expertgruppen för hållbar utveckling bistår i genomförandet och uppföljningen av visionen samt det tvärgående arbetet med hållbar utveckling inom Nordiska ministerrådet. Expertgruppen har arbetat för att det ska finnas en tydlig koppling mellan arbetet med hållbar utveckling i Norden och Agenda 2030. Två ungdomsrepresentanter från Norden har aktivt deltagit i expertgruppens arbete.

Sverige medverkade med en delegation vid FN:s forum för utvecklingsfinansiering (Financing for Development, FfD) den 22–25 april 2024. Syftet med mötet var att följa upp genomförandet av Addis Ababa Action Agenda med sikte på FN:s fjärde konferens om utvecklingsfinansiering (FfD4) 2025.

Den globala uppföljningen av Agenda 2030 sker årligen vid FN:s politiska högnivåforum för hållbar utveckling (HLPF). Sverige medverkade med en delegation vid HLPF i New York i juli 2024.

Den nationella samordnaren för Agenda 2030 lämnade den 27 mars 2024 sin slutredovisning Omställningen kräver systemförändringar och mobilisering nu! (KN2024/00828). Samordnarens slutsats är att omställningen till hållbar utveckling går för långsamt och att de åtgärder som vidtas är otillräckliga. Utredningen är koncentrerad till fem områden: ledarskap för samhällstransformation, en hållbar ekonomisk utveckling, transformation på lokal och regional nivå, data för hållbar utveckling respektive hållbar konsumtion och produktion.

Regeringen kommer att överlämna en ny skrivelse om Sveriges genomförande av Agenda 2030 till riksdagen under 2024, i linje med riksdagens tillkännagivande (bet. 2020/21:FiU28 punkt 2, rskr. 2020/21:154).

4.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

4.4.1 Statlig förvaltningspolitik

Det förvaltningspolitiska målet är fortsatt en bra utgångspunkt för regeringens styrning av statsförvaltningen, samtidigt som samhällsförändringar och teknikutveckling innebär att nya behov och möjligheter uppstår. Regeringen bedömer att målet i stora delar är uppfyllt, men konstaterar samtidigt att det finns områden som behöver utvecklas.

För att uppnå rättssäkerhet och effektivitet krävs att statsförvaltningen är motståndskraftig mot korruption. Regeringen bedömer utifrån de internationella indikatorerna Transparency International Corruption Perception Index och OECD Trust Survey, och utifrån Statskontorets uppföljning av myndigheternas arbete mot korruption, att utmaningar kvarstår i arbetet mot korruption i den offentliga förvaltningen, men att det i stora delar är välfungerande.

Styrningen av myndigheterna är inte tillräckligt resultatnriktad och för stort fokus läggs på det som inte är myndigheternas kärnuppgifter. Flera åtgärder har vidtagits i syfte att ompröva det statliga åtagandet, myndigheternas uppgifter och statsförvaltningens organisering. Regeringen har ökat takten i omprövningsarbetet genom att initiera en rad översyner och utredningar, som sammantaget förväntas bidra till en mer fokuserad och ändamålsenligt organiserad statsförvaltning med högre kostnads-effektivitet. Regeringen bedömer exempelvis att myndigheternas arbete med information och kommunikation inte är tillräckligt resultatnriktat och att det förekommer brister i myndigheters interna styrning och kontroll av inköpsverksamhet (se även avsnitt 7). Mer sammanhållna analyser av olika delar av den offentliga förvaltningens funktionssätt, effektivitet, organisering och utveckling kan bidra till bättre måluppfyllelse.

Digitaliseringen av den offentliga förvaltningen är fortsatt viktig för att höja effektiviteten i verksamheten, ge enkel och smidig service till medborgare och företag, samt för att stödja innovation och delaktighet. Det är positivt att fler myndigheter omfattas av den gemensamma regionala indelningen för statliga myndigheter. Detta ger bättre förutsättningar för samverkan mellan statliga myndigheter och mellan staten, kommuner och regioner.

Regeringen bedömer att det är positivt att produktiviteten i Statens servicecenters verksamhet fortsätter att öka. Samtidigt finns ett antal utmaningar i verksamheten som behöver hanteras, och det krävs ett fortsatt effektiviserings- och utvecklingsarbete och en ändamålsenlig balans mellan effektivitet, kvalitet och service i verksamheten. Myndighetens arbete med att stärka verksamhetens förmåga att genomföra sina uppgifter vid fredstida krissituationer och vid höjd beredskap bedöms bidra till att även stärka förmågan hos de myndigheter som är anslutna till Statens servicecenters

tjänster. Regeringen bedömer vidare att statsförvaltningen har dragit fördel av Statens servicecenters förmåga att agera som samordnande aktör i samband med den it-incident som skedde vid en stor it-leverantör i januari 2024.

Regeringen bedömer att den pågående utbyggnaden av antalet servicekontor förbättrar tillgången till statlig service. De steg som tagits mot en långsiktig servicesamverkan mellan Statens servicecenter och Migrationsverket ökar möjligheten att utnyttja statens samlade resurser på ett mer effektivt sätt, samtidigt som enskildas kontakter med statliga myndigheter kan underlättas.

4.4.2 Statliga arbetsgivarfrågor

Regeringen noterar att utvecklingen är fortsatt positiv för merparten av de delmål som ställts upp för staten som arbetsgivare och där utvecklingen följs upp med resultatindikatorer. Löneutvecklingen i staten fortsätter i princip att följa löneutvecklingen på arbetsmarknaden i stort. Andelarna män och kvinnor på ledande befattningar är jämna, sjukfrånvaron har minskat och andelen anställda i staten med utländsk bakgrund har ökat. En marginell ökning har skett av den genomsnittliga löneskillnaden mellan män och kvinnor. Ökningen är dock i paritet med utvecklingen av löneskillnaden mellan män och kvinnor på arbetsmarknaden i stort. Regeringen anser att Arbetsgivarverkets verksamhet i hög grad har bidragit till att samordna och utveckla den statliga arbetsgivarpolitiken.

Kompetensförsörjningen i staten bedöms i huvudsak fungera väl. Den statliga sektorn är den sektor som har högst andel högutbildade. Även om något färre arbetsgivare uppger att de har brist på personal är personalbristen fortsatt relativt omfattande i staten och en utmaning för många arbetsgivare. Bristen är fortsatt störst i fråga om personal med it-kompetens. Den statliga sektorn är inte unik i detta avseende, men kompetensbristen försvårar förutsättningarna att utveckla och effektivisera statsförvaltningen.

Regeringen bedömer att SPV:s administration av den statliga tjänstepensionen fungerar väl, och att myndigheten bidrar till målet om en samordnad statlig arbetsgivarpolitik.

4.4.3 Sveriges genomförande av Agenda 2030

Regeringens skrivelse om Sveriges genomförande av Agenda 2030 från 2022 (skr. 2021/22:247) visade att Sverige har goda förutsättningar att nå de globala målen, men att flera utmaningar kvarstår. Bland annat minskar inte den ekonomiska och sociala ojämlikheten, flera nationella miljömål nås inte, våld och kränkningar minskar inte och mobbning ökar bland unga. Genom utrikespolitiken samt bistånds- och handelspolitiken bidrar Sverige aktivt till verksamhet som syftar till att möjliggöra hållbar tillväxt och det internationella genomförandet av Agenda 2030. Detta återspeglas bl.a. i regeringens reformagenda för utvecklingsarbetet, Bistånd för en ny era – Frihet, egenmakt och hållbar tillväxt.

Regeringen gör bedömningen att den nationella samordnarens uppdrag har skapat nya plattformar för samhällsaktörer och resulterat i tvärsektorieella samarbeten och nya initiativ för att nå agendans mål.

Regeringen bedömer att Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina och det säkerhetspolitiska läget i omvärlden, liksom den ansträngda ekonomiska situationen med hög inflation, påverkar måluppfyllelsen negativt för Sveriges genomförande av Agenda 2030.

4.5 Den årliga revisionens iakttagelser

Riksrevisionens uttalande om Statskontorets efterlevnad av tillämpliga föreskrifter för användning av anslag och inkomster innehåller en reservation. I reservationen uttalar Riksrevisionen att Statskontorets lån i Riksgäldskontoret för att finansiera anläggnings-tillgångar som används i myndighetens verksamhet avviker väsentligt från anläggningstillgångarnas bokförda värde. Det bokförda värdet på dessa tillgångar uppgick till 2 099 000 kronor, medan lånet i Riksgäldskontoret uppgick till 1 185 000 kronor. Avvikelsen är enligt Riksrevisionen inte förenlig med bestämmelsen i 2 kap. 2 § kapitalförsörjningsförordningen (2011:210) om att en myndighets samlade lån inte får väsentligt avvika från motsvarande tillgångars bokförda värden. Regeringen har följt upp frågan i dialog med Statskontoret och myndigheten har vidtagit åtgärder för att redovisningen i fortsättningen ska ske i enlighet med bestämmelsen i kapitalförsörjningsförordningen.

4.6 Politikens inriktning

4.6.1 Statlig förvaltningspolitik och arbetsgivarfrågor

Statsförvaltningen bör effektiviseras och bli mer ändamålsenligt organiserad

Regeringens styrning av statsförvaltningen ska vara resultatinkriktad, verksamhetsanpassad, strategisk, sammanhållen och medborgarorienterad (prop. 2009/10:175 s. 72, 96, 98 och 99). Förvaltningspolitiken kommer att behöva utvecklas för att möta nya behov. Regeringen för en löpande dialog med berörda aktörer för att inhämta förslag och synpunkter på hur förvaltningspolitiken kan utvecklas.

Medborgarnytta, effektivitet och förenkling ska fortsatt vara ledord för all statlig verksamhet och regeringen kommer i sin styrning av statsförvaltningen att fokusera på det som är myndigheternas kärnuppgifter. En utgångspunkt är att detaljstyrning och onödig administration fortsatt ska undvikas, att nytillkomna uppgifter i huvudsak ska utföras av befintliga myndigheter samt att ansvars- och uppgiftsfördelningen mellan myndigheter ska vara tydlig. Den statliga förvaltningspolitiken angränsar till den ekonomiska styrningen i staten (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 10.4).

Regeringen anser att åtgärder behöver vidtas för att öka effektiviteten i den statligt finansierade verksamheten. Varje skattekrona ska användas klokt och statligt finansierad verksamhet ska ständigt vara föremål för omprövning och prioritering. Detta är inte minst viktigt då resurser behöver omfördelas för att finansiera nya reformer. Statsförvaltningen behöver bli mer ändamålsenligt organiserad och mindre fragmenterad, antalet myndigheter och därmed organisatoriska gränser bör minska och myndigheternas kärnuppgifter behöver prioriteras.

Regeringen anser att förmågan att ompröva befintliga utgifter och verksamheter behöver stärkas och att åtgärder behöver vidtas för att säkerställa att regeringen får det underlag den behöver för att kunna fatta nödvändiga beslut. Det behövs därför en samlad resurs med uppgift att bistå regeringen i arbetet med att ta fram underlag för omprövning och med att analysera olika delar av den offentliga förvaltningens funktionssätt, effektivitet, organisering och utveckling. Den överblick och helhetssyn som detta förutsätter kräver att samspelet mellan den expertis och sakkunskap som finns vid Statskontoret och ESV förstärks. Statskontoret har över tid omvandlats flera gånger för att svara upp mot de behov som regeringen har. Även ESV:s uppgifter har justerats ett flertal gånger sedan inrättandet 1998. Det nödvändiga arbetet för att

ompröva, effektivisera och utveckla statsförvaltningen som regeringen har inlett bör fortsätta. Ett förslag har därför remitterats som innebär att Statskontorets och ESV:s uppgifter läggs samman (Fi2024/00603). Regeringen bedömer att myndigheterna bör slås samman under det gemensamma namnet Statskontoret. Den sammanslagna myndigheten får en stärkt uppgift att ta fram underlag för regeringens omprövning av befintliga utgifter och verksamheter. Detta bör ske genom att Statskontorets befintliga uppgifter överförs till och inordnas i ESV. Utgångspunkten ska vidare vara att organisationsförändringen ska träda i kraft den 1 januari 2026.

Andra myndighetssammanslagningar behöver också göras. Regeringen avser att inordna Myndigheten för stöd till trossamfund i Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor samt Myndigheten för arbetsmiljökunskap i Arbetsmiljöverket (se utg.omr. 14 och 17). Regeringen avser även närmare analysera de förslag om organisationsförändringar avseende nämndmyndigheter som Statskontoret har redovisat i rapporten En form för kollektivt beslutsfattande – en kartläggning och prövning av nämndmyndigheter (Statskontoret 2024:11) som har remitterats (Fi2024/01367). Vidare kommer regeringen att analysera de förslag som utredningen En översyn av mindre myndigheters uppgifter och organisering (dir. 2023:132) lämnar (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4). Regeringen anser att myndigheternas informations- och kommunikationsverksamhet bör omprövas. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1083 av den 11 april 2024 om fastställande av en gemensam ram för medietjänster på den inre marknaden och om ändring av direktiv 2010/13/EU (europeisk mediefrihetsförordning) innebär att myndigheter fr.o.m. den 8 augusti 2025 årligen ska offentliggöra information om utgifter för statlig annonsering. Mot bakgrund av detta avser regeringen att se över vilka åtgärder som kan vidtas för att bl.a. göra det lättare att följa myndigheternas informations- och kommunikationsverksamhet. Regeringen förväntar sig att myndigheterna löpande och kritiskt prövar behovet av informations- och kommunikationsinsatser och kanalval. Det är särskilt viktigt att myndigheterna är transparenta med verksamhetens kostnader och resultat.

Regeringen vidtar åtgärder för att minska utgifterna för statsförvaltningen, bl.a. genom att föreslå minskade anslagsnivåer för ett flertal myndigheter (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

De brister som finns avseende de statliga myndigheternas styrning av sina inköpsverksamheter innebär att det finns utrymme för effektivisering. Regeringen kommer att noga följa hur myndigheternas inköpsarbete utvecklas och vid behov vidta åtgärder (se vidare avsnitt 7). En betydande del av statens resurser är knutna till lokalförsörjningen för olika statliga myndigheter runt om i landet. Det är därför viktigt att säkerställa att statliga myndigheter använder lokaler på ett effektivt sätt utifrån både sin verksamhet och ekonomi.

Myndigheterna bör utveckla sin samarbets- och innovationsförmåga

Myndigheternas förmåga att vara innovativa och samarbeta för att ta till vara de fördelar som kan vinnas för enskilda och för staten som helhet är avgörande för att myndigheterna ska kunna genomföra sina uppgifter på ett effektivt och ändamålsenligt sätt samt svara upp mot medborgarnas förväntningar. Regeringen förväntar sig att myndigheterna utvecklar sin samarbetsförmåga och samarbetar i den utsträckning som krävs för att hantera de uppgifter och uppdrag som regeringen har beslutat. Myndigheternas arbete för att utveckla sin beredskap att låna in och ut personal behöver fortsätta. Den offentliga förvaltningen bör i större utsträckning utgå från ett helhetsperspektiv även då andra utmaningar ska hanteras. Regeringen följer löpande vilka behov som finns av förvaltningsgemensamma lösningar i den offentliga

förvaltningen, och hur styrningen vid behov kan utformas för att underlätta och möjliggöra sådana lösningar. Regeringen bedömer att ordningen där anslutningen till Statens servicecenters administrativa tjänster regleras genom förordning inte är ändamålsenlig, eftersom den riskerar att försvaga effektiviseringsstrycket och minskar myndigheternas möjlighet att välja den mest kostnadseffektiva lösningen för sin verksamhet. Regeringen avser därför att upphäva kravet på myndigheters anslutning till dessa tjänster och kommer att remittera en promemoria med förslag om att upphäva förordningen (2015:665) om statliga myndigheters användning av Statens servicecenters tjänster. Det är därutöver att viktigt att säkerställa Statens servicecenters tjänster uppfyller de högt uppställda kraven på säkerhetsskydd och informations-säkerhet, och att myndigheten kan fullgöra sitt ansvar inom det civila försvaret. Regeringen tillför därför Statens servicecenter, i likhet med övriga beredskaps-myndigheter, en grundläggande finansiering för att säkerställa detta.

I ett förvaltningssystem med många organisatoriska gränser är det särskilt viktigt att det finns goda förutsättningar för samarbete, samordning och samverkan mellan olika förvaltningsnivåer och myndigheter. En gemensam regional indelning för statliga myndigheter i enlighet med förordningen om vissa förvaltningsmyndigheters regionala indelning kan underlätta samordningen inom staten och samverkan mellan staten, kommunerna och regionerna. Regeringen kommer därför att pröva i vilken utsträckning det är möjligt för fler statliga myndigheter att omfattas av den gemensamma regionala indelningen.

Digitaliseringen av den offentliga förvaltningen är viktig för att ge bättre service till medborgarna och öka tillgängligheten i hela landet. Regeringen för en kontinuerlig dialog med olika aktörer om vilka åtgärder som krävs och kommer att använda slutsatserna från dialogerna för att utveckla det strategiska arbetet med digitalisering av den offentliga förvaltningen. Regeringen har också höga förväntningar på att de statliga myndigheterna tar ett stort ansvar för arbetet med digitalisering i sitt utvecklingsarbete. Det gäller särskilt arbetet med att tillvarata möjligheterna att effektivisera verksamheten med hjälp av AI, vilket redovisas inom utgiftsområde 22 Kommunikationer.

En effektiv statlig närvaro och service

Statlig närvaro och service i hela landet är viktigt för att förenkla för enskilda och öka medborgarnytan. Statlig närvaro upprätthåller statsförvaltningens legitimitet och förtroende. Det är angeläget att följa spridningen av de statliga arbetstillfällena i landet. Regeringen arbetar kontinuerligt med frågan om statlig närvaro i hela landet och bedömer att den har goda förutsättningar att göra bedömningar och avvägningar när lokaliseringsfrågor aktualiseras. Det bedöms därför inte finnas anledning att gå vidare med de skrivelser rörande lokalisering som inkommit från flera kommuner (Fi2016/02121, Fi2018/00166, Fi2019/02960, Fi2019/03878).

Regeringen anser att statsförvaltningen bör effektiviseras och att onödig detaljstyrning bör undvikas. Modellen där regeringen pekar ut var servicekontor ska etableras försvårar för Statens servicecenter att bedriva en kostnadseffektiv verksamhet. Regeringen avser därför att i högre grad ge myndigheten bestämmanderätt över frågan om var servicekontoren ska finnas etablerade. Detta bedöms ge utrymme till ytterligare effektiviseringar och leda till att myndighetens verksamhet kan genomföras till en lägre kostnad. Regeringen föreslår därför en minskning av myndighetens anslag.

En ny handlingsplan mot korruption och otillåten påverkan 2024–2027

I budgetpropositionen för 2024 aviserade regeringen att en ny handlingsplan skulle tas fram som tar ett brett grepp om arbetet mot korruption och otillåten påverkan.

Regeringen har den 4 juli 2024 beslutat om en handlingsplan mot korruption och otillåten påverkan 2024–2027. Syftet med den nya handlingsplanen är att möta flera av de utmaningar som finns när det gäller korruption och otillåten påverkan. Följande områden har i svenska och internationella experters analyser av Sverige identifierats som särskilt viktiga i arbetet: effektiva åtgärder mot otillåten påverkan, en ändamålsenlig straffrättslig lagstiftning, en god förvaltningskultur, ökad transparens när det finns risk för intressekonflikter, förbättrade förutsättningar för korruptionsbekämpning i kommunsektorn samt effektiva verktyg för att motverka korruption i samband med offentliga inköp. Regeringen avser att kontinuerligt följa såväl genomförandet av åtgärderna i den nya handlingsplanen som utvecklingen på området i övrigt. I det arbetet avser regeringen fortsätta att inhämta kunskap från ett brett urval av aktörer.

Ett stärkt arbete mot hot, våld och trakasserier

Det är fortsatt angeläget för regeringen att rikta fokus mot och noga följa utvecklingen i fråga om hot, våld och trakasserier mot anställda i staten. Det är särskilt allvarligt när sådana handlingar begås i syfte att påverka statsanställda att agera osakligt eller partiskt i sin tjänsteutövning. Regeringen avser att främja det förebyggande arbetet, och uppdragen till Arbetsgivarverket samt Statskontoret och Brottsförebyggande rådet att stödja arbetet mot hot, våld, trakasserier och otillåten påverkan är en viktig del i detta. En god och trygg arbetsmiljö är en grundläggande förutsättning för att anställda ska kunna utföra sina uppdrag på rätt sätt samt, i förlängningen, för att statliga arbetsgivare ska kunna attrahera och behålla rätt kompetens.

Utökade möjligheter att stänga av statligt anställda

Den offentliga förvaltningen är en grundsten i det svenska demokratiska samhället. Det är viktigt att det finns ett högt förtroende för och en hög tillit till dem som arbetar inom förvaltningen. Statligt anställda ska i egenskap av företrädare för myndigheterna bl.a. iaktta saklighet och opartiskhet. Om en statligt anställd misstänks för brott eller uppvisar ett beteende som innebär att hans eller hennes saklighet och opartiskhet kan ifrågasättas kan fortsatt arbete innebära en risk för att förtroendet för myndigheten skadas.

För att upprätthålla förtroendet för myndigheternas verksamheter och statsförvaltningen i stort behöver det vara möjligt för en statlig arbetsgivare att i vissa situationer stänga av en anställd. En avstängning bör alltid med hänsyn till intresset av statligt anställdas professionella integritet vara välavvägd och inte mer långtgående än vad som behövs. I promemorian Regler om avstängning av statligt anställda föreslås utökade möjligheter att stänga av statligt anställda. Förslaget bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Ökad transparens genom att redovisa socialavgifter för arbetstagare hos myndigheter under regeringen

Att skattesystemet är transparent är viktigt såväl ur ett demokratiskt perspektiv som för legitimiteten i systemet. Skatter och avgifter som en arbetsgivare betalar in för en arbetstagare bör redovisas på ett samlat, tydligt och öppet sätt. Myndigheterna under regeringen är arbetsgivare för ca 285 000 anställda och kan föregå med gott exempel för andra offentliga och privata arbetsgivare. Arbetsgivare redovisar vanligtvis lön och de skatteavdrag som har gjorts i lönespecifikationer till sina arbetstagare. Arbetsgivaravgifter bör också kunna redovisas för arbetstagarna. En utredare fick därför i februari 2024 i uppdrag att bistå Finansdepartementet med att utreda

förutsättningarna för att införa en skyldighet för myndigheter under regeringen att i samband med löneutbetalningar till arbetstagare redovisa inbetalda socialavgifter.

Stöd till regionernas strukturåtgärder för att öka effektiviteten

Regeringen har i propositionen Vårändringsbudget för 2024 (prop. 2023/24:99) aviserat att den avser inrätta en effektivitetsdelegation för hälso- och sjukvården. I departementspromemorian Tillfälligt statsbidrag för åtgärder för en effektiv hälso- och sjukvård (Fi2024/01538) lämnas bl.a. förslag till en ny förordning om tillfälligt statsbidrag. Promemorian har remitterats. Förberedelser för inrättandet av delegationen pågår vid Kammarkollegiet. Syftet är att stärka effektiviteten i hälso- och sjukvården genom omstrukturerings- eller effektiviseringsåtgärder i verksamheten och dess administration (utg.omr. 25 avsnitt 2.7.5).

4.6.2 Sveriges genomförande av Agenda 2030

Sverige har kommit långt i omställningen till ett mer hållbart samhälle och har därmed ett gott utgångsläge för att nå målen i Agenda 2030. Men Sverige har också stora utmaningar. En rad samhällsproblem som hotar möjligheten att nå agendans mål har över tid växt sig starkare. Regeringens inriktning är att hantera dessa genom att prioritera reformer inom följande områden: tillväxt och hushållsekonomi, kriminalitet, migration och integration, klimat, miljö och energi, hälso- och sjukvård samt skola. Samarbetsprojekten är en del i genomförandet av Tidö-avtalet och tar Sverige närmare agendans mål. Regeringen arbetar även för att öka livsmedelstryggheten genom robusta produktionssystem och välfungerande marknader. Regeringen avser att fortsätta stärka synergier mellan utvecklingsarbete, främjande och handelspolitik. Mobiliseringen av additionella finansiella resurser samt andra aktörers, inklusive den privata sektorns, engagemang, kompetens och investeringar i hållbar tillväxt ska öka.

Regeringens övergripande arbete med Agenda 2030 vägleds av det riksdagsbundna målet för genomförandet av Agenda 2030 (prop. 2019/20:188, bet. 2020/21:FiU28, rskr. 2020/21:154). Sverige ska genomföra Agenda 2030 för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling genom en samstämmig politik nationellt och internationellt. Genomförandet ska präglas av agendans princip att ingen ska lämnas utanför. Arbetet med att genomföra det riksdagsbundna målet är avgörande för genomförandet av agendan.

Regeringen avser att under 2024 fortsätta arbeta aktivt i det nordiska samarbetet för genomförande av Agenda 2030.

Regeringen gör fortsatt bedömningen att det inte finns förutsättningar för att nå målen i Agenda 2030 globalt utan resursmobilisering som understödjer genomförandet. För att åstadkomma en hållbar utveckling globalt är det helt nödvändigt att handeln stärks, att företag kan växa och att privata investeringar kommer på plats. Regeringen fortsätter arbeta för jämställdhet och för att stärka mänskliga fri- och rättigheter samt för att motverka korruption, och betonar härvidlag varje lands ansvar för sin utveckling, för att skapa förutsättningar för en hållbar utveckling globalt.

4.7 Budgetförslag

4.7.1 1:1 Statskontoret

Tabell 4.4 Anslagsutveckling 1:1 Statskontoret

Tusental kronor

2023	Utfall	104 342	Anslagssparande	5 846
2024	Anslag	109 732 ¹	Utgiftsprognos	108 163
2025	Förslag	113 142		
2026	Beräknat	0 ²		
2027	Beräknat	0 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 0 tkr i 2025 års prisnivå.

³ Motsvarar 0 tkr i 2025 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statskontorets förvaltningsutgifter och för regeringens behov av vissa förvaltningspolitiska insatser.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.5 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:1 Statskontoret

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	109 732	109 732	109 732
Pris- och löneomräkning ²	3 410	5 894	7 913
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder		-115 626	-117 645
varav BP25 ³		-115 626	-115 626
– Inordna Statskontorets uppgifter i Ekonomistyrningsverket		-115 626	-115 626
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	113 142	0	0

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

I samband med avvecklingen av Statskontoret och inordnandet av myndighetens uppgifter i ESV i januari 2026 förs anslagsmedlen över till anslaget 1:8 *Ekonomistyrningsverket*. För 2026 och 2027 beräknas anslaget därför till 0 kr.

Regeringen föreslår att 113 142 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Statskontoret* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 0 kronor per år.

Riksdagens tidigare ställningstagande avseende Statskontoret

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner att riksdagens tidigare ställningstagande om inrättandet av Statskontoret inte längre ska gälla.

Skälen för regeringens förslag: Det är regeringens ansvar att organisera statsförvaltningen. Detta var dock tidigare en uppgift för riksdagen. Efter förslag av regeringen beslutade riksdagen att fr.o.m. den 1 juli 1961 inrätta ett statligt centralt rationaliseringsorgan benämnt Statskontoret (prop. 1960:126, SU 1960:107, rskr. 1960:282). Detta innebar bl.a. att riksdagen i detta sammanhang tog bestämd ställning

till vilken verksamhet som ska bedrivas av myndigheten. För att regeringen ska ha möjlighet att i enlighet med vad som anförs i avsnitt 4.6.1 organisera verksamheten utifrån dagens behov, krävs att denna s.k. riksdagsbindning hävs. Regeringen föreslår därför att riksdagen godkänner att riksdagens tidigare ställningstagande rörande inrättandet av Statskontoret inte längre ska gälla.

4.7.2 1:2 Kammarkollegiet

Tabell 4.6 Anslagsutveckling 1:2 Kammarkollegiet

Tusental kronor

2023	Utfall	128 208	Anslagssparande	15 275
2024	Anslag	166 511 ¹	Utgiftsprognos	129 330
2025	Förslag	165 671		
2026	Beräknat	171 916 ²		
2027	Beräknat	174 974 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 168 116 tkr i 2025 års prisnivå.

³ Motsvarar 168 115 tkr i 2025 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Kammarkollegiets förvaltningsutgifter och för förvaltningsutgifter för vissa nämnder. Anslaget får även användas för att bevaka statens rätt och andra allmänna intressen samt utbetalning av vissa mindre skadeståndsansättningar.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.7 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:2 Kammarkollegiet

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	164 511	164 511	164 511
Pris- och löneomräkning ²	5 942	9 795	12 896
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	-7 182	-7 344	-7 475
varav BP25 ³	250	250	250
– Instrumentet för tekniskt stöd (TSI)	250	250	250
Överföring till/från andra anslag	2 400	4 954	5 042
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	165 671	171 916	174 974

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget ökas med 250 000 kronor fr.o.m. 2025 för Kammarkollegiets utgifter som nationell samordningsmyndighet för det europeiska stödprogrammet Instrumentet för tekniskt stöd. Anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse minskas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 165 671 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Kammarkollegiet* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 171 916 000 kronor respektive 174 974 000 kronor.

Övrig kontokredit avseende inrättande av nya myndigheter

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2025 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i samband med inrättandet av nya myndigheter som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 250 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: I avvaktan på ett riksdagsbeslut om anslag för ändamålet bör tillgångar och övriga utgifter för nya myndigheters räkning tillfälligt finansieras med en kredit hos Kammarkollegiet. När en myndighet har bildats bör anskaffningen av tillgångar eller övriga utgifter, inklusive ränta, regleras genom betalning av krediten. Under 2023 har 31 033 000 kronor av krediten utnyttjats. För vilka nya myndigheter som krediten behöver utnyttjas 2025, och i vilken utsträckning, är svårt att bedöma. Regeringen bör mot denna bakgrund bemyndigas att för 2025 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i samband med inrättandet av nya myndigheter som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 250 000 000 kronor.

Tabell 4.8 Övrig kontokredit avseende inrättande av nya myndigheter

Tusental kronor

Utgifts- område	Ändamål	Beslutad kreditram 2023 ¹	Maximalt nyttjande 2023	Beslutad kreditram 2024 ¹	Begärd kreditram 2025
2	Kammarkollegiets behov av likviditet för inrättande av nya myndigheter	250 000	31 033	250 000	250 000
	Summa	250 000	31 033	250 000	250 000

¹ Av riksdagen beslutad övrig kontokredit exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Övrig kontokredit avseende det statliga försäkringssystemet

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2025 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i det statliga försäkringssystemet som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Det behövs en kredit för att finansiera enstaka stora skador eller anhopningar av skador som hanteras inom det statliga försäkringssystemet. En utnyttjad kredit ska återbetalas inom ramen för systemet. Om den sammanlagda försäkringsersättningen som Kammarkollegiet ska betala för en enskild skadehändelse överstiger 50 000 000 kronor, ska dock regeringen besluta om hur det överstigande beloppet ska finansieras utanför det statliga försäkringssystemet. Regeringen bör därför bemyndigas att för 2025 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i det statliga försäkringssystemet som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor.

Tabell 4.9 Övrig kontokredit avseende det statliga försäkringssystemet

Tusental kronor

Utgifts- område	Ändamål	Beslutad kreditram 2023 ¹	Maximalt nyttjande 2023	Beslutad kreditram 2024 ¹	Begärd kreditram 2025
2	Kammarkollegiets behov av likviditet i det statliga försäkringssystemet	100 000		100 000	100 000
	Summa	100 000		100 000	100 000

¹ Av riksdagen beslutad övrig kontokredit exklusive beslut om ändringar i statens budget.**Budget för avgiftsbelagd verksamhet****Tabell 4.10 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Kammarkollegiet**

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2023	Resultat 2024	Verksamhetens intäkter 2025	Kostnader som ska täckas 2025	Resultat 2025	Ack. resultat utgående 2025
Verksamheter där intäkterna inte disponeras						
<i>Offentligrättslig verksamhet</i>						
Stiftelserätt, tolkar och översättare	-235 585	-21 526	4 200	25 900	-21 700	-278 811
Verksamheter där intäkterna disponeras						
<i>Uppdragsverksamhet</i>						
Fordringsbevakning, idéburen välfärd, kapitalförvaltning, registrering av trossamfund och samordnade ramavtal ¹	74 672	-7 382	249 236	251 010	-1 774	65 517

¹ Regeringen har i enlighet med förslag i Kammarkollegiets budgetunderlag för 2025–2027 beslutat att endast ackumulerat överskott från 2022 för samordnade ramavtal ska överföras till budgetåret 2024.

Källa: Kammarkollegiet.

4.7.3 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor**Tabell 4.11 Anslagsutveckling 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor**

Tusental kronor

2023	Utfall	1 303	Anslagssparande	390
2024	Anslag	2 443 ¹	Utgiftsprognos	2 427
2025	Förslag	2 443		
2026	Beräknat	2 443		
2027	Beräknat	2 443		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.**Ändamål**

Anslaget får användas för utgifter för sådana uppgifter som Arbetsgivarverket utfört åt regeringen eller Regeringskansliet och som inte ingår i Arbetsgivarverkets uppgifter som medlemsorganisation, samt för regeringens behov av underlag och biträde inom det arbetsgivarpolitiska området. Anslaget får även användas för förvaltningsuppgifter avseende vissa nämnder inom det arbetsgivarpolitiska området.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 4.12 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor**

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	2 443	2 443	2 443
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	2 443	2 443	2 443

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 2 443 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Arbetsgivarpolitiska frågor* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 2 443 000 kronor per år.

4.7.4 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.**Tabell 4.13 Anslagsutveckling 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.**

Tusental kronor

2023	Utfall	15 134 299	Anslagssparande	72 605
2024	Anslag	16 712 000 ¹	Utgiftsprognos	16 613 000
2025	Förslag	17 295 000		
2026	Beräknat	17 366 000		
2027	Beräknat	17 816 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statliga tjänstepensionsförmåner, avgångsförmåner, grupplivförmåner och personskadeersättningar samt liknande förmåner som följer av anställningar med statliga villkor. Därtill får anslaget användas för utgifter för räntor avseende sådana förmåner.

Vidare får anslaget användas för utgifter för löneskatt enligt lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster respektive enligt lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader samt för premieskatt enligt lagen (1990:1427) om särskild premieskatt för grupplivförsäkring, m.m. Anslaget får även användas för löneavgifter enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och arbetsgivaravgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980).

Anslaget får dessutom användas för förvaltningsutgifter vid Statens tjänstepensionsverk för biträde vid handläggningen av pensionsärenden avseende lärare m.fl. som överförts från statligt reglerade anställningar genom riksdagens beslut om kommunalt huvudmannaskap för lärare m.fl.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 4.14 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.**

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	16 712 000	16 712 000	16 712 000
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Makroekonomisk utveckling	482 820	561 820	754 820
Volymer	100 180	92 180	349 180
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	17 295 000	17 366 000	17 816 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

En stor del av de utbetalningar som belastar anslaget är hänförliga till redan beviljade förmåner. I posten Makroekonomisk utveckling i tabell 4.14 ingår bl.a. effekten av att vissa förmåner som belastar anslaget årligen indexerar med prisbasbeloppets förändring. I posten Volymer avspeglas antalet förmåner som nybeviljas under budgetperioden och storleken på dessa förmåner.

Regeringen föreslår att 17 295 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Statliga tjänstepensioner m.m.* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 17 366 000 000 kronor respektive 17 816 000 000 kronor.

Övrig kontokredit avseende SPV:s pensionshantering

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2025 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Statens tjänstepensionsverks behov av likviditet i pensionshanteringen som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: SPV får bedriva uppdragsverksamhet när det gäller pensionshanteringen. I sådan uppdragsverksamhet hanteras väsentliga penningflöden avseende premiebestämda pensioner och pensionsutbetalningar för uppdragsgivares räkning. Enbart flödet för premiebestämda pensioner enligt det statliga tjänstepensionsavtalet omsätter ca 900 000 000 kronor varje månad och faktureras med kort tid för betalning. Skulle t.ex. betalningen för de två största fakturorna utebli en månad motsvarar det ett belopp och en räntekontobelastning på ca 270 000 000 kronor. SPV har därför ett behov av ett rörelsekapital i form av en kredit i Riksgäldskontoret.

År 2023 utnyttjade SPV ca 44 000 000 kronor av en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose behovet av likviditet i pensionshanteringen. Under den senaste femårsperioden har krediten utnyttjats med upp till 46 000 000 kronor. För att minimera risken för övertrassering av likvida medel bör därför regeringen bemyndigas att för 2025 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose SPV:s behov av likviditet i pensionshanteringen som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor.

Tabell 4.15 Övrig kontokredit avseende SPV:s pensionshantering

Tusental kronor

Utgifts- område	Ändamål	Beslutad kreditram 2023 ¹	Maximalt nyttjande 2023	Beslutad kreditram 2024 ¹	Begärd kreditram 2025
2	Statens tjänstepensionsverks behov av likviditet i pensionshanteringen	100 000	44 419	100 000	100 000
	Summa	100 000	44 419	100 000	100 000

¹ Av riksdagen beslutad övrig kontokredit exklusive beslut om ändringar i statens budget.**Budget för avgiftsbelagd verksamhet****Tabell 4.16 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Statens tjänstepensionsverk**

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2023	Resultat 2024	Verksamhetens intäkter 2025	Kostnader som ska täckas 2025	Resultat 2025	Ack. resultat utgående 2025
Verksamheter där intäkterna disponeras						
Uppdragsverksamhet	35 267	8 900	296 800	294 790	2 010	46 177

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

För området Statlig pensionsverksamhet m.m. disponerar SPV för administrationskostnader det belopp från inkomsttiteln 5211 *Statliga pensionsavgifter* som anges i myndighetens regleringsbrev. För 2023 uppgår detta belopp till 193 200 000 kronor. Därutöver fastställer regeringen årligen de administrationsavgifter som de myndigheterna m.fl. som skuldför sina pensionsåtaganden ska betala till SPV. För 2023 uppgick dessa avgifter till sammanlagt ca 3 900 000 kronor. Resterande intäkter avser främst området Pensionsverksamhet på uppdrag. År 2023 uppgick intäkterna inom det området till ca 105 900 000 kronor.

4.7.5 1:15 Statens servicecenter**Tabell 4.17 Anslagsutveckling 1:15 Statens servicecenter**

Tusental kronor

2023	Utfall	915 339	Anslagssparande	22 477
2024	Anslag	950 404 ¹	Utgiftsprognos	944 050
2025	Förslag	937 147		
2026	Beräknat	908 148 ²		
2027	Beräknat	874 992 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.² Motsvarar 887 274 tkr i 2025 års prisnivå.³ Motsvarar 841 131 tkr i 2025 års prisnivå.**Ändamål**

Anslaget får användas för Statens servicecenters förvaltningsutgifter i den mån de inte finansieras med avgifter.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 4.18 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:15 Statens servicecenter**

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	945 404	945 404	945 404
Pris- och löneomräkning ²	38 243	61 385	77 841
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	-46 500	-98 641	-148 253
<i>varav BP25³</i>	<i>-48 500</i>	<i>-97 500</i>	<i>-145 500</i>
– Digital identitetsplånbok	-3 500	-3 500	-3 500
– Civilt försvar: Beredskapsmyndighet	5 000	6 000	8 000
– Effektivisera statliga servicekontor	-50 000	-100 000	-150 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	937 147	908 148	874 992

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För att delvis finansiera införandet av en s.k. digital identitetsplånbok, och till följd av regeringens beslut att upphäva det tidigare uppdraget att lokalisera viss verksamhet i Kiruna (Fi2023/01777), minskas anslaget med 3 500 000 kronor fr.o.m. 2025.

Anslaget 2:6 *Myndigheten för digital förvaltning* inom utgiftsområde 22 Kommunikationer ökas med motsvarande belopp.

Anslaget minskas med 50 000 000 kronor 2025 till följd av de utökade möjligheter till effektivisering det innebär för myndigheten att i högre grad själv bestämma var den ska lokalisera sin verksamhet. För 2026 beräknas anslaget minska med 100 000 000 kronor och fr.o.m. 2027 med 150 000 000 kronor.

Anslaget ökas med 5 000 000 kronor fr.o.m. 2025 för myndighetens uppgifter som beredskapsmyndighet inom det civila försvaret. För 2026 beräknas anslaget öka med 6 000 000 och för 2027 med 8 000 000 kronor. Anslaget beräknas öka med 10 000 000 kronor fr.o.m. 2028.

Regeringen föreslår att 937 147 000 kronor anvisas under anslaget 1:15 *Statens servicecenter* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 908 148 000 kronor respektive 874 992 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 4.19 Avgiftsfinansierad verksamhet för Statens servicecenter**

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2023	Resultat 2024	Verksamhetens intäkter 2025	Kostnader som ska täckas 2025	Resultat 2025	Ack. resultat utgående 2025
	Verksamheter där intäkterna disponeras					
Uppdragsverksamhet						
<i>Varav tillhandahållande av administrativt stöd till andra myndigheter</i>	-	-	-	-	-	-
	129 400	-3 700	631 800	599 500	32 300	-100 800

Anm.: Intäkterna avser avgifter för tillhandahållande av administrativt stöd åt myndigheter. Statens servicecenter disponerar även intäkter i verksamhet avseende lokal statlig service. Intäkterna består främst av ersättning från AP-fonder och premiepensionssystemet samt ersättning från Skatteverket för hantering av id-kort vid servicekontoren. Under 2025 beräknas intäkterna uppgå till 91 145 tkr. Dessa intäkter redovisas inte i tabellen ovan.

Källa: Statens servicecenter.

5 Fastighetsförvaltning

5.1 Mål för området

Med utgångspunkt i de riktlinjer som riksdagen har beslutat inom lokalförsörjnings- och fastighetsområdet (prop. 1991/92:44, bet. 1991/92:FiU8, rskr. 1991/92:107) är regeringens mål för området en kostnadseffektiv statlig fastighetsförvaltning med rimligt risktagande samt med likvärdig avkastning och service i jämförelse med andra alternativ.

Regeringen har preciserat följande delmål för de fastighetsförvaltande myndigheterna Fortifikationsverket (Fortv) och Statens fastighetsverk (SFV) inom ramen för det ovan nämnda målet och de nationella miljö kvalitetsmålen:

- Fastigheterna ska förvaltas så att god resurshushållning och hög ekonomisk effektivitet uppnås.
- Fastigheternas värden ska bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktigt lämplig nivå.
- Hyresgästerna ska ges ändamålsenliga och konkurrenskraftiga lokaler, markområden och anläggningar.
- Myndigheterna ska uppfattas som kompetenta och serviceinriktade hyresvärdar.
- Myndigheterna ska inom sitt område verka för att uppfylla de nationella miljö kvalitetsmålen.
- Hänsynen till miljö- och kulturmiljö värden ska i tillämpliga delar motsvara vad som gäller för andra stora fastighetsförvaltare.

Fortv:s förvaltning av fastigheter avsedda för försvarsändamål och utveckling av detta fastighetsbestånd ska vara ändamålsenlig och stärka den operativa förmågan i Försvarsmakten i enlighet med det försvarspolitiska inriktningsbeslutet 2020 (prop. 2020/21:30, bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:136).

Det finns ett riksdagsbundet mål för arkitektur, form och design. I enlighet med detta ska bl.a. Fortv och SFV, utifrån sina respektive förutsättningar, agera föredömligt för hållbara och tillgängliga gestaltade livsmiljöer inom staten (se utg.omr. 17).

5.2 Resultatindikationer och andra bedömningsgrunder

För att följa upp utvecklingen inom verksamhetsområdet i förhållande till målen används i huvudsak följande indikatorer:

- driftkostnad i kronor per kvadratmeter
- underhållskostnad i kronor per kvadratmeter
- hyresintäkt i kronor per kvadratmeter
- driftnetto i kronor per kvadratmeter
- vakansgrad
- kundnöjdhet
- energianvändning
- myndigheternas miljöledningsarbete.

Såväl Fortv som SFV ska, i enlighet med sina respektive regleringsbrev för 2024, uppnå ett resultat som efter finansiella poster motsvarar en avkastning om

3,62 procent på 30 procent av myndighetens genomsnittliga lån i Riksgäldskontoret för samhällsinvesteringar.

Fastigheterna i SFV:s fastighetsbestånd delas in i tre kategorier: fastigheter med en marknadsmässig hyressättning (marknadshyresfastigheter), fastigheter med en kostnadsbaserad hyressättning (kostnadshyresfastigheter) och fastigheter där hyresintäkterna inte långsiktigt kan täcka kostnaderna (bidragsfastigheter). Regeringens ambition är att intäkterna från bidragsfastigheterna på sikt ska öka och att kostnaderna för dem ska minska. För fastigheter med kostnadshyra gäller att hyresgästen betalar en hyra som över tid motsvarar kostnaderna för drift, underhåll, administration och kapitalkostnader.

5.3 Resultatredovisning

Fortv och SFV är de två största fastighetsförvaltande myndigheterna. De förvaltar bl.a. ett stort antal försvarsanläggningar med tillhörande byggnader samt kulturhistoriskt värdefulla byggnader, stora markområden och skog.

Fastigheternas värde

Tabell 5.1 Myndigheternas byggnader, mark och fast egendom

Bokfört värde i miljoner kronor

	2019	2020	2021	2022	2023
Staten	45 842	47 105	50 156	55 727	59 036
– varav Fortv	11 709	12 563	14 585	18 424	20 300
– varav SFV	16 783	16 720	16 651	16 650	18 033
Fortv:s och SFV:s andel	62,2%	62,2%	62,3%	62,9%	64,9%

Källor: Årsredovisningar för staten 2019–2023.

I tabell 5.1 redovisas Fortv och SFV:s fastighetsvärden. Uppgifterna bör bedömas med viss försiktighet, bl.a. då vissa tillgångar med kulturhistoriskt värde inte tas upp i balansräkningen. Andra myndigheter som förvaltar fast egendom är bl.a. Affärsverket svenska kraftnät, Kammarkollegiet, Luftfartsverket, Naturvårdsverket, Riksdagsförvaltningen, Sjöfartsverket, Sveriges lantbruksuniversitet och Trafikverket. Värdet av statens innehav av fast egendom och byggnader ökade 2023. Fortv:s och SFV:s investeringstakt bedöms vara fortsatt hög under de kommande åren.

I enlighet med riksdagens beslut förvärvades fastigheten Skövde Kasernen 1 samt fastigheterna Eskilstuna Vapnet 1 och Eskilstuna Vapnet 2 (prop. 2022/23:99, bet. 2022/23:FiU21, rskr. 2022/23:254) under 2023.

Under perioden 2019–2023 minskade den lokalarea som förvaltas av SFV (se tabell 5.2). Minskningen beror på försäljningar av samt överföringar av förvaltningsansvaret för fastigheter under 2023. Uppgifterna om Fortv:s lokalarea i tabellen omfattar enbart uthyrningsbar yta i det öppna beståndet, dvs. objekt som används av fredsorganisationen och som inte är av hemlig natur, såsom garnisoner och skjutfält.

Tabell 5.2 Omfattningen av de fastighetsförvaltande myndigheternas lokalbeståndLokalarea (1 000 m²)

	2019	2020	2021	2022	2023
Fortv ¹	2 755	2 785	2 814	2 867	2 994
SFV	1 632	1 631	1 628	1 628	1 603
– varav marknadshyresfastigheter	1 168	1 167	1 170	1 171	1 146
– varav kostnadshyresfastigheter	98	98	98	98	98
– varav bidragsfastigheter	366	366	360	359	359

¹ Försvarsanläggningar redovisas normalt som bruttoarea. Omräkningsfaktor till lokalarea, som är ett vanligare jämförelsetal, är 0,83. Uppgifterna om Fortv:s lokalarea omfattar enbart uthyrbningsbar yta i det öppna beståndet. Källor: Fortifikationsverkets och Statens fastighetsverks årsredovisningar 2019–2023.

För 2023 uppgick Fortv:s resultat till 103 miljoner kronor (se tabell 5.3), vilket var lägre än vad som hade prognosticerats. Detta berodde på en högre investeringstakt än beräknat. Fortv har, i enlighet med avkastningskravet för 2023 på 2,7 procent på 30 procent av myndighetens genomsnittliga lån för samhällsinvesteringar i Riksgäldskontoret, betalat in 178 miljoner kronor till statens centralkonto.

Tabell 5.3 Uppgifter om det ekonomiska utfallet för Fortv

Miljoner kronor

	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2024	Budget 2025
Totala intäkter	3 942	4 384	4 877	5 937	5 955	7 164
Totala kostnader	3 874	4 291	4 706	5 834	5 773	6 781
Resultat	68	93	171	103	182	383

Källor: Fortifikationsverkets årsredovisningar 2020–2023 och budgetunderlag för 2025–2027.

För 2023 uppgick SFV:s resultat före fastighetsförsäljningar till 762 miljoner kronor (se tabell 5.4), vilket var högre än avkastningskravet. De generellt höga marknadspriserna och indexregleringar av hyresavtal har påverkat resultatet positivt de senaste åren. SFV har, i enlighet med avkastningskravet för 2023 på 2,7 procent på 30 procent av myndighetens genomsnittliga lån för investeringar i fastigheter och anläggningar i Riksgäldskontoret, betalat in 101 miljoner kronor till statens centralkonto.

Tabell 5.4 Uppgifter om det ekonomiska utfallet för SFV

Miljoner kronor

	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2024	Budget 2025
Totala intäkter	3 118	3 313	3 414	3 637	3 264	3 343
Totala kostnader	2 290	2 485	2 839	2 876	2 567	2 668
Resultat	829	828	575	762	697	675

Källor: Statens fastighetsverks årsredovisningar 2020–2023 och budgetunderlag för 2025–2027.

Resultatindikationer

Fortv och SFV förvaltar olika typer av fastighetsbestånd. Fortv:s byggnadsbestånd är till ytan ca 50 procent större än SFV:s, och en betydande del av beståndet utgörs av enklare förrådsytor som ibland är kallförråd. Myndigheterna har inte samma marknadsförutsättningar för sina bestånd. Sammantaget medför detta att det i flera fall är missvisande att jämföra myndigheternas nyckeltal med varandra. Syftet med indikatorerna och nyckeltalen är därför framför allt att redovisa respektive myndighets utveckling över tid.

SFV har utöver de tre verksamhetsgrenar som redovisas i tabellerna nedan även verksamhetsgrenen mark som innefattar jord, skog, kronoholmar och tomträtter.

Hyresintäkt i kronor per kvadratmeter

Fortv:s hyresintäkter per kvadratmeter fortsatte att öka 2023 (se tabell 5.5). Ökningen var en följd av högre marknadsräntor och hyror.

Tabell 5.5 Utveckling av hyresintäkter för Fortv

Kronor per kvadratmeter

	2021	2022	2023
Fortv	660	772	806

Källa: Fortifikationsverkets årsredovisning 2023.

SFV:s totala hyresintäkter per kvadratmeter ökade 2021–2023 (se tabell 5.6). Ökningen berodde främst på indexuppräknningar av hyror samt omförhandlade och tillkommande avtal.

Tabell 5.6 Utveckling av hyresintäkter för SFV

Kronor per kvadratmeter

	2021	2022	2023
Marknadshyresfastigheter	1 892	2 025	2 210
Kostnadshyresfastigheter	1 604	1 545	1 615
Bidragsfastigheter	185	241	252
Totalt	1 605	1 711	1 848

Källor: Statens fastighetsverks årsredovisningar 2021–2023.

Driftkostnad i kronor per kvadratmeter

Fortv:s driftkostnad per kvadratmeter ökade 2023 från 41 kronor till 44 kronor. Det berodde bl.a. på högre kostnader för underhåll och förvärv av fastigheter (se tabell 5.7).

Tabell 5.7 Utveckling av driftkostnader för Fortv

Kronor per kvadratmeter

	2021	2022	2023
Fortv	41	41	44

Källor: Fortifikationsverkets årsredovisningar 2021–2023.

SFV hade högre driftkostnader 2023 jämfört med 2022, vilket bl.a. berodde på ökade kostnader för el och fjärrvärme (se tabell 5.8).

Tabell 5.8 Utveckling av driftkostnader för SFV

Kronor per kvadratmeter

	2021	2022	2023
Marknadshyresfastigheter	346	367	401
Kostnadshyresfastigheter	301	351	386
Bidragsfastigheter	221	248	267
Totalt ¹	337	360	389

¹ Inklusivt driftkostnader för verksamhetsgrenen mark som saknar uthyrningsbar area.

Källor: Statens fastighetsverks årsredovisningar 2021–2023.

Underhållskostnad i kronor per kvadratmeter

Fortv:s underhållskostnader minskade 2023 (se tabell 5.9). Den tillfälliga ökningen 2022 berodde på utökad verksamhet hos hyresgästerna, vilket medförde fler underhållsåtgärder.

Tabell 5.9 Utveckling av underhållskostnader för Fortv

Kronor per kvadratmeter

	2021	2022	2023
Fortv	68	90	69

Källa: Fortifikationsverkets årsredovisning 2023.

Även SFV:s underhållskostnader minskade 2023 (se tabell 5.10). Myndighetens underhållskostnader är relativt höga jämfört med branschen i övrigt, vilket beror på att underhållsåtgärder på kulturfastigheter ofta är mer resurskrävande än motsvarade åtgärder på andra fastigheter. Underhållskostnaderna för bidragsfastigheter var lägre 2023 jämfört med 2022, vilket berodde på att färre underhållsåtgärder kunde vidtas till följd av minskade anslagsmedel.

Tabell 5.10 Utveckling av underhållskostnader för SFV

Kronor per kvadratmeter

	2021	2022	2023
Marknadshyresfastigheter	177	214	236
Kostnadshyresfastigheter	279	167	163
Bidragsfastigheter	707	669	566
Totalt	312	326	305

Källor: Statens fastighetsverks årsredovisningar 2021–2023.

Driftnetto i kronor per kvadratmeter

Driftnettet motsvarar intäkter minus kostnader före avskrivningar och räntor. Det redovisade driftnettet beräknas för det öppna beståndet och speglar resultatet i den normala förvaltningsverksamheten.

Driftnettet för Fortv ökade under 2023 jämfört med 2022. Detta berodde på att intäkterna ökade mer än kostnaderna, samtidigt som den totala fastighetsytan ökade (se tabell 5.11).

Tabell 5.11 Utveckling av driftnetto för Fortv

Kronor per kvadratmeter

	2021	2022	2023
Fortv	285	346	414

Källor: Fortifikationsverkets årsredovisningar 2021–2023.

För SFV ökade driftnettet inom verksamhetsområdena marknadshyresfastigheter och kostnadshyresfastigheter 2023 jämfört med 2022 (se tabell 5.12). Det berodde på att intäkterna ökade, bl.a. till följd av indexuppräknings av hyror samt omförhandlade och tillkommande avtal.

Tabell 5.12 Utveckling av driftnetto för SFV

Kronor per kvadratmeter

	2021	2022	2023
Marknadshyresfastigheter	1 204	1 046	1 284
Kostnadshyresfastigheter	877	858	887
Bidragsfastigheter	93	108	98

Källor: Statens fastighetsverks årsredovisningar 2021–2023.

Förändringarna av lokalytornas vakansgrad varierar

I statens fastighetsbestånd finns vissa lokalytor som inte är uthyrda, vilket brukar beskrivas som en fastighetsförvaltares vakansgrad.

För Fortv var vakansgraden 2,9 procent 2021. Vakansgraden minskade till 2,0 procent 2022 och låg kvar på samma nivå 2023.

Det finns ytor i SFV:s bestånd som är svåra att hyra ut eller som kräver större renoveringar och därför är vakanta. Vakanta ytor i SFV:s bestånd finns inom flera verksamhetsgrenar. Två exempel är Södra Bankhuset i Stockholm och Svartsjö slott på Ekerö. SFV:s vakansgrad ökade från 5,5 procent 2022 till 5,8 procent 2023.

Utvecklingen av energianvändningen varierar

Fortv och SFV har fortsatt fokus på miljö- och kulturmiljövärden och hållbar utveckling. Arbetet med att upprätta vårdprogram för alla statliga byggnadsminnen och vidta åtgärder för ökad energieffektivisering fortsätter.

Under 2023 minskade energianvändningen för de byggnader som SFV förvaltar med ca 4 procent. Detta berodde främst på myndighetens systematiska arbete med energibesparingar.

År 2023 ökade den totala energianvändningen i Fortv:s byggnader jämfört med 2022 (se tabell 5.13). Det var en följd av att lokalbeståndet ökade. Fortv verkar för en effektivare energianvändning genom uppföljning av energistatistik, fortlöpande tillsyn och skötsel. Myndigheten arbetar också med prioriteringar av särskilda åtgärder, t.ex. förbättringar av byggnaders klimatskal, dvs. tak och ytterväggar. Myndigheten genomför även energieffektiviseringsåtgärder som utgår från underhålls- och investeringsplaner. Trots en successivt effektivare energianvändning bedömer Fortv att myndigheten till följd av verksamhetens kraftiga tillväxt behöver vidta ytterligare åtgärder för att energioptimera de byggnader som myndigheten förvaltar.

Tabell 5.13 Utveckling av energianvändningen för Fortv

Energianvändning i GWh

	2021	2022	2023
Fortv	405	409	432

Källor: Fortifikationsverkets årsredovisningar 2021–2023.

SFV minskade sin användning av köpt energi 2021–2023 (se tabell 5.14). Minskningen 2023 jämfört med 2022 berodde på en minskad energianvändning till följd av myndighetens systematiska arbete med energibesparingar.

Tabell 5.14 Utveckling av energianvändningen för SFV

Total energianvändning i GWh

	2021	2022	2023
Sverige	204	198	195
Utrikes	22	20	19
Totalt ¹	226	218	215

¹ Bidragsfastigheter ingår i tabellen ovan men ingår inte i uppdraget att minska energianvändningen.

Källor: Statens fastighetsverks årsredovisningar 2021–2023.

Myndigheternas miljöledningsarbete fortsätter

I Naturvårdsverkets rapport Miljöledning i staten för 2023 hamnar både SFV och Fortv fortsatt på listan över de tio myndigheter som har störst utsläpp av koldioxid från maskiner och övriga fordon. Båda myndigheterna minskade dock utsläppen under året. Fortv finns fortfarande också på listan över de tio myndigheter som redovisar störst utsläpp av koldioxid per årsarbetskraft från bilresor. Detta beror till stor del på den typ av verksamhet myndigheten bedriver. Utsläppen minskade dock med drygt 20 procent under 2023 till följd av användning av biodiesel i stället för fossil diesel. Båda myndigheterna arbetar aktivt med att sänka koldioxidutsläppen från bilresor och flygresor samt med att öka antalet resefria möten och digitala möten. Fortv har dock behov av att använda ett stort antal större arbetsfordon. En del av SFV:s verksamhet bedrivs utomlands och på andra kontinenter, t.ex. vid Sveriges ambassader, varför en del flygresor är nödvändiga.

Fortv och SFV arbetar systematiskt med sitt miljöarbete, är certifierade enligt ISO14001 och har tillhörande miljö- och hållbarhetspolicyer. Av SFV:s upphandlingar 2023 utgjorde andelen upphandlingar med miljökrav 82 procent.

År 2023 fortsatte Fortv och SFV att arbeta med uppdragen om grön infrastruktur inom skogs- och markförvaltning och hållbart skogsbruk på sina fastigheter (Fi2022/03469 [delvis] och Fi2022/03469 [delvis]). Uppdragen redovisades till Regeringskansliet i mars respektive juni 2023. Myndigheterna hade även i uppdrag att bedöma möjligheterna att inom sitt befintliga markinnehav anlägga och restaurera våtmarker.

Myndigheternas större investeringar

Fortv och SFV har i sina respektive regleringsbrev för 2024 fått i uppdrag att redovisa utvecklingen i pågående och nyligen avslutade investeringar som är beslutade av regeringen (se tabell 5.15 och 5.16).

Tabell 5.15 Investeringar i öppna beståndet beslutade av regeringen för Fortv

Miljoner kronor

Investering	Nybyggnad/ Ombyggnad	Beslutsår	Beslutat belopp	Prognos totalt	Utfall t.o.m. 2023	Färdigt år
Boden drivmedelsanläggning	N	2020	220	192	192	2023
Eksjö storkök	O	2023	80	4	67	2025
Eksjö utbildningsanläggning	N	2022	115	110	35	2025
Eskilstuna vapnet 1 och 2 (förvärv)	N	2023	265	266	266	2023
Gotland Tofta etapp 2	N	2022	1 600	1 022	272	2025
Göteborg örlogshamn	O	2022	230	176	8,5	2027
Halmstad hangar luftvärn	N	2022	1 300	1 001	101	2026
Halmstad kasern	O	2022	160	126	47	2025

Investering	Nybyggnad/ Ombyggnad	Beslutsår	Beslutat belopp	Prognos totalt	Utfall t.o.m. 2023	Färdigt år
Kalixfors drivmedelsanläggning	N	2020	220	195	195	2023
Karlberg elevbostäder	N	2017	315	311	311	2023
Karlberg kadettflygel	O	2021	162	143	143	2023
Karlberg Solna Nytomta 3 (förvärv)	N	2022	2 900	2 840	2	2025
Karlsborg hangarer	N	2021	725	718	316	2025
Karlsborg flygplats	N	2023	400	59	338	2025
Karlsborg Vanäs (förvärv)	N	2023	76	70	70	2024
Karlskrona bunkringsanläggning	N	2021	150	132	31	2026
Karlskrona Najaden	O	2023	130	122	115	2023
Karlskrona ubåtskaj	N	2022	222	175	7	2025
Karlskrona kajer	O	2023	1 560	1 074	21	2027
Karlskrona Flottans skeppsbro	O	2023	145	120	10	2026
Kungsängen teknikhall	N	2023	160	133	10	2025
Muskö renovering kanslibyggnad	O	2023	170	145	19	2026
Revingehed kontor	N	2022	150	128	88	2024
Revingehed utbildningscentrum	N	2019	180	128	128	2023
Revingehed Camp Gripen	N	2019	150	95	95	2023
Ronneby platta 3 och 4	O	2023	260	217	5	2025
Skredsvik huvudförläggning	N	2022	95	70	34	2025
Skredsvik infrastruktur	O	2022	250	166	16	2025
Skövde uppställningsplats	O	2022	85	74	15	2025
Solna Skogskarlen	O	2022	500	450	10	2026
Stockholm Färöarna 1 (förvärv)	N	2023	316	316	316	2023
Umeå CBRN träningsanläggning	N	2021	220	248	189	2025

Källa: Fortifikationsverkets avvikelserapport avseende investeringsplan för fastigheter 2024–2027.

Tabell 5.16 Investeringar beslutade av regeringen för SFV

Miljoner kronor

Investering	Nybyggnad/ Ombyggnad	Beslutsår	Beslutat belopp	Prognos totalt	Utfall t.o.m. 2023	Färdigt år
Ambassadbyggnaden, Helsingfors	O	2022	300	216	74	2025
Ambassadbyggnaden, Peking	O	2023	200	169	79	2025
Ambassadbyggnaden, Tokyo	O	2019	75	770	40	2028
Amiralitetshuset, Stockholm	O	2023	49	41	7	2024
Blåsenhus, Trädgårdsvillan, Uppsala	O	2020	47	43	37	2024
Generalkonsulatet, New York	O	2021	96	80	39	2024
Gustavianum, Uppsala	O	2021	110	60	49	2024

Investering	Nybyggnad/ Ombyggnad	Beslutsår	Beslutat belopp	Prognos totalt	Utfall t.o.m. 2023	Färdigt år
Kv. Johannes Större, Stockholm	O	2023	62	52	6	2024
Kv. Lejonet, Stockholm	O	2021	250	1 650	35	2029
Kv. Lejonet, delprojekt byte kylmaskiner ¹	O	2021	40	35	2	2025
Kv. Rosenbad, Stockholm	O	2022	2 350	1 921	1 912	2024
Kungshuset, Lund	O	2022	80	80	78	2024
Lunds universitet, växthus och orangerier	O	2023	70	51	4	2026
Manillaskolan, Stockholm	O	2023	137	114	5	2027
Moderna museet, Stockholm	O	2024	80	66	23	2025
Naturhistoriska riksmuseet, Stockholm	O	2022	180	166	156	2023
Operabyggnaden, Stockholm, fasad och tak	O	2022	133	133	23	2025
Operabyggnaden, Stockholm, förstudie och renovering	O	2023	90	3 100 ²	6	2031
Operabyggnaden, Stockholm, projektering	O	2024	325	325		2027
Skeppsholmen, Stockholm, Kajer och dykdalber	O	2024	376	313	124	2027
Skeppsholmen, Stockholm, Kasern III	O	2024	175	145	18	2025
Universitetshuset, Lund	O	2022	55	322	6	2028
Yttre Riddarholmen, Stockholm	O	2018	165	180	63	2029
Östra och västra gymnasiehusen, Stockholm	O	2022	146	112	28	2025

¹ Ingår i projekt kv. Lejonet, Stockholm

² Prognosen bygger på tidigare hemställan från SFV. Regeringen har ännu inte tagit ställning till kostnadsram för en renovering.

Källa: Statens fastighetsverks avvikelse rapport avseende investeringsplan för fastigheter 2024–2027.

5.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringen bedömer att Fortv:s och SFV:s fastighetsförvaltning i huvudsak fungerar väl.

Den säkerhetspolitiska och ekonomiska utvecklingen i omvärlden fortsätter att påverka förutsättningarna för Fortv och SFV att utföra sina uppdrag. Utvecklingen har bl.a. lett till ökade kostnader för material, energi och transporter, vilket medfört behov av en ökad flexibilitet och omprioriteringar. Myndigheterna har visat på god förmåga att kunna anpassa sig till den förändrade situationen, med fokus på god resurshushållning och hög ekonomisk effektivitet.

Hysesintäkterna påverkas av hur stor yta som myndigheterna hyr ut och förvaltar. Efterfrågan på ändamålsenliga lokaler ökar kraftigt på grund av omvärldsutvecklingen.

Fortv:s fastighetsbestånd har ökat, samtidigt som antalet genomförda projekt är större än någonsin tidigare.

Fortv och SFV bedriver verksamheter i branscher med stora upphandlingar och omsätter betydande värden, vilket medför en ökad risk för korruption. En god förvaltningskultur är viktig för att uppnå god resurshushållning och hög ekonomisk effektivitet. För Fortv är det av särskild vikt att den interna styrningen och kontrollen säkerställs, då myndigheten befinner sig i en tillväxtfas, med stora fastighetsförvärv och investeringar inom försvarsområdet, som medför betydande risker och har stora finansiella effekter för staten.

Regeringen anser att Fortv och SFV har genomfört sina uppdrag tillfredsställande och att myndigheterna till stora delar uppfyllt sina mål.

5.5 Politikens inriktning

De riktlinjer som beslutats av riksdagen inom lokalförsörjnings- och fastighetsområdet ligger fast. Detta innebär bl.a. att statens fastighetsförvaltning bör vara skild från brukandet av lokaler och mark, att förvaltningen bör bedrivas med ett avkastningskrav som i så stor utsträckning som möjligt är marknadsmässigt, samt att de fastigheter som av historiska eller andra skäl är olämpliga att föra över till bolag bör koncentreras i en samordnad förvaltning som bedrivs i myndighetsform. De fastighetsförvaltande myndigheterna ska bl.a. förvalta fastigheterna så att en god hushållning och en hög ekonomisk effektivitet uppnås. Fastigheternas värden ska bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktigt lämplig nivå. Myndigheterna ska också inom sina respektive områden verka för att uppfylla de nationella miljömålen, bl.a. vad gäller energieffektivitet och begränsning av klimatpåverkan, samt att bevara och nyttja biologisk mångfald på ett hållbart sätt.

Tillväxten av det militära försvaret ställer höga krav på att Fortv:s fastighetsbestånd utvecklas för att tillmötesgå Försvarmaktens och övriga totalförsvarsmyndigheters ökande behov. Den höga investeringstakten behöver fortsätta för att målet om att stärka totalförsvaret ska kunna uppnås.

Regeringen bedömer att kostnadshyresmodellen som tillämpas för huvudbyggnaderna för Kungliga Operan, Kungliga Dramatiska Teatern, Nationalmuseum, Naturhistoriska riksmuseet och Statens historiska museer behöver ses över (se utg.omr. 17 avsnitt 4).

Regeringens ambition för bidragsfastigheterna är att intäkterna ska öka samtidigt som kostnaderna ska minska, för att på sikt minska underskottet. SFV:s utvecklingsarbete med att löpande pröva och anpassa innehavet av bidragsfastigheter samt med myndighetens avyttringsplan bör fortsätta.

5.6 Budgetförslag

5.6.1 Fortifikationsverket

Fortv:s huvuduppgift är att förvalta en viss del av statens fasta egendom, främst fastigheter avsedda för försvarsändamål, s.k. försvarsfastigheter. Myndighetens förvaltning av fastigheter avsedda för försvarsändamål och utvecklingen av detta fastighetsbestånd ska vara ändamålsenlig i förhållande till totalförsvarets (det militära och civila försvarets) behov så att den operativa förmågan i Försvarmakten kan stärkas. Fastigheterna ska förvaltas så att en god hushållning och en hög ekonomisk effektivitet uppnås, att ändamålsenliga mark-, anläggnings- och lokalresurser kan

tillhandahållas på för brukaren konkurrenskraftiga villkor samt så att fastigheternas värden bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktigt lämplig nivå.

Fortv ansvarar också för att etablera, förvalta och avyttra byggnader och anläggningar för försvarets behov i samband med internationella fredsbevarande och humanitära insatser. I myndighetens uppdrag ingår också att bedriva fortifikatoriskt utvecklingsarbete så att den kompetens som behövs för det svenska samhällets behov inom skydds- och anläggningsteknik kan utvecklas och säkerställas. Fortv:s verksamhet finansieras främst genom hyresintäkter samt genom lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och anläggningstillgångar.

Infrastrukturella frågor och fastighetsförvaltning är centrala förutsättningar för att förstärka det militära försvarets förmåga. Regeringen redogör för den försvarspolitiska inriktningen i utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2025–2027 godkänns som en riktlinje för Fortifikationsverkets investeringar (se tabell 5.17).

Tabell 5.17 Investeringsplan för Fortifikationsverket

Miljoner kronor

	Utfall 2023	Prognos 2024	Budget 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027	Summa 2025– 2027
Anskaffning och utveckling av nya investeringar	4 046	8 380	12 836	12 278	11 006	36 120
Byggnader och markanläggningar	1 602	2 524	3 994	4 332	4 687	13 013
Fastighetsförvärv	1 600	4 507	6 319	4 786	2 210	13 315
Försvarsanläggningar	845	1 349	2 523	3 160	4 109	9 792
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>4 046</i>	<i>8 380</i>	<i>12 836</i>	<i>12 278</i>	<i>11 006</i>	<i>36 120</i>
<i>– byggnader, mark och annan fast egendom</i>	<i>4 046</i>	<i>8 380</i>	<i>12 836</i>	<i>12 278</i>	<i>11 006</i>	<i>36 120</i>
Finansiering av anskaffning och utveckling	4 046	8 380	12 836	12 278	11 006	36 120
Låneram för samhällsinvesteringar (lån i Riksgäldskontoret)	3 706	7 754	11 879	11 311	10 015	33 205
Övrig finansiering	340	626	957	967	991	2 915
Vidmakthållande av befintliga investeringar	1 876	2 696	2 471	2 654	2 549	7 674
Byggnader och markanläggningar	1 285	2 054	2 079	2 234	2 258	6 571
Försvarsanläggningar	591	642	392	420	291	1 103
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>1 421</i>	<i>2 215</i>	<i>1 990</i>	<i>2 094</i>	<i>1 989</i>	<i>6 073</i>
<i>– byggnader, mark och annan fast egendom</i>	<i>1 421</i>	<i>2 215</i>	<i>1 990</i>	<i>2 094</i>	<i>1 989</i>	<i>6 073</i>
Finansiering vidmakthållande	1 876	2 696	2 471	2 654	2 549	7 674
Låneram för samhällsinvesteringar (lån i Riksgäldskontoret)	1 214	1 736	1 582	1 643	1 634	4 859
Övrig finansiering	662	960	889	1 011	915	2 815
Totala utgifter för anskaffning, utveckling och vidmakthållande av investeringar	5 922	11 076	15 307	14 932	13 555	43 794
Totalt varav investeringar i anläggningstillgångar	5 467	10 595	14 826	14 372	12 995	42 193

Vissa justeringar har gjorts jämfört med föregående års investeringsplan. Det beror t.ex. på tillkommande förvärv och investeringar mot bakgrund av riksdagens beslut med anledning av propositionen Totalförsvaret 2021–2025, ändrade kostnadsbedömningar och tidsförskjutningar (prop. 2020/21:30, bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:135 och 136). Pågående och nyligen avslutade investeringar som är beslutade av regeringen redovisas separat (se tabell 5.15).

Låneram för samhällsinvesteringar

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2025 besluta att Fortifikationsverket får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 47 700 000 000 kronor (se tabell 5.18).

Skälen för regeringens förslag: Fortv disponerar en låneram i Riksgäldskontoret för 2024 om 42 300 000 000 kronor för investeringar i fastigheter och markanläggningar. Den redovisade planen för investeringar bygger på de investeringsbehov som har angetts av brukarna. Låneramen bör, med hänsyn till tidigare upplåning och det behov som brukarna angett, ökas från föregående år. Regeringen bör därför bemyndigas att för 2025 besluta att Fortv får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 47 700 000 000 kronor.

Tabell 5.18 Låneram för samhällsinvesteringar

Tusental kronor

Utgifts- område	Myndighet	Beslutad låneram 2023 ¹	Skuld 2023-12-31	Beslutad låneram 2024 ¹	Begärd låneram 2025	Beräknad amortering 2025	Beräknad nyupplåning 2025
2	Fortifikations- verket	30 000 000	24 695 123	42 300 000	47 700 000	1 331 000	13 461 000
Summa		30 000 000	24 695 123	42 300 000	47 700 000	1 331 000	13 461 000

¹ Av riksdagen beslutad låneram exklusive beslut om ändringar i statens budget.

5.6.2 Statens fastighetsverk

SFV ansvarar för att förvalta en viss del av statens fasta egendom. Det övergripande målet för myndigheten är att förvaltningen ska ske på ett sätt som innebär en god resurshushållning och en hög ekonomisk effektivitet, samtidigt som fastigheternas värden i vid mening ska bevaras och utvecklas. Myndigheten ska inom sitt uppdrag bidra till ett hållbart byggande och en hållbar förvaltning. Förvaltningen av fastigheter ska tillgodose hyresgästernas behov av ändamålsenliga och konkurrenskraftiga lokaler.

SFV:s verksamhet finansieras med hyresintäkter samt med lån hos Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och anläggningstillgångar. SFV disponerar även anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* för att finansiera underhållskostnader och löpande driftunderskott avseende bidragsfastigheterna.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2025–2027 godkänns som en riktlinje för Statens fastighetsverks investeringar (se tabell 5.19).

Tabell 5.19 Investeringsplan för Statens fastighetsverk

Miljoner kronor

	Utfall 2023	Prognos 2024	Budget 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027	Summa 2025– 2027
Anskaffning och utveckling av nya investeringar	47	183	261	209	167	637
Summa marknadshyresfastigheter nyanskaffning	43	96	174	154	104	432
Summa mark nyanskaffning	5	87	87	55	63	205
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>47</i>	<i>183</i>	<i>261</i>	<i>209</i>	<i>167</i>	<i>637</i>
<i>– byggnader, mark och annan fast egendom</i>	<i>47</i>	<i>183</i>	<i>261</i>	<i>209</i>	<i>167</i>	<i>637</i>
Finansiering av anskaffning och utveckling	47	183	261	209	167	637
Låneram för samhällsinvesteringar (lån i Riksgäldskontoret)	47	183	261	209	167	637
Vidmakthållande av befintliga investeringar	1 433	2 232	2 684	2 740	2 197	7 621
Summa marknadshyresfastigheter vidmakthållande	1 049	1 717	2 137	2 049	1 557	5 743
Summa kostnadshyresfastigheter vidmakthållande	136	193	164	253	466	883
Summa bidragsfastigheter vidmakthållande	203	262	320	392	140	852
Summa mark vidmakthållande	44	60	63	46	34	143
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>920</i>	<i>1 607</i>	<i>1 985</i>	<i>2 022</i>	<i>1 784</i>	<i>5 791</i>
<i>– byggnader, mark och annan fast egendom</i>	<i>920</i>	<i>1 607</i>	<i>1 985</i>	<i>2 022</i>	<i>1 784</i>	<i>5 791</i>
Finansiering vidmakthållande	1 433	2 232	2 684	2 740	2 197	7 621
Anslag 1:10 Bidragsfastigheter	203	262	320	392	140	852
Låneram för samhällsinvesteringar (lån i Riksgäldskontoret)	920	1 607	1 985	2 022	1 784	5 791
Övrig finansiering	309	363	379	326	273	978
Totala utgifter för anskaffning, utveckling och vidmakthållande av investeringar	1 480	2 415	2 945	2 949	2 364	8 258
Totalt varav investeringar i anläggningstillgångar	967	1 790	2 246	2 231	1 951	6 428

Investeringsplanen för 2025–2027 omfattar SFV:s planerade investeringar. Exempel på stora projekt i investeringsplanen är renoveringen av växthus och orangerier inom Lunds universitets botaniska trädgård, ombyggnaden av Amiralitetshuset i Stockholm och renoveringen av ambassadanläggningen i Helsingfors. Pågående och nyligen avslutade investeringar som är beslutade av regeringen redovisas separat (se tabell 5.16).

Låneram för samhällsinvesteringar

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2025 besluta att Statens fastighetsverk får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 15 200 000 000 kronor (se tabell 5.20).

Skälen för regeringens förslag: SFV disponerar en låneram i Riksgäldskontoret för 2024 om 15 200 000 000 kronor för investeringar i fastigheter och markanläggningar. Den redovisade planen för investeringar bygger på de investeringsbehov som har angetts av brukarna. Låneramen bör, med hänsyn till tidigare upplåning och det behov

som brukarna har angett, ligga kvar på samma nivå som föregående år. Regeringen bör därför bemyndigas att för 2025 besluta att SFV får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 15 200 000 000 kronor.

Tabell 5.20 Låneram för samhällsinvesteringar

Tusental kronor

Utgifts- område	Myndighet	Beslutad låneram		Beslutad låneram 2024 ¹	Begärd låneram 2025	Beräknad amortering 2025	Beräknad nyupplåning 2025
		2023 ¹	Skuld 2023-12-31				
2	Statens fastighetsverk	15 200 000	12 339 156	15 200 000	15 200 000	1 546 000	2 246 000
Summa		15 200 000	12 339 156	15 200 000	15 200 000	1 546 000	2 246 000

¹ Av riksdagen beslutad låneram exklusive beslut om ändringar i statens budget.

5.6.3 1:10 Bidragsfastigheter

Tabell 5.21 Anslagsutveckling 1:10 Bidragsfastigheter

Tusental kronor

2023	Utfall	290 000	Anslagssparande
2024	Anslag	365 000 ¹	Utgiftsprognos
2025	Förslag	440 000	
2026	Beräknat	515 000	
2027	Beräknat	265 000	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för underhåll av och löpande driftunderskott för de bidragsfastigheter som SFV förvaltar. Anslaget får användas för utgifter för insatser för att utveckla bidragsfastigheter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.22 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:10 Bidragsfastigheter

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	365 000	365 000	365 000
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	75 000	150 000	-100 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	440 000	515 000	265 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 440 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 515 000 000 kronor respektive 265 000 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2025 för anslaget 1:10 *Bidragfastigheter* ingå avtal för underhåll av bidragfastigheter som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2026.

Skälen för regeringens förslag: Vården och underhållet av de statliga fastigheter som utgör en del av det svenska kulturarvet förutsätter att fleråriga ekonomiska åtaganden kan göras. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2025 för anslaget 1:10 *Bidragfastigheter* ingå avtal för underhåll av bidragfastigheter som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2026.

Tabell 5.23 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:10 Bidragfastigheter

Tusental kronor

	Utfall 2023	Prognos 2024	Förslag 2025	Beräknat 2026
Ekonomiska åtaganden vid årets början	11 752	52 303	100 000	
Nya ekonomiska åtaganden	52 185	100 000	100 000	
Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden	-11 634	-52 239	-100 000	-100 000
Övriga förändringar av ekonomiska åtaganden		-64		
Ekonomiska åtaganden vid årets slut	52 303	100 000	100 000	
Beslutat/förslaget bemyndigande	100 000	100 000	100 000	

6 Prognoser, redovisning, statistik och uppföljning

6.1 Mål för området

I linje med det riksdagsbundna målet för den statliga förvaltningspolitiken (se avsnitt 2.3) har regeringen beslutat om följande mål för området prognoser, redovisning, statistik och uppföljning:

- Prognoser samt analyser och uppföljningar av den samhällsekonomiska och statsfinansiella utvecklingen ska vara tillförlitliga och väldokumenterade.
- Statistiken ska vara av god kvalitet och tillgänglig för användarna. Kostnaden för uppgiftslämnarna ska minska, statistikproduktionen ska vara effektiv och samordningen av statistiken ska utvecklas.

6.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Målet att producera statistik av god kvalitet mäts bl.a. genom punktlighet i publicering, nöjdhetsindex och allmänhetens förtroende. Tillgängligheten till statistiken mäts bl.a. genom antal tabeller i och uttag från Statistiska centralbyråns (SCB) statistikdatabas på myndighetens webbplats samt antalet besök på denna. Kostnaden för uppgiftslämnarna mäts genom uppgiftslämnarnas totala kostnader och kostnadsförändringen jämfört med föregående år. Effektiviteten i statistikproduktionen mäts genom produktivitetsförändringen jämfört med föregående år.

6.3 Resultatredovisning

6.3.1 Konjunkturinstitutet

Konjunkturinstitutet analyserar årligen prognosfel för en rad makroekonomiska variabler, såsom BNP-tillväxt, arbetslöshet, inflation och offentligfinansiellt sparande. Prognosfelen, enligt tre olika mått, för åtta nyckelvariabler jämförs med totalt 17 andra prognosmakares motsvarande fel, däribland regeringens. Jämförelsen av prognoser görs för innevarande och nästkommande års utfall, och för två olika utvärderingsperioder: senaste utfallsåret 2023 respektive utfallsåren 2019–2023.

Konjunkturinstitutets prognoser för 2023 stod sig väl i jämförelse med andra prognosmakares. Konjunkturinstitutet reviderade, i likhet med andra prognosmakare, kraftigt sina prognoser för 2023 under de perioder som följs upp. För samtliga undersökta prognosvariabler hade Konjunkturinstitutet antingen högre eller som lägst lika hög träffsäkerhet som genomsnittet för alla prognosmakare. Jämfört med andra prognosmakare hade Konjunkturinstitutet den sammantaget högst rankade träffsäkerheten för prognoser över innevarande år 2019–2023. För prognoser för nästkommande år rankades Konjunkturinstitutet på plats 3 av 17 granskade prognosmakare.

6.3.2 Ekonomistyrningsverket

Ekonomistyrningsverket (ESV) redovisar varje år en uppföljning av prognoserna för föregående år. Myndigheten analyserar sina egna prognoser för BNP-tillväxt, den

offentliga sektorns finansiella sparande, skatteintäkter, statens inkomster och utgifter samt jämför, så långt det är möjligt, sina prognoser med regeringens och andra prognosmakares. Prognoserna för 2023 justerades kraftigt under den period som följs upp (september 2021–november 2023), både av ESV och av andra prognosmakare, vilket berodde på att effekterna av covid-19-pandemin, energikrisen och den snabbt stigande inflationen var svårbedömda. ESV, och andra prognosmakare, överskattade BNP-tillväxten och den offentliga sektorns finansiella sparande vid de första prognostillfällena, men reviderade därefter ned prognoserna så att de blev lägre än utfallet. Skatteintäkterna underskattades samtidigt, vilket till stor del förklaras av att prognoserna för summan av utbetalda löner var för låga vid samtliga prognostillfällen. Även prognoserna för utgifterna var för låga till en början, men reviderades upp i takt med att utgiftspåverkande beslut fattades av regeringen.

Regeringen vidtog under 2023 flera åtgärder för att se över myndighetsstrukturen och ompröva den statliga verksamheten. En prövning av fem möjliga myndighets-sammanslagningar har inletts och berörda myndigheter har fått i uppdrag att inkomma med förslag på hur organisationsförändringarna kan genomföras och förslagen har remitterats. En av sammanslagningarna gäller ESV och Statskontoret. Myndigheterna redovisade i enlighet med ett regeringsuppdrag hur Statskontorets uppgifter skulle kunna överföras till och inordnas i ESV. Redovisningen omfattade även bedömda för- och nackdelar med att myndigheternas uppgifter läggs samman (Ekonomi-styrningsverket 2024:23, Statskontoret 2024:4). Myndigheterna bedömde att en sådan organisationsförändring skulle ge förutsättningar att leverera underlag av högre kvalitet i frågor om effektiv och ändamålsenlig statsförvaltning, men gjorde till stor del olika bedömningar av övriga för- och nackdelar.

6.3.3 Finanspolitiska rådet

Finanspolitiska rådet publicerade i maj 2024 sin årliga rapport Svensk finanspolitik. Rapportens huvudsakliga bedömningar och rekommendationer samt regeringens bedömningar av dessa redovisas i Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 10.2.

6.3.4 Statistiska centralbyrån

Statistik av god kvalitet

Punktligheten i SCB:s statistikpublicering enligt den av myndigheten fastställda tidplanen var fortsatt hög och uppgick till 97 procent 2023, vilket var 1 procentenhet lägre jämfört med föregående år (se tabell 6.1). Överensstämmelsen mellan utlovad och faktisk publiceringsdag var under året 100 procent för månadsstatistiken, 98 procent för kvartalsstatistiken och 89 procent för årsstatistiken. Detta innebar en ökning med 1 procentenhet jämfört med 2022 för månadsstatistiken, men minskningar för kvartalsstatistiken och årsstatistiken med 2 respektive 4 procentenheter. Antalet korrigeringar av publicerad statistik var på samma nivå som 2022. Det gjordes 51 korrigeringar, varav en korrigering i nationalräkenskaperna bedömdes som allvarlig. En aktuell kvalitetsdeklaration ska finnas för all officiell statistik, vilket vid 2023 års slut uppfylldes för 92 procent av SCB:s statistikprodukter.

Kundnöjdheten för SCB har undersökts genom webbenkäten Kundernas förtroende. För 2023 uppgick medelbetyget till 4,8 på en femgradig skala avseende faktorerna service och användbarhet, vilken var en ökning med 0,1 procentenhet jämfört med föregående år. SOM-institutet vid Göteborgs universitet undersöker allmänhetens förtroende för SCB. Resultaten från den senaste undersökningen, som redovisades 2023, visade att 50 procent av allmänheten hade mycket stort eller ganska stort förtroende för myndigheten, vilket var en ökning med 4 procentenheter jämfört med

föregående års undersökning. Det är små variationer mellan könen, men vissa skillnader finns. Andelen män med högt förtroende för SCB var högre än för kvinnor. Samtidigt var det en högre andel av männen som hade lågt förtroende för SCB. Resultaten visar på små förändringar över åren.

Tabell 6.1 Resultatindikatorer avseende statistik

Klicka här för att ange enhet.

	2021	2022	2023
Antal tabeller i statistikdatabasen	4 729	4 749	4 898
Antal uttag ur statistikdatabasen (1000-tal)	1 417	1 511	2 144
Antal besök på SCB:s webbplats (1000-tal)	9 698	6 224	4 322
Punktlighet i publicering (procent)	98	98	97
Kundnöjdhet i avgiftsfinansierad verksamhet mätt som kundernas förtroende (5-gradig skala)	4,7	4,7	4,8
Allmänhetens förtroende (procenttalen mycket stort eller ganska stort förtroende)	46	46	50
Kostnad för uppgiftslämnandet ¹ (mnkr)	430	472	435
Uppgiftslämnarnas kostnader (förändring jämfört med föregående år, i mnkr)	-24	42	-37
Produktivetsförändring (procent)	3,9	5,3	-0,8

¹ Förändringen är beräknad på en uppgift från föregående år.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Ökad tillgänglighet till statistik

Antalet besök på SCB:s webbplats, där en stor mängd statistik tillgängliggörs avgiftsfritt, uppgick till ca 4,3 miljoner 2023 (se tabell 6.1). Det var färre besök än föregående år, vilket delvis bedöms bero på att besökare på webbplatsen sedan ett par år behöver acceptera s.k. kakor. En annan trolig bidragande orsak till minskningen är att besöken tenderar att bli fler under ett valår i jämförelse med år utan val. Det medför att jämförelser över åren är svåra att göra. Antalet uttag från statistikdatabasen ökade dock med drygt 40 procent 2023 jämfört med 2022.

Under 2023 var intresset stort för bl.a. innehåll om namn, konsumentpriser, löner och befolkningsstatistik. Inom ramen för ett uppdrag från regeringen arrangerade SCB tillsammans med Barnombudsmannen en heldag om datainsamling, analys och tillämpning av statistik för barnets rättigheter. Syftet var bl.a. att sprida kunskap om tillgänglig statistik som är relevant för att följa Sveriges efterlevnad av FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).

SCB har talespersoner tillgängliga för media och genomslaget för dessa har ökat. Totalt publicerades 110 artiklar, analyser och pressmeddelanden, utöver de publiceringar som gjorde sig samband med offentliggörande av statistik. SCB har under senare år vidtagit åtgärder för att öka tillgängligheten till statistik som t.ex. öppna data i sin statistikdatabas. SCB är den myndighet som har flest antal datamängder i den nationella dataportalen, 4 755 av drygt 16 000 tabeller.

Kostnaden för uppgiftslämnandet minskade

Den totala kostnaden för uppgiftslämnandet uppgick 2023 till 435 miljoner kronor, varav 365 miljoner kronor avsåg kostnaderna för företag och organisationer, 2 miljoner kronor kostnaderna för statliga myndigheter och 69 miljoner kronor kostnaderna för kommuner och regioner. Den totala kostnaden minskade med ca 37 miljoner kronor eller 8 procent jämfört med 2022. SCB arbetar kontinuerligt för att förenkla för uppgiftslämnarna, bl.a. genom förbättringar i mallar, blanketter och instruktioner. Merparten av SCB:s företagsundersökningar genomförs numera med

webbinsamlingsverktyg. Graden av digitalisering ökade även hos uppgiftslämnarna, vilket underlättar uppgiftslämnandet och minskar svarstiden.

Den totala produktiviteten inom SCB beräknas ha minskat med 0,8 procent 2023. Utvecklingen av produktiviteten kan variera mellan enskilda år på grund av kalendereffekter och andra tillfälliga orsaker. Under perioden 2019–2023 ökade produktiviteten med i genomsnitt 2,2 procent per år och för perioden 2014–2023 uppgick ökningen till 2,5 procent per år. För att SCB ska kunna utveckla och anpassa statistiken till nya EU-krav, användarnas behov eller förändrade förutsättningar har vissa besparingar och omprioriteringar gjorts i verksamheten. Under 2023 innebar detta att några produkters publiceringar och rapporter glesades ut och gjordes mindre omfattande. Exempelvis genomfördes den s.k. partisympatiundersökningen endast en gång under året i stället för två och produktionen av namnstatistik upphörde.

SCB samordnar den officiella statistiken

Ansvar för officiell statistik är gemensamt för de 29 statistikansvariga myndigheterna och systemet samordnas av SCB. Den totala kostnaden för den officiella statistiken beräknas 2023 ha uppgått till 1 145,3 miljoner kronor. Den totala kostnaden för EU-reglerad statistik uppgick till 625,6 miljoner kronor eller ca 55 procent av den totala kostnaden. Det totala antalet årsarbetskrafter som arbetade med officiell statistik under året var drygt 740, vilket var ungefär detsamma som föregående år. Under 2023 tog SCB liksom tidigare fram en publiceringsplan för det kommande året. Planen omfattar all svensk officiell statistik och finns tillgänglig på SCB:s webbplats. SCB ansvarar även för ett register över samtliga statistikprodukter som ingår i den officiella statistiken. Inom ramen för sitt samordningsansvar bistår SCB även med stöd och råd i frågor om den officiella statistikens kvalitet och om uppgiftslämnande.

6.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringen bedömer att de prognoser samt analyser och uppföljningar av den samhällsekonomiska och statsfinansiella utvecklingen som Konjunkturinstitutet, ESV och Finanspolitiska rådet publicerar uppfyller målet om att de ska vara tillförlitliga och väldokumenterade. Prognoserna som Konjunkturinstitutet och ESV gör uppvisar god träffsäkerhet för de flesta variabler och utvärderingsmått. Prognoserna innehåller inte några statistiskt säkerställda systematiska fel. Både Konjunkturinstitutet och ESV beskriver sina prognosmetoder väl och förklarar revideringar av prognoserna och deras analyser är väl förankrade i nationalekonomisk teori och empiri. Analyserna som Konjunkturinstitutet, ESV och Finanspolitiska rådet publicerar håller hög kvalitet och är väl genomarbetade.

Flera åtgärder har vidtagits i syfte att ompröva det statliga åtagandet, myndigheternas uppgifter och statsförvaltningens organisering. Regeringen har ökat takten i omprövningsarbetet genom att ha initierat en rad översyner och utredningar vilka sammantaget förväntas bidra till en mer fokuserad och ändamålsenligt organiserad statsförvaltning, med högre kostnadseffektivitet (se avsnitt 4).

Statistiken som SCB utvecklar, framställer och sprider används som underlag i prognoser, forskning, utredningsverksamhet, samhällsdebatt och beslutsfattande. Genom en fortsatt hög punktlighet i publiceringen och goda resultat vad gäller kundnöjdhet och förtroende bedöms målet att statistiken ska vara av god kvalitet i stor utsträckning ha uppnåtts. Tillgängligheten till statistiken för användarna bedöms ha varit god, och det ökade antalet uttagen från statistikdatabasen visar på ett ökat intresse för statistiskt material under 2023, även om antalet besök på webbplatsen minskade. Kostnaderna för uppgiftslämnarna minskade 2023. Myndighetens

fortlöpande arbete för att förenkla för uppgiftslämnarna är viktigt för en fortsatt god måluppfyllelse. Målet att öka produktiviteten med i genomsnitt 3 procent per år är inte uppfyllt. Sett över en femårsperiod är den genomsnittliga produktivitetsutvecklingen positiv, men resultatet för 2023 visar att det finns behov av fortsatta effektiviseringar. Avslutningsvis bedöms samverkan mellan de statistikansvariga myndigheterna under SCB:s ledning ha bidragit till att samordningen av statistiken utvecklats.

6.5 Politikens inriktning

Den officiella statistiken ska utgöra ett faktabaserat underlag för beslutsfattande och stöd till forskning samt bidra till den allmänna debatten och medborgarnas möjlighet till insyn. För att statistiken ska kunna bidra till samhällsnytta och samhällsekonomisk effektivitet krävs att den är relevant, tillgänglig, opartisk, pålitlig och av god kvalitet. De statistikansvariga myndigheternas arbete med att upprätthålla kvaliteten är avgörande för att säkerställa förtroendet för den officiella statistiken. Det är även centralt att den officiella statistiken fortsatt är lättillgänglig och relevant för medborgarna, samt att arbetsbördan för uppgiftslämnarna inte ökar.

Ökade krav på statistik av hög kvalitet som belyser nya områden behöver främst mötas med löpande omprioriteringar och en ökad effektivitet i produktionen av statistik. Fortsatt digitalisering bedöms kunna möjliggöra såväl minskade kostnader för uppgiftslämnarna som ökad effektivitet i statistikproduktionen. För att skapa bättre förutsättningar för att minska företagens administrativa börda och modernisera datahanteringen i statistikverksamheten stärker regeringen arbetet med data som strategisk resurs och föreslår att medel ska tillföras SCB för att förstärka myndighetens kapacitet inom området.

Från och med 2025 kommer SCB tillhandahålla viss grundläggande företagsinformation avgiftsfritt i enlighet med lagen (2022:818) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data. En förbättrad tillgänglighet till data underlättar för privatpersoner att ta del av efterfrågad information och skapar bättre förutsättningar för företag att skapa nya produkter och tjänster. Regeringen vill bidra till att förbättra företagsklimatet och att fler människor väljer att starta och utveckla företag (se vidare utg.omr. 24 avsnitt 3.6).

Förslaget som innebär att Statskontorets och ESV:s uppgifter läggs samman har remitterats (Fi2024/00603). Regeringen bedömer att myndigheterna bör slås samman under det gemensamma namnet Statskontoret. Detta bör ske genom att Statskontorets befintliga uppgifter överförs till och inordnas i ESV. Utgångspunkten bör vidare vara att organisationsförändringen ska träda i kraft den 1 januari 2026. Den sammanslagna myndigheten får en stärkt uppgift att ta fram underlag för regeringens omprövning av befintliga utgifter och verksamheter (se avsnitt 4.6). I samband med detta bedömer regeringen också att en mindre besparing kan göras.

6.6 Den årliga revisionens iakttagelser

Enligt Riksrevisionens bedömning har SCB i alla väsentliga avseenden använt anslag och inkomster i enlighet med av riksdagen beslutade ändamål och i enlighet med tillämpliga föreskrifter – förutom i ett avseende. SCB har under flera års tid byggt upp ett överskott om 38 931 000 kronor inom avgiftsområdet Övriga uppdragsgivare. Det ackumulerade överskottet i avgiftsområdet avviker från det ekonomiska målet enligt 5 § avgiftsförordningen (1991:191). Avgifter ska beräknas så att intäkterna täcker verksamhetens kostnader på ett eller några års sikt. SCB har i en hemställan till

regeringen lämnat förslag på åtgärder i syfte att komma till rätta med det aktuella avgiftsuttaget (Fi2024/01522). Förslagen bereds i Regeringskansliet.

6.7 Budgetförslag

6.7.1 1:6 Finanspolitiska rådet

Tabell 6.2 Anslagsutveckling 1:6 Finanspolitiska rådet

Tusental kronor

2023	Utfall	11 097	Anslagssparande	266
2024	Anslag	11 704 ¹	Utgiftsprognos	11 394
2025	Förslag	12 133		
2026	Beräknat	12 402 ²		
2027	Beräknat	12 631³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 12 133 tkr i 2025 års prisnivå.

³ Motsvarar 12 133 tkr i 2025 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Finanspolitiska rådets förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 6.3 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:6 Finanspolitiska rådet

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	11 704	11 704	11 704
Pris- och löneomräkning ²	429	698	927
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	12 133	12 402	12 631

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026 och 2027 är preliminär.

Regeringen föreslår att 12 133 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Finanspolitiska rådet* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 12 402 000 kronor respektive 12 631 000 kronor.

6.7.2 1:7 Konjunkturinstitutet

Tabell 6.4 Anslagsutveckling 1:7 Konjunkturinstitutet

Tusental kronor

2023	Utfall	77 061	Anslagssparande	4 314
2024	Anslag	78 007 ¹	Utgiftsprognos	77 125
2025	Förslag	74 837		
2026	Beräknat	76 457 ²		
2027	Beräknat	77 931³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 74 837 tkr i 2025 års prisnivå.

³ Motsvarar 74 838 tkr i 2025 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Konjunkturinstitutets förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 6.5 Förändring av anslagsnivån 2025–2027 för 1:7 Konjunkturinstitutet

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	78 007	78 007	78 007
Pris- och löneomräkning ²	2 107	3 841	5 419
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	-5 277	-5 391	-5 495
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	74 837	76 457	77 931

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026 och 2027 är preliminär.

Regeringen föreslår att 74 837 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Konjunkturinstitutet* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 76 457 000 kronor respektive 77 931 000 kronor.

6.7.3 1:8 Ekonomistyrningsverket

Tabell 6.6 Anslagsutveckling 1:8 Ekonomistyrningsverket

Tusental kronor

2023	Utfall	207 036	Anslagssparande	10 669
2024	Anslag	218 950 ¹	Utgiftsprognos	222 403
2025	Förslag	224 363		
2026	Beräknat	340 758 ²		
2027	Beräknat	338 714³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 333 441 tkr i 2025 års prisnivå.

³ Motsvarar 325 325 tkr i 2025 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Ekonomistyrningsverkets förvaltningsutgifter och för verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 6.7 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:8 Ekonomistyrningsverket**

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	210 120	210 120	210 120
Pris- och löneomräkning ²	7 530	12 316	16 482
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder <i>varav BP25³</i>	51 215	183 891	178 922
– Revision av EU-medel	1 300	1 300	1 300
– Förstärkt arbete med Sveriges återhämtningsplan	7 600	6 500	8 200
– Inordna Statskontorets uppgifter i Ekonomistyrningsverket		115 626	114 645
– Utvärdering av statsskuldens förvaltning	300	300	300
– Inrättandet av en regiongranskningsfunktion	4 000	4 000	4 000
Överföring till/från andra anslag	-44 502	-65 569	-66 810
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	224 363	340 758	338 714

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026 och 2027 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

ESV utför revision av de medel som tilldelas Sverige genom olika EU-fonder. För att möjliggöra detta arbete ökas anslaget med 1 300 000 kronor för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp.

ESV har fått utökade arbetsuppgifter inom ramen för EU:s facilitet för återhämtningsplan och resiliens. För att möjliggöra detta arbete ökas anslaget med 7 600 000 kronor för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget öka med 6 500 000 kronor respektive 8 200 000 kronor.

I samband med avvecklingen av Statskontoret och inordnandet av myndighetens uppgifter i Ekonomistyrningsverket i januari 2026 förs anslagsmedlen över till anslaget 1:8 *Ekonomistyrningsverket*. Anslaget beräknas öka med 115 626 000 kronor för 2026 och med 114 645 000 kronor för 2027.

ESV genomför vartannat år en utvärdering av statens upplåning och skuldförvaltning. För detta arbete ökas anslaget med 300 000 kronor fr.o.m. 2025. Anslaget 1:12 *Riksgäldskontoret* minskas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att en granskningsfunktion för regionerna inrättas vid ESV (se utg.omr. 25 avsnitt 2.7). För detta arbete ökas anslaget med 4 000 000 kronor för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 224 363 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Ekonomistyrningsverket* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 340 758 000 kronor respektive 338 714 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 6.8 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Ekonomistyrningsverket**

Tusental kronor

	Ack. resultat t.o.m. 2023	Resultat 2024	Verksamhetens intäkter 2025	Kostnader som ska täckas 2025	Resultat 2025	Ack. resultat utgående 2025
Verksamheter där intäkterna disponeras						
Uppdragsverksamhet						
Ekonomisk styrning	-1 422	0	7 100		0	0
<i>varav avgift för samråd enligt 7 § avgiftsförordningen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>1 700</i>	<i>1 700</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Tjänsteexport	1 307	0	0	0	0	1 307

Uppdragsverksamheten avser områdena ekonomisk styrning och tjänsteexport. Den ekonomiska styrningen är i sin tur uppdelad i uppdrag och utbildningar respektive avgifter för samråd. Från och med 2024 får avgifter för den del av den ekonomiska styrningen som avser uppdrag och utbildningar bestämmas upp till full kostnadstäckning.

6.7.4 1:9 Statistiska centralbyrån**Tabell 6.9 Anslagsutveckling 1:9 Statistiska centralbyrån**

Tusental kronor

2023	Utfall	608 130	Anslagssparande	18 209
2024	Anslag	624 174 ¹	Utgiftsprognos	625 663
2025	Förslag	687 238		
2026	Beräknat	706 902 ²		
2027	Beräknat	721 066 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 691 641 tkr i 2025 års prinsnivå.

³ Motsvarar 692 601 tkr i 2025 års prinsnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statistiska centralbyråns förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 6.10 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:9 Statistiska centralbyrån**

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	624 174	624 174	624 174
Pris- och löneomräkning ²	19 964	34 177	46 437
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	43 100	48 551	50 455
<i>varav BP25³</i>	<i>42 100</i>	<i>45 600</i>	<i>48 100</i>
– Allmänna företagsregistret	21 100	21 100	21 100
– Effektiviserad datainsamling	20 000	23 500	26 000
– Medel för registerdata om integration	1 000	1 000	1 000
Överföring till/från andra anslag			
Förslag/beräknat anslag	687 238	706 902	721 066

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkningen.

För att löpande uppdatera och förvalta registerdata om integration på nationell, regional och lokal nivå ökas anslaget med 1 000 000 kronor fr.o.m. 2025. Anslaget 1:1 *Integrationsåtgärder* inom utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet minskas med motsvarande belopp.

För att modernisera och effektivisera datahanteringen inom statistikverksamheten ökas anslaget med 20 000 000 kronor för 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 23 500 000 kronor och fr.o.m. 2027 med 26 000 000 kronor.

För att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1024 av den 20 juni 2019 om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn och lagen (2022:818) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data ökas anslaget med 21 100 000 kronor fr.o.m. 2025. Anslaget 1:1 *Polismyndigheten* inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet minskas med 1 450 000 kronor, anslaget 2:1 *Försäkringskassan* inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning minskas med 650 000 kronor och anslaget 2:1 *Arbetsmiljöverket* inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv minskas med 900 000 kronor fr.o.m. 2025.

Regeringen föreslår att 687 238 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Statistiska centralbyrån* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 706 902 000 kronor respektive 721 066 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 6.11 Avgiftsbelagd verksamhet vid Statistiska centralbyrån**

Tusental kronor

	Ack. resultat t.o.m. 2023	Resultat 2024	Verksamhetens intäkter 2025	Kostnader som ska täckas 2025	Resultat 2025	Ack. resultat utgående 2025
Verksamhet						
Verksamheter där intäkterna disponeras						
Offentligrättslig verksamhet						
Uppdragsverksamhet	36 640	-20 000	457 000	461 000	-4 000	12 640

Källa: Statistiska centralbyrån.

Av uppdragsverksamhetens intäkter avser ca 75 procent statistikproduktion åt främst andra statliga myndigheter. Tjänsteexport står för ca 12 procent och övriga tjänster för ca 13 procent.

6.7.5 1:13 Bokföringsnämnden

Tabell 6.12 Anslagsutveckling 1:13 Bokföringsnämnden

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
2023	Utfall	13 517	Anslagssparande	1 039
2024	Anslag	14 306 ¹	Utgiftsprognos	15 242
2025	Förslag	14 752		
2026	Beräknat	15 073 ²		
2027	Beräknat	15 360 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 14 752 tkr i 2025 års prisnivå.

³ Motsvarar 14 752 tkr i 2025 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Bokföringsnämndens förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 6.13 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:13 Bokföringsnämnden

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	14 306	14 306	14 306
Pris- och löneomräkning ²	446	767	1 054
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	14 752	15 073	15 360

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

Regeringen föreslår att 14 752 000 kronor anvisas under anslaget 1:13 *Bokföringsnämnden* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 15 073 000 kronor respektive 15 360 000 kronor.

7 Offentlig upphandling

7.1 Mål för området

Utifrån det riksdagsbundna målet för den statliga förvaltningspolitiken har följande mål preciserats för den offentliga upphandlingen: Den offentliga upphandlingen ska vara effektiv, rättssäker och ta tillvara konkurrensen på marknaden, samtidigt som innovativa lösningar främjas samt miljöhänsyn och sociala hänsyn beaktas (prop. 2014/15:1 utg.omr. 2 avsnitt 6).

7.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Följande resultatindikatorer används vid resultatbedömningen mot det förvaltningspolitiska målet:

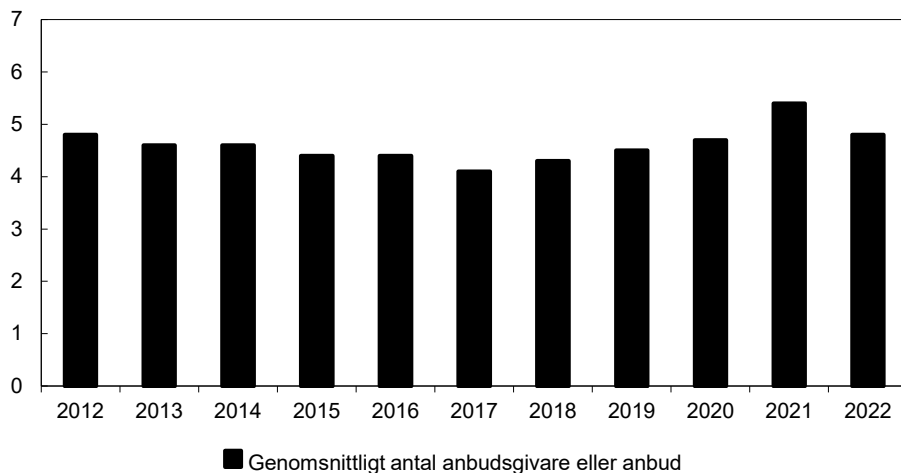
- antal anbudsgivare eller antal anbud per upphandling
- andel överprövade upphandlingar
- andel överprövningar med helt eller delvis bifall i förvaltningsrätten.

I delar av resultatbedömningen beaktas även vissa andra resultat, exempelvis information i rapporter från Upphandlingsmyndigheten.

7.3 Resultatredovisning

7.3.1 Konkurrensen i den offentliga upphandlingen kan förbättras

Diagram 7.1 Genomsnittligt antal anbudsgivare eller antal anbud per upphandling

Anm.: Fram t.o.m. 2020 avser statistiken antal anbudsgivare. Från och med 2021 avser den antal anbud per upphandling.

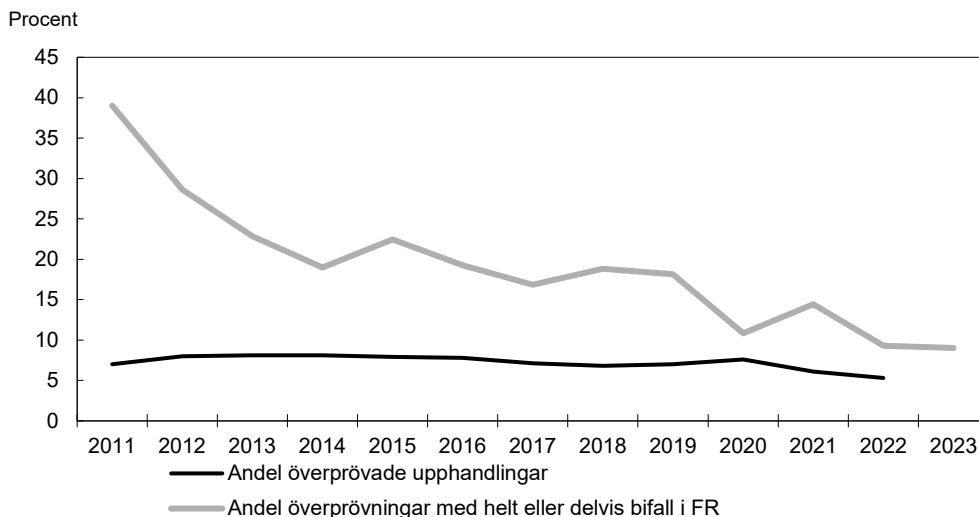
Källa: Upphandlingsmyndigheten.

Det genomsnittliga antalet anbudsgivare eller anbud per upphandling ger en indikation om hur konkurrensen utvecklas inom den offentliga upphandlingen. År 2017–2021 var trenden uppåtgående (se diagram 7.1). År 2022 minskade det genomsnittliga antalet anbud per upphandling till 4,8, vilket innebar en minskning med

0,6 procentenheter jämfört med 2021. År 2022 uppgick andelen upphandlingar med enbart ett eller två anbud till 43 procent.

7.3.2 Upphandlingsreglerna tillämpas på ett mer rättssäkert sätt

Diagram 7.2 Överprövade upphandlingar och bifall i förvaltningsrätten

Källor: Upphandlingsmyndigheten och Domstolsverket.

Den nedåtgående trenden för andelen överprövningar som fått bifall i förvaltningsrätten fortsatte 2023. Andelen överprövningar som fick helt eller delvis bifall sjönk från 9,3 procent 2022 till 8,7 procent 2023 (se diagram 7.2).

Andelen upphandlingar som överprövades varierade 2012–2022 mellan 5 och 8 procent. Andelen minskade med 1,1 procentenheter 2022 jämfört med 2021. Möjligheten till överprövningar är en viktig del av rättssäkerheten vid offentliga upphandlingar. Samtidigt kan överprövningar bidra till osäkerhet och förseningar. Det är därför svårt att fastställa en optimal nivå för överprövningarna. En och samma upphandling kan vidare ge upphov till flera mål i domstol. Totalt kom 3 942 mål om överprövning in till förvaltningsrätterna under 2023, vilket var en ökning med 17 procent jämfört med 2022. Även antalet avgjorda överprövningsmål ökade i samtliga instanser mellan 2022 och 2023 (6 procent i förvaltningsrätterna, 35 procent i kammarrätterna och 36 procent i Högsta förvaltningsdomstolen).

7.3.3 Åtgärder för att förbättra konkurrensen

Leverantörskontrollutredningen

Regeringen gav i juni 2022 en särskild utredare i uppdrag att bl.a. föreslå ett effektivt och tillförlitligt system för leverantörskontroll i samband med offentlig upphandling och vid ansökan om att delta i ett valfrihetssystem. Utredningen lämnade i augusti 2023 betänkandet En samordnad registerkontroll för upphandlande myndigheter och enheter (SOU 2023:43). Utredningen föreslår bl.a. att Bolagsverket ska få i uppdrag att utveckla ett system för kontroll av uppgifter hos Bolagsverket, Polismyndigheten, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten och länsstyrelserna. Utredningen föreslår även att bestämmelsen om uteslutning av sökande i lagen (2008:962) om valfrihetssystem ska utformas med bestämmelserna i lagen om offentlig upphandling som förebild. Betänkandet har remitterats och förslagen bereds i Regeringskansliet.

Åtgärder för att underlätta för småföretag och idéburna organisationer att delta i offentliga upphandlingar

I sitt regleringsbrev för 2023 fick Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att underlätta för företag att delta i offentliga upphandlingar, och föreslå ytterligare åtgärder för att underlätta för företag att få stöd vid offentlig upphandling. Myndigheten redovisade uppdraget i rapporten Upphandlingsmyndighetens stöd till företag (Upphandlingsmyndigheten 2023:2). För att det ska bli mer attraktivt för företag att delta i upphandlingar behöver enligt Upphandlingsmyndigheten bättre rutiner för dialog med näringslivet införas. Inom ramen för uppdraget har myndigheten inrättat ett näringslivsråd, som är ett forum för att diskutera hur det går att underlätta för företag att delta i upphandlingar.

I sitt regleringsbrev för 2023 fick Upphandlingsmyndigheten även i uppdrag att följa upp och analysera i vilken utsträckning små företag och idéburna aktörer deltar i offentliga upphandlingar. Myndigheten delredovisade uppdraget i mars 2024 i rapporten Små företag och idéburna aktörers deltagande i offentlig upphandling (Upphandlingsmyndigheten 2024). Av rapporten framgår att en del idéburna aktörer upplever att möjligheten att reservera kontrakt för idéburna aktörer knappt används, samt att fokus på lägst pris kan minska små företags och idéburna aktörers intresse av att delta i offentlig upphandling. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 mars 2025.

7.3.4 Utveckling av den interna styrningen, digitaliseringen och samordningen av de offentliga inköpen

Inköpsanalyser kan effektivisera statlig verksamhet

Ekonomistyrningsverket (ESV) fick i november 2022 i uppdrag att utreda om inköpsanalyser kan påverka effektiviteten i statliga myndigheters inköpsverksamheter (Fi2022/03124). ESV redovisade uppdraget i oktober 2023 i rapporten Inköpsanalyser effektiviserar statlig inköpsverksamhet (ESV 2023:48). ESV bedömer i rapporten att användningen av inköpsanalyser kan effektivisera både inköpsverksamheter och sakverksamheter. ESV framhåller att inköpsanalyser kan ses som en del av myndigheternas interna styrning och kontroll och att praktiskt taget samtliga myndigheter bör bedriva någon typ av inköpsanalyser, oavsett storlek och komplexitet i inköpsverksamheten. Myndigheten lyfter fram kategoristyrning som en framgångsrik metod, men framhåller vikten av att ambitionsnivån för arbetet sätts i relation till inköpens omfattning och komplexitet. Av Nationella upphandlingsrapporten 2023 (Upphandlingsmyndigheten 2023:1) framgår att två av fem upphandlande myndigheter och enheter hade gjort en grundläggande inköpsanalys av sina utgifter och att en av sex beslutat om prioriteringar för sina inköpskategorier.

Digitalisering av de offentliga inköpen

Enligt förordningen (2003:770) om statliga myndigheters elektroniska informationsutbyte ska myndigheter med fler än 50 anställda hantera sina utgående beställningar av varor och tjänster elektroniskt. Myndigheten för digital förvaltnings uppföljning av e-handeln i offentlig förvaltning 2022 visar att en fjärdedel av myndigheterna som är skyldiga att följa förordningen inte infört it-system för digital hantering av beställningar, s.k. e-handelssystem, och att hälften av kommunerna har infört sådana system. Vidare visar uppföljningen att ca 3,4 miljoner fakturor, vilket utgjorde 57 procent av fakturorna, till de statliga myndigheterna inte motsvarades av någon digital beställning och därmed behövde hanteras manuellt. Andelen matchade fakturor hade ökat med 5 procentenheter jämfört med 2020. Av ESV:s rapport framgår att handläggningskostnaderna i finska myndigheter minskade med 41 euro per faktura när denna matchades med en digital beställning (ESV 2023:48).

Samordning för att främja innovation

I skrivelsen Regeringens klimathandlingsplan – hela vägen till nettonoll (skr. 2023/24:59) aviserade regeringen avsikten att undersöka möjligheten att samordna kravställningen i de offentliga upphandlingarna. Det behövs för att främja nya lösningar för offentliga behov som bidrar till att uppnå klimat- och miljömålen. I mars 2024 beslutade regeringen att ändra uppdraget till Trafikverket om att inrätta en nationell samordnare för inrikes sjöfart och närsjöfart (LI2024/00655). Ändringen innebär bl.a. att Trafikverket ska etablera en samverkansplattform för att utveckla formerna för att samordna kravställningen vid innovationsupphandlingar för att påskynda sjöfartens omställning till fossilfrihet och elektrifiering. Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2027.

7.3.5 Åtgärder för att säkerställa ett enhetligt upphandlingsregelverk

De senaste åren har Europeiska kommissionen lämnat flera förslag till ny lagstiftning som inte huvudsakligen reglerar offentlig upphandling, men där rättsakterna innehåller bestämmelser om upphandling. Det svenska ordförandeskapet 2023 bidrog till att skapa en överblick över samtliga föreslagna bestämmelser och belysa särskilt viktiga aspekter. Genom detta arbete etablerades en ordning som gav medlemsstaterna bättre förutsättningar att bidra med sin upphandlingskompetens i förhandlingarna av rättsakterna.

7.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Ökad konkurrens bidrar i förlängningen till lägre priser och en effektivare användning av offentliga medel. Det är viktigt bl.a. för att hantera kommunsektorns kostnadsutmaningar som påverkats av inköspriser som ökat snabbare än Riksbankens inflationsmål och den svaga växelkursen. Att det endast kom in ett eller två anbud i 43 procent av upphandlingarna 2022 visar att det finns stor potential att förbättra konkurrensen.

För att förbättra konkurrensen och främja näringslivets utveckling behöver det bli enklare för små företag och idéburna organisationer att delta i offentliga upphandlingar. Upphandlingsmyndighetens uppdrag om att förenkla och underlätta för små företag och idéburna organisationer, och Trafikverkets uppdrag att bl.a. inrätta en samverkansplattform för innovationsupphandlingar, bedöms bidra till att förbättra de upphandlande myndigheterna och enheternas förmåga att förenkla upphandlingarna.

Brister i leverantörskontrollen och avtalsuppföljningen möjliggör för oseriösa och kriminella leverantörer att delta i offentliga upphandlingar. Systemet med sanningsförsäkringar i samband med leverantörskontroller bedöms inte vara tillräckligt för att utesluta oseriösa och kriminella företag från offentliga upphandlingar. Detta leder till osund konkurrens, minskat förtroende för den offentliga upphandlingen bland de seriösa leverantörerna och risk för att effekten av ställda krav uteblir.

Att andelen överprövningar som får helt eller delvis bifall i förvaltningsrätten fortsätter att minska talar för att upphandlingsreglerna tillämpas på ett mer rättssäkert sätt. Ytterligare en förklaring till minskningen kan vara de s.k. preklusionsreglerna som trädde i kraft den 1 juli 2022 och som syftar till att effektivisera överprövningarna (prop. 2021/22:120, bet. 2021/22:FiU29, rskr. 2021/22:344). Reglerna innebär att leverantörer som vill åberopa fel och brister måste göra det inom en viss angiven tid.

Ett av de största hindren mot att uppnå målet för den offentliga upphandlingen och att genomföra den nationella upphandlingsstrategin bedöms vara att resurssättningen av de offentliga inköpsverksamheterna inte styrs av strategiska prioriteringar. Ett annat hinder är den låga användningen av e-handelssystem. Att endast två av fem upphandlande myndigheter och enheter har gjort en grundläggande inköpsanalys, att enbart en av sex har beslutat om prioriteringar och att hälften av kommunerna och att en fjärdedel av de statliga myndigheterna inte använder sig av e-handelssystem, innebär att majoriteten av de upphandlande myndigheterna och enheterna inte har tillräcklig styrning för att åstadkomma potentiella kostnadsbesparingar samt hantera korruptions-, försörjnings- och hållbarhetsrisker. Det finns samtidigt exempel på upphandlande myndigheter och enheter med en välutvecklad styrning. Införandet av en kategoristyrd inköpsverksamhet, dvs. gruppering av inköpen i kategorier samt planering, uppföljning och samordning av inköpen på kategorinivå, som anpassats efter inköpens omfattning och komplexitet, bedöms ha varit en framgångsfaktor för dem. ESV:s utredning om inköpsanalyser och Upphandlingsmyndighetens stöd vid inköpsstyrning bedöms kunna användas som kunskapsunderlag för att utveckla den interna styrningen och kontrollen av de offentliga inköpen.

EU-lagstiftningen, där fler rättsakter som inte huvudsakligen reglerar offentlig upphandling innehåller upphandlingsbestämmelser, riskerar att leda till en fragmenterad upphandlingslagstiftning. Regeringens arbete för att få överblick över bestämmelserna under EU-ordförandeskapet bedöms ha bidragit till att motverka dessa risker, men utvecklingen behöver följas noga.

7.5 Politikens inriktning

En översyn av den nationella upphandlingsstrategin genomfördes under 2023. Denna visade bl.a. att inriktningarna och åtgärderna i strategin fortfarande är relevanta. Däremot behöver förutsättningarna för att genomföra strategin förbättras genom att utveckla styrningen, samordningen och digitaliseringen av de offentliga affärerna. Det är nödvändigt för att göra de offentliga affärerna mer attraktiva och välkomnande för leverantörer, särskilt för små och medelstora företag, skapa mer värde för pengarna och tydliggöra möjligheterna för idéburna organisationers deltagande i utförandet av offentlig verksamhet. Det behövs även för att motverka kriminaliteten och den osunda konkurrensen på den offentliga marknaden samt för att förbättra försörjningsberedskapen. Upphandlingsmyndigheten har en viktig roll i detta arbete.

Regeringen avser att vidta åtgärder för att stödja utvecklingen av de upphandlande myndigheternas och enheternas arbete med kategoristyrning. Det behövs för att främja beslut om prioriteringar för inköpskategorier för att bl.a. underlätta hantering av målkonflikter i upphandlingar och styra resurssättningen av inköpsverksamheten på ett strategiskt sätt.

Det behövs ytterligare åtgärder för att öka tempot i digitaliseringen av den offentliga sektorns inköpsprocesser. Statens servicecenter, Kammarkollegiet och Myndigheten för digital förvaltning har viktiga roller i detta arbete, som också utgör en del i regeringens handlingsplan mot korruption och otillåten påverkan 2024–2027 (se avsnitt 4.6). Ökad användning av e-handel kan bidra till att minska administrativa kostnader, förebygga korruption och generera data som bl.a. möjliggör analyser av försörjningsberedskap vilket behövs för att förstärka det civila försvaret.

För att motverka att kriminella och oseriösa leverantörer mottar offentliga medel och motverka arbetslivskriminalitet behöver upphandlande myndigheter och enheter i högre utsträckning kunna kontrollera och utesluta sådana leverantörer från offentliga upphandlingar, därutöver följa upp ingångna avtal och förkasta onormalt låga anbud.

Regeringen avser därför att gå vidare med Leverantörskontrollutredningens förslag i betänkandet (SOU 2023:43) om att ge Bolagsverket i uppdrag att utveckla ett system för samordnad registerkontroll av leverantörer (utg.omr. 24 avsnitt 3.7.11), att ändra uteslutningsgrunderna i lagen (2008:962) om valfrihetssystem och att införa ett rättsligt stöd för att behandla känsliga personuppgifter i samband med uppföljning av kontrakt i upphandlingslagarna och lagen om valfrihetssystem. Regeringen avser även att förstärka Konkurrensverkets upphandlingstillsyn och ge myndigheten i uppdrag att bl.a. utreda möjligheten att underlätta för upphandlande myndigheter och enheter att förkasta onormalt låga anbud (utg.omr. 24 avsnitt 3.8.13).

Den offentliga upphandlingen har fått alltmer uppmärksamhet på EU-nivå. Det gäller både hur den offentliga köpkraften kan användas för att uppnå unionens strategiska mål och hur den offentliga upphandlingen på den inre marknaden behöver utvecklas för att bl.a. öka konkurrensen. Det är viktigt att såväl bidra till detta arbete som att dra nytta av initiativen mot bakgrund av de slutsatser som regeringen har dragit från översynen av den nationella upphandlingsstrategin.

7.6 Budgetförslag

7.6.1 1:17 Upphandlingsmyndigheten

Tabell 7.1 Anslagsutveckling 1:17 Upphandlingsmyndigheten

Tusental kronor

2023	Utfall	111 297	Anslagssparande	3 846
2024	Anslag	99 917 ¹	Utgiftsprognos	102 594
2025	Förslag	103 508		
2026	Beräknat	105 826 ²		
2027	Beräknat	107 744 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 103 508 tkr i 2025 års prinsnivå.

³ Motsvarar 103 508 tkr i 2025 års prinsnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Upphandlingsmyndighetens förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 7.1 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:17 Upphandlingsmyndigheten

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	99 917	99 917	99 917
Pris- och löneomräkning ²	3 591	5 909	7 827
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	103 508	105 826	107 744

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

Regeringen föreslår att 103 508 000 kronor anvisas under anslaget 1:17 *Upphandlingsmyndigheten* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 105 826 000 kronor respektive 107 744 000 kronor.

8 Korrekta utbetalningar från välfärdssystemen

8.1 Mål för området

Det övergripande målet för att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen är att utbetalningarna från dessa system ska vara korrekta, andelen felaktiga utbetalningar ska minska och fel ska motverkas (prop. 2020/21:1 utg.omr. 2, bet. 2020/21:FiU2, rskr. 2020/21:150).

I denna proposition föreslås ett nytt mål för området korrekta utbetalningar från välfärdssystemen (se avsnitt 2.3.4).

8.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Måluppfyllelsen inom området redovisas efter en helhetsbedömning utifrån följande resultatindikatorer:

- upptäckta felaktigt utbetalda belopp i förhållande till de totala utbetalningarna
- antal återkrav och belopp som återkrävs
- antal polisanmälningar
- andelen i befolkningen som anser att det är lätt att göra rätt vid ansökan om bidrag
- andelen i befolkningen med tillåtande attityder till olika former av bidragsbrott
- andelen i befolkningen som upplever att risken för att bli ertappad med bidragsbrott är låg.

Den första indikatorn syftar till att följa upp de delar av målet som avser att utbetalningarna ska vara korrekta och att andelen felaktiga utbetalningar ska minska. Indikatorerna antal återkrav och belopp som återkrävs samt antal polisanmälningar syftar till att följa upp i vilken omfattning som fel motverkas. För indikatorn antal återkrav redovisas även belopp som återkrävs för att bättre spegla det resultat som redovisas. De tre sista indikatorerna syftar till att följa upp attityder hos befolkningen till bl.a. olika former av bidragsbrott. Attityderna har betydelse för målet att utbetalningar ska vara korrekta och fel ska motverkas.

En grundläggande förutsättning för att förebygga felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen är att det ska vara lätt att göra rätt vid ansökan om bidrag och ersättningar. Allmänhetens attityder till bl.a. bidragsbrott och myndigheternas kontroller har också betydelse för omfattningen av de felaktiga utbetalningarna, bl.a. genom möjligheten att motivera sitt agerande inför sig själv eller andra. Tröskeln för att begå bidragsbrott kan antas vara lägre om omgivningen anser att detta är acceptabelt. Den upplevda upptäcktsrisken vad gäller bidragsbrott kan vidare antas påverka benägenheten att begå bidragsbrott och därigenom omfattningen av felaktiga utbetalningar.

I budgetpropositionen för 2024 användes även andra bedömningsgrunder för att redovisa resultatet inom området. Dessa innebar att betydande risker för felaktiga utbetalningar och utvecklingen av dessa risker samt en bedömning av vilka ersättningsystem som har en särskild risk för felaktiga utbetalningar, skulle redovisas.

Eftersom berörda myndigheter inte längre ska redovisa uppgifter om detta enligt sina regleringsbrev kommer motsvarande bedömningsgrunder inte att redovisas i denna proposition.

Ekonomistyrningsverket (ESV) redovisade i enlighet med 10 § förordningen (2021:663) om arbetet med att säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemen den 12 april 2024 en samlad analys av i vilken utsträckning utbetalningarna från välfärdssystemen under 2023 har varit korrekta, andelen felaktiga utbetalningar har minskat och fel har motverkats. Analysen har använts som underlag för resultatredovisningen.

8.3 Resultatredovisning

8.3.1 De upptäckta felaktiga utbetalningarna minskade totalt sett 2023

Enligt förordningen om arbetet med att säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemen avses med felaktiga utbetalningar sådana utbetalningar från välfärdssystemen som sker trots att villkoren för att ta del av ersättningen inte är uppfyllda. Felaktiga utbetalningar kan bl.a. upptäckas genom information från den enskilde, vid handläggning av enskilda ärenden, genom kontroller eller genom underrättelser från en annan myndighet eller aktör än den utbetalande.

Tabell 8.1 Upptäckta felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen

Miljoner kronor och procentuell andel av de totala utbetalningarna

	2019	2020	2021	2022	2023
Arbetsförmedlingen	267	63	80	119	107
Arbetslöshetskassorna	132	189	252	212	218
CSN	620	628	727	397	442
Försäkringskassan	1 026	1 720	1 685	1 887	1 549
Migrationsverket	10	6	7	24	15
Pensionsmyndigheten	104	94	130	174	244
Totalt belopp	2 159	2 700	2 880	2 813	2 574
	2019	2020	2021	2022	2023
Arbetsförmedlingen	-	0,4	0,5	0,8	0,7
Arbetslöshetskassorna	1,0	0,8	1,2	1,5	1,4
CSN	1,7	1,5	1,6	0,9	1,0
Försäkringskassan	0,5	0,7	0,7	0,8	0,6
Migrationsverket	-	1,3	2,2	4,0	2,6
Pensionsmyndigheten	-	0,0	0,0	0,0	0,1
Totalt, procentuell andel	1,1	0,4	0,4	0,4	0,3

Källor: Rapporten Målet att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen – en samlad analys av måluppfyllelsen för 2023 (ESV 2024:32). För 2019 är beloppen och de procentuella andelarna hämtade från budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 2 avsnitt 8.3.2).

Det sammanlagda beloppet för upptäckta felaktiga utbetalningar var lägre 2023 än 2022 (se tabell 8.1). Minskningen berodde på en minskning av de upptäckta felaktiga utbetalningarna vid framför allt Försäkringskassan, men även vid Arbetsförmedlingen och Migrationsverket. Flera myndigheter, bl.a. Försäkringskassan, uppgav att de stärkte arbetet med att förhindra felaktiga utbetalningar under 2023, vilket också kan vara en förklaring till minskningen av de upptäckta felaktiga utbetalningarna. Det sammanlagda beloppet för upptäckta felaktiga utbetalningar vid Försäkringskassan uppgick 2023 till 1 549 miljoner kronor, vilket var en minskning med ca 340 miljoner kronor jämfört med 2022. Minskningen berodde främst på färre upptäckta felaktiga utbetalningar av ersättningar inom arbetsmarknadsområdet och inom assistans-

ersättningen. De sammanlagt största felaktiga utbetalningarna vid Försäkringskassan 2023 avsåg bl.a. assistansersättning, barnbidrag, föräldrapenning och sjukpenning. Enligt Arbetsförmedlingen berodde minskningen av upptäckta felaktiga utbetalningar i myndighetens verksamhet framför allt på att färre, men mer komplexa, utredningar genomfördes 2023 jämfört med 2022. Vid Centrala studiestödsnämnden (CSN) ökade de upptäckta felaktiga utbetalningarna beloppsmässigt 2023, vilket enligt myndigheten bl.a. berodde på höjda studiemedelsbelopp och på att myndigheten hade återupptagit sådana kontroller av inkomstuppgifter som pausades under pandemin. Vid Pensionsmyndigheten har upptäckta felaktiga utbetalningar beloppsmässigt ökat sedan 2019, vilket enligt myndigheten bl.a. beror på ett utökat kontrollarbete. Inom Migrationsverket har de upptäckta felen minskat. Många upptäckta fel registreras dock i efterhand, vilket innebär att antalet fel under 2023 sannolikt är en underskattning.

De upptäckta felaktiga utbetalningarnas andel av de totalt utbetalda beloppen har minskat. Inom de flesta förmåner som handläggs av Försäkringskassan utgör de upptäckta felaktiga utbetalningarna mindre än 1 procent av de totalt utbetalda beloppen. Andelen är högst inom assistansersättning, bostadsbidrag och underhållsstöd. Vid CSN är andelen upptäckta felaktiga utbetalningar högre för studiemedel som avser studier utomlands än för studiemedel som avser studier i Sverige. För studier utomlands uppgick andelen upptäckta felaktiga utbetalningar till 1,7 procent 2023, jämfört med 1 procent för studier i Sverige samma år. Det sammanlagda beloppet för upptäckta felaktiga utbetalningar vid arbetslöshetskassorna ökade under 2023, men beloppets andel av de totala utbetalningarna minskade. Detta tyder enligt ESV på att det är en ökning av de totala utbetalningarna som är orsaken till att beloppet har ökat, snarare än ett förstärkt kontrollarbete hos arbetslöshetskassorna.

Förmåner vid de berörda myndigheterna där totalt stora belopp upptäcks vara felaktigt utbetalda är, utöver de som redovisats ovan, bl.a. tillfällig föräldrapenning, bostadsbidrag, lönebidrag, nystartsjobb och studiemedel för studier i Sverige. Inom assistansersättning, bostadsbidrag, sjukpenning och lönebidrag minskade andelen upptäckta felaktiga utbetalningar, återkrav och polisanmälningar under 2023. När det gäller studiemedel för studier i Sverige och nystartsjobb ökade i stället andelen.

Myndigheternas kostnader för kontroller utanför ordinarie handläggning kan i viss mån förklara om förändringen av upptäckta felaktiga utbetalningar beror på förändringar i kontrollarbetet eller förändringar i de faktiska felaktiga utbetalningarna. De kontroller som avses syftar till att upptäcka felaktiga utbetalningar, och kostnaderna för dessa kontroller är därför lämpliga att jämföra med förändringen av antalet upptäckta felaktiga utbetalningar. Kostnaden för Försäkringskassans kontroller utanför myndighetens ordinarie handläggning minskade med 5 procent från 200 miljoner kronor 2022 till 190 miljoner kronor 2023. De upptäckta felaktiga utbetalningarna minskade samtidigt mer, med 18 procent samma period. Kostnaderna för kontroller utanför den ordinarie verksamheten vid Arbetsförmedlingen, CSN och Pensionsmyndigheten ökade något 2023 jämfört med 2022. För 2020–2023 följde utvecklingen av kostnaderna för kontrollverksamheten relativt väl utvecklingen av det sammanlagda beloppet för de upptäckta felaktiga utbetalningarna vid CSN och Pensionsmyndigheten.

8.3.2 Antalet återkrav minskade 2023

När en felaktig utbetalning upptäcks utreds om beloppet ska återkrävas. Vid bedömningen tas i många fall hänsyn till det utbetalda beloppet, vem som har orsakat felet och om det finns skäl att efterge kravet. De berörda myndigheterna och arbetslöshetskassorna tillämpar olika regelverk och rutiner för återkrav och eftergifter, vilket påverkar antalet ärenden och storleken på de belopp som återkrävs. De

återkrävda beloppen kan vara större än de upptäckta felaktiga utbetalningarna ett år, vilket bl.a. kan bero på att återkraven och de upptäckta felen inte avser samma period.

Tabell 8.2 Återkrävda belopp och antal återkrav

Miljoner kronor och antal

	2019	2020	2021	2022	2023
Arbetsförmedlingen	267	83	114	161	124
Arbetslöshetskassorna ¹	132	189	252	212	218
CSN ²	620	628	633	307	336
Försäkringskassan	1 691	1 517	1 483	1 653	1 332 ³
Pensionsmyndigheten	77	73	122	162	197
Totalt belopp	2 787	2 489	2 603	2 494	2 207
	2019	2020	2021	2022	2023
Arbetsförmedlingen	5 333	4 396	6 090	7 826	4 700
Arbetslöshetskassorna	30 472	36 323	45 048	27 749	28 133
CSN	55 597	69 639	74 352	63 646	66 561
Försäkringskassan	208 266 ⁴	53 005	65 554	73 171	64 289
Pensionsmyndigheten	5 118	3 578	3 682	4 603	5 583
Totalt antal	305 100	166 941	194 726	176 995	169 266

Anm.: Migrationsverket saknar möjlighet att återkräva felaktigt utbetalda ersättningar. Antal återkrav kan avse beslut om återkrav eller återkravsärenden.

¹ Avser antalet personer och inte antalet ärenden. För 2019 är antalet beslut och belopp för arbetslöshetskassorna ett genomsnitt för 2017–2019.

² Avser antalet personer och inte antalet ärenden.

³ Belopp enligt Försäkringskassans årsredovisning för 2023. Försäkringskassan redovisade totalt 1 327,5 miljoner kronor i återkrav för 2023 till ESV. Därför skiljer sig redovisningen i ESV:s rapport (ESV 2024:32) från beloppet här.

⁴ Avser antal avslutade återkravsärenden.

Källor: Rapporten Målet att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen – en samlad analys av måluppfyllelsen för 2023 (ESV 2024:32). För 2019 är antalen och beloppen hämtade från budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 2 avsnitt 8.3.3).

Det totala antalet beslut om återkrav minskade 2023 jämfört med 2022 (se tabell 8.2). Det var en följd av att antalet beslut om återkrav minskade vid framför allt Försäkringskassan, men även vid Arbetsförmedlingen. Även de återkrävda beloppen minskade vid de båda myndigheterna. Enligt Försäkringskassan berodde minskningen 2023 bl.a. på att färre felaktiga utbetalningar upptäcktes, att färre personer mottagit förmåner inom arbetsmarknadsområdet, samt på att det 2021 och 2022 genomfördes insatser för att korta handläggningstiderna för återkrav för de förmånerna. Det fick till följd att antalet beslut om återkrav under en period ökade för dessa förmåner. Till viss del kan minskningen också bero på att Försäkringskassan inte längre beslutar om förmåner med anledning av pandemin, vilket kan ha bidragit till färre beslut om återkrav inom sjukpenningen. Vid CSN och arbetslöshetskassorna ökade både antalet återkrav och de återkrävda beloppen något 2023 jämfört med 2022. Även vid Pensionsmyndigheten ökade antalet återkrav 2023 jämfört med 2022, men i likhet med tidigare år uppgick andelen återkrav i förhållande till de totala utbetalningarna till mindre än 1 promille. Pensionsmyndigheten har gjort efterkontroller av fastställd inkomst av tjänst, näringsverksamhet och kapital inom bostadstillägget, vilket bl.a. resulterade i återkrav i 68 procent av de kontrollerade ärendena. Felaktiga utbetalningar av bostadstillägg utgör ca 80 procent av det totala antalet återkravsärenden vid myndigheten. Arbetslöshetskassorna har utökat kontrollerna av arbetsgivardeklarationer, vilket enligt Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen kan vara en förklaring till att återkraven har ökat.

Återbetalda medel visar till viss del i vilken grad felaktiga utbetalningar faktiskt återbetalas. En hög andel återbetalda medel har sannolikt en viss betydelse för målet om att de felaktiga utbetalningarna ska minska, eftersom det kan stärka de sökandes

incitament att lämna korrekta uppgifter för att undvika framtida återkrav. Totalt betalades 2,6 miljarder kronor felaktigt utbetalda medel tillbaka under 2023, vilket var en ökning jämfört med 2022 då totalt 2,3 miljarder kronor betalades tillbaka. Det totala återbetalda beloppet till Försäkringskassan ökade med 12 procent 2023. Enligt myndigheten berodde ökningen bl.a. på att fler betalade tillbaka sin skuld inom ett år till följd av en ändrad hantering av avbetalningsplaner. Fordringsstocken, dvs. det totala beloppet som fordringarna uppgår till, vid Försäkringskassan minskade med ca 330 miljoner kronor 2023 jämfört med 2022 till totalt 7,3 miljarder kronor. Vid Arbetsförmedlingen, arbetslöshetskassorna och CSN minskade de återbetalda medlen något 2023 jämfört med 2022.

8.3.3 Antalet polisanmälningar minskade 2023

I de fall felaktiga utbetalningar har upptäckts som misstänks bero på att en enskild person avsiktligt eller av grov oaktsamhet har lämnat felaktiga uppgifter eller inte har anmält ändrade förhållanden, ska enligt bidragsbrottslagen (2007:612) en polisanmälan göras. Myndigheternas polisanmälningar handlar främst om misstänkta bidragsbrott, men anmälningarna kan även avse andra brottsmisstankar, exempelvis misstänkt urkundsförfälskning.

Tabell 8.3 Polisanmälningar

Antal fördelat på kvinnor, män och totalt

	2019	2020	2021	2022	2023
Arbetsförmedlingen	47	83	137	212	132
<i>varav kvinnor</i>	-	-	-	-	-
<i>varav män</i>	-	-	-	-	-
Arbetslöshetskassorna ¹	859	976	1 501	1 539	1 340
<i>varav kvinnor</i>	-	-	-	284	496
<i>varav män</i>	-	-	-	581	714
CSN	735	591	390	495	675
<i>varav kvinnor</i>	323	214	112	136	221
<i>varav män</i>	374	377	278	359	454
Försäkringskassan	4 248	5 661	5 886	8 100	8 022
<i>varav kvinnor</i>	2 290	2 153	2 908	4 228	4 276
<i>varav män</i>	1 953	2 281	2 934	3 840	3 731
Migrationsverket	510	200	97	96	176
<i>varav kvinnor</i>	-	54	47	45	93
<i>varav män</i>	-	146	50	51	83
Pensionsmyndigheten	51	93	116	139	175
<i>varav kvinnor</i>	-	-	-	-	-
<i>varav män</i>	-	-	-	-	-
Totalt	6 450	7 604	8 127	10 581	10 520

Anm.: Tecknet "-" anges då könsuppdelad statistik saknas.

¹ För 2019 redovisas genomsnittet för 2017–2019.

Källor: Rapporten Målet att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen – en samlad analys av måluppfyllelsen för 2023 (ESV 2024:32). För 2019 är uppgifterna hämtade från budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 2 avsnitt 8.3.4).

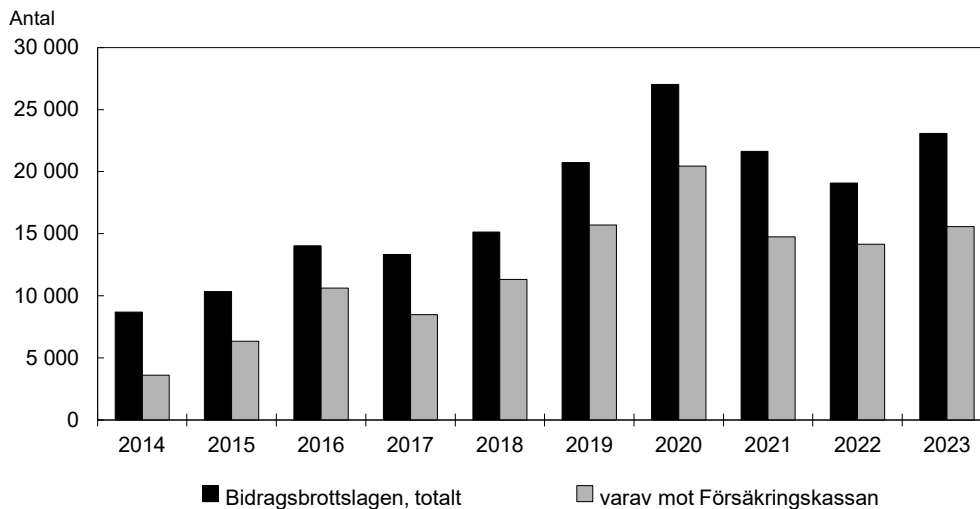
Det totala antalet polisanmälningar vid myndigheterna och arbetslöshetskassorna ökade kraftigt 2019–2023, men minskade något 2023 jämfört med 2022 (se tabell 8.3). Vid CSN, Migrationsverket och Pensionsmyndigheten ökade dock antalet polisanmälningar under 2023. Under 2023 avsåg sju av tio polisanmälningar om bidragsbrott inom studiemedelssystemet män, trots att bara fyra av tio av de studerande med studiemedel är män. Vid Pensionsmyndigheten ökade antalet polisanmälningar med

26 procent 2023 jämfört med 2022, bl.a. till följd av ett ökat antal underrättelser från andra myndigheter. Vid Försäkringskassan var antalet polisanmälningar 2023 på ungefär samma nivå som 2022. Antalet polisanmälningar inom barnbidrag, föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning ökade under 2023 och utgjorde ca 58 procent av det totala antalet polisanmälningar. Enligt myndigheten berodde ökningen av antalet polisanmälningar inom dessa förmåner framför allt på att fler kontrollutredningar gjordes under 2023. Kvinnor är i högre grad mottagare av t.ex. barnbidrag och tillfällig föräldrapenning, vilket möjligen kan vara en förklaring till att det är fler polisanmälningar som avser kvinnor än män. Vid Arbetsförmedlingen och arbetslöshetskassorna minskade antalet polisanmälningar 2023. Vid Arbetsförmedlingen gjordes enligt myndigheten färre men större utredningar 2023 jämfört med 2022, vilket kan ha påverkat antalet polisanmälningar.

Antalet anmälda bidragsbrott ökade 2023

Myndigheternas och arbetslöshetskassornas polisanmälningar utgår från ärenden, inte enskilda utbetalningar. Statistiken över anmälda brott omfattar däremot alla händelser som har anmälts och registrerats som brott enligt bidragsbrottslagen. Det innebär att utvecklingen över antalet polisanmälningar och antalet anmälda brott inte nödvändigtvis behöver följas åt. De anmälda brotten inkluderar även händelser som efter utredning inte bedöms som bidragsbrott. Eftersom varje enskild utbetalning enligt praxis räknas som ett bidragsbrott är det inte ovanligt att ett och samma ärende avser flera brottsmisstankar. Det innebär t.ex. att en enskild person kan ge upphov till ett stort antal anmälda brott.

Diagram 8.1 Anmälda brott enligt bidragsbrottslagen

Anm.: Könsuppdelad statistik saknas.

Källa: Brottsförebyggande rådet.

Antalet anmälda bidragsbrott per år var relativt konstant från det att bidragsbrottslagen trädde i kraft 2008 t.o.m. 2015. Från och med 2018 t.o.m. 2020 skedde en stor ökning av antalet anmälda brott. Därefter minskade antalet anmälda brott 2021 och 2022 för att återigen öka 2023 (se diagram 8.1). Ökningen 2018–2020 bestod till stor del av anmälda brott inom bidrags- och ersättningssystem som Försäkringskassan ansvarar för. Dessa utgör alltjämt den största andelen av de anmälda brotten. Under 2023 skedde den procentuellt sett största ökningen av anmälda brott bland brotten som riktade sig mot ersättningssystem som arbetslöshetskassorna och Arbetsförmedlingen ansvarar för.

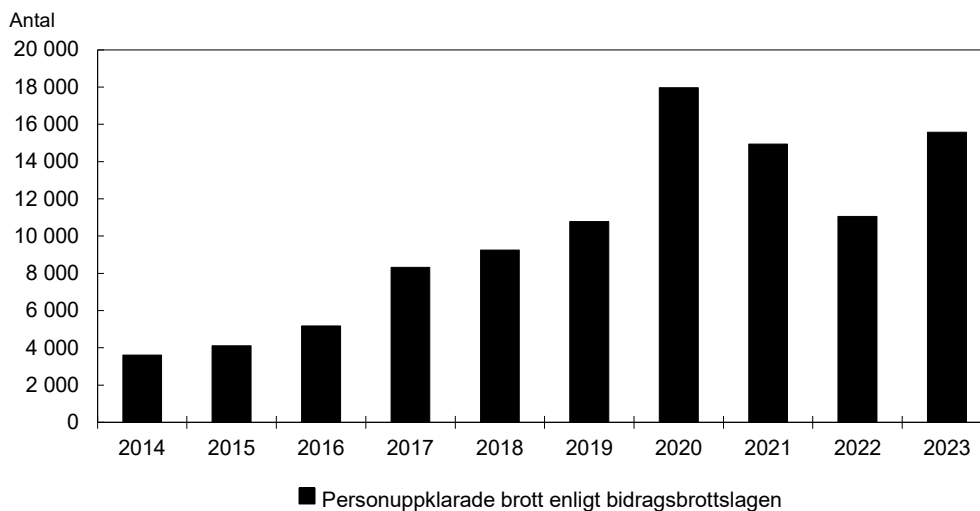
Antalet personupplarade brott enligt bidragsbrottslagen ökade 2023 jämfört med 2022

Personupplarade brott är sådana brott där en misstänkt person har lagförts för brottet genom att åtal har väckts, strafföreläggande har utfärdats eller åtalsunderlåtelse har meddelats. Det innebär att det för alla personupplarade brott finns minst en registrerad misstänkt person och att det har bedrivits en utredning.

Antalet personupplarade brott enligt bidragsbrottslagen ökade kontinuerligt fram t.o.m. 2020 (se diagram 8.2). Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten hade 2018–2020 i uppdrag att förbättra hanteringen av bidragsbrott (Ju2018/03037). Enligt myndigheternas slutredovisning av uppdraget var ökade resurser, kompetens och samverkan mellan myndigheterna en bidragande orsak till ökningen av antalet personupplarade brott (Ju2019/03454). Enligt rapporten Pandemins inverkan på flödet i rättskedjan (Brottsförebyggande rådet 2021:4) kan ökningen av antalet personupplarade bidragsbrott under perioden april–december 2020 även förklaras av att myndigheterna då hade möjlighet att arbeta mer med både äldre och nyinkomna ärenden rörande bidragsbrott på grund av att utbildningar inom myndigheterna ställdes in till följd av pandemin.

Under 2021 och 2022 minskade antalet personupplarade brott jämfört med 2020. Minskningen bör ses mot bakgrund av den särskilt höga nivån på personupplarade brott 2020 och att antalet anmälda brott minskade både 2021 och 2022. Under 2023 ökade dock antalet personupplarade brott igen. Andelen personupplarade brott låg 2023 på 50 procent av samtliga utredda bidragsbrott. Andelarna var högst avseende brott som riktade sig mot bidrags- och ersättningssystem som Försäkringskassan ansvarade för (54 procent) samt brott som riktade sig mot ersättningssystem som arbetslöshetskassorna och Arbetsförmedlingen ansvarar för (47 procent).

Diagram 8.2 Personupplarade brott enligt bidragsbrottslagen

Anm.: Könsuppdelad statistik saknas.

Källa: Brottsförebyggande rådet.

Antalet lagföringsbeslut med bidragsbrott som huvudbrott har ökat under senare år

Antalet lagföringsbeslut, dvs. antalet domslut, strafförelägganden och åtalsunderlåtelser, med bidragsbrott som huvudbrott ökade från 289 beslut 2016 till 1 200 beslut 2023. Av lagföringsbesluten 2023 avsåg 517 beslut kvinnor och 682 beslut män. Det går inte att göra direkta jämförelser mellan lagföringsbesluten och anmälda eller personupplarade brott, då statistiken bl.a. hämtas från olika system och tas fram på

olika sätt. Under 2023 var villkorlig dom i domslut den vanligaste huvudpåföljden för lagföringsbeslut med bidragsbrott som huvudbrott (917 beslut), följt av strafföreläggande (166 beslut), böter (69 domslut), skyddstillsyn (23 domslut), åtalsunderlåtelse (11 beslut) och fängelse (12 domslut). Den genomsnittliga längden på fängelsestraffet uppgick till 12 månader.

8.3.4 Andelen av befolkningen som anser att det är lätt att göra rätt är oförändrad

ESV genomförde 2022, 2023 och 2024 undersökningar om allmänhetens inställning till bl.a. bidragsbrott. Resultaten från dessa undersökningar redovisas i tabell 8.4, tabell 8.5 och tabell 8.6 och jämförs med en snarlik undersökning som 2018 genomfördes av Delegationen för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen (SOU 2019:59).

Av undersökningarna framgår att andelen som instämmer i påståendet att det är lätt att göra rätt var betydligt högre i undersökningarna 2023 och 2024 jämfört med undersökningarna 2018 och 2022. ESV gjorde dock 2023 bedömningen att den högre andelen positiva svar i första hand berodde på förändringar i hur frågorna hade formulerats, snarare än på en förändrad inställning. Kvinnor instämde 2023 och 2024 i högre utsträckning än män i påståendet att det är lätt att göra rätt. Fördelningen mellan könen är densamma båda åren.

Tabell 8.4 Allmänhetens uppfattning om det är "lätt att göra rätt" vid ansökan om bidrag

Andel i procent som instämmer i påståendet

	2018	2022	2023	2024
Det är lätt att göra rätt	17	16	45	44
<i>varav kvinnor</i>	17	14	48	48
<i>varav män</i>	18	17	41	41

Anm.: I 2018 och 2022 års undersökningar användes delvis andra metoder än i 2023 och 2024 års undersökningar. Resultaten från de tidigare undersökningarna är inte viktade och därför inte jämförbara. Skillnaden mellan 2023 och 2024 års värden är inte statistiskt säkerställd. I undersökningen 2024 valde 24 procent svarsalternativet "ingen åsikt".

Källor: Rapporterna Målet att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen – en samlad analys av måluppfyllelsen för 2022 (ESV 2023:26) och Målet att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen – en samlad analys av måluppfyllelsen för 2023 (ESV 2024:32).

8.3.5 Andelen i befolkningen med tillåtande attityder till bidragsbrott är oförändrad

Som framgår av tabell 8.5 har attityderna till olika typer av bidragsbrott varit i huvudsak oförändrade under de år som attityderna undersöktes.

Allmänheten såg 2024 något mindre allvarligt än tidigare år på att arbeta svart och samtidigt ta emot ersättning för sjukdom eller arbetslöshet. Att arbeta svart, och samtidigt ta emot studiebidrag eller ta studielån, är en typ av bidragsbrott där attityderna är mer tillåtande jämfört med attityderna till övriga bidragsbrott. En högre andel kvinnor än män anser att de uppräknade bidragsbrotten är allvarliga.

Tabell 8.5 Attityder till olika bidragsbrott

Andelen i procent som tycker att handlingen är allvarlig

	2018	2022	2023	2024
Att arbeta svart och samtidigt få ersättning för sjukdom eller arbetslöshet ¹	90	91	90	87
<i>varav kvinnor</i>	90	92	90	88
<i>varav män</i>	90	89	90	86
Att arbeta svart och samtidigt ta ut studiebidrag eller studielån	73	78	68	71
<i>varav kvinnor</i>	75	80	71	74
<i>varav män</i>	70	76	67	69

	2018	2022	2023	2024
Att ta ut tillfällig föräldrapenning (vab) trots friska barn	66	86	84	82
<i>varav kvinnor</i>	65	87	86	85
<i>varav män</i>	68	84	82	80
Att inte anmäla ändrade förhållanden som skulle minska storleken på bidraget eller ersättningen	80	86	80	78
<i>varav kvinnor</i>	81	89	81	80
<i>varav män</i>	77	84	78	76
Att inte meddela att man bor ihop med någon för att få ut mer ersättning än man har rätt till	84	85	79	78
<i>varav kvinnor</i>	86	85	82	81
<i>varav män</i>	83	84	76	75
Att uppge felaktig inkomst för att få ut mer ersättning ²	-	93	89	88
<i>varav kvinnor</i>	-	94	91	88
<i>varav män</i>	-	91	87	86

Anm.: Andel i procent som anger 4 eller 5 på en 5-gradig skala, där 5 betyder Mycket allvarligt. För attityderna fr.o.m. 2023 har underrepresenterade svarsgrupper viktats upp i resultatet, för att ge en så rättvisande bild som möjligt. De är därför inte jämförbara med resultaten före 2023. Skillnaderna mellan kvinnor och män som tycker att de uppräknade formerna av bidragsbrott är allvarliga (som svaret 4 eller 5) är statistiskt säkerställda för 2024.

¹Statistiskt säkerställd förändring från 2023 till 2024.

²Attityden till bidragsbrottet *att uppge felaktig inkomst för att få ut mer ersättning* har tidigare inte redovisats.

Källor: Rapporterna Målet att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen – en samlad analys av måluppfyllelsen för 2022 (ESV 2023:26) och Målet att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen – en samlad analys av måluppfyllelsen för 2023 (ESV 2024:32).

8.3.6 Den upplevda upptäcktsrisken vid bidragsbrott är oförändrad

Enligt en undersökning som ESV genomförde 2024 (se tabell 8.6) upplevde knappt hälften av de svarande att det var troligt att myndigheterna skulle upptäcka om de fuskade med bidrag. Enkätfrågan ska spegla resultatindikatorn andelen i befolkningen som upplever att risken för att bli ertappad med bidragsbrott är låg. Den upplevda upptäcktsrisken ökade något 2023, men var i huvudsak oförändrad jämfört med 2018 års undersökning. Både metod och frågeställningar har förändrats mellan undersökningarna, varför skillnaderna i resultaten bör tolkas med viss försiktighet. En högre andel kvinnor än män upplevde att upptäcktsrisken var hög. Totalt instämde 9 procent i påståendet att myndigheterna var överdrivet noggranna i sina kontroller.

Tabell 8.6 Risk för att bli upptäckt för bidragsbrott

Andel i procent som anser att påståendet är troligt

	2018	2022	2023	2024
Myndigheterna skulle upptäcka om den svarande eller någon i dess omgivning fuskade med bidrag	43	36	41	43
<i>varav kvinnor</i>	46	40	48	45
<i>varav män</i>	39	33	37	39

Anm.: Andel i procent som anger 4 eller 5 på en 5-gradig skala, där 5 betyder instämmer helt.

Källa: Rapporterna Målet att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen – en samlad analys av måluppfyllelsen för 2022 (ESV 2023:26) och Målet att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen – en samlad analys av måluppfyllelsen för 2023 (ESV 2024:32).

8.3.7 Regeringens arbete mot felaktiga utbetalningar och brottslighet riktad mot välfärdssystemen har stärkts

Som ett led i att motverka felaktiga utbetalningar och brottslighet riktad mot välfärdssystemen inrättade regeringen Utbetalningsmyndigheten den 1 januari 2024. Myndigheten ska förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar från

välståndssystemen. Myndighetens huvudsakliga uppgifter är att genomföra dataanalyser och granskningar samt att administrera ett system med transaktionskonto.

Regeringen har gjort en översyn av förordningen om arbetet med att säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemen i syfte att ge myndigheterna bättre förutsättningar att studera omfattningen av felaktiga utbetalningar. Sedan den 1 mars 2024 gäller bl.a. att omfattningsstudier ska genomföras vart fjärde år, i stället för vart tredje år, med start 2025. Detta bedöms möjliggöra ännu högre kvalitet på omfattningsstudierna.

En viktig del i regeringens arbete för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen är att underlätta för berörda aktörer att utbyta information med varandra. Lagen (2024:307) om uppgiftsskyldighet för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen samt fusk, regelöverträdelse och brottslighet i arbetslivet trädde i kraft den 1 juli 2024 (prop. 2023/24:85, bet. 2023/24:KU27, rskr. 2023/24:195). Lagen syftar bl.a. till att göra det enklare för berörda statliga myndigheter samt kommuner och arbetslöshetskassor att dela uppgifter som behövs för att säkerställa korrekta beslutsunderlag för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. Om en aktör som omfattas av lagen förfogar över sådana uppgifter, och de behövs i en annan aktörs författningsreglerade verksamhet, ska uppgifterna som huvudregel lämnas ut både på begäran och på eget initiativ. Lagen förväntas leda till att de felaktiga utbetalningarna minskar väsentligt samt bidra till att effektivisera arbetet mot arbetslivskriminalitet. På uppdrag av regeringen har nio myndigheter, bl.a. Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan, börjat samverka mot arbetslivskriminalitet. Av redovisningen av uppdraget framgår att samverkan har bidragit till att minska de felaktiga utbetalningarna (A2024/000272).

Den 15 februari 2024 trädde ändringar i socialförsäkringsbalken i kraft som bl.a. innebär att Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten ska kunna använda personuppgifter vid kontroller, t.ex. vid dataanalyser och urval som syftar till att identifiera ärenden som kräver en utökad kontroll (prop. 2023/24:29, bet. 2023/24:SfU7, rskr. 2023/24:119). Dessutom förbättrades myndigheternas förutsättningar att lämna uppgifter digitalt till andra myndigheter. Syftet med ändringarna är att myndigheterna ska kunna arbeta mer effektivt mot felaktiga utbetalningar och bidragsbrott.

Efter förslag i propositionen En arbetslöshetsförsäkring baserad på inkomster har riksdagen beslutat om lagändring som innebär att arbetslöshetsförsäkringen i högre grad ska baseras på mer tillförlitliga uppgifter (prop. 2023/24:128, bet. 2023/24:AU9, rskr. 2023/24:267). De nya reglerna bedöms innebära större möjligheter att motverka felaktiga utbetalningar. Ändringarna träder i kraft den 1 oktober 2025.

Regeringen har vidare beslutat om uppdrag för att minska de felaktiga utbetalningarna. Särskilda utredare har fått i uppdrag att bl.a. föreslå en ny och ändamålsenlig data-skyddsreglering inom arbetsmarknadsområdet (dir. 2023:65) respektive genomföra en översyn av CSN:s registerförfattning (dir. 2024:36). Dessa uppdrag ska redovisas senast den 13 juni 2025 respektive den 31 december 2024. Socialdepartementet har tillsatt en utredning som ska lämna förslag som leder till en effektivare ordning för att bekämpa bidragsbrott. Utredningen ska bl.a. se över förslagen från 2021 års bidragsbrottsutredning om ett administrativt sanktionssystem och om en bidragsspärr. Uppdraget att se över det föreslagna administrativa sanktionssystemet och förslaget om en bidragsspärr ska redovisas senast den 3 mars 2025 (S2024/00781).

CSN fick i december 2023 i uppdrag att se över vilka åtgärder som kan vidtas inom ramen för gällande bestämmelser för att säkerställa att utbetalningar av studiemedel vid utlandsstudier är korrekta, och därmed minska risken för felaktiga utbetalningar och bidragsbrott (U2023/03473). Enligt redovisningen av uppdraget kommer CSN

bl.a. att fortsätta med att utveckla de olika kontrollsystemen och se över möjligheterna att ytterligare begränsa förskottsutbetalningar.

Den statliga lönegarantin är utsatt för bedrägerier, bl.a. i form av organiserad brottslighet. I syfte att förbättra kontrollen och motverka missbruk har regeringen i en lagrådsremiss föreslagit ändringar i lönegarantilagen (1992:497) och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Ändringarna innebär bl.a. att den utbetalande myndigheten ska vara skyldig att göra vissa kontroller mot bl.a. uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet innan lönegarantiersättning betalas ut. Regeringen avser att ge Skatteverket i uppgift vara utbetalande myndighet (utg.omr. 14 avsnitt 1.3.2). Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 februari 2025. Regeringen har även gett en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av den statliga lönegarantin i syfte att ytterligare minska utrymmet för missbruk och för att motverka felaktiga utbetalningar (dir. 2023:168). Enligt direktiven är utgångspunkten att Skatteverket ska ges huvudansvaret för lönegarantiärenden.

Regeringens åtgärder med anledning av tidigare initiativ på området

I betänkandet Återkrav inom välfärdssystemen – förslag till lagstiftning (SOU 2009:6), som lämnades till regeringen i januari 2009, lämnades förslag om en generell återkravslag som ska omfatta i princip alla förmåner som ingår i välfärdssystemen. Sedan dess har relativt omfattande förändringar genomförts i syfte att skapa ett mer enhetligt regelverk, t.ex. införandet av socialförsäkringsbalken. Vidare har flera av de lagar och förordningar som berörs av utredningens förslag upphävts, samtidigt som nya ekonomiska förmåner och stöd har tillkommit. Mot denna bakgrund anser regeringen att det inte finns anledning att gå vidare med utredningens förslag.

Delegationen för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen lämnade i december 2019 sitt betänkande Samlade åtgärder mot felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen (SOU 2019:59). Regeringen har genomfört flera av delegationens förslag. Bland annat har det införts ett övergripande mål om att de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen ska minska (prop. 2020/21:1 utg.omr. 2, bet. 2020/21:FiU2, rskr. 2020/21:150). Regeringen har också beslutat om förordningen om arbetet med att säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemen, i vilken det bl.a. anges att det ska finnas ett råd för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen och att berörda myndigheter återkommande ska studera omfattningen av de felaktiga utbetalningarna. Regeringen har inte för avsikt att gå vidare med övriga förslag.

ESV lämnade 2022 och 2023 rapporter med förslag på åtgärder som syftar till att säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemen (ESV 2022:26 och ESV 2023:25). Vidare lämnade Försäkringskassan den 31 oktober 2023 en skrivelse till Regeringskansliet med en sammanställning av förslag på åtgärder mot bidragsbrott och missbruk av välfärdssystemen som lämnats från myndigheterna som ingår i det s.k. MUR-samarbetet (Fi2023/02834). Förslagen i rapporterna och i skrivelsen avser bl.a. berörda myndigheters registerförfattningar och möjligheter till informationsutbyte. Regeringen har vidtagit flera åtgärder på dessa områden. Bland annat har utredningar om Arbetsförmedlingens och CSN:s registerförfattningar tillsatts (dir. 2023:65 och dir. 2024:36). Vidare trädde, som ovan anförts, lagen om uppgiftsskyldighet för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen samt fusk, regelöverträdelse och brottslighet i arbetslivet i kraft den 1 juli 2024. Regeringen avser inte att vidta några ytterligare åtgärder med anledning av rapporterna och skrivelsen, men de kommer att vara ett värdefullt underlag inför det fortsatta arbetet på området.

8.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringen bedömer att målet om att utbetalningarna från välfärdssystemen ska vara korrekta, att andelen felaktiga utbetalningar ska minska och att fel ska motverkas endast delvis har uppnåtts. I budgetpropositionen för 2024 baserades bedömningen av måluppfyllelsen både på de omfattningsstudier som berörda myndigheter genomförde avseende 2021 och den årliga rapporteringen som myndigheterna gör. I årets budgetproposition baseras bedömningen av måluppfyllelsen endast på den årliga rapporteringen.

Regeringen konstaterar att myndigheterna kontinuerligt arbetar för att motverka felaktiga utbetalningar och bidragsbrott. Antalet anmälda bidragsbrott ökade 2023 jämfört med 2022. Eftersom antalet anmälda bidragsbrott i hög grad är beroende av myndigheters riktlinjer och kontrollsystem bedömer regeringen att det finns anledning att tro att förändringar i antalet anmälda brott i hög grad beror på myndigheternas arbete, snarare än på förändringar i den faktiska brottsligheten. Den totala återbetalda felaktigt utbetalda ersättningen har ökat, och vid flera myndigheter har även återbetalningsgraden och återbetalningstakten ökat. De berörda myndigheterna och arbetslöshetskassorna mottog totalt ca 300 miljoner kronor mer i återbetalningar 2023 än 2022. Regeringen bedömer därför att den del av målet som innebär att fel ska motverkas delvis har uppfyllts.

Andelen felaktiga utbetalningar av de totala utbetalningarna som upptäcktes av myndigheterna minskade totalt sett något mellan 2022 och 2023. Även det totala sammanlagda belopp som de felaktiga utbetalningarna uppgick till minskade, vilket framför allt berodde på en minskning av antalet upptäckta felaktiga utbetalningar vid Försäkringskassan. År 2023 minskade det totala antalet återkrav, vilket var en följd av ett minskat antal återkrav från framför allt Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Regeringen bedömer att de felaktiga utbetalningar som myndigheterna och arbetslöshetskassorna tillsammans upptäcker, kräver tillbaka och som återbetalas fortfarande utgör en liten del av det totalt skattade beloppet för felaktiga utbetalningar. Enligt tidigare omfattningsstudier från 2021 sker beloppsmässigt mycket stora felaktiga utbetalningar avseende, bl.a. assistansersättning, sjukpenning, lönebidrag och tillfällig föräldrapenning.

De observerade förändringarna av de upptäckta felaktiga utbetalningarna kan bero på myndigheternas särskilda kontrollinsatser eller på faktiska förändringar av felaktiga utbetalningar. Det är svårt att säkert avgöra orsaken till de observerade förändringarna. Det är också svårt att jämföra kostnaderna för kontroller mellan myndigheter eftersom de redovisar sina kostnader på olika sätt. Det tycks dock för vissa myndigheter finnas ett samband över tid mellan hur stora kostnader respektive myndighet har för kontrollen och de felaktiga utbetalningar som myndigheten upptäcker. Det kan indikera att de upptäckta felaktiga utbetalningarna i dessa fall speglar förändringar i myndigheternas aktiviteter, snarare än förändringar i de faktiska felaktiga utbetalningarna. För CSN och Pensionsmyndigheten finns ett sådant samband under perioden 2020–2023. Försäkringskassan har till skillnad från övriga myndigheter redovisat minskade kontrollkostnader under den aktuella perioden, samtidigt som de upptäckta felaktiga utbetalningarna har minskat i högre grad än kontrollkostnaderna. Det kan tyda på att de faktiska felaktiga utbetalningarna har minskat eller att kontrollerna genomförts mer kostnadseffektivt, men det också bero på andra insatser vid myndigheten än de som ingår i beräkningen av kontrollkostnaderna, t.ex. att myndigheten har arbetat mer med förebyggande kontroller. En förklaring till att Arbetsförmedlingens kostnader för kontroller har stigit, samtidigt som de upptäckta felaktiga utbetalningarna minskat, är att myndigheten 2023 inriktade kontrollverksamheten mot större och mer komplexa betalningar.

Regeringen bedömer dock sammantaget att det är svårt att med säkerhet slå fast att omfattningen av faktiska felaktiga utbetalningar vid de berörda myndigheterna har minskat på ett sätt som skulle förklara den minskade omfattningen upptäckta felaktiga utbetalningar. Regeringens samlade bedömning är därför att de delar av målet som innebär att utbetalningarna från välfärdssystemen ska vara korrekta och att andelen felaktiga utbetalningar ska minska inte har uppfyllts.

Attityderna till bidragsbrott har varit förhållandevis stabila 2018–2024. Acceptansen för att ta emot ekonomiska förmåner eller stöd på felaktiga grunder är relativt låg. Det har dock under samtliga de år som undersökningarna har genomförts varit en högre andel kvinnor än män som ansett att bidragsbrotten är allvarliga. Regeringen noterar att det är en stor andel av de svarande, nästan 30 procent, som har en accepterande attityd till att arbeta svart och samtidigt ta emot studiebidrag eller studielån. En statistiskt säkerställd förändring från 2023 är att allmänheten 2024 ser något mindre allvarligt på att arbeta svart och samtidigt ta emot sjukpenning eller arbetslöshetsersättning. Skillnaden är dock marginell och bör tolkas försiktigt. Det är för tidigt att avgöra om det är en indikation på en mer bestående ändring eller en tillfällig variation. Sammantaget är dessa attitydförändringar begränsade, och regeringen bedömer att förändringarna i attityder sannolikt inte har haft någon större påverkan på omfattningen av de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen.

8.5 Politikens inriktning

8.5.1 Arbetet mot felaktiga utbetalningar stärks

För att värna legitimiteten i och förtroendet för välfärdssystemen och andra offentliga stödsystem är det avgörande att utbetalningar enbart sker till personer och företag som är berättigade till stöd. Regeringen stärker därför arbetet mot kriminella som mottagare av offentliga medel. För att stoppa den organiserade brottsligheten behöver dess finansiella resurser strypas. En del i detta är att motverka felaktigt nyttjande av offentliga medel.

Utbetalningsmyndigheten har inlett sitt arbete med att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. Ambitionen är att myndigheten på sikt ska ansvara för ytterligare statliga utbetalningar, t.ex. stöd till företag, för att minska riskerna för felaktiga utbetalningar även inom dessa stöd- och bidragssystem.

Kunskap om både omfattningen av och orsakerna till felaktiga utbetalningar är nödvändig för att göra samhällets insatser mot bidragsbrott, andra brott och felaktiga utbetalningar mer effektiva. Att genomföra studier av i vilken omfattning det sker felaktiga utbetalningar från välfärdens olika ersättningssystem och vad dessa fel beror på är därför en central del i myndigheternas arbete med att minska felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. De förbättrade förutsättningar som översynen av förordningen om arbetet med att säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemen har medfört, gör det möjligt för berörda myndigheter att utföra omfattningsstudier av högre kvalitet än tidigare.

Ett nytt enhetligt demokrativillkor är ett viktigt verktyg för att statliga stöd till civilsamhället inte betalas ut till mottagare som utövar verksamhet i strid med samhällets grundläggande värderingar (utg.omr. 17 avsnitt 16.3). Regeringen har sedan tidigare inlett ett arbete med att säkerställa att förordningar om bidrag till civilsamhället ska innehålla ett demokrativillkor och att de även i andra avseenden är utformade på ett sätt som minskar risken för felaktiga utbetalningar och brottslighet.

För att effektivt kunna motverka att kriminella utnyttjar offentliga medel behöver berörda myndigheter ha möjligheter att behandla personuppgifter, t.ex. för att genomföra kontroller och utbyta uppgifter digitalt med andra myndigheter. Regeringen avser därför att analysera om fler myndigheter behöver utökade möjligheter att behandla personuppgifter.

Trots att det varje år utbetalas stora belopp i statliga stöd till företag och andra juridiska personer, finns det inte några särskilda straffbestämmelser, motsvarande de i bidragsbrottslagen, som tar sikte på den brottslighet som riktas mot dessa stöd. Regeringen avser att föreslå att kriminaliseringen av missbruk och fusk med statliga stöd till företag och andra juridiska personer ska skärpas genom en ny lagstiftning. Förslagen kommer att innebära ökade kostnader för Ekobrottsmyndigheten, varför myndighetens anslag beräknas öka fr.o.m. 2026 (utg.omr. 4 avsnitt 2.9.4).

Regeringen avser att införa vissa begränsningar i villkoren för stöd för nystartsjobb i syfte att minska risken för missbruk av stödet, t.ex. införs ett förbud mot att anställa anhöriga med nystartsjobb i syfte att minska risken för skenanställningar (utg.omr. 14 avsnitt 3.5).

Det finns i dag inget system för samordnad registerkontroll av leverantörer vid offentliga upphandlingar. För att på ett mer effektivt sätt kunna motverka kriminella och oseriösa leverantörer föreslår regeringen att Bolagsverket tillförs medel för att ansvara för att tillhandahålla ett sådant system (utg.omr. 24 avsnitt 3.7.11).

Inom det statliga tandvårdssystemet förekommer oseriösa och kriminella aktörer. Regeringen avser därför tillföra medel för att öka kontrollen över tandvårdssektorn (utg.omr. 9 avsnitt 3.5).

8.6 Budgetförslag

8.6.1 1:18 Utbetalningsmyndigheten

Tabell 8.7 Anslagsutveckling 1:18 Utbetalningsmyndigheten

Tusental kronor

2023	Utfall	Anslagssparande	
2024	Anslag	161 097 ¹	Utgiftsprognos 160 020
2025	Förslag	197 619	
2026	Beräknat	247 104 ²	
2027	Beräknat	384 648 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 241 733 tkr i 2025 års prisnivå.

³ Motsvarar 369 492 tkr i 2025 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Utbetalningsmyndighetens förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 8.8 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:18 Utbetalningsmyndigheten**

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	161 927	161 927	161 927
Pris- och löneomräkning ²	5 190	8 903	12 045
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	-14 000	10 689	143 885
<i>varav BP25³</i>			133 000
– Medel till Utbetalningsmyndigheten för bankavgifter			86 500
– Medel till UBM för avgifter till tekniska leverantörer			46 500
Överföring till/från andra anslag	44 502	65 585	66 791
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	197 619	247 104	384 648

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Från och med den 1 januari 2027 kommer utbetalningar från Arbetsförmedlingen, CSN, Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten samt återbetalningar av överskott på skattekontot hos Skatteverket att administreras via systemet med transaktionskonto. Uppgiften innebär kostnader för bankavgifter och avgifter till tekniska leverantörer. Anslaget beräknas öka med 133 000 000 kronor fr.o.m. 2027. Anslaget 1:1 *Skatteverket* inom utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution beräknas minska med 38 500 000 kronor fr.o.m. 2027. Anslaget 2:1 *Försäkringskassan* inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning beräknas minska med 72 000 000 kronor fr.o.m. 2027. Anslaget 2:1 *Pensionsmyndigheten* inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom beräknas minska med 13 500 000 kronor fr.o.m. 2027. Anslaget 1:8 *Centrala studiestödsnämnden* inom utgiftsområde 15 Studiestöd beräknas minska med 9 000 000 kronor fr.o.m. 2027.

Regeringen föreslår att 197 619 000 kronor anvisas under anslaget 1:18 *Utbetalningsmyndigheten* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 247 104 000 kronor respektive 384 648 000 kronor.

Bilaga Klicka eller tryck här för att ange bilagenummer.

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	2
2	Personalstrukturen i staten.....	2
2.1	Anställda i staten.....	3
2.1.1	Utbildningsbakgrund bland de anställda.....	4
2.1.2	Åldersstrukturen	4
2.1.3	Nybeviljade ålderspensioner	5
2.1.4	Nybeviljade delpensioner	7
2.1.5	Könsfördelningen på ledande befattningar	7
2.1.6	Anställda med utländsk bakgrund.....	9
2.1.7	Personalrörligheten i staten.....	11
2.2	Uppsägningar i staten.....	12
2.3	Sjukfrånvaro i staten.....	12
2.3.1	Sjukfrånvaron vid statliga myndigheter.....	12
2.3.2	Sjukfrånvaron i staten jämfört med andra sektorer	14
2.3.3	Nybeviljade sjukpensioner	15
2.3.4	Anmälningar enligt det statliga personskadeavtalet	15
2.4	Lönenivåer och löneutveckling	16
2.4.1	Löneutvecklingen i staten.....	16
2.4.2	Utvecklingen av genomsnittliga löner.....	16
2.4.3	Löneskillnaderna mellan kvinnor och män	17
2.4.4	Genomsnittlig löneutveckling.....	18
2.4.5	Ett partsgemensamt arbete	18
2.4.6	Närmare om grupperingsnivå (svårighetsgrad).....	18

1 Inledning

I denna bilaga lämnas en mer detaljerad redogörelse av personalstrukturen inom staten och kompletterande information om uppföljningen av regeringens delmål för de statliga arbetsgivarna.

2 Personalstrukturen i staten

Ansvar för den statliga arbetsgivarpolitiken har till stor del delegerats till de statliga myndigheterna. Den långtgående delegeringen innebär att myndigheterna, utifrån sina uppgifter, har en betydande frihet bl.a. när det gäller kompetensförsörjning, kompetensutveckling, löne- och andra anställningsvillkor, arbetsmiljö och arbetet med den statliga värdegrunden.

För att regeringen ska kunna följa utvecklingen av kompetensförsörjningen lämnar myndigheterna varje år sedan 1997 en redovisning av sin kompetensförsörjning till regeringen. Från och med 2003 sker denna redovisning i myndigheternas årsredovisningar.

Myndigheterna ska genom sin kompetensförsörjning säkerställa att relevant kompetens finns för att fullgöra sina uppgifter och för att tillgodose sina behov på både kort och lång sikt. Myndigheterna ska vidare systematiskt analysera vilken kompetens som behövs för att de ska klara sina nuvarande och framtida uppgifter.

I det följande redovisas all individbaserad statistik uppdelad på kön, i den mån sådana uppgifter är tillgängliga. Följande definitioner används för redovisningen:

- Ledningskompetens avser personal med ett formellt personalansvar som har till uppgift att planera och leda en myndighets verksamhet på olika nivåer, oavsett om uppgifterna avser kärn- eller stödkompetens.
- Kärnkompetens avser personal med sakområdeskompetens inom myndighetens verksamhetsområde.
- Stödkompetens avser personal med en stödfunktion åt personal med lednings- eller kärnkompetens inom myndighetens verksamhetsområde.
- Personer med utländsk bakgrund avser, i enligt med Statistiska centralbyråns (SCB) definition, personer som är utrikes födda eller personer som är födda i Sverige och vars båda föräldrar är utrikes födda.

Uppföljningen av utvecklingen i staten redovisas fr.o.m. 2008 enligt den internationella klassifikationen Classification of the Functions of Government (COFOG) och syftar till att redovisa sektorns uppgifter efter deras funktion och ändamål.

2.1 Anställda i staten

Anställda i staten september 2023

Siffrorna inom parentes avser september 2018.

Antalet anställda i staten uppgick till 285 498 (260 603), vilket innebar en ökning med 6 381 jämfört med 2022.

Bland månadsavlönade statsanställda hade 96 procent av kvinnorna och 96 procent av männen en heltidsanställning. Andelarna var oförändrade jämfört med 2022.

Heltidsanställning är norm inom statsförvaltningen.

Staten är den sektor som har jämnast könsfördelning på arbetsmarknaden. Andelen kvinnor uppgick till 53 procent. Det var samma andel som 2022.

Andelen tillsvidareanställningar med månadslön uppgick till 81 procent (77). Av kvinnorna hade 82 procent (79 procent) en tillsvidareanställning. Motsvarande andel för männen var 79 procent (75 procent).

Av de anställda var 16 procent (18 procent) visstidsanställda med månadslön. Av kvinnorna hade 14 procent (16 procent) en visstidsanställning. Motsvarande andel var 17 procent (19 procent) bland männen. Omkring 3 procent (5 procent) av de anställda hade en anställning med betings-, dag- eller timavlön. Bland kvinnorna var andelen med en sådan anställning 3 procent (5 procent) och bland männen 3 procent (6 procent).

Nedan redovisas fördelningen av de statsanställda totalt per kompetenskategori och könsfördelningen inom respektive kategori (procent). Siffrorna inom parentes avser 2018:

- ledningskompetens: 8 (7), varav kvinnor 48 (44) och män 52 (56)
- kärnkompetens: 66 (68), varav kvinnor 51 (50) och män 49 (50)
- stödkompetens: 25 (23), varav kvinnor 60 (62) och män 40 (38)
- oklassade: 1 (1), varav kvinnor 48 (50) och män 52 (50).

Totalt sett överensstämde fördelningen 2023 i stort med 2022.

Den till antalet största ökningen av anställda mellan september 2022 och september 2023 stod Kriminalvården för, med 2 207 anställda (16 procent). Den näst största ökningen stod Försvarsmakten för, som växte med 1 098 anställda (4 procent). Försäkringskassan stod för den största minskningen, 474 personer (3 procent). Tillväxtverket stod för en minskning med 459 anställda (46 procent).

I september 2023 hade 7 myndigheter (motsvarande 3 procent av 210 inräknade myndigheter) mer än 10 000 anställda, 40 (19 procent) 1 000–9 999 anställda, 75 (36 procent) 200–999 anställda, 48 (22 procent) 50–199 anställda och 40 (19 procent) färre än 50 anställda.

Flest anställda fanns i COFOG-gruppen Utbildning (28 procent), och därefter i fallande ordning i grupperna Samhällsskydd och rättskipning (23 procent), Socialt skydd m.m. (14 procent), Försvar (12 procent), Näringslivsfrågor (11 procent), Allmän offentlig förvaltning (11 procent) och Fritidsverksamhet, kultur och religion (mindre än 1 procent). Detta överensstämde i stort med fördelningen 2022.

I COFOG-gruppen Socialt skydd m.m. var en övervägande andel av de anställda kvinnor (66 procent). I COFOG-gruppen Försvar var en majoritet av de anställda män (73 procent).

Tidsbegränsade anställningar inom staten grundar sig till stor del på arbetets karaktär eller förutsättningar och ska ha stöd i lag, förordning eller kollektivavtal. Som exempel kan nämnas universitet och högskolor, som har både författningsreglerade och kollektivavtalsreglerade meriteringsanställningar, och soldater och sjömän, vars anställningar regleras i både lag och kollektivavtal, samt notariernas författningsreglerade anställningar inom Sveriges Domstolar. Bland de tidsbegränsade anställda ingår bl.a. de som har en provanställning, de som fått möjligheten till tjänstledighet för att prova en annan statlig anställning och chefer för myndigheter som anställs av regeringen för en bestämd tid.

Andelen tidsbegränsade anställningar skiljer sig åt mellan olika myndigheter. Den högsta andelen tidsbegränsat anställda finns inom universiteten och högskolorna. Även andelen visstidsanställningar med timavlöning skiljer sig åt mellan myndigheterna.

2.1.1 Utbildningsbakgrund bland de anställda

Av de som 2023 var anställda inom den statliga sektorn hade ca 80 procent eftergymnasial utbildning. Både inom staten och på arbetsmarknaden i stort är andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning högre än motsvarande andel för män. För befolkningen som helhet i åldern 16–74 år uppgick andelen med eftergymnasial utbildning till drygt 40 procent 2023.

Bland de anställda i staten har kvinnor sedan tio år tillbaka en något högre genomsnittlig utbildningsnivå än män. Det beror på att fler kvinnor än män anställts i staten de senaste åren och att nyanställda generellt sett har en hög utbildningsnivå.

Det finns fortsatt skillnader mellan män och kvinnor när det gäller vilka utbildningsområden som är vanligast. Inom kategorin eftergymnasial utbildning är juridik och rättsvetenskap, företagsekonomi samt handel och administration vanligast bland statsanställda kvinnor. Bland statsanställda män med eftergymnasial utbildning är polisutbildning och militärutbildning vanligast.

2.1.2 Åldersstrukturen

Åldersstrukturen i staten 2023 var i stort sett oförändrad jämfört med 2018.

Åldersgruppen under 35 år utgjorde 24 procent av det totala antalet anställda. Andelen kvinnor och andelen män i åldersgruppen uppgick till 24 respektive 25 procent av det totala antalet kvinnor respektive män i staten.

Åldersgruppen 35–44 år utgjorde 26 procent av det totala antalet anställda. Andelen kvinnor och andelen män i åldersgruppen uppgick till 26 respektive 25 procent av det totala antalet kvinnor respektive män i staten.

Åldersgruppen 45–54 år utgjorde 26 procent av det totala antalet anställda. Andelen kvinnor och andelen män i åldersgruppen uppgick till 26 respektive 25 procent av det totala antalet kvinnor respektive män i staten.

Åldersgruppen 55–65 år utgjorde 22 procent av det totala antalet anställda. Andelen kvinnor och andelen män i åldersgruppen uppgick till 22 respektive 23 procent av det totala antalet kvinnor respektive män i staten.

Åldersgruppen över 65 år utgjorde 2 procent av det totala antalet anställda. Andelen kvinnor och andelen män i åldersgruppen uppgick till 1 respektive 2 procent av det totala antalet kvinnor respektive män i staten.

År 2023 var i likhet med 2022 medelåldern för statligt månadsavlönade 44 år. Medelåldern var densamma för både kvinnor och män. Genomsnittsåldrarna för de olika kompetenskategorierna var oförändrade i förhållande till 2022, 49 år för ledningskompetens, 43 år för kärnkompetens och 46 år för stödkompetens.

Antalet anställda som har månadslön och är 67 år eller äldre fortsatte att öka och uppgick till 3 259 anställda 2023. Det var en ökning med 14 procent jämfört med 2022. Fördelningen efter kompetenskategori redovisas i tabell 2.1.

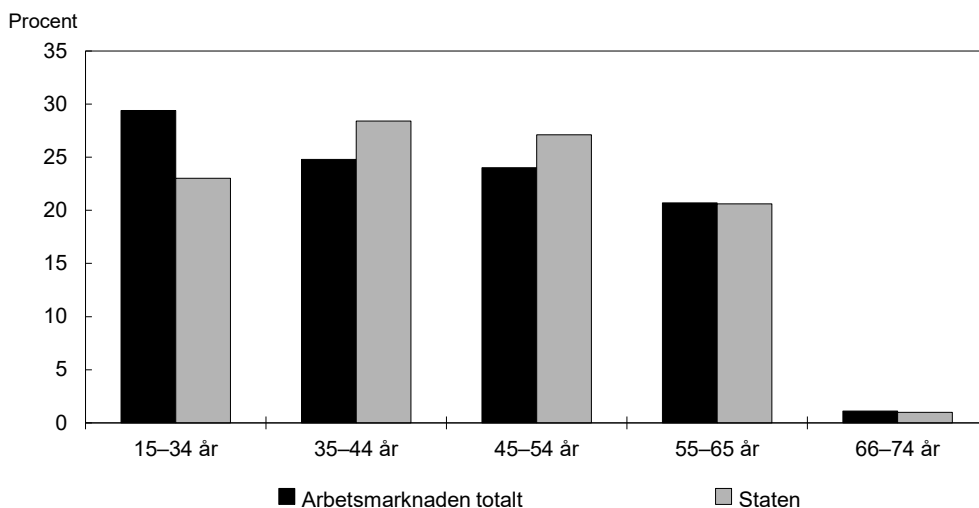
Tabell 2.1 Antal anställda 67 år eller äldre fördelade efter kompetenskategori

Antal	2021	2022	2023
Ledningskompetens	119	156	169
Kärnkompetens	1 899	1 994	2 311
Stödkompetens	422	465	569
Oklassade	243	237	210
Summa	2 683	2 852	3 259
<i>varav kvinnor</i>	<i>1 002</i>	<i>1 097</i>	<i>1 280</i>
<i>varav män</i>	<i>1 681</i>	<i>1 755</i>	<i>1 979</i>

Källa: Arbetsgivarverket.

Staten har en något äldre personalstyrka än arbetsmarknaden i övrigt (se diagram 2.1). Skillnaderna har dock minskat över tid. Det är framför allt i åldersgruppen 15–34 år som andelen statligt anställda har ökat i förhållande till arbetsmarknaden i övrigt.

Diagram 2.1 Åldersstrukturen i staten och på arbetsmarknaden totalt 2023, andel fast anställda av de sysselsatta i arbetskraften

Anm. Eftersom arbetskraftsundersökningarna (AKU) är en urvalsundersökning är samtliga uppskattningar behäftade med osäkerhet. Skattningen av utfallet i åldersgruppen 66–74 år uppgår till 1,1 procent utifrån en skattning för totalen, då antalet svarande inom staten är få och osäkerheten anses vara hög.

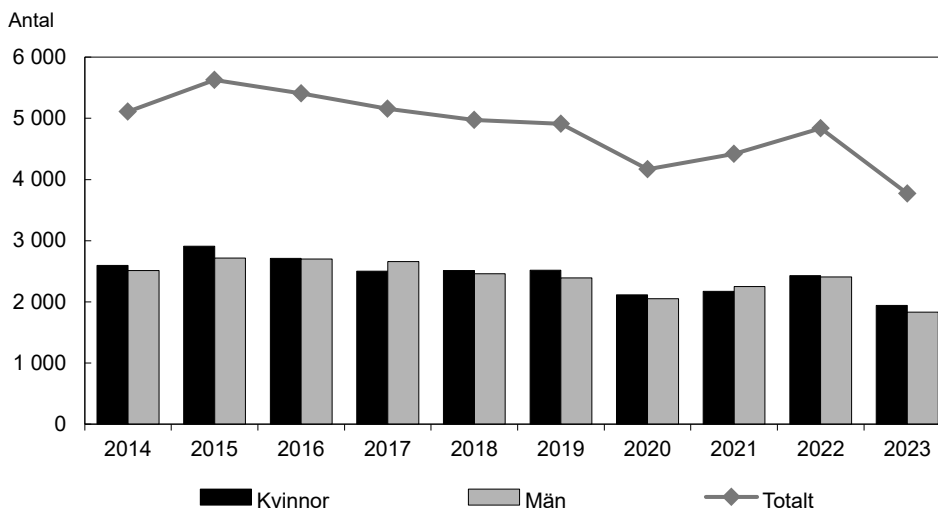
Källa: Statistiska centralbyrån.

2.1.3 Nybeviljade ålderspensioner

År 2023 nybeviljades 3 771 personer förmånsbestämda ålderspensioner enligt det statliga tjänstepensionsavtalet. Det var 1 067 färre än 2022 (se diagram 2.2). Antalet

ålderspensioner minskade successivt 2016–2020 liksom 2023, men ökade 2021 och 2022.

Diagram 2.2 Anställda som beviljats ålderspension 2014–2023

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Antalet nybeviljade ålderspensioner minskade 2023 jämfört med 2022 bland både kvinnor och män. Det var något fler kvinnor än män som tog ut ålderspensionen 2023, vilket följer utvecklingen över de senaste tio åren. Förhållandet var dock det motsatta 2021 respektive 2017, då fler män än kvinnor tog ut sin ålderspension.

Allt fler av de statsanställda tar ut pensionen från 66 år eller senare. Antalet uttag minskade dock i denna åldersgrupp mellan 2022 och 2023. Bland männen minskade antalet uttag med 17 procent och bland kvinnorna med 1,5 procent.

För anställda med 65 år som pensionsålder enligt det statliga tjänstepensionsavtalet är trenden att andelen som tar ut ålderspensionen före den månad då de fyller 65 år minskar. Även andelen som tar ut ålderspension efter denna månad och andelen som tar ut ålderspension före har minskat något.

Kvinnor med anställningar som har 65 år som pensionsålder tar i högre utsträckning än män ut ålderspension före månaden då de fyller 65 år, och i mindre utsträckning efter denna månad. År 2023 var det 28 procent bland kvinnorna som påbörjade sitt uttag före denna månad och 59 procent som påbörjade uttaget efter. Bland männen var motsvarande andelar 23 procent respektive 65 procent.

Det är fortsatt relativt stora skillnader mellan de olika COFOG-grupperna när det gäller uttag av pension för personer som haft anställningar med 65 år som pensionsålder. Under 2023 valde 39 procent av de statsanställda i gruppen Samhällsskydd och rättskipning att påbörja uttaget före månaden då de fyllde 65 år, medan 50 procent påbörjade sitt uttag efter denna månad. Bland statsanställda i gruppen Utbildning påbörjade 13 procent sitt uttag före denna månad och 75 procent efter.

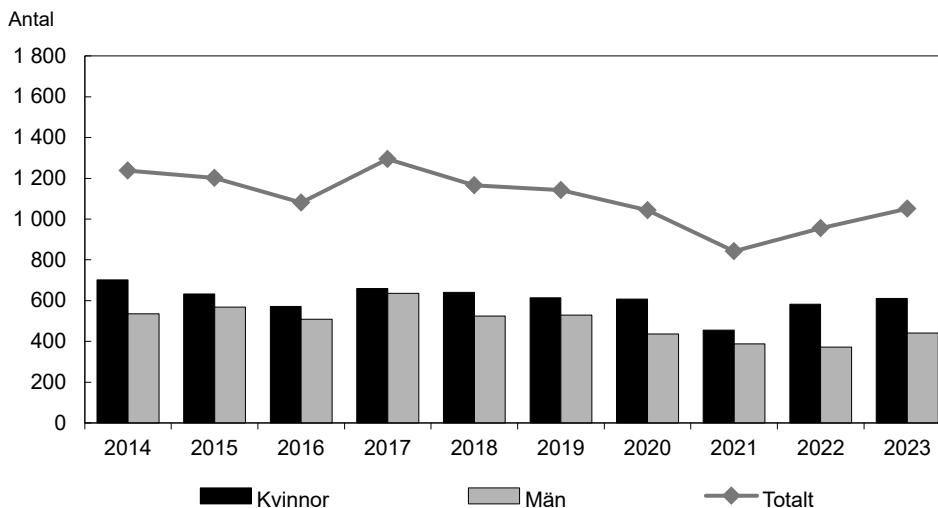
För statligt anställda kompenseras tjänstepensionen för det intjänandet som finns i den allmänna pensionen för inkomster som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp. Av de som 2023 påbörjade uttag av ålderspension, efter att ha haft en anställning med 65 år som pensionsålder, var det 50 procent av männen och 35 procent av kvinnorna som hade ett pensionsunderlag som översteg intjänandet. Kvinnor med pensionsunderlag under taket är den grupp som i högst utsträckning påbörjar sitt uttag före den månad de fyller 65 år. Även män med pensionsunderlag över denna nivå

väljer i högre utsträckning att påbörja sitt uttag efter denna månad än de med pensionsunderlag under intjänandetaket.

2.1.4 Nybeviljade delpensioner

År 2023 nybeviljades 1 051 delpensioner enligt avtalet om delpension för arbetstagare hos staten. Det var 96 fler än 2022 (se diagram 2.3).

Diagram 2.3 Nybeviljade delpensioner 2014–2023

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

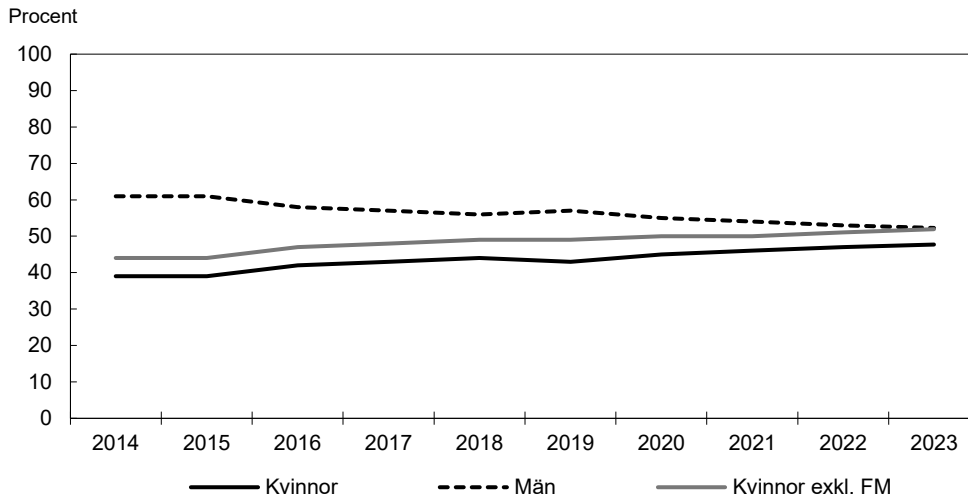
De senaste tio åren har fler kvinnor än män beviljats delpension. De flesta kvinnor och män beviljas delpension upp till 20 procent. Männerna har sedan delpensionsavtalet infördes 2003 i högre utsträckning beviljats den högsta omfattningen av delpension, som är 50 procent. År 2019 och 2020 var dock fördelningen nästintill densamma bland kvinnor och män. År 2021–2023 var det återigen fler män än kvinnor som beviljades delpension på 50 procent.

Det är vanligare att anställda i COFOG-gruppen Utbildning beviljas delpension på 50 procent jämfört med anställda inom de övriga COFOG-grupperna. Av de som i denna grupp beviljades delpension 2008–2023 beviljades 28 procent delpension på 50 procent. För övriga COFOG-grupper var genomsnittet 11 procent.

2.1.5 Könsfördelningen på ledande befattningar

Den totala andelen kvinnor på ledande befattningar uppgick till 47,7 procent 2023, vilket kan jämföras med 46,8 procent 2022. Om anställda vid Försvarsmakten exkluderas uppgick andelen kvinnor till 51,9 procent, vilket var en ökning med 1,2 procentenheter jämfört med 2022. Antalet kvinnor och män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer uppgick 2023 till 20 968, varav 9 997 var kvinnor och 10 971 var män.

Av diagram 2.4 framgår dels den totala fördelningen av kvinnor och män på ledande befattningar 2014–2023, dels fördelningen exklusive ledningskompetens inom Försvarsmakten.

Diagram 2.4 Fördelningen av kvinnor och män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer

Anm.: Diagrammet visar även fördelningen exklusive Försvarsmakten.

Källa: Arbetsgivarverket.

Fördelning av kvinnor och män bland myndighetschefer som anställs av regeringen

År 2023 anställde regeringen totalt 30 myndighetschefer, varav 14 (47 procent) var kvinnor och 16 (53 procent) var män. Förändringar i myndighetsstrukturen kan påverka det totala antalet myndighetschefer som regeringen anställer, se tabell 2.2. Den 30 juni 2024 uppgick andelen kvinnor bland myndighetscheferna till 47 procent, vilket var lägre än föregående år, då andelen kvinnor uppgick till 52 procent.

Tabell 2.2 Fördelningen den 30 juni 2024 av kvinnor och män bland myndighetschefer som anställs av regeringen

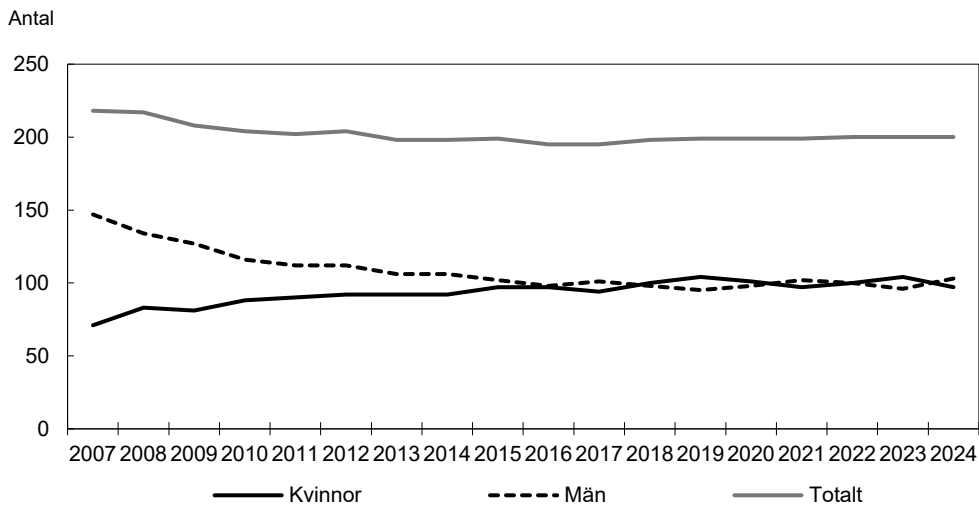
Antal	Kvinnor	Män	Totalt
Generaldirektörer	49	61	110
Landshövdingar	12	9	21
Rektorer ¹	12	19	31
Överintendenter	6	3	9
Övriga titlar ²	14	15	29
Myndighetschefer totalt ³	93	107	200

¹Regeringen anställer rektorer vid statliga universitet och högskolor efter förslag från lärosätets styrelse.

²Här ingår myndighetschefer med andra eller unika titlar såsom direktörer, ordförande och rikspolischef.

³Inklusive vikarierande myndighetschefer.

Av diagram 2.5 framgår fördelningen av kvinnor och män bland de myndighetschefer som anställdes av regeringen 2007–2024.

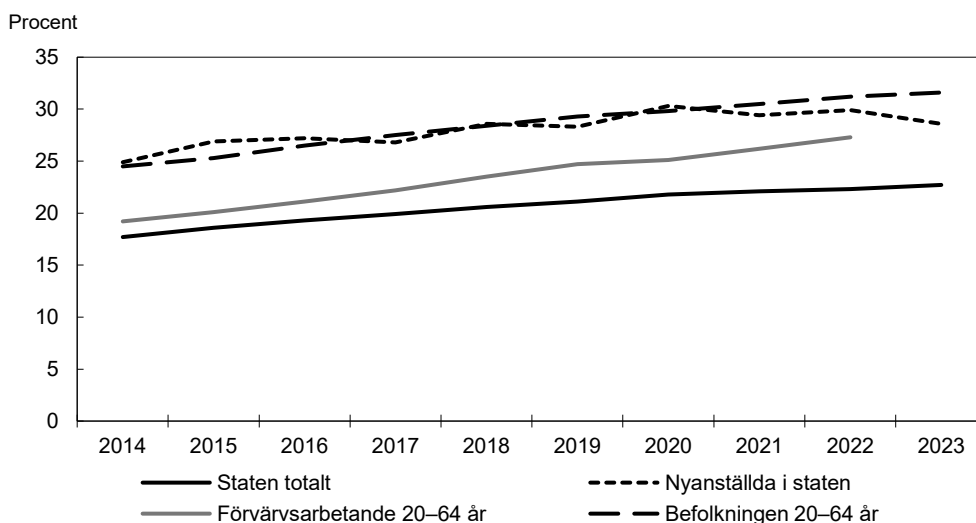
Diagram 2.5 Fördelningen av kvinnor och män bland myndighetschefer som anstälts av regeringen

2.1.6 Anställda med utländsk bakgrund

Andelen anställda med utländsk bakgrund i staten fortsätter att öka och uppgick 2023 till 22,7 procent. Det var en ökning med 0,4 procentenheter jämfört med 2022 och med 0,2 procentenheter jämfört med 2021. Andelen anställda med utländsk bakgrund ökade med 0,4 procentenheter bland anställda med ledningskompetens och med 0,2 procentenheter bland anställda med kärnkompetens. Andelen anställda med utländsk bakgrund inom stödkompetens var oförändrad jämfört med 2022. Bland de nyanställda i staten hade 28,6 procent utländsk bakgrund 2023, vilket var en minskning med 1,3 procentenheter jämfört med 2022. Under 2023 uppgick den andel av de anställda kvinnorna som hade utländsk bakgrund till 22,7 procent (se diagram 2.6). Bland männen uppgick motsvarande andel till 22,6 procent. Det innebar en ökning med 0,3 procentenheter för både kvinnor och män jämfört med 2022.

Av diagram 2.6 framgår andelen med utländsk bakgrund bland anställda i staten totalt, respektive nyanställda. Statistiken omfattar inte anställda vid Polismyndigheten.

Diagram 2.6 Andelen anställda med utländsk bakgrund inom staten totalt, samt bland nyanställda, förvärvsarbetande i åldern 20–64 år och hela befolkningen i arbetsför ålder

Anm.: Staten totalt avser individer med månadsavlönad anställning hos obligatoriska medlemmar i Arbetsgivarverket, exkl. Polismyndigheten. Timavlönade m.fl. ingår inte. Som nyanställda räknas individer som inte varit anställda i staten föregående år samt individer som bytt anställningsmyndighet sedan föregående år. I statistiken för förvärvsarbetande 20–64 år ingår egna företagare och personer vars arbetstidsomfattning är minst en timme per vecka. Statistik för 2023 avseende förvärvsarbetande 20–64 år är ännu inte tillgänglig.

Källor: Arbetsgivarverket och Statistiska centralbyrån.

Statsanställda med utländsk bakgrund inom olika kompetens kategorier fördelat på kön

Andelen anställda med utländsk bakgrund varierar mellan olika delar av statsförvaltningen, bl.a. beroende på verksamhetens karaktär och krav på svenskt medborgarskap som följer av viss lagstiftning, t.ex. lagen (1994:260) om offentlig anställning. I tabell 2.3 redovisas andelen anställda med utländsk bakgrund fördelat på COFOG-grupper och kön. Andelen anställda med utländsk bakgrund inom kompetenskategorierna ledningskompetens och kärnkompetens ökade mellan 2022 och 2023. Inom kompetenskategorierna stödverksamhet var andelen oförändrad.

Tabell 2.3 Andelen kvinnor respektive män med utländsk bakgrund inom staten totalt och per kompetenskategori

	2014		2023		Jämfört med 2022	
	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	Män
Staten totalt	18,0	17,9	22,7	22,6	+0,3	+0,3
Ledningskompetens	9,8	7,7	13,0	12,1	+0,1	+0,5
Kärnkompetens	20,1	20,8	26,1	26,1	+0,4	0
Stödkompetens	15,2	13,1	18,0	16,0	+0,2	-0,2

Anm.: Staten totalt avser individer med månadsavlönad anställning hos obligatoriska medlemmar i Arbetsgivarverket, exkl. Polismyndigheten. Timavlönade m.fl. ingår inte.

Källa: Arbetsgivarverket.

Av tabell 2.4 framgår att den högsta andelen anställda med utländsk bakgrund 2023 fanns inom gruppen Utbildning (35,3 procent). Det var också denna grupp som hade flest antal anställda. Inom gruppen fanns också flest nyanställda med utländsk bakgrund (49,2 procent). Universitetens och högskolornas verksamheter karakteriseras av internationellt samarbete inom både forskning och utbildning, och rekryteringar internationellt. Det förklarar den relativt höga andelen anställda med utländsk bakgrund inom den gruppen. Gruppen Socialt skydd m.m. har den näst högsta andelen anställda med utländsk bakgrund (28 procent). Övriga fem grupper har andelar under genomsnittet på 22,7 procent. Se tabell 2.4.

Andelen anställda med utländsk bakgrund ökade inom alla COFOG-grupper mellan 2022 och 2023, bortsett från gruppen Försvar, där andelen var oförändrad. Inom COFOG-grupperna Försvar och Samhällsskydd och rättsskipning finns det befattningar som förutsätter svenska medborgarskap. Detta krav kan antas påverka andelen anställda med utländsk bakgrund inom dessa grupper.

Tabell 2.4 Andelarna kvinnor och män med utländsk bakgrund fördelade på COFOG-grupper 2023 jämfört med 2022

	2023		2022	
	Kv.	Män	Kv.	Män
Allmän offentlig förvaltning	16,5	14,3	16,4	14,1
Försvar	8,9	6,3	9,0	6,4
Samhällsskydd och rättsskipning	16,7	23,0	16,1	21,5
Näringslivsfrågor	13,8	13,5	13,7	13,0
Fritidsverksamhet, kultur och religion	18,1	17,0	17,9	16,2
Utbildning	32,6	38,7	31,8	38,5
Socialt skydd m.m.	25,9	32,2	25,4	30,7
Totalt	22,7	22,6	22,4	22,3

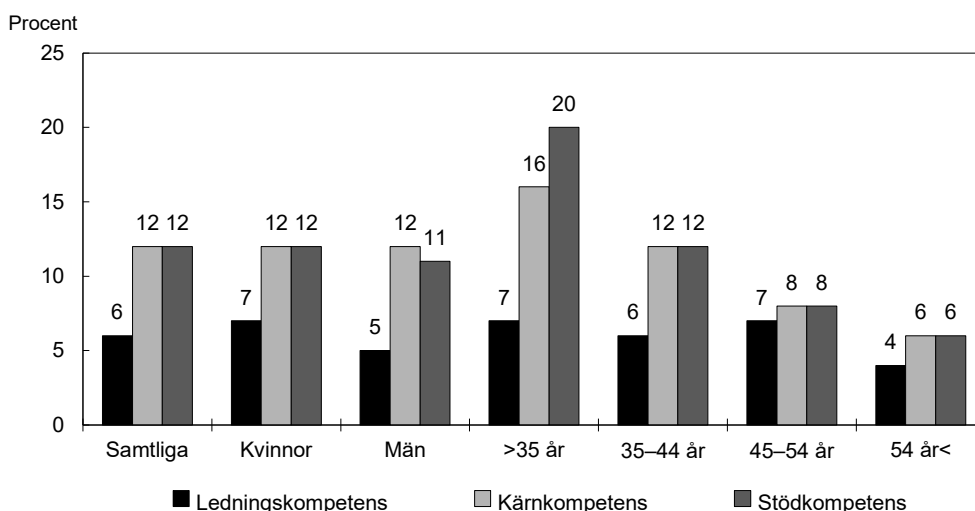
Anm.: Uppgifterna i tabellen baseras på alla anställda med månadsavlönad anställning hos Arbetsgivarverkets obligatoriska medlemmar, exkl. Polismyndigheten. Timavlönade m.fl. ingår inte.

Källa: Arbetsgivarverket.

2.1.7 Personlörligheten i staten

Mellan september 2022 och september 2023 uppgick personlörligheten i staten till ca 12 procent. Andelen var oförändrad jämfört med perioden september 2021–september 2022. Med personlörlighet avses här nyanställningar och avgångar, oavsett om det skett inom staten eller i förhållande till andra arbetsmarknadssektorer.

Diagram 2.7 Personlörlighet fördelad på kompetenskategorier, ålder och kön

Källa: Arbetsgivarverket.

I likhet med tidigare år var personlörligheten högre bland anställda under 35 år, för att sedan avta med stigande ålder (se diagram 2.7). Personlörligheten fortsätter vara högre inom kompetenskategorierna kärn- och stödkompetens än inom kategorin ledningskompetens. Detta gäller framför allt den yngsta åldersgruppen.

2.2 Uppsägningar i staten

År 2023 anmäldes 2 184 personer till Trygghetsstiftelsen, vilket var 344 fler än 2022. Av de anmälda 2023 var 51 procent kvinnor och 49 procent män, vilket kan jämföras med 52 procent kvinnor 2022 och 51 procent kvinnor 2021. Snittåldern på de som anmäldes till stiftelsen 2023 var 39,6 år. År 2022 var snittåldern 40,3 år. Under 2023 var det återigen universitetet och högskolorna som anmälde flest medarbetare till Trygghetsstiftelsen – 77 procent av de anmälda kom från denna sektor. År 2023 lämnade 2 035 personer den verksamhet som stiftelsen tillhandahåller, vilket var 285 färre än 2022. Av de som lämnade verksamheten 2023 hade 68 procent fått ett nytt arbete, vilket kan jämföras med 84 procent 2022. Det finns ett samband mellan antalet som lämnar verksamheten och konjunkturläget. Antalet anmälda till Trygghetsstiftelsen påverkas däremot av andra faktorer såsom politiska beslut. Att det var färre som lämnade verksamheten under 2023 kan delvis förklaras av att antalet anmälda personer som var aktiva i stiftelsens verksamhet var mycket låg sett över tid, men även av att efterfrågan på arbetskraft minskade. Majoriteten av de som lämnade Trygghetsstiftelsens verksamhet fortsatte att arbeta inom statsförvaltningen (46 procent). Andelen som lämnade verksamheten för arbete inom den privata sektorn minskade från 34 procent 2022 till 25 procent 2023. En liten andel, 7 procent, hade börjat arbeta inom kommuner eller regioner, medan 12 procent hade fått arbete utomlands.

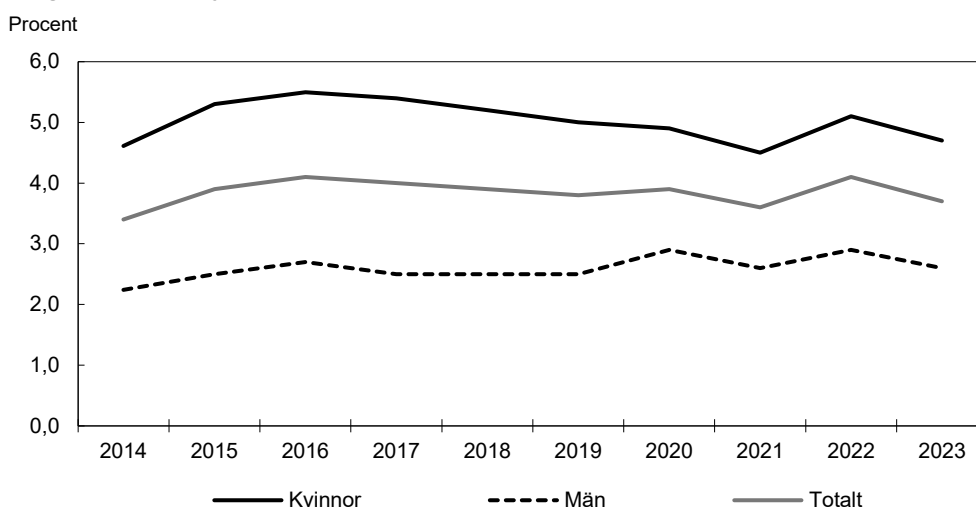
2.3 Sjukfrånvaro i staten

2.3.1 Sjukfrånvaron vid statliga myndigheter

Arbetsgivarverket har gjort en sammanställning av sjukfrånvaron i staten utifrån myndigheternas årsredovisningar för 2023.

Enligt sammanställningen uppgick sjukfrånvaron i staten till 3,7 procent av den ordinarie arbetstiden 2023, vilket var en minskning med 0,4 procentenheter jämfört med 2022 (se diagram 2.8). Av 202 statliga myndigheter hade mer än hälften, 119 myndigheter, en lägre sjukfrånvaro 2023 än 2022, medan 56 hade en högre sjukfrånvaro. Sjukfrånvaron var oförändrad för 27 av myndigheterna.

Diagram 2.8 Sjukfrånvaron totalt och uppdelat på kön

Källa: Arbetsgivarverket.

Sjukfrånvaron uppgick 2023 till 4,7 procent för kvinnor och 2,6 procent för män, och minskade inom alla åldersgrupper jämfört med 2022. För anställda i åldersgruppen

yngre än 30 år uppgick sjukfrånvaron till 2,8 procent av gruppens sammanlagda ordinarie arbetstid. I gruppen 30–49 år var sjukfrånvaron 3,5 procent och i gruppen 50 år och äldre var sjukfrånvaron 4,3 procent. Sjukfrånvaron minskade inom samtliga åldersgrupper med 0,3–0,4 procentenheter, jämfört med 2022.

I tabell 2.5 redovisas sjukfrånvaron inom de olika COFOG-grupperna.

Tabell 2.5 Sjukfrånvaro inom olika COFOG-grupper fördelat på kön

Procent

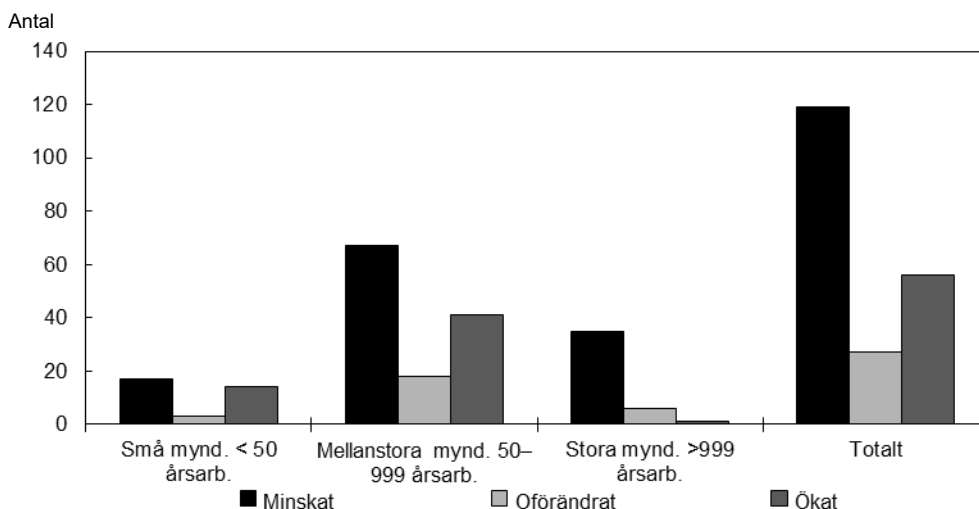
COFOG-grupp	2021		2022		2023	
	Kv.	Män.	Kv.	Män	Kv.	Män
Allmän offentlig förvaltning	4,0	2,1	4,8	2,6	4,5	2,4
Försvar	3,6	2,1	4,2	2,4	3,7	1,9
Samhällsskydd och rättskipning	5,6	3,7	6,0	3,9	5,5	3,4
Näringslivsfrågor	4,1	2,3	4,8	2,9	4,6	2,6
Fritidsverksamhet, kultur och religion	3,4	2,2	4,3	3,4	4,3	3,3
Utbildning	3,2	1,6	3,8	1,8	3,6	1,7
Socialt skydd m.m.	5,8	4,2	6,5	4,8	6,1	4,4
Totalt	4,5	2,6	5,1	2,9	4,7	2,6

Källa: Arbetsgivarverket.

Sjukfrånvaron minskade inom samtliga COFOG-grupper jämfört med 2022. Myndigheterna inom grupperna Försvar samt Samhällsskydd och rättskipning hade de största minskningarna (0,5 procentenheter vardera). Sjukfrånvaron minskade lika mycket för kvinnor som för män inom respektive grupp. Myndigheter inom gruppen Försvar hade den lägsta totala sjukfrånvaron (2,4 procent). I den gruppen uppgick andelen kvinnor till knappt 27 procent.

Myndigheter inom gruppen Socialt skydd m.m. uppvisade den högsta sjukfrånvaron på 5,5 procent. Sjukfrånvaron minskade med 0,4 procentenheter för kvinnor respektive för män. I den gruppen uppgick andelen kvinnor till 66 procent.

Av diagram 2.9 framgår att bland myndigheter med 1 000 årsarbetskrafter eller fler hade 35 av 202 myndigheter en lägre sjukfrånvaro än under 2022. Sjukfrånvaron minskade för 67 myndigheter med minst 50 men färre än 1 000 årsarbetskrafter. Bland myndigheter med färre än 50 årsarbetskrafter hade 17 myndigheter en minskad sjukfrånvaro.

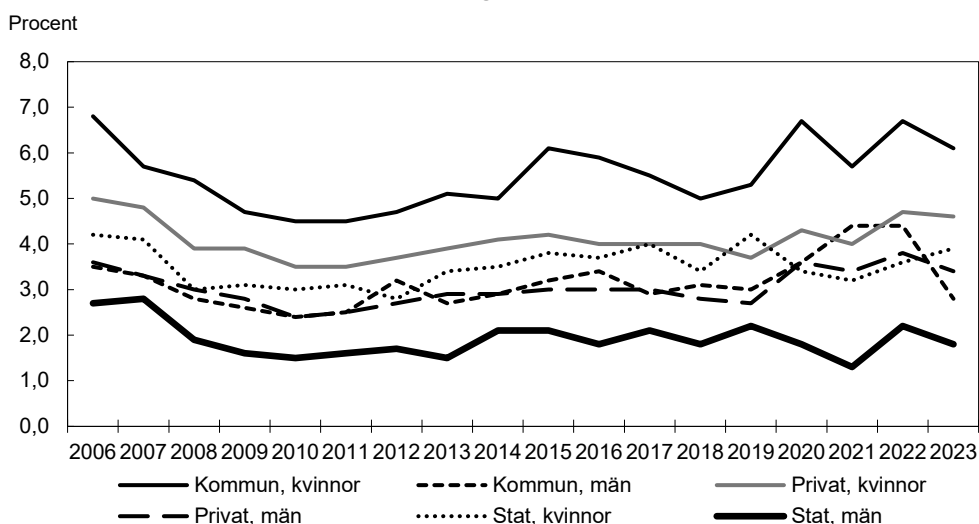
Diagram 2.9 Förändring i sjukfrånvaron vid statliga myndigheter mellan 2022 och 2023

Anm.: Enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag ska uppgift om sjukfrånvaro inte lämnas om antalet anställda är färre än tio.

Källa: Arbetsgivarverket.

2.3.2 Sjukfrånvaron i staten jämfört med andra sektorer

I SCB:s arbetskraftsundersökningar (AKU) jämförs sjukfrånvaron i olika arbetsmarknadssektorer. Definitioner och mätmetoder skiljer sig mellan AKU och sjukfrånvarouppgifterna i myndigheternas årsredovisningar, som Arbetsgivarverket sammanställer. Av den anledningen är uppgifterna enligt AKU inte jämförbara med Arbetsgivarverkets redovisning. I diagram 2.10 redovisas den genomsnittliga sjukfrånvaron i den kommunala, den privata och den statliga sektorn enligt AKU uppdelad på kvinnor och män.

Diagram 2.10 Sjukfrånvaro enligt Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökningar

Anm.: AKU är en urvalsundersökning och det s.k. osäkerhetstalet påverkas av urvalens storlek. Staten är den minsta sektorn på arbetsmarknaden och har därmed störst osäkerhetstal.

Källa: Arbetsgivarverket utifrån underlag från Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökningar.

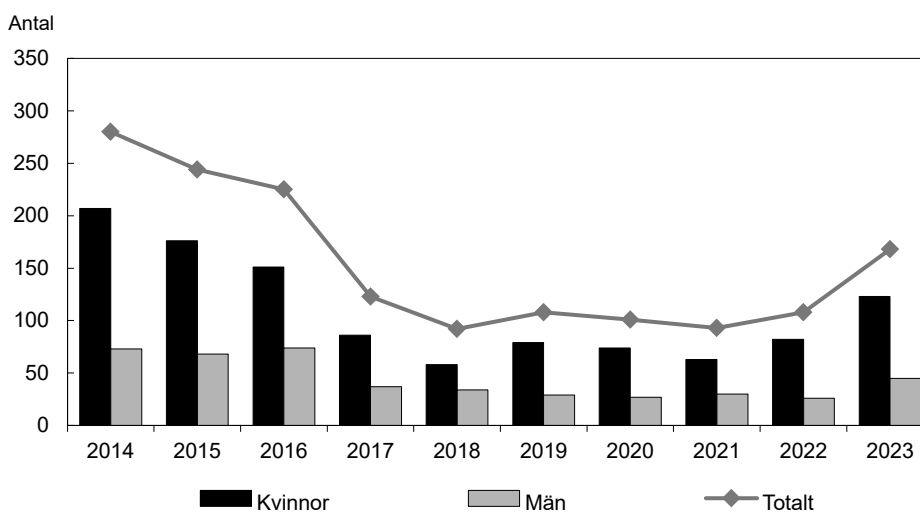
AKU visar att den genomsnittliga sjukfrånvaron minskade inom samtliga arbetsmarknadssektorer 2023. I gruppen statligt anställda kvinnor ökade dock sjukfrånvaron något. Sjukfrånvaron minskade mest inom den kommunala sektorn, med 0,5 procent för kvinnor och 1,6 procent för män. Trenderna i hur sjukfrånvaron

minskar eller ökar mellan åren följer respektive sektor snarare än kön. Den genomsnittliga sjukfrånvaron under perioden 2006–2023 inom de olika sektorerna var högre för kvinnor än män. Liksom tidigare år hade den statliga sektorn under den aktuella perioden totalt en lägre genomsnittlig sjukfrånvaro jämfört med övriga arbetsmarknadssektorer. Det kan förklaras av att staten har en större andel anställda med tjänstemannayrken.

2.3.3 Nybeviljade sjukpensioner

Sjukpension är en förmån enligt det statliga tjänstepensionsavtalet som kan beviljas om Försäkringskassan har beslutat om sjukersättning eller aktivitetsersättning med omfattningen 25–100 procent. År 2023 nybeviljades 168 sjukpensioner enligt det statliga tjänstepensionsavtalet, vilket var 60 fler än 2022. För en tioårsöversikt över utvecklingen av nybeviljande sjukpensioner, se diagram 2.11.

Diagram 2.11 Anställda som har beviljats sjukpension 2014–2023

Källa: Statens tjänstepensionsverk

Det finns en tydlig skillnad mellan könen beträffande antalet nybeviljade sjukpensioner. År 2023 beviljades 123 kvinnor sjukpension, vilket var 42 fler än 2022. Antalet män som beviljades sjukpension ökade med 19 till totalt 45 mellan 2022 och 2023. År 2023 beviljades 55 procent av de nya sjukpensionerna på heltid. Det har sedan 1998, då den aktuella statistiken redovisades för första gången, alltid varit fler kvinnor än män som beviljats sjukpension. Av de män som 2023 beviljades sjukpension beviljades 62 procent sjukpension på heltid. Motsvarande andel för kvinnorna uppgick till 53 procent. Att männen beviljas sjukpension på heltid i större utsträckning än kvinnorna är ett mönster som noterats alla år sedan 2003, bortsett från 2016, då andelen var lika stor för kvinnor och för män.

Kvinnor hade 2014–2023 en lägre medianålder vid beviljad sjukpension än män. År 2023 höjdes medianåldern för kvinnor med 2 år och 7 månader till 58 år och 5 månader. För män höjdes medianåldern med 19 månader till 59 år och 1 månad. Det innebär att skillnaden i medianåldern mellan kvinnor och män minskade jämfört med föregående år.

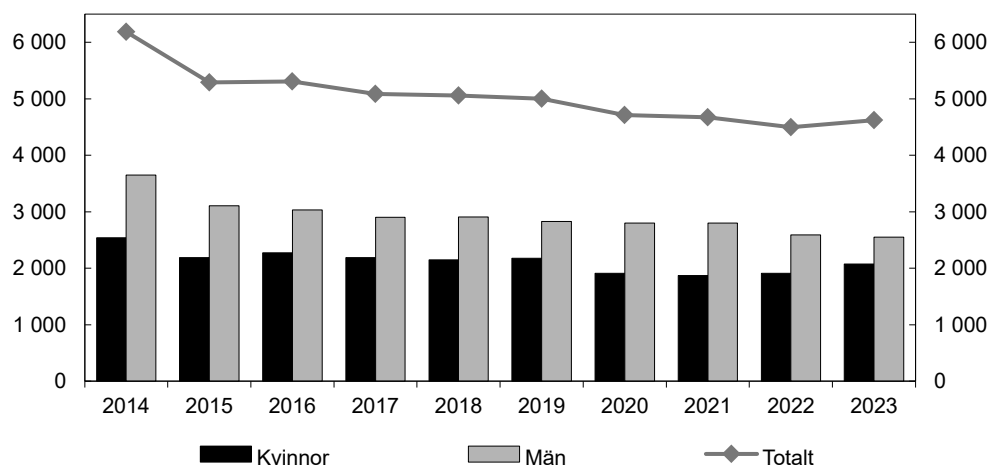
2.3.4 Anmälningar enligt det statliga personskadeavtalet

Antalet anmälningar enligt personskadeavtalet (PSA) ökade med ca 3 procent 2023 jämfört med 2022 (se diagram 2.12). Majoriteten av antalet anmälningar avsåg, som

tidigare år, män. Andelen som avsåg män uppgick 2023 till 55,2 procent, vilket var en minskning med 2,4 procentenheter jämfört med 2022.

Diagram 2.12 Anmälningar enligt PSA

Antal

Källa: Arbetsgivarverket.

2.4 Lönenivåer och löneutveckling

2.4.1 Löneutvecklingen i staten

Arbetsgivarverket ingår som arbetsgivarpart avtal på statens vägnar med de fackliga parterna Offentliganställdas Förhandlingsråds förbundsområden inom det statliga förhandlingsområdet sammantagna (OFR/S,P,O), Sveriges Akademikers Centralorganisation Staten (Saco-S) samt Seko, service- och kommunikationsfacket (Seko).

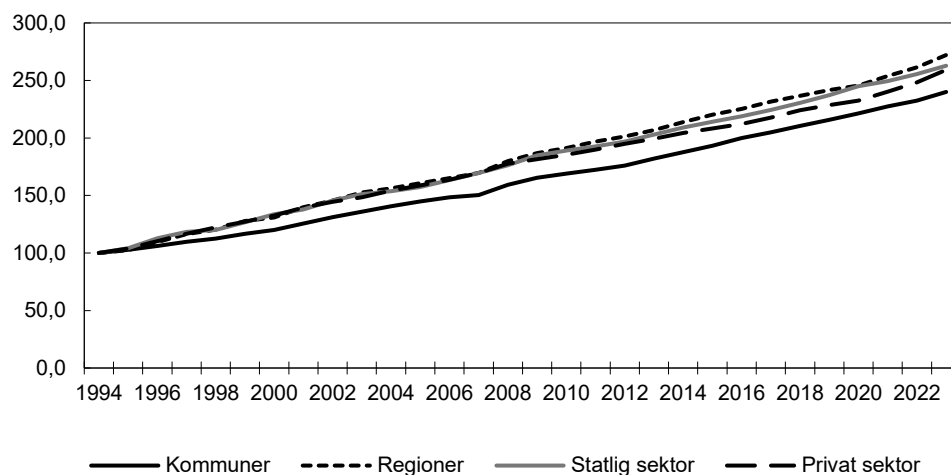
Nuvarande ramavtal om löner m.m. för arbetstagare inom det statliga avtalsområdet (RALIS) gäller tills vidare med Saco-S. Arbetsgivarverket har med OFR/S,P,O respektive med Seko slutit avtal som omfattar tiden fr.o.m. den 1 oktober 2023 t.o.m. den 30 september 2025.

2.4.2 Utvecklingen av genomsnittliga löner

Sedan den s.k. ramanslagsreformen 1994 har löneutvecklingen i staten relativt väl följt utvecklingen på arbetsmarknaden i stort (se diagram 2.13).

Diagram 2.13 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden

Index 1994 = 100

Anm.: Uppgifter avser nominella löner och är rensade med hänsyn till strukturella förändringar i utbildningsnivå, ålder och kön.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Mellan 1994–2023 ökade lönerna inom regionerna med 172,1 procent, inom den statliga sektorn med 162,8 procent, inom den privata sektorn med 159,2 procent och inom kommunerna med 140 procent. Inom den privata sektorn ökade lönerna med 169,6 procent för tjänstemän och med 138,5 procent för arbetare.

2.4.3 Löneskillnaderna mellan kvinnor och män

Beräknat på månadslön eller faktisk lön hade män inom staten i september 2023 i genomsnitt 4,8 procent högre lön än kvinnor. Det innebar en ökning med 0,1 procentenhet jämfört med 2022. Ökningen var lika stor som på arbetsmarknaden i helhet 2023. Enligt Arbetsgivarverket kan en förklaring till den marginella ökningen mellan könen vara de lönesatsningar som skett för att stärka kompetensförsörjningen inom polis och försvar. Eftersom dessa verksamheter har en högre andel män än kvinnor kan det leda till en statistiskt ökad löneskillnad mellan könen. Löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten minskade 2014–2023 med sammanlagt 3 procentenheter från 7,8 procent till 4,8 procent.

Arbetsgivarverket har i sin årliga löneskillnadsrapport till regeringen analyserat löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten 2023 (Arbetsgivarverket 2024). Analysen visar att den genomsnittliga löneskillnaden framför allt beror på fyra faktorer. Den faktor som fortsatt har störst påverkan på löneskillnaden är att kvinnor och män inom samma arbetsområde arbetar på olika nivåer i myndigheterna. Övriga faktorer som påverkar löneskillnaden är arbetstidsomfattning, arbetsområde och utbildning. När hänsyn tas till dessa mätbara faktorer kvarstår en skillnad som inte kan förklaras av tillgänglig information i statistiken, den s.k. oförklarade löneskillnaden. Denna skillnad uppgick till 0,97 procentenheter i september 2023.

I regressionsanalysen i den partsgemensamma lönestatistiken, som syftar till att analysera vilka faktorer som kan förklara löneskillnaderna mellan män och kvinnor, ingår alla myndigheter under regeringen. Arbetsgivarverkets frivilliga medlemmar eller myndigheter som sorterar under riksdagen ingår inte i det statistiska materialet. Materialet omfattar samtliga anställda som har en månadslön och som arbetar minst 40 procent. Myndighetschefer, vars löner beslutas av regeringen, har dock uteslutits.

Medellönen för statsanställda 2023 var ca 41 900 kronor, vilket var en ökning med ca 1 000 kronor jämfört 2022. För kvinnor uppgick den genomsnittliga månadslönen till knappt 40 000 kronor och för män till ca 42 000 kronor. Den faktor som har störst påverkan på den totala löneskillnaden är fortsatt att kvinnor och män i olika omfattning arbetar med olika arbetsuppgifter och på olika nivåer i myndigheterna. Att kvinnor arbetar deltid i större utsträckning än män, samt att kvinnor och män har olika inriktning och nivå på sin utbildning, påverkar också löneskillnaden.

2.4.4 Genomsnittlig löneutveckling

Arbetsgivarverkets medlemmar hade vid mätillfället i september 2023 genomfört den tredje lönerevisionen enligt RALS 2020–2023 och slutfört den årliga lönerevisionen för motsvarande period i Saco-S tillsvidareavtal. De flesta medlemmar hade en revisionsperiod om 12 månader och den genomsnittliga revisionsperioden för hela staten var 11,7 månader. Löneutvecklingen under 2023 uppgick till 2,5 procent för kollektivet inom det statliga avtalsområdet (beräknad som årstakt). Det innebar en ökning med 0,2 procentenheter jämfört föregående år. Löneutvecklingen ökade mest inom grupperna Försvar och Samhällsskydd och rättskipning.

För statsanställda var den genomsnittliga löneutvecklingen i årstakt för identiska individer, dvs. individer som varit anställda vid samma myndighet vid båda mätillfällena, 3,9 procent 2023. Att löneutvecklingen för identiska individer kan vara större än den kollektiva löneutvecklingen beror framför allt på att individer som avslutar sin anställning oftare har en högre lönenivå än individer som börjar sin anställning. Den genomsnittliga löneutvecklingen (exklusive chefer) för kvinnor uppgick till 3,5 procent och för män till 3,9 procent. Löneutvecklingen för identiska individer som var chefer var 4,5 procent för kvinnor och 4,8 procent för män.

Antalet överenskommelser där anställda ges möjlighet att få individanpassade villkorslösningar har fortsatt ökat. Den största ökningen stod avstående från högre lön till avsättning till tjänstepension för.

2.4.5 Ett partsgemensamt arbete

Parterna på det statliga avtalsområdet har på alla nivåer ett gemensamt ansvar för att utjämna och förhindra skillnader i löner och andra anställningsvillkor mellan kvinnor och män, som utför arbete som är att betrakta som lika eller likvärdigt. Parterna ska också främja alla medarbetares lika möjligheter att på sakliga grunder påverka sin löneutveckling. Parterna ska även beakta principerna om att utjämna och förhindra skillnader i löner och andra anställningsvillkor mellan kvinnor och män avseende medarbetare som under viss tid inte befinner sig i arbete, t.ex. föräldralediga.

De centrala parterna på det statliga avtalsområdet träffade i september 2023 en överenskommelse om att fortsatt bedriva fyra utvecklingsområden inom rådet för partsgemensamt stöd inom det statliga avtalsområdet, Partsrådet. Arbetsområdena är: Arbetsmiljö ur ett partsperspektiv, Partsgemensamt arbetsområde ett hållbart arbetsliv, Centrala parters stöd till samverkan på lokal nivå och Centrala parters stöd till lokal lönebildning. Arbetet med utvecklingsområden ska fortgå t.o.m. den 31 december 2025.

2.4.6 Närmare om grupperingsnivå (svårighetsgrad)

För att bättre kunna analysera lönestatistiken i staten har parterna på det statliga avtalsområdet kommit överens om BESTA-systemet, som utgör en indelning av arbetsuppgifter i 64 arbetsområden och på olika grupperingsnivåer. För medarbetare

finns det sex grupperingsnivåer (1–6), som anger arbetsuppgifternas omfattning och komplexitet. Nivån ska också återspegla det ansvar, den självständighet, de kunskaper och de erfarenheter som krävs för att utföra arbetsuppgifterna (desto högre nivå ju större ansvar och krav på bl.a. självständighet).

År 2023 uppgick antalet anställda vid de statliga myndigheterna som klassificerades som medarbetare till 255 347. Detta exkluderar anställda chefer. Sammantaget uppgick antalet klassificerade chefer till knappt 17 917. Antalet anställda som inte var klassificerade minskade från ca 16 000 2022 till 12 234 år 2023.

Tabell 2.6 BESTA-klassificering efter grupperingsnivå, medarbetare (anställda exklusive chefer), 2023

Antal och procent			
Grupperingsnivå	Antal	Andel kvinnor	Andel män
Nivå 1	24 515	44	56
Nivå 2	41 376	57	43
Nivå 3	93 268	57	43
Nivå 4	68 795	54	46
Nivå 5	22 179	49	51
Nivå 6	5 214	33	67

Källa: Arbetsgivarverket.